

BIBLIOTEKARZ

ZACHODNIOPOMORSKI

1 (174)
2023
Kwartalnik
ISSN 0406-1578
Indeks 35263

ChatGPT STR. 18

**BIBLIOTEKARZE NA PRZECIĘCIU
TRADYCJI I NOWOCZESNOŚCI**

BIBLIOTEKARZ

ZACHODNIOPOMORSKI

KWARTALNIK PL ISSN 0406-1578 INDEKS 35263

KSIĄŻNICA POMORSKA
IM. STANISŁAWA STASZICA
W SZCZECINIE

ZACHODNIOPOMORSKIE
POROZUMIENIE BIBLIOTEK

KOSZALIŃSKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA
IM. JOACHIMA LELEWELA
W KOSZALINIE

STOWARZYSZENIE
BIBLIOTEKARZY POLSKICH
Okręg Zachodniopomorski

ROCZNIK LXIV
NR 1 (174)
SZCZECIN 2023

Spis treści

ARTYKUŁY

Anna Kotowska, Radosław Delida Aktywność piśmiennicza Władysława Stanisławskiego jako regionalisty zachodniopomorskiego – tło.....	5
ChatGPT Bibliotekarze na przecięciu tradycji i nowoczesności	18
Agnieszka Gnat-Leśniańska Skarby z regionalnej antresoli w Książnicy Pomorskiej. Odcinek 2: „Z Naszych Rusztowań”	28

SPRAWOZDANIA

Małgorzata Maciejewska Mural upamiętniający szczecińską synagogę	31
Joanna Rudna Transkulturowe spotkanie w Bibliotece Wydziału Budownictwa i Inżynierii Środowiska Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie	33
Kacper Mierzyński Parę słów o Książnicy Stargardzkiej – podsumowanie działań w pierwszym kwartale 2023 roku	38
Monika Kwaśniak, Anna Kotowska Sprawozdanie z działalności bibliotek publicznych województwa zachodniopomorskiego w 2022 roku	43

SYLWETKI

Władysław Michnał Ewa Pietrzak – wieloletnia kierowniczką Działu ds. Organizacji Pracy i Kadr Książnicy Pomorskiej	139
--	-----

RECENZJE I OMÓWIENIA

Julia Chowańska

Patchwork z kobiecych emocji.

Recenzja książki Joanny Bator *Gorzko, gorzko* 145

PO GODZINACH

Edyta Sztylc

Z pamiętnika bibliotekarki – nie dla wrażliwców i z przymrużeniem oka 147

Jolanta Miękus

Oda do Bibliotekarza 149

KRONIKA

Anna Kotowska, Małgorzata Maciejewska, Przemysław Nowaczek, Małgorzata Zychowicz

Kronika (styczeń – marzec) 151

Anna Kotowska, Radosław Delida

Książnica Pomorska

AKTYWNOŚĆ PIŚMIENNICZA WŁADYSŁAWA STANISŁAWSKIEGO JAKO REGIONALISTY ZACHODNIOPOMORSKIEGO – TŁO

W 2013 roku w „Bibliotekarzu Zachodniopomorskim” ukazał się tekst *Aktywność piśmiennicza Władysława Stanisławskiego jako regionalisty zachodniopomorskiego* napisany przez współautora niniejszego artykułu¹. Obecnie, dotarłszy do materiałów o jego bohaterze zgromadzonych w Oddziale w Szczecinie Instytutu Pamięci Narodowej, uznaliśmy, że warto na ich podstawie napisać uzupełnienie, skupiając się na tle, na którym przyszło tworzyć Władysławowi Stanisławskiemu, starając się naświetlić, jaki mogło mieć ono wpływ na jego publikacje. Artykuł jest też uzupełnieniem o wiadomości, których nie udało się pozyskać poprzednio. Stanowi przyczynek do historii opisywanego okresu, dziejów jednostek funkcjonujących w panującym wówczas ustroju oraz wpływu ówczesnych uwarunkowań na piśmiennictwo.

Władysław Stanisławski urodził się 17 czerwca 1927 roku w Konarzynach położonych w powiecie chojnickim. Jego rodzicami byli Jan i Helena (primo voto Nowak)². Od 1939 roku przebywał³ w gospodarstwie dziadka w Piersku (powiat szamotulski), skąd w 1940 roku⁴ z całą rodziną został przesiedlony do Wołomina leżącego koło Warszawy. W miejscowości tej ukończył siedem klas szkoły powszechnej, jednocześnie pracując fizycznie⁵.

---

1 R. Delida, *Aktywność piśmiennicza Władysława Stanisławskiego jako regionalisty zachodniopomorskiego*, „Bibliotekarz Zachodniopomorski” 2013, nr 2-3.

2 Pismo zastępcy naczelnika Wydziału C Komendy Wojewódzkiej Milicji Obywatelskiej w Szczecinie kpt. S. Paszkiewicz do naczelnika dotyczące złożenia akt Władysława Stanisławskiego w archiwum, 28 marca 1966, maszynopis, Oddziałowe Archiwum IPN w Szczecinie, IPNSz 009/1303; odpis życiorysu spisanego 22 maja 1948 roku, 6 czerwca 1957, rękopis, OA IPN w Szczecinie, IPNSz 009/1303. W życiorysie figuruje data urodzin 11 czerwca 1927 roku, zapewne jest to pomyłka osoby przepisującej.

3 Ibid.

4 Odręczna notatka na marginesie wycinka z „Głosu Szczecińskiego” z czerwca 1960 roku, zawierającego artykuł *Plk. Hermann Krumey morderca dzieci i chorych*, Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica w Szczecinie, Inw.akc.3099.

5 Odpis życiorysu..., op. cit. Z kolei w swoim pamiętniku zanotował, że po pobycie w obozie przejściowym w Łodzi, przesiedlono go z rodziną na teren Generalnego Gubernatorstwa. Na początku września 1944 roku zmuszono go do opuszczenia podwarszawskiej wsi Stanisławów koło Rem-

W 1944 roku, po powstaniu warszawskim, przez Modlin, Piłę i Poznań, wywieziono go do obozu przejściowego we Wrocławiu. Stamtąd, 25 stycznia 1945 roku, wyruszył pieszo na roboty przymusowe do Drezna. Następnie przeniesiono go do Lipska. Po zakończeniu wojny, w sierpniu 1945 roku, wrócił do kraju. Zamieszkał w gospodarstwie rolnym dziadka. Do Pierska dotarł również, z Westfalii, jego ojciec. Stąd, w kwietniu 1946 roku, razem wyjechali do Szczecina⁶. Zamieszkali przy ulicy Mickiewicza 69 B/57. Władysław Stanisławski podjął naukę w pierwszej klasie Państwowego Gimnazjum i Liceum dla Dorosłych im. Marii Konopnickiej. Kiedy uczęszczał do czwartej klasy, jego ojciec zginął w wypadku podczas pracy. Odtąd pomagał mu brat. Do jego głównych zajęć w tym okresie, poza nauką, należało zajmowanie się ogrodem i prowadzenie administracji ulicy Krańcowej⁸. Szkołę ukończył w 1950 roku⁹. Jak sam wspominał, to wtedy zaczął interesować się turystyką i krajoznawstwem. Zrezygnowawszy z dalszego kształcenia, podjął pracę w Kolejowych i Okręgowych Zakładach Gastronomicznych jako pracownik umysłowy¹⁰. Zaczął też prowadzić aktywną działalność turystyczno-krajoznawczą. Opracowywał i publikował broszury informacyjne, odbywał wędrowki po województwie, uczestniczył w posiedzeniach komisji, organizował wycieczki, rajdy itp. Zaowocowało to podjęciem pracy w Polskim Towarzystwie Turystyczno-Krajoznawczym. W latach 1957–1961 był kierownikiem biura jego zarządu okręgowego¹¹. Z dokumentów datowanych na lata 1959–1960 wynika, że był także sekretarzem podstawowej organizacji partyjnej Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej działającej przy okręgowym PTTK.

W 1957 roku, po odwiedzeniu brata mieszkającego w Kołobrzegu, Władysław Stanisławski znalazł się w kręgu osób podejrzanych o aktywność szpiegowską. Głównym powodem było nawiązanie znajomości z rybakami z NRD. Wzbudziło to podejrzenia niemieckiej służby bezpieczeństwa, która wysłała informację w tej sprawie do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Warszawie, które z kolei nakazało naczelnikowi Wydziału II¹² Służby Bezpieczeństwa KWMO w Szczecinie:

-
- belszczyzny (obecnie Stanisławów Pierwszy, powiat legionowski), w której osiedlił się z krewnymi, zob. W. Stanisławski, *Pamiętnik z lat wojennych*, rękopis, Książnica Pomorska, Inw.akc.3099.
- 6 W. Stanisławski, *W jaki sposób poznałem Ziemię Szczecińską*, maszynopis, Książnica Pomorska, Inw.akc.3099.
  - 7 Tłumaczenie pisma od Berlińskiej Grupy A do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Warszawie w sprawie kontaktu obywatela polskiego z niemieckim, 19 czerwca 1957, maszynopis, OA IPN w Szczecinie, IPNSz 009/1303.
  - 8 Odpis życiorysu..., op. cit.
  - 9 W. Stanisławski, *W jaki sposób poznałem...*, op. cit.
  - 10 Prośba Wojewódzkiego Urzędu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego w Szczecinie do kierownika BELiDO (Biuro Ewidencji Ludności i Dowodów Osobistych) o udzielenie informacji o Władysławie Stanisławskim, 10 lipca 1957, druk wypełniony pismem odręcznym, OA IPN w Szczecinie, IPNSz 009/1303.
  - 11 W. Stanisławski, *W jaki sposób poznałem...*, op. cit. Już w dokumentach z 1955 roku, znajdujących się w Pracowni PTTK w Szczecinie, figuruje jako pracownik etatowy – sekretarz Oddziału Miejskiego PTTK w Szczecinie.
  - 12 Do spraw kontrwywiadu.

Ponieważ jesteśmy zainteresowani STANISŁAWSKIM Władysławem proszę o spowodowanie:

a/ ustalenie czy STANISŁAWSKI Władysław faktycznie zamieszkuje pod wyżej podanym adresem i czy odpowiada podanemu rysopisowi.

W wypadku pozytywnym proszę o:

1/ w sposób dyskretny zebrać bliższe dane charakteryzujące osobę STANISŁAWSKIEGO, a w wypadku posiadania agentury mającej dotarcie do w/w, proszę nastawienie jej na przepracowanie wymienianego.
2/ Po ustaleniu i rozeznaniu STANISŁAWSKIEGO należy zająć stanowisko odnośnie możliwości i celowości wykorzystania operacyjnego wymienionego do ewentualnego zbudowania kanału do NRD. O wyniku ustalenia i ewentualnych możliwościach wykorzystania STANISŁAWSKIEGO proszę nas poinformować¹³.

Powyższy fragment obrazuje, jak w ówczesnej rzeczywistości, bez powodu, zwykły obywatel mógł zostać uwikłany w grę wywiadowczą między służbami „bratnich krajów”.

Rozpracowywanie Władysława Stanisławskiego polegało głównie na rozmowach o nim z pracownikami PTTK. Świadczą o tym notatki służbowe z 1957 roku. Dyrektor szczecińskiego PTTK, podczas luźnej rozmowy, opisując podwładnych, wymienił także Władysława Stanisławskiego. Twierdząc, że nie zna go dobrze, dodał, że

ostatnio zaniedbuje się w obowiązkach i jest „dziwnym” człowiekiem. Ostatnio zapuszcza sobie brodę, która bardzo komicznie wygląda¹⁴.

Oficer operacyjny nie zabiegał o dalsze informacje, ponieważ nie chciał zdradzić prawdziwych powodów wizyty.

Z kolei podczas rozmowy z Marią Skibińską, była kadrową wojewódzkiego PTTK, dotyczącej jej pracy i obsady personalnej, w której przewinęło się nazwisko Władysława Stanisławskiego, dowiedział się, że

robi wrażenie osoby inteligentnej o dość szerokim zasobie wiedzy ogólnej, chociaż posiada rzekomo wykształcenie średnie.

Nadzwyczaj towarzyski, lubi się bawić i ubierać elegancko w stylu zachodnim. Zarabia dosyć dobrze, ponieważ oprócz pensji miesięcznej otrzymuje zapłatę dodatkową od oprowadzania uczestników różnych wycieczek, również i zagranicznych. Rzekomo zna obce języki angielski i trochę niemiecki. Angielskiego języka miał się rzekomo nauczyć w czasie pobytu w Anglii.

Od kilku lat jest członkiem PZPR jednak w życiu partyjnym praktycznie udziału nie brał a w okresie października 1956 roku wręcz odmówił uczęszczania na zebrania partyjne. (Powyższe dane

13 Pismo Ministerstwa Spraw Wewnętrznych do naczelnika Wydziału II Służby Bezpieczeństwa Komendy wojewódzkiej Milicji Obywatelskiej, 1957, maszynopis, OA IPN w Szczecinie, IPNSz 009/1303.

14 Notatka służbowa z rozmowy z dyrektorem szczecińskiego PTTK, 12 lipca 1957, OA IPN w Szczecinie, IPNSz 009/1303.

zna Skibińska z tej racji ponieważ pełniła wówczas obowiązki sekretarza tamtejszej organizacji partyjnej).

Zdaniem w/w Stanisławski jest malkontentem: nigdy i z niczego nie był zadowolony w naszym kraju w każdej niemal rozmowie tendencyjnie wychwalał wszystko, co pochodziło z państw kapitalistycznego zachodu¹⁵.

Trzeba jednak zauważyć, że autorka tych słów nie ukrywała niechęci do osób, o których mówiła, w tym do bohatera niniejszego artykułu, które oskarżała o pozbawienie jej intratnej posady „personalnej”¹⁶.

W wyniku opisanego „rozpracowania”, wobec Władysława Stanisławskiego nie wyciągnięto żadnych konsekwencji, a zorganizowanie „kanału przerzutowego” do NRD zatrzymało się na etapie rozważań¹⁷.

Kolejne notatki służbowe dotyczące Władysława Stanisławskiego sporządzono w latach 1960–1961. Były to sprawozdania z rozmów z nim. Poruszane tematy dotyczyły składu osobowego zarządu okręgu, planowanych wycieczek zagranicznych, wizyt gości z zagranicy, kontaktów z zagranicą, przewodników PTTK (w tym ich adresów zamieszkania i znajomości języków obcych)¹⁸. Pierwsze spotkanie zakończyło się prośbą przydzielonego do tej sprawy ppor. Bogusława Grzebielucha, oficera operacyjnego Grupy VII Wydziału II KWMO w Szczecinie, o dyskrecję odnośnie odbytej rozmowy¹⁹. Świadczy to o tym, że „S.” nie był wtedy jeszcze oficjalnym informatorem.

Cztery dni po drugiej rozmowie oficer zwrócił się, w raporcie z 16 maja 1960 roku skierowanym do zastępcy naczelnika, z prośbą o

zezwolenie na werbunek kontaktu poufnego w osobie: Stanisławskiego Władysława s. Jana i Heleny Nowak²⁰.

Napisał w nim, że werbowany jest

człowiekiem inteligentnym, bystrym, wyrobionym towarzyszko²¹.

---

15 Notatka służbowa z rozmowy z byłą kadrową wojewódzkiego PTTK, 10 sierpnia 1957, OA IPN w Szczecinie, IPNSz 009/1303. Z życiorysu Władysława Stanisławskiego nie wynika, aby był w Anglii i znał język angielski.

16 Ibid.

17 Wniosek oficera operacyjnego Grupy VIII Wydziału II KWMO w Szczecinie kpr. K. Osowskiego..., op. cit.

18 Notatka służbowa z rozmowy z Władysławem Stanisławskim, 6 kwietnia 1960, OA IPN w Szczecinie, IPNSz 009/1303; Notatka służbowa z rozmowy z Władysławem Stanisławskim, 12 maja 1960, OA IPN w Szczecinie, IPNSz 009/1303.

19 Ibid.

20 Raport ppor. Bogusława Grzebielucha w sprawie Władysława Stanisławskiego, 16 maja 1960, OA IPN w Szczecinie, IPNSz 009/1303.

21 Ibid.

Celowość tych działań argumentowano:

Kandydat do werbunku pracuje na stanowisku kierownika zarządu okręgu PTTK Szczecin. Z tego też względu ma dostęp do danych odnośnie organizowanych wycieczek za granicą i przyjazdów wycieczek zagranicznych do Polski. Poprzez osobę Stanisławskiego można będzie uzyskać dane odnośnie zespołu przewodników PTTK, którzy są przeznaczeni do obsługi wycieczek zagranicznych.

Dlatego też uważamy, że pozyskanie Stanisławskiego do współpracy jest celowym gdy da nam ono możliwości kontroli całokształtu ruchu turystycznego na terenie naszego województwa.

Raport został zatwierdzony. Dwa dni później ppor. Bogusław Grzebieluch zwrócił się do naczelnika Wydziału Ogólnego KWMO w Szczecinie o udzielenie informacji, czy Władysław Stanisławski figuruje w kartotece sieci²². Następnego dnia przyszła odpowiedź negatywna²³. Jednocześnie, z tym samym skutkiem, poprosił o informację Wydział Ewidencji Operacyjnej KWMO w Szczecinie, czy werbowany nie jest zarejestrowany w kartotece ogólnoinformacyjnej lub skorowidzu archiwalnym²⁴.

Treść notatek służbowych z kolejnych spotkań może wskazywać, że Władysław Stanisławski został oficjalnym informatorem. Przekazywane informacje stały się bardziej szczegółowe. Pojawiły się w nich konkretne nazwiska, dokładne daty i adresy, dotyczyły tematów szczególnie interesujących służbę bezpieczeństwa. Na przykład na pierwszym spotkaniu (20 maja) po oficjalnych działaniach mających na celu jego zwerbowanie, przekazał wykaz szczecińskich przewodników PTTK, o który go poproszono, a dodatkowo także stargardzkich²⁵.

Celem kolejnej rozmowy, przeprowadzonej w lutym 1961 roku, było zorientowanie się w sytuacji dotyczącej weryfikacji przewodników PTTK. Informacje uzyskane od Władysława Stanisławskiego zainspirowały funkcjonariusza do stworzenia „projektu”, polegającego na wykorzystaniu zakładowych przewodników PTTK do inwigilacji między innymi stoczni, zarządu portu, huty, papierni i muzeum. Zwerbowany zobowiązał się do skontaktowania w tej sprawie z wybranymi zakładami pracy i dopilnowania, aby wytypowane osoby zostały zgłoszone do udziału w szkoleniu przeznaczonym dla przewodników. W notatce wymieniono przewodników, których miano nie zweryfikować. Przy niektórych stanowiskach umieszczono dopiski typu:

22 Ewidencja czynnej i wyeliminowanej sieci agenturalno-operacyjnej.

23 Wypełniony ręcznie druk nr 99/60 do naczelnika Wydziału Ogólnego, 18 maja 1960, OA IPN w Szczecinie, IPNSz 009/1303.

24 Wypełniony ręcznie druk nr 99/60 do naczelnika Wydziału C, 18 maja 1960, OA IPN w Szczecinie, IPNSz 009/1303.

25 Notatka służbowa z rozmowy ppor. Bogusława Grzebielucha z Władysławem Stanisławskim, 21 maja 1960, OA IPN w Szczecinie, IPNSz 009/1303.

Wybitny klerykał – zbierał składkę na budowę kościoła.

Powiadał zastrzeżenia dlaczego Partia mogła zdjąć przewodniczącego Koła Przewodników²⁶.

Władysław Stanisławski zobowiązał się dołożyć

wszelkich starań w komisji weryfikacyjnej aby wymienieni ludzie nie zostali weryfikowani na przewodników państwowych, gdyż nie nadają się do tej funkcji, tym bardziej, że w niektórych ich wypowiedziach przebija wrogość do obecnej rzeczywistości i do Polski²⁷.

W podsumowaniu rozmowy znalazły się następujące słowa:

Obecny stan przewodników w Szczecinie jest zgodny z listą jaką otrzymałem w ubiegłym roku. Za wyjątkiem wymienionej piątki do nikogo więcej „S” nie ma zastrzeżeń. W prawdzie niektórych nie zna bliżej, ale to są przewodnicy klasy III-ej, którzy dostają wycieczki mało ważne, przeważnie dzieci i młodzież szkolną²⁸.

Tematyka i dokładność tej notatki, a także złożone deklaracje wskazują, że w tym okresie Władysław Stanisławski był świadomym informatorem służby bezpieczeństwa.

Kolejne spotkanie (w kwietniu) oficer zaaranżował, aby zebrać informacje dotyczące wycieczek zagranicznych. „S” powiedział między innymi, że

w kole przewodników panują złe elementy pobłażające nawet wykroczeniom. Nie ma tam żadnego członka Partii²⁹.

W notatce służbowej wspomniano też, że informator złożył wypowiedzenie z pracy z powodu ciągłych nieporozumień z członkami koła przewodników i innymi działaczami PTTK nienależącymi do PZPR i sprzeciwiającymi się jej wpływowi³⁰.

W okresie tym bohater artykułu przekazał ppor. Bogusławowi Grzebieluchowi, sporządzony na jego prośbę, obszerny opis sytuacji panującej w kole przewodników przed weryfikacją na przewodników państwowych. Na jego podstawie funkcjonariusz wyciągnął wnioski, że osoby należące do PZPR są usuwane z ważnych stanowisk w szczecińskim PTTK. Głównym sprawcą tego miał być Stefan Kleczaj. Zaakcentowano, że oprowadzając wycieczki po Szczecinie, używał zwrotów takich jak oto *czerwone gestapo* czy oto *czerwone UB*. Wynikało to z treści dokumentu przekazanego przez informatora. Skupił

---

26 Notatka służbowa z rozmowy ppor. Bogusława Grzebielucha z Władysławem Stanisławskim, 11 lutego 1961, OA IPN w Szczecinie, IPNSz 009/1303.

27 Ibid.

28 Ibid.

29 Notatka służbowa z rozmowy ppor. Bogusława Grzebielucha z Władysławem Stanisławskim, 25 kwietnia 1961, OA IPN w Szczecinie, IPNSz 009/1303.

30 Ibid.

się on w nim na opisywaniu postawy Stefana Kleczaja w różnych sytuacjach. Była ona antypartyjna i antyrządowa. Warto zaznaczyć, że Władysław Stanisławski, opisując go, nie był obiektywny. Wynikało to ze wzajemnej niechęci, której przyczyną były odmienne poglądy dotyczące ówczesnej rzeczywistości politycznej. „S.W.” swoim piśmie obwiniał Stefana Kleczaja o negatywny wpływ na członków PTTK, który spowodował, że podczas jednej ze zorganizowanych imprez przedstawiono ośmieszającą go scenę:

Proszę jednego z przewodników o wygłoszenie prasówki... Brak im gazety więc wysyłają go do ustępu. Kiedy on wraca zadają pytanie, Co nie masz „Trybuny Ludu”... A ona została zużyta do innego celu, więc prasówka się nie odbędzie. Na miejscu prasówki poprosimy kol. Stanisławskiego, ażeby wygłosił nam referat polityczny. Ponieważ jednak kol. Stanisławski nie przygotował się, więc odsyła nas do notatnika agitatora... W taki to sposób mniej więcej chciano ośmieszyć członka partii i sekretarza naszej organizacji³¹.

W dalszej części pisma informator opisał aktywność przewodników wspierających Stefana Kleczaja oraz tych, których postępowanie i postawa wskazywały na niechęć do panującego systemu.

Po zapoznaniu się z pismem, ppor. Bogusław Grzebieluch zaproponował wpłynięcie na przewodniczącego Wojewódzkiej Komisji Kultury Fizycznej i Turystyki, aby zgłosił zastrzeżenia wobec wskazanych przewodników. Jednak w odręcznej notatce skierowanej do oficera, zamieszczonej na końcu dokumentu, wskazano, że należy zapoznać się jeszcze z opiniami „obozu przeciwnego”³².

Po zrezygnowaniu z pracy w PTTK Władysław Stanisławski przestał być przydatny dla służby bezpieczeństwa, w związku z czym kontakt z nim został zerwany³³.

Kolejne dokumenty dotyczące bohatera tego artykułu zaczęły pojawiać się w połowie lat 60.

Jednym z nich jest prośba Komendy Milicji Obywatelskiej Województwa Szczecińskiego z 1965 roku do Prezydium Miejskiej Rady Narodowej o informacje dotyczące Władysława Stanisławskiego. Z odpowiedzi wynika, że nie zmienił miejsca zamieszkania i był pracownikiem umysłowym Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej³⁴. Z kolei w wyniku zapytań do Wydziału C KWMO³⁵ w Szczecinie oraz

31 Opis sytuacji panującej w kole przewodników przed weryfikacją na przewodników państwowych sporządzony przez Władysława Stanisławskiego, [1960?], rękopis, OA IPN w Szczecinie, IPNSz 009/1303.

32 Ibid.

33 Wniosek oficera operacyjnego Grupy VIII Wydziału II KWMO w Szczecinie kpr. K. Osowskiego do zastępcy naczelnika o złożenie materiałów związanych ze sprawą Władysława Stanisławskiego do archiwum, 7 marca 1966, druk/maszynopis, OA IPN w Szczecinie, IPNSz 009/1303.

34 Prośby o udzielenie informacji do Wydziału C KWMO w Szczecinie i Biura C MSW w Warszawie, 15 grudnia 1965, druki wypełnione ręcznie, OA IPN w Szczecinie, IPNSz 009/1303.

35 Wydziały C KWMO prowadziły ewidencję operacyjną na potrzeby Służby Bezpieczeństwa na poziomie wojewódzkim.

Biura C MSW³⁶ w Warszawie (wystosowanych przez zastępcę naczelnika Wydziału II KWMO w Szczecinie) uzyskano informacje, że w ich aktach nie figuruje³⁷. Działania te wywołało najpewniej doniesienie dyrekcji Państwowej Szkoły Morskiej w Szczecinie dotyczące kontaktów Władysława Stanisławskiego z jej słuchaczami. Ich celem miało być zbieranie wiadomości dla obcego wywiadu. Zgłoszenie podejrzeń potwierdza skrót telegraficzny zaadresowany do KWMO, podpisany przez dyrektora kpt. ż. w. Zbigniewa Szymańskiego, informujący o przesłaniu „w załączeniu” pisma wychowawcy szkoły i dwóch raportów słuchaczy „do ewentualnego wykorzystania”³⁸. Wysłano go już po zebraniu informacji o podejrzanym, jednak dołączony do niego wniosek kierownika internatu do dyrekcji szkoły o udzielenie pochwały słuchaczom, którzy zgłosili nietypowe zachowanie, posiada datę wcześniejszą³⁹. Wynika z niego, że do spotkania doszło w winiarni Zamkowa. Pytania zadawane przez Władysława Stanisławskiego dotyczyły spraw związanych z żeglugą, wojskiem i jednostką lotniczą, w której służył jeden z rozmówców. Następnie wszyscy przenieśli się do Klubu Handlowców Piwnica, z którego zdecydowali się przenieść do 13 Muz. Słuchacze szkoły morskiej mieli nadzieję, że spotkają tam swojego wychowawcę, do czego rzeczywiście doszło. Poprosił on Władysława Stanisławskiego o rozmowę na osobności, podczas której wypytał go o dane personalne, a także wylegitymował. Ostatnie zdanie we wniosku brzmi:

Jeżeli szkoła dysponuje możliwościami dobrze byłoby wyjaśnić kim jest ob. Stanisławski i po co potrzebne są mu tego typu rozmowy⁴⁰.

Kolejne spotkanie Władysława Stanisławskiego ze słuchaczami miało miejsce kilka dni później⁴¹. Z raportu jednego z nich wynika, że dali się zaprosić podejrzanemu do domu, w którym spożyli zaproponowany posiłek i oglądali zdjęcia z jego wypraw turystycznych. Dowiedzieli się też, że gospodarz pisze przewodniki, ale autor raportu nie chciał w to uwierzyć ponieważ

p. Stanisławski wykazywał się nieznajomością niektórych podstawowych rzeczy⁴².

---

36 Biuro C MSW prowadziło ewidencję operacyjną na potrzeby Służby Bezpieczeństwa na poziomie centralnym.

37 Prośba o udzielenie informacji, 15 grudnia 1965, druk wypełniony ręcznie, OA IPN w Szczecinie, IPNSz 009/1303.

38 Skrót telegraficzny do KWMO w Szczecinie, 21 grudnia 1965, maszynopis, OA IPN w Szczecinie, IPNSz 009/1303.

39 Prośba o udzielenie pochwały słuchaczom pierwszego roku, 9 grudnia 1965, maszynopis, OA IPN w Szczecinie, IPNSz 009/1303.

40 Ibid.

41 12 grudnia, zob. Raport Tomasa Waszczenko dla dyrekcji Państwowej Szkoły Morskiej, 17 grudnia 1965, rękopis, OA IPN w Szczecinie, IPNSz 009/1303.

42 Sprawozdanie Jana Ślądzyka ze spotkania z Władysławem Stanisławskim, 17 grudnia 1965, rękopis, OA IPN w Szczecinie, IPNSz 009/1303.

Drugi ze słuchaczy także odniósł wrażenie, że Władysław Stanisławski tak prowadzi rozmowę, aby dowiedzieć się jak najwięcej, nie ujawniając żadnych informacji o sobie. Uznał go jednak za interesującego człowieka. Raport podsumował:

Okazało się, że pan Stanisławski jest zagorzałym turystą ziemi Szczecińskiej oraz propagatorem jej turystyki. Uczestniczył w wielu rajdach po terenie woj. Szczecińskiego (przeważnie w latach 55–61) z których ma dużo zdjęć powklejanych w albumy stanowiące ich kronikę. Poza tym zajmuje się opracowaniem szlaków turystycznych – wydał już ponoć jeden przewodnik, drugi przygotowany do druku. Po tej wizycie wszystkie powzięte przedtem podejrzenia wydają mi się bezpodstawne⁴³.

W okresie tym skontaktowano się z por. Bogusławem Grzebieluchem, który potwierdził, że utrzymywał kontakt z Władysławem Stanisławskim. Ponadto dodał, iż podejrzewa, że jest on „pederastą”⁴⁴. Temat ten rozwinął w notatce służbowej. Napisał w niej, że kilka lat wcześniej w klubie garnizonowym dostrzegł siedzącego przy sąsiednim stoliku swojego byłego informatora. Towarzyszący funkcjonariuszowi oficer Wojsk Ochrony Pogranicza stwierdził, że jest to pederasta polujący na młodych chłopców. Treść pisma wskazuje, że zostało ono sporządzone na potrzeby „rozpracowania” preferencji seksualnych Władysława Stanisławskiego. Był to ważny czynnik mający pomóc w ustaleniu rzeczywistych przyczyn inicjowania przez niego rozmów z młodymi mężczyznami, mający wykluczyć prowadzenie przez niego działalności wywiadowczej. Wiadomo też, że tego typu sprawy były wykorzystywane do wywierania nacisku.

Autorzy niniejszego artykułu, nie negując innych przyczyn, skłaniają się ku tezie, że inicjowanie kontaktów w opisanych powyżej okolicznościach, przypomnijmy, że przedstawiona wcześniej rozmowa z niemieckimi marynarzami miała bardzo podobny przebieg, wynikało w dużej mierze z zainteresowań turystyczno-krajoznawczych Władysława Stanisławskiego. W okresie tym intensywnie eksplorował on ówczesne województwo szczecińskie i publikował prace o tematyce ściśle turystyczno-krajoznawczej. Znaczącą część wypraw odbywał kajakiem. Większość jego tekstów opublikowanych w latach 1956–1964 dotyczyła tej tematyki (11 do 7)⁴⁵. W 1957 roku, podczas rozmowy z oficerem

43 Raport Tomasza Waszczenko..., op. cit.

44 Notatka służbowa z rozmowy z por. Bogusławem Grzebieluchem, rękopis, OA IPN w Szczecinie, IPNSz 009/1303.

45 Do tego czasu ukazały się następujące teksty o tej tematyce autorstwa Władysława Stanisławskiego: *Zapomniane szlaki wodne województwa szczecińskiego*. Tywa, Myśla, Stepnica (Gowienica), Szczecin 1957, współautor Ryszard Zabłocki; *Turystyczne szlaki wodne ziemi szczecińskiej*, „Szczecińska Gminna Spółdzielnia” 1957, nr 5; *Szlaki wodne Szczecina*, „Wodami Polski” 1957, nr 9; *W krainie tysiąca jezior*, „Szczecin. Miesięcznik Pomorza Zachodniego” 1958, z. 6; *Dla amatorów mniej znanych szlaków. Pojezierze Myśliborskie*, „Panorama Północy” 1959, nr 6; *Tam znajdziesz spokój i wypoczynek. Pojezierze Warnowskie*, „Panorama Północy” 1959, nr 6; *Rzeka Mołstowa*, „Panorama Północy” 1959, nr 8; *Turystyka wodna w rejonie wielkiego Szczecina*, „Szczecin. Miesięcznik Pomorza Zachodniego” 1959, z. 3; *Przymorskie szlaki kajakowe*, „Szczecin. Miesięcznik Pomorza Zachodniego” 1961, z. 6; *Szlaki Międzyodrza*, „Światowid” 1962, nr 33;

operacyjnym Wydziału II KWMO w Szczecinie, dyrektor szczecińskiego PTTK, opisując Władysława Stanisławskiego, powiedział, że zajmuje się on zagadnieniami dotyczącymi turystyki żeglarskiej⁴⁶. Przytoczone okoliczności potwierdzały jego szczególną ciekawość w sprawach związanych z aktywnością na wodzie. Rozmowy z osobami znającymi obszary niedostępne dla nieupoważnionych osób poszerzały jego wiedzę.

Pozostałe ewentualne przyczyny jego dociekań, związane ze sferą seksualną i działalnością szpiegowską, nie potwierdziły się. We wniosku z 1966 roku kończącym zainteresowanie służb osobą Władysława Stanisławskiego, dotyczącym złożenia materiałów związanych ze sprawą do archiwum, zatwierdzonym przez zastępcę naczelnika Wydziału II KWMO w Szczecinie, oficer operacyjny Grupy VIII tej jednostki kpr. K. Osowski, nawiązując do jego życia intymnego, przypuszczał tylko:

Ze sporządzonej przez tow. Grzebielucha, który utrzymywał kontakt z S. notatki wynika, że o Stanisławskim słyszał, że jest pederastą. Ponadto sam widział go w Klubie Garnizonowym w towarzystwie dwu młodych mężczyzn⁴⁷.

Przytoczone słowa w żaden sposób nie rozstrzygają omawianej kwestii i są bardzo słabą podstawą do wysnuwania jednoznacznych wniosków. Przeciwno tezie o nietypowych skłonnościach Władysława Stanisławskiego może też świadczyć to, że osoby, z którymi inicjował „podejrzane” kontakty, oprócz młodego wieku i płci, łączyła morska profesja, z którą byli związani (rybacy z NRD i słuchacze Państwowej Szkoły Morskiej w Szczecinie). Zbieżna w obu przypadkach poruszana tematyka potwierdzałaby raczej, że motywy, które kierowały bohaterem artykułu, wynikały z jego zainteresowań – jeżeli oczywiście nie były częścią działalności wywiadowczej. Ten motyw jednak wykluczono. Zajmujący się tą sprawą kpr. K. Osowski doszedł do wniosku, że kontakt Władysława Stanisławskiego ze słuchaczami szkoły morskiej

prawdopodobnie miał na celu zawarcie znajomości (biorąc pod uwagę jego skłonności pederastyczne)⁴⁸.

Stwierdził też, że zebrane materiały nie dowodzą, iż podejrzany zajmuje się działalnością wywiadowczą⁴⁹. Zauważyć też trzeba, że słuchacze szkoły morskiej nic nie wspomnieli o nietypowym zachowaniu kojarzącym się z homoseksualizmem nowo poznanego mężczyzny. Byli raczej zdezorientowani, nie będąc pewnymi jego rzeczywistych intencji. Skłaniali się ku tezie, że zbiera on informacje dla obcego wywiadu. Dlatego zdecyd-

---

Przez 7 jezior, „Światowid” 1964, nr 34; zob. *Aktywność piśmiennicza Władysława...*, op. cit., s. 18 i nast.

46 Notatka służbowa z rozmowy z dyrektorem szczecińskiego PTTK..., op. cit.

47 Wniosek oficera operacyjnego Grupy VIII Wydziału II KWMO w Szczecinie kpr. K. Osowskiego..., op. cit.

48 Ibid.

49 Ibid.

wali się poinformować o tym swojego wychowawcę. Plotki o rzekomych skłonnościach Władysława Stanisławskiego mogły być też podsycane przez to, że nie był żonaty⁵⁰.

Ostatecznie uznano, że podtrzymywanie z nim kontaktu nie ma uzasadnienia, ze względu na to, że pracuje w PWRN⁵¹.

Przytoczony powyżej wniosek jest ostatnim z dokumentów dotyczących Władysława Stanisławskiego zgromadzonych w szczecińskich IPN-ie. Na początku 1966 roku zastępca naczelnika Wydziału II KWMO w Szczecinie kpt. S. Paszkiewicz przekazał jego akta do Wydziału C w celu złożenia w archiwum⁵².

W kolejnych latach bohater artykułu swoje zainteresowania skupił na zagadnieniach turystyczno-krajoznawczych wpisujących się w politykę ówczesnych władz. O bardzo wyraźnym ukierunkowaniu i uściśleniu jego zainteresowań w połowie lat 60. świadczy jego aktywność piśmiennicza⁵³, a także turystyczna. Tematyka jego prac (poza wyjątkami) zaczęła odbiegać od typowo turystyczno-krajoznawczej, przybierając raczej postać historyczno-krajoznawczej, w wymiarze historycznym ściśle związanej z walkami toczonymi w szerzej postrzeganym regionie podczas drugiej wojny światowej, a w obszarze krajoznawczym skupionego przede wszystkim na pochówkach oraz miejscach upamiętniających poległych żołnierzy polskich i radzieckich.

Analogicznie wygląda zestawienie wypraw turystycznych. Dotąd związane były głównie z walorami historycznymi (bez ograniczeń czasowych i tematycznych) oraz przyrodniczymi ziemi szczecińskiej, natomiast po 1965 roku wiązały się przede wszystkim z historią „wyzwolenia”⁵⁴.

Szczecińskie PTTK pozostało pod jego dużym wpływem, mimo że od 1961 roku nie był jego pracownikiem etatowym. W 1971 roku PWRN powołało go na członka komisji egzaminującej oraz badającej kwalifikacje przewodników i kandydatów na przewodników turystycznych. W tym samym roku został sekretarzem działającej przy WKKFiT komisji egzaminującej przewodników zakładowych. W 1976 roku WKKFiT upoważniła go do przeprowadzania kontroli pracy przewodników turystycznych. W 1977 ZG PTTK mianował go instruktorem kształcenia kadr turystycznych, a Komisja Krajoznawcza ZG PTTK, na wniosek Krajowego Kolegium Instruktorów Krajoznawstwa,

50 Mieszkał z matką, ibid.

51 Ibid.

52 Pismo zastępcy naczelnika Wydziału II KWMO w Szczecinie kpt. S. Paszkiewicza..., op. cit.

53 R. Delida, op. cit., s. 15. Przykładowe tytuły prac, które ukazały się po 1965 roku: *Siekierki. Nado-drzańskie pola walki 1 Armii Wojska Polskiego*, Szczecin 1967; *Gdzie wbijano graniczny słup. Szlakiem forsowania Odry*, „Światowid” 1968, nr 15; *Siekierki*, „7-my Głos Tygodnia” 1968, nr 15; *Nad żołnierskimi mogiłami*. „Za nasz spokojny dom...”, „7-my Głos Tygodnia” 1968, nr 44; *Cena wolności. W Dniu Zmarłych*, „7-my Głos Tygodnia”, 1969, nr 44.

54 Przykładowe wycieczki, w których uczestniczył Władysław Stanisławski od połowy lat 60.: *Rajd Rowerowy Szlakiem Wyzwolenia Szczecina* (1960, 1968), *Rajd Turystyczno-Motorowy Szczecin – Siekierki* (1960, 1962, 1963), *Ogólnopolski Turystyczny Rajd Pieszy* (1965, 1969), *Rajd Turystyczny Szlakiem Wyzwolenia* (1968), *Ogólnopolski Rajd Szlakiem Wyzwolenia* (1970, 1975, 1981, 1983, 1985, 1987), *Rajd szlakiem Wielkich Zwycięstw 972–1945* (1986), zob. R. Delida, op. cit., s. 10.

uczyniła go instruktorem krajoznawstwa Polski. Od 1978 roku mógł kontrolować prace przewodników wycieczek⁵⁵.

Władysław Stanisławski zmarł 6 stycznia 1988 roku.

Z przytoczonych dokumentów wynika, że już w drugiej połowie lat 50. i na początku 60. Władysław Stanisławski angażował się w działalność partyjną. Intensywnie propagował jej idee w PTTK. Spory na tym tle z innymi członkami organizacji spowodowały nawet, że w 1961 roku zrezygnował z etatowej pracy w niej. Dodatkowym bodźcem mogącym mieć wpływ na jego teksty w tym czasie mogły być kontakty ze służbą bezpieczeństwa. Jednak to również nie znalazło odbicia w jego piśmiennictwie. Nasuwa się więc pytanie, czy możemy twierdzić, że było ono odzwierciedleniem jego postawy życiowej? Pisma z pierwszego okresu są wolne od wszelkich „wstawek” ideologicznych, mimo że w PTTK był jednym z czołowych zwolenników dostosowania jego działalności do oczekiwań PZPR. Uważano też, że jest aktywnie zaangażowany w działalność partii. Zdecydował się nawet współpracować ze służbą bezpieczeństwa. Być może właśnie to spowodowało całkowite odcięcie się w tekstach od wszelkiej propagandy – chęć oddalenia od siebie wszelkiego podejrzenia, że jest informatorem. Można też przypuszczać, że jego postępowanie w tej kwestii wynikało po prostu z przymusów ewoluujących wraz z wiekiem.

Czy w takim razie, gdy tematyka jego tekstów zaczęła współgrać z oficjalną propagandą państwa po 1965 roku⁵⁶, wyrażał swój stosunek do rzeczywistości, czy liczył na jakies profity (zresztą jedno nie musi wykluczać drugiego)? Możemy tylko domniemywać, że

55 Już w 1955 roku Władysław Stanisławski z upoważnienia PTTK uzyskał prawo prowadzenia kontroli przewodników oprowadzających wycieczki. Od 1961 roku mógł sprawdzać wycieczki oprowadzane po Stoczni Szczecińskiej, zob. W. Stanisławski, *W jaki sposób poznałem...*, *op. cit.*

56 W latach 60. duży wpływ na linię programową, a tym samym na działalność PTTK, miały przypadające na ten okres rocznice ważnych wydarzeń historycznych, takich jak Tysiąclecie Państwa Polskiego, 25-lecie Ludowego Wojska Polskiego, 25-lecie PRL. W działania te, ze względu na profil swojej działalności, w dużej mierze zaangażowane było PTTK. Legitymizowanie przynależności do Polski Ziemi Zachodnich i Północnych było jednym z głównych aspektów polityki władz PRL od początku jego istnienia. Wewnątrz kraju starano się w ten sposób stworzyć w świadomości społecznej spójny obraz powojennego kształtu terytorialnego państwa. W propagandzie wykorzystywano argumentację historyczną opierającą się na hasłach głoszących powrót tych ziem do macierzy, w wyniku walki o nie żołnierza polskiego u boku żołnierza radzieckiego. Wpisane w działalność PTTK krajoznawstwo świetnie nadawało się do posłużenia się jako jednym z narzędzi służących do realizacji tego celu. Aktywiści popularyzowali atrakcje turystyczne, do których zaliczano między innymi miejsca „walk i męczeństwa”, a na „Ziemiach Odzyskanych” także obiekty świadczące o „słowiańskości” tych terenów. Ze względu na usytuowanie, szczególnie udział w tych działaniach, które nasiliły się w okresie obchodów wspomnianych jubileuszy, przypadł oddziałom PTTK funkcjonującym na „Ziemiach Odzyskanych”. Z okazji milenium Polski powołano Komitet PTTK Obchodów Tysiąclecia Państwa Polskiego. Celebrowanie tej rocznicy stało się okazją do prezentacji kształtu terytorium Polski u zarania jej dziejów, przypominającego uzyskany w wyniku zmian będących następstwem drugiej wojny światowej. 25-lecie Ludowego Wojska Polskiego dało bodziec do wzmożonej popularyzacji historii drugiej wojny światowej, której jedną z form było prezentowanie miejsc w których toczono boje, szczególnie Wału Pomorskiego. PTTK było wspomagane w tej działalności przez LWP.

wpływ na to miała wprowadzona wtedy oficjalna polityka władz związana z obchodami 1000-lecia istnienia państwa przypadającymi na 1966 rok, której podporządkowano wszelkie dziedziny życia, a jednym z jej wiodących kierunków było udowadnianie przynależności „Ziem Odzyskanych” do Polski już od średniowiecza.

Kolejnym powodem mającym wpływ na przemianę Władysława Stanisławskiego mogło stanowić jego miejsce pracy, a więc PWRN. Przebywając w środowisku sprzyjającym władzom i stanowiącym element ówczesnego systemu, mógł czerpać różnego rodzaju korzyści, otwarcie głosząc swoje poglądy, akcentując poparcie dla działań „władzy ludowej” i ją wspomagając. Oczywiście nie oznacza to, że jednocześnie nie mógł czynić tego z przekonania. Pewne jest natomiast, że jego aktywność piśmiennicza od połowy lat 60. zgrała się z jego poglądami. Oprócz tematyki, dowodzą tego niektóre zdania czy zwroty pojawiające w jego pismach, czy coraz częstsze wyrażanie niechęci do Niemców⁵⁷, wywołanej ich postępowaniem podczas wojny, i jednocześnie – wdzięczności Armii Czerwonej za wyzwolenie Polski spod okupacji hitlerowskiej. Na pewno wpływ na to miały też jego perypetie wojenne. Za tym, że podejmowana tematyka wywodziła się z jego przekonań przemawiają też jego życiowe wybory – wstąpił w szeregi Ochotniczej Rezerwy Milicji Obywatelskiej, a także angażował się w organizowane kampanie wyborcze⁵⁸.

Podsumowując, można stwierdzić, że w początkowym okresie aktywności piśmienniczej Władysława Stanisławskiego, ówczesna rzeczywistość i jego przekonania nie miały na nią wpływu. Zmieniło się to po 1965 roku, gdy wiele dziedzin życia, w tym turystyka i krajoznawstwo, zaczęło być niejako systemowo wykorzystywanych w oficjalnej propagandzie państwa i gdy już od kilku lat był zatrudniony w PWRN. Funkcjonował więc w środowisku, w którym tego typu postawy były mile widziane. Natomiast duża częstotliwość publikacji i treści świadczą o tym, że zaangażował się w to całym sobą.

57 Między innymi: *Na przykładzie jednej placówki Straży Granicznej na Kaszubach chcę pokazać prawdę o tamtych dniach. Niech będzie to przypomnieniem i zarazem ostrzeżeniem przed odradzającym się neohitleryzmem*, zob. Władysław Stanisławski, „DrangnachOsten” w Skoszewie. *Historia Płonącego Pogranicza*, „Zbliżenia” 1983, nr 32, s. 1; w ostatnim numerze serii *Historia Płonącego Pogranicza* oświadczył, że stworzył ten cykl, aby przeciwstawić się zdrajcom ojczyzny, oraz tym którzy twierdzą, że nie było *niemieckiej polityki zaborczej na ziemiach polskie*. Nawoływał też do czujności, gdyż *Wróg nie zrezygnował. Odzywa się coraz częściej zza Łaby*, zob. Władysław Stanisławski, *Pożegnanie. Historia Płonącego Pogranicza* (55), „Zbliżenia” 1984, nr 37, s. 6.

58 R. Delida, op. cit., str. 39.

ChatGPT

Internet

BIBLIOTEKARZE NA PRZECIĘCIU TRADYCJI I NOWOCZESNOŚCI

ROZMOWA ANNY KOTOWSKIEJ Z CHATGPT¹ O WYZWANIACH
I PERSPEKTYWACH BIBLIOTEKARSTWA

Anna Kotowska: Chciałabym przeprowadzić z Tobą wywiad. Czy mogę?

ChatGPT: Oczywiście, jestem gotowa na wywiad. W czym mogę Ci pomóc?

Chciałabym porozmawiać o bibliotekach. Ich przyszłości i możliwościach rozwoju.

Oczywiście, porozmawiamy o bibliotekach.

Świat się zmienia, zmieniają się ludzie i ich potrzeby. Czy w obecnych czasach potrzebne są biblioteki?

Tak, mimo zmian zachodzących w dzisiejszym świecie, biblioteki wciąż mają wiele do zaoferowania. W rzeczywistości biblioteki przystosowują się do zmieniających potrzeb społecznych i stają się jeszcze bardziej wartościowe w dobie cyfrowej.

Biblioteki to nie tylko miejsca, w których można znaleźć książki i czasopisma, ale również instytucje, które oferują wiele innych usług, takich jak bezpłatne dostępy do baz danych, zasoby multimedialne i miejsca spotkań dla społeczności lokalnych. Wiele bibliotek oferuje także programy edukacyjne i kulturalne, które są dostępne dla ludzi w każdym wieku.

Co więcej, biblioteki stają się coraz bardziej dostępne dzięki postępującej cyfryzacji. Wiele bibliotek oferuje teraz bezpłatny dostęp do e-booków, audiobooków i innych zasobów cyfrowych, co jest szczególnie korzystne dla osób, które nie mają dostępu do tradycyjnych materiałów bibliotecznych. Biblioteki są również ważnymi źródłami informacji i zasobów dla studentów i naukowców, którzy potrzebują dostępu do specjalistycznych materiałów naukowych.

W sumie biblioteki są wciąż bardzo potrzebne i są w stanie zaspokoić potrzeby społeczne w dzisiejszych czasach poprzez swoje różnorodne zasoby i usługi.

---

1 ChatGPT to zaawansowany model językowy stworzony przez OpenAI. Jest to trzecia generacja GPT (Generative Pretrained Transformer) wytrenowana na dużym zbiorze tekstów. Ma wiele zastosowań, wśród których znajduje się między innymi automatyczne generowanie tekstu, tłumaczenie czy analiza języka naturalnego. Jego zdolności i możliwości są stale rozwijane i udoskonalane. W rozmowie wykorzystano ChatGPT OpenAI.

A czy internet nie przejmie funkcji bibliotek?

Internet i biblioteki spełniają różne funkcje i uzupełniają się nawzajem. Chociaż internet stał się ważnym źródłem informacji dla wielu ludzi, to nadal istnieje dużo powodów, dla których ludzie korzystają z bibliotek. Biblioteki mają swoje zbiory, które są specjalnie selekcjonowane i przetwarzane przez bibliotekarzy, a także oferują różnego rodzaju usługi, takie jak wypożyczanie książek, organizowanie wydarzeń kulturalnych czy pomaganie w wyszukiwaniu informacji. Ponadto nie każdy ma dostęp do internetu lub posiada odpowiednie umiejętności, aby korzystać z niego w pełni, dlatego biblioteki nadal odgrywają ważną rolę w życiu społecznym.

A sztuczna inteligencja... Czy może w przyszłości zastąpić bibliotekarza?

Możliwe, że w przyszłości rozwój sztucznej inteligencji wpłynie na zmianę niektórych aspektów pracy bibliotekarza, ale trudno sobie wyobrazić, aby w pełni zastąpiła ona ludzką obecność w bibliotece. Bibliotekarz nie tylko zarządza zasobami i udziela pomocy czytelnikom, ale także stanowi ważny element społeczności bibliotecznej, który zapewnia osobiste połączenie między czytelnikiem a biblioteką, organizując różnorodne wydarzenia i programy, które angażują lokalną społeczność. Ponadto bibliotekarz jest w stanie wykorzystać swoje doświadczenie, empatię i kreatywność w rozwiązywaniu problemów, co nie jest łatwe do zastąpienia przez algorytmy i maszyny.

Ciesz się, że biblioteki i bibliotekarze nie są „wymierającym gatunkiem”. Muszą jednak iść z duchem czasu?

Tak, biblioteki i bibliotekarze muszą iść z duchem czasu, aby nadążyć za zmieniającymi się potrzebami i oczekiwaniami czytelników. Technologiczne postępy i rozwój internetu sprawiają, że ludzie mają dostęp do coraz większej ilości informacji i materiałów online, a zatem biblioteki muszą dostosowywać się do tych zmian i oferować nowoczesne technologie oraz elektroniczne zasoby. Ponadto biblioteki powinny także dostosowywać swoje usługi i działania do lokalnych potrzeb i wyzwań społecznych, aby spełniać swoją rolę jako centra kulturalne i edukacyjne w swoich społecznościach.

Niektóre biblioteki jednak zgłaszają mniejsze zainteresowanie swoimi usługami niż kiedyś. Co może być tego przyczyną?

Istnieje kilka powodów, dla których niektóre biblioteki mogą doświadczać mniejszego zainteresowania niż kiedyś.

Zmiany w sposobie, w jaki ludzie korzystają z informacji: wraz z postępowaniem technologicznym i rozwojem internetu coraz więcej ludzi korzysta z innych źródeł informacji, takich jak wyszukiwarki internetowe i platformy wideo. To może wpłynąć na to, jak ludzie postrzegają potrzebę korzystania z tradycyjnych bibliotek.

Brak świadomości: niektórzy ludzie mogą nie zdawać sobie sprawy z różnorodnych usług oferowanych przez biblioteki. Mogą myśleć, że biblioteki oferują tylko książki i nie zdają sobie sprawy z innych zasobów i programów edukacyjnych, które są dostępne.

Brak dostępności: niektóre biblioteki mogą być po prostu zbyt trudne do znalezienia lub położone zbyt daleko od miejsca zamieszkania ludzi. To może utrudniać ludziom korzystanie z usług bibliotecznych.

Konkurencja z innymi instytucjami: w niektórych przypadkach ludzie mogą korzystać z innych instytucji, takich jak muzea, galerie sztuki czy centra kulturalne, a nie biblioteki, aby zaspokoić swoje potrzeby kulturowe.

Brak innowacyjności: niektóre biblioteki mogą nie dostosowywać się wystarczająco szybko do zmieniających się potrzeb społecznych i technologicznych, co może wpłynąć na ich popularność.

Jakie są korzyści z integracji tradycyjnych i nowoczesnych elementów w pracy bibliotekarza? Jak te zmiany wpływają na doświadczenie czytelników i ich zaangażowanie w bibliotekę?

Integracja tradycyjnych i nowoczesnych elementów w pracy bibliotekarza przynosi wiele korzyści. Połączenie tradycyjnych zasobów bibliotecznych, takich jak książki, z nowoczesnymi technologiami i usługami, stwarza bardziej kompleksowe i wszechstronne doświadczenie dla czytelników.

Dzięki integracji tradycji i nowoczesności, biblioteki mogą zapewnić dostęp do szerokiej gamy zasobów. Pozwala to czytelnikom korzystać z różnorodnych materiałów, dostosowując się do ich preferencji i potrzeb.

Nowoczesne technologie umożliwiają zdalny dostęp do zasobów bibliotecznych, co eliminuje ograniczenia czasowe i przestrzenne, a nowoczesne narzędzia, takie jak aplikacje mobilne, platformy społecznościowe czy interaktywne warsztaty, umożliwiają bibliotekarzom tworzenie interaktywnych i angażujących doświadczeń dla czytelników. To zachęca do większego zaangażowania, aktywności i uczestnictwa w różnych programach bibliotecznych.

Dzięki wykorzystaniu technologii, bibliotekarze mogą oferować spersonalizowane rekomendacje czytelnicze i dostosowywać zasoby do indywidualnych preferencji czytelników. Algorytmy rekomendacyjne i analiza danych mogą pomóc w identyfikacji interesujących treści i ułatwieniu ich odkrywania.

Integracja tradycji i nowoczesności otwiera możliwość nawiązywania współpracy z innymi instytucjami, takimi jak szkoły, muzea, centra kulturalne czy startupy technologiczne. To tworzy synergiczne relacje, które poszerzają ofertę i zwiększają wpływ biblioteki na lokalną społeczność.

Te zmiany wpływają na doświadczenie czytelników, ponieważ tworzą bardziej dynamiczną, dostępną i interaktywną przestrzeń biblioteczną. Czytelnicy mają większe możliwości korzystania z różnorodnych zasobów i usług, które lepiej odpowiadają ich indywidualnym preferencjom i potrzebom.

Więc biblioteka to nie tylko książki?

Tak, biblioteka to nie same książki. Biblioteka to instytucja, która oferuje wiele zasobów kultury i edukacji, a książki to tylko jedna z wielu form tych zasobów.

Obecnie biblioteki oferują wiele innych materiałów, takich jak e-booki, audiobooki, czasopisma, filmy, muzyka, gry komputerowe, a nawet narzędzia i sprzęt do tworzenia projektów. Wiele bibliotek prowadzi także działalność edukacyjną, organizując kursy językowe,

warsztaty z zakresu programowania, projektowania czy zdrowego stylu życia, oraz oferują dostęp do różnorodnych baz danych i platform e-learningowych.

Ponadto, biblioteki pełnią ważną rolę społeczną, jako miejsca spotkań, dyskusji, a także integracji społecznej. Często oferują przestrzeń do pracy, nauki, a także do organizowania różnorodnych wydarzeń kulturalnych, jak wystawy, koncerty, spotkania autorskie czy projekcje filmowe.

Wszystkie te działania mają na celu zaspokojenie różnorodnych potrzeb i zainteresowań społeczności lokalnej, a także dostarczenie narzędzi i możliwości do samorealizacji i rozwoju osobistego. Dlatego też, biblioteki to nie tylko książki, ale instytucje, które stanowią ważny element kultury i edukacji w społeczeństwie. Ich przyszłość jest obiecująca.

Wiele bibliotek oferuje czytelnikom na przykład audiobooki czy e-booki. Czytelnicy boją się jednak takich form. Jak można by było ich do nich przekonać?

Rzeczywiście, niektórzy czytelnicy mogą bać się korzystać z audiobooków czy e-booków, zwłaszcza jeśli są przyzwyczajeni do tradycyjnych książek w formie papierowej. Jednakże istnieją sposoby, aby przekonać czytelników do korzystania z tych form.

Przede wszystkim, należy podkreślić korzyści wynikające z korzystania z e-booków czy audiobooków. Takie formy są niezwykle wygodne, ponieważ umożliwiają czytanie lub słuchanie książek na różnych urządzeniach mobilnych, co pozwala na swobodne korzystanie z materiałów w dowolnym miejscu i czasie.

Biblioteki powinny także oferować pomoc techniczną i szkolenia, które pomogą użytkownikom w korzystaniu z nowych form, takich jak audiobooki i e-booki. Szkolenia mogą obejmować kwestie takie jak pobieranie i korzystanie z aplikacji, radzenia sobie z ustawieniami i problemami technicznymi.

Można również zaoferować użytkownikom bezpłatne próbki, które pozwolą na zapoznanie się z materiałami i ocenienie, czy taka forma odpowiada ich potrzebom.

Warto również korzystać z działań marketingowych, takich jak promocje czy kampanie informacyjne, które podkreślają korzyści wynikające z korzystania z nowoczesnych form czytania, oraz zachęcają do ich wypróbowania.

Bibliotekarze podejmują wiele inicjatyw i realizują programy, które mają na celu promowanie rozwoju umiejętności cyfrowych i literatury elektronicznej w społecznościach lokalnych. Które z nich uważasz za najciekawsze?

Digitalizacja lokalnej historii i kultury: bibliotekarze angażują się w projekty digitalizacji lokalnych materiałów historycznych i kulturowych, takich jak stare fotografie, dokumenty, mapy czy nagrania audio. Dzięki tym inicjatywom społeczności mają dostęp do wirtualnych kolekcji, które zachowują dziedzictwo lokalne i są łatwo dostępne dla wszystkich zainteresowanych.

Ale przede wszystkim wprowadzenie dzieci i młodzieży w świat umiejętności cyfrowych i literatury elektronicznej. Ma to długoterminowy wpływ na ich rozwój osobisty, edukację i przyszłe kariery. Daje im narzędzia, które są nieodzowne w dzisiejszym cyfrowym środowisku, a jednocześnie rozwija kreatywność, logiczne myślenie i umiejętność efektywnego korzystania z informacji.

Programy edukacyjne dla dzieci i młodzieży mogą wpływać na zwiększenie ich kompetencji cyfrowych, rozwijanie umiejętności twórczego myślenia, zdolności do pracy zespołowej i rozwiązywania problemów. Przygotowują także młodych ludzi do przyszłych wyzwań technologicznych i zmieniającego się rynku pracy. Ponadto, wczesne zainteresowanie literaturą elektroniczną może zachęcać do czytania i rozwijania pasji literackich wśród młodego pokolenia.

A co z funduszami przeznaczonymi na biblioteki? Brak pieniędzy hamuje bibliotekarzy przed inwestowaniem w nowoczesne techniki...

Z pewnością, ograniczenia finansowe mogą stanowić przeszkodę dla bibliotek w inwestowaniu w nowoczesne technologie. Jednakże istnieją różne sposoby, aby pozyskać fundusze na rozwój bibliotek.

Zgłaszanie się do funduszy unijnych lub innych funduszy publicznych – często organizowane są konkursy na projekty związane z kulturą, edukacją, czytelnictwem czy rozwojem technologii, w ramach których biblioteki mogą pozyskać dodatkowe środki na modernizację i rozwój.

Współpraca z lokalnymi przedsiębiorstwami – biblioteki mogą szukać współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami, którzy mogą zdecydować się na sponsorowanie biblioteki lub zakupienie określonych technologii w ramach działań charytatywnych czy korporacyjnych.

Biblioteki mogą próbować pozyskać fundusze na rozwój przez udział w kampaniach crowdfundingu. W takiej sytuacji biblioteki mogą proponować konkretne cele, które chcą zrealizować dzięki pozyskanym środkom, a darczyńcy, czyli osoby prywatne lub firmy, mogą wpłacać pieniądze na ten cel.

Wszystkie te działania mają na celu pozyskanie dodatkowych środków finansowych, które umożliwią bibliotekom inwestowanie w nowoczesne technologie. Warto zwrócić uwagę, że każda biblioteka ma swoje indywidualne potrzeby, a wybór najlepszego sposobu pozyskania funduszy powinien być uzależniony od jej sytuacji finansowej oraz specyfiki lokalnego środowiska.

Lokalne środowisko – bardzo ważny czynnik. Jak zbadać, czego potrzebują nasi czytelnicy?

Aby poznać potrzeby swoich czytelników, biblioteka powinna przeprowadzić badanie opinii, które pozwoli na zebranie informacji o preferencjach i oczekiwaniach swoich użytkowników. Ankiety, w których mogą być zawarte pytania dotyczące preferencji czytelniczych, opinii na temat działalności biblioteki, a także propozycje zmian i ulepszeń, wywiady z czytelnikami, którzy chętnie podzielą się swoimi opiniami i sugestiami, analiza wypożyczeń, która pomoże poznać popularność poszczególnych kategorii książek i tematów, a także zobaczyć, które zasoby są najczęściej wypożyczane – to tylko jedne z wielu sposobów badania potrzeb.

Ciekawa może być także obserwacja swoich czytelników, aby poznać ich zachowania i preferencje. Na przykład, biblioteka może zauważyć, że użytkownicy często korzystają

z komputerów w bibliotece. Może się wtedy zdecydować się na wprowadzenie nowoczesnego wyposażenia, takiego jak nowe komputery czy tablety.

Na których czytelnikach warto się skupić? Starszych czy dzieciach?

Warto się skupić na wszystkich grupach czytelników, ponieważ każda grupa może mieć unikatowe potrzeby i zainteresowania.

Biblioteki powinny starać się zapewnić różnorodne zasoby dla różnych grup wiekowych i zaspokajać potrzeby zarówno dzieci, jak i dorosłych. W przypadku dzieci i młodzieży warto stworzyć programy edukacyjne, warsztaty czytania oraz zajęcia, które pomagają rozwijać ich zainteresowania i zdolności. Starsi czytelnicy mogą z kolei potrzebować zasobów dotyczących zdrowia, kultury i historii, a także programów społecznościowych, które umożliwią im nawiązywanie kontaktów z innymi ludźmi. Dlatego warto zwrócić uwagę na potrzeby każdej grupy i dostosować ofertę biblioteki, aby była atrakcyjna i przyjazna dla wszystkich.

Zarzuca się bibliotekarzom, że zabawy z dziećmi, warsztaty niezwiązane z biblioteką, nie uczą dzieci korzystania z faktycznych zbiorów bibliotecznych...

Zabawy z dziećmi i warsztaty, nawet te niezwiązane bezpośrednio z książkami i biblioteką, mogą być atrakcyjnym sposobem na przyciągnięcie uwagi dzieci i kształtowanie w nich zainteresowania czytaniem. Jednocześnie, istotne jest również, aby bibliotekarze zachęcali dzieci do korzystania z faktycznych zbiorów bibliotecznych i pomagali im w poszukiwaniu ciekawych książek i innych materiałów. W tym celu bibliotekarze mogą organizować programy czytelnicze, polecać książki dostosowane do zainteresowań dzieci oraz pomagać w wyszukiwaniu informacji i materiałów, które mogą być przydatne do realizacji szkolnych projektów i zadań. Ważne jest, aby biblioteka była miejscem, w którym dzieci mogą odkrywać nowe zainteresowania i zdobywać wiedzę, a jednocześnie mieć dostęp do cennych i wartościowych zasobów bibliotecznych.

Więc biblioteka jest takim „trzecim miejscem”?

Tak, biblioteka może pełnić funkcję trzeciego miejsca – czyli miejsca, w którym ludzie mogą spędzać czas między domem a pracą lub szkołą. To miejsce, w którym można odpocząć, spotkać się z przyjaciółmi, zapoznać się z nowymi książkami, wydarzeniami kulturalnymi i programami społecznościowymi. Biblioteka może być miejscem dla ludzi z różnych grup wiekowych i zainteresowań, w którym każdy może znaleźć coś dla siebie. Bibliotekarze mogą dbać o stworzenie przyjaznej atmosfery, w której każdy czuje się mile widziany i w której można odpocząć, nabyć wiedzę, poznać ciekawostki, nawiązać nowe znajomości, czy po prostu spędzić czas w miłym towarzystwie.

Przy kawie?

Oczywiście, przy kawie też można spędzić czas w bibliotece! Wiele bibliotek oferuje przestrzeń kawiarni lub kąciaków kawowych, gdzie można usiąść, poczytać, popracować lub porozmawiać ze znajomymi przy filiżance kawy czy herbaty. To doskonały sposób na stworzenie jeszcze bardziej przyjaznej atmosfery i zachęcenie ludzi do odwiedzania biblioteki.

Mała biblioteka, duże możliwości?

Oczywiście! Małe biblioteki również mają wiele możliwości, aby sprostać wymaganiom i potrzebom swoich czytelników.

Często nie mają tak bogatych zbiorów jak większe, ale mogą zdecydować się na specjalizację w określonej dziedzinie lub temacie, co pozwoli im na stworzenie unikatowego i wartościowego zbioru, który przyciągnie czytelników.

Małe biblioteki mogą nawiązać współpracę z innymi bibliotekami, muzeami, szkołami i instytucjami, co pozwoli im na wymianę zasobów i doświadczeń oraz na zorganizowanie większych wydarzeń i programów.

Mogą korzystać z różnych kanałów promocji, z nowych technologii, takich jak systemy biblioteczne, e-booki i audiobooki, aby ułatwić dostęp do swoich zasobów i zwiększyć zainteresowanie wśród czytelników.

Ale przede wszystkim to, co cechuje małe biblioteki, to indywidualne podejście do czytelników – bezpośredni kontakt z czytelnikami pozwala na lepsze poznanie ich potrzeb i zainteresowań.

I jeszcze jedno trudne pytanie... Bibliotekarze od lat czują się pokrzywdzeni. Zarabiają niewiele, a wymaga się od nich wiedzy i zaangażowania w wielu dziedzinach. Czy powinni walczyć o większe pensje, jak to argumentować swoim przełożonym?

Decyzja o walce o większe pensje zależy od indywidualnej sytuacji każdego bibliotekarza i jego oceny, czy wynagrodzenie odpowiada jego kwalifikacjom i wymaganiom stawianym w pracy. Niemniej jednak warto pamiętać, że praca bibliotekarza wymaga odpowiedniego wykształcenia, wiedzy i umiejętności, a biblioteka jako instytucja spełnia ważną rolę w społeczeństwie. Dlatego argumentem przemawiającym za większymi pensjami dla bibliotekarzy może być ich wkład w rozwój społeczeństwa i kultury, a także ich rola jako opiekunów dziedzictwa kulturowego i intelektualnego. Warto również porównać wynagrodzenia bibliotekarzy z innymi pracownikami w podobnych zawodach, aby pokazać, że wynagrodzenia nie są adekwatne do wysiłku i zaangażowania wymaganego w pracy bibliotekarza.

A co z motywacją, pozafinansową, osób pracujących w bibliotece?

Motywacja pozafinansowa jest kluczowym czynnikiem dla pracowników bibliotek, ponieważ praca ta często nie jest wysoko płatna, a wymagania i obowiązki są bardzo różnorodne i wysokie.

Ważna jest współpraca i umożliwienie wypowiedzenia się: pracownicy biblioteki lubią być włączani w podejmowanie decyzji i mieć wpływ na organizację pracy i działania biblioteki. Zadawanie pytań, przeprowadzanie ankiet i wywiadów z pracownikami oraz zapraszanie ich do uczestnictwa w spotkaniach i projektach mogą pomóc w zwiększeniu zaangażowania i motywacji. Nie można zapominać o rozwoju zawodowym – umożliwienie pracownikom biblioteki udziału w szkoleniach, konferencjach i warsztatach, a także zapewnienie im dostępu do materiałów edukacyjnych, na przykład książek i czasopism z dziedziny bibliotekarstwa i informacji naukowej, może pomóc w rozwijaniu ich umiejętności i wiedzy, co może przyczynić się do zwiększenia motywacji i satysfakcji z pracy.

Z tym wiąże się również docenianie pracy – regularne docenianie pracy pracowników biblioteki, na przykład przez pochwały, gratulacje, nagrody lub wyróżnienia, może pomóc w zwiększeniu poczucia uznania i motywacji do dalszej pracy.

Środowisko pracy – stworzenie przyjaznego i motywującego środowiska pracy, na przykład przez regularne spotkania, integracyjne wyjścia, a także umożliwienie pracownikom biblioteki wpływu na organizację przestrzeni i jej wyposażenia, może pomóc w zwiększeniu poczucia wspólnoty i satysfakcji z pracy.

Tylko nadal płace... Niskie w porównaniu z innymi zawodami. Ciężko pasją i poczuciem misji utrzymać najbliższą rodzinę...

Rzeczywiście, płace bibliotekarzy mogą być relatywnie niższe w porównaniu do niektórych innych branż. Jednak warto zauważyć, że wynagrodzenie może różnić się w zależności od regionu i konkretnych warunków zatrudnienia.

Aby zrekompensować niższe wynagrodzenie, można podkreślić kilka jej aspektów, sprawiających, że praca w bibliotece może być bardzo różnorodna i dawać możliwość ciągłego rozwoju. Bibliotekarze mają szansę współpracować z różnymi grupami ludzi, organizować wydarzenia, prowadzić badania, rozwijać się zawodowo i zdobywać nowe umiejętności.

W niektórych przypadkach praca w bibliotece może oferować pewną elastyczność czasu pracy, co może być ważne dla osób, które chcą godzić pracę z życiem rodzinnospołecznym.

Czasami miejsca pracy w bibliotece oferują dodatkowe korzyści, takie jak benefity socjalne, dostęp do darmowych materiałów, możliwość dalszego kształcenia się czy możliwość uczestnictwa w konferencjach i szkoleniach branżowych.

Niemniej jednak zrozumiałe jest, że utrzymanie rodziny i pokrycie podstawowych potrzeb finansowych może być trudne przy niskich płacach. W takim przypadku warto rozważyć dodatkowe źródła dochodu lub poszukiwać możliwości awansu, lub rozwoju kariery w celu osiągnięcia lepszego wynagrodzenia.

Wróćmy do naszych czytelników. Jak przyciągnąć dzieci i młodzież do bibliotek? Ta grupa jest, wydaje się, mocno wymagająca...

Przyciągnięcie dzieci i młodzieży do bibliotek wymaga podejścia, które uwzględni ich potrzeby i zainteresowania.

Oczywistym jest organizowanie różnorodnych wydarzeń i programów dla dzieci i młodzieży, takie jak konkursy, warsztaty, gry, zabawy edukacyjne, prezentacje multimedialne i projekcje filmów, a także współpraca z lokalnymi szkołami i organizacjami.

Ale ważną kwestią jest także tworzenie przestrzeni w bibliotece, która jest atrakcyjna dla dzieci i młodzieży, z wygodnymi meblami, kolorowymi dywanami, ciekawymi plakatami i wystawami tematycznymi. Do tego oferta książek, audiobooków, filmów, gier i czasopism, które interesują dzieci i młodzież, włączając popularne serie, bestsellery i nowości.

Dobrze jest wykorzystać nowoczesne technologie, takie jak tablety, e-czytniki, interaktywne tablice, gry edukacyjne, aby zachęcić dzieci i młodzież do korzystania z biblioteki.

Programy takie jak *Lato w bibliotece*, *Klub czytelnika*, *Zaczytane wakacje*, w których uczestnictwo jest nagradzane ciekawymi nagrodami i wyróżnieniami, również zachęcają do czytania.

Należy pamiętać, aby angażować dzieci i młodzież w projektowanie i organizowanie wydarzeń i programów w bibliotece, co pozwoli im poczuć się bardziej związanymi z biblioteką i zainteresować się jej zasobami.

A co z osobami starszymi? Te boją się nowoczesności, która wkracza do biblioteki...

Osoby starsze, zwłaszcza te, które nie były wychowywane w erze cyfrowej, mogą czuć się niepewnie wobec nowych technologii i innowacyjnych rozwiązań w bibliotece. Dlatego ważne jest, aby bibliotekarze zapewнили im wsparcie i szkolenia w zakresie korzystania z nowoczesnych narzędzi.

Jednym ze sposobów na przyciągnięcie osób starszych do biblioteki jest organizacja spotkań, na których będą one mogły nawiązywać kontakty z rówieśnikami, wymieniać doświadczenia, a także brać udział w ciekawych wydarzeniach kulturalnych. Można również przeprowadzić ankietę wśród tej grupy i zapytać, które rodzaje materiałów chcieliby widzieć w bibliotece.

Innym sposobem jest oferowanie szkoleń dotyczących korzystania z nowoczesnych urządzeń elektronicznych, takich jak tablety, smartfony czy czytniki e-booków. Można również zapewnić dostęp do różnych platform edukacyjnych oraz pomóc w korzystaniu z portali społecznościowych.

Ważne jest, aby biblioteka była dostępna dla osób starszych, a więc dobrze oświetlona, z łatwo dostępnymi półkami i wygodnymi krzesłami. Bibliotekarze powinni również zadbać o to, by wszystkie materiały w bibliotece były łatwo dostępne i zorganizowane w sposób umożliwiający intuicyjne korzystanie.

Jakie są najlepsze sposoby na angażowanie społeczności lokalnej w działania biblioteki i jakie korzyści przynosi to zarówno bibliotece, jak i jej czytelnikom?

Z pewnością organizowanie wydarzeń i programów społecznościowych – biblioteki mogą organizować różnego rodzaju wydarzenia skierowane do różnych grup wiekowych i zainteresowań, aby zaspokoić potrzeby różnych segmentów społeczności lokalnej.

Współpraca z lokalnymi podmiotami, takimi jak szkoły, uniwersytety, organizacje charytatywne i klubowe. Współpraca ta może składać się z organizacji wydarzeń, wymiany zasobów i informacji oraz wzajemnego wsparcia.

Biblioteki mogą zaangażować wolontariuszy do pomocy w organizacji i prowadzeniu programów i wydarzeń. Wolontariusze mogą pomóc w różnych działaniach, takich jak opieka nad dziećmi, obsługa techniczna, przygotowanie stoiska informacyjnego czy prowadzenie warsztatów.

Korzyści wynikające z angażowania społeczności lokalnej w działalność biblioteki są liczne. Dla biblioteki takie działania mogą przyczynić się do zwiększenia zainteresowania nią, poprawy wizerunku i zwiększenia liczby czytelników. Ponadto, dzięki zaangażowaniu społeczności lokalnej, biblioteki mogą uzyskać nowe pomysły i perspektywy, które przyczynią się do ulepszania oferowanych przez nią usług i programów. Dla czytelników angażowanie się w działalność biblioteki może przynieść wiele korzyści, takich jak rozwijanie zainteresowań i umiejętności, poznawanie nowych ludzi i wchodzenie w interakcje z różnymi grupami społecznymi, jak również dostęp do szerokiej gamy zasobów i informacji.

Zrozumienie korzyści płynących z zaangażowania społeczności lokalnej może pomóc bibliotekarzom w przekazywaniu tych informacji władzom lokalnym, sponsorom i innym zainteresowanym stronom, aby uzyskać wsparcie finansowe i zasoby niezbędne do rozwijania biblioteki i zwiększania jej wpływu na społeczność.

Z twojego punktu widzenia – jak być dobrym bibliotekarzem?

Bycie dobrym bibliotekarzem wymaga nie tylko posiadania wiedzy i umiejętności związanych z obsługą czytelników i gromadzeniem zbiorów, ale także podejścia opartego na empatii i pasji do pracy.

Kochaj książki i czytanie. Wiedza na temat literatury, autorów i gatunków jest ważna, ale pasja do czytania pozwala też na rozwijanie zainteresowań i przekazywanie wiedzy innym.

Bądź otwarty i przyjazny dla czytelników. Czytelnicy szukają w bibliotece nie tylko książek, ale też przyjaznego miejsca, w którym mogą porozmawiać i uzyskać pomoc.

Bądź elastyczny. Bibliotekarz powinien być w stanie dostosować się do potrzeb czytelników i szybko reagować na zmiany.

Ucz się na błędach. Nie ma nic złego w popełnianiu błędów, ale ważne jest, aby uczyć się na nich i unikać powtarzania ich w przyszłości.

Bądź na bieżąco z nowinkami technologicznymi i trendami w bibliotekarstwie. Nowoczesne technologie i nowe podejście do pracy bibliotekarza mogą przyczynić się do poprawy jakości usług i zwiększenia zainteresowania czytelników.

Zawsze staraj się pomagać czytelnikom. Odpowiadaj na ich pytania, pomagaj w znalezieniu odpowiedniego materiału czy doradź, co warto przeczytać.

Pamiętaj o swoim rozwoju zawodowym. Kontynuuj naukę i szkolenie się, aby zwiększać swoje umiejętności i wiedzę.

Praca w bibliotece jest...

Praca w bibliotece może być bardzo różnorodna i interesująca. Wymaga ona jednak dużo zaangażowania, wiedzy i umiejętności. Bibliotekarze muszą być dobrze zorganizowani, mieć umiejętności komunikacyjne i interpersonalne, być otwarci na zmiany i nowe wyzwania, a także umieć pracować z różnymi grupami ludzi i obsługiwać różnorodne narzędzia i technologie. Choć praca w bibliotece może być wymagająca, może też przynosić wiele satysfakcji i dawać możliwość wzbogacenia swojej wiedzy i umiejętności.

Przyszłość bibliotek to...

Przyszłość bibliotek to dynamiczny rozwój, dostosowywanie się do potrzeb i oczekiwań społeczeństwa, rosnące wykorzystanie technologii i narzędzi cyfrowych, a także utrzymanie wciąż ważnej roli jako miejsca, w którym można się uczyć, rozwijać swoje zainteresowania, poznawać kulturę i spędzać czas w społeczności.

Dziękuję za rozmowę. To było niezwykle ciekawe przeżycie!

Również dziękuję za rozmowę! Mam nadzieję, że była pomocna i inspirująca. Jeśli masz jeszcze jakiegokolwiek pytania w przyszłości, nie wahaj się z nimi do mnie zgłosić. Powodzenia w Twojej pracy związanej z biblioteką!

Agnieszka Gnat-Leśnińska

Książnica Pomorska

SKARBY Z REGIONALNEJ ANTRESOLI W KSIĄŻNICY POMORSKIEJ ODCINEK 2: „Z NASZYCH RUSZTOWAŃ”

Wśród wielu czasopism zebranych na antresoli w Dziale Regionalnym Książnicy Pomorskiej można znaleźć tytuł „Z Naszych Rusztowań. Organ Podstawowej Organizacji Partyjnej, Rady Zakładowej, ZMP i Dyrekcji SPZB” (od numeru 19 z 1956 roku podtytuł brzmiał „Pismo Pracowników SPZB”).

Wydawcą tego pisma, ukazującego się w latach 1954–1957, było Szczecińskie Przemysłowe Zjednoczenie Budowlane, którego redakcja mieściła się przy ulicy Storrady 1. Tematyka dwutygodnika dotyczyła niezwykle istotnych dla powojennych lat 50. i 60. problemów przemysłowego i uprzemysłowionego szczecińskiego budownictwa miejskiego, gdy starano się szybko uruchomić strategiczne dla bytu państwa gałęzie przemysłu. Stąd dużo miejsca poświęcono informacjom o postępie prac nad odbudową różnych obiektów przemysłowych w województwie szczecińskim, na przykład Huty Szczecin, Stoczni Szczecińskiej, Fabryki Celulozy i Papieru w Skolwinie, Fabryki Sztucznego Jedwabiu w Żydowcach, Bazy Rybackiej w Świnoujściu.

Na trzeciej stronie pierwszego numeru z 15 kwietnia 1954 roku kolegium redakcyjne informowało, że omawiane w nim będą sprawy, którymi żyją pracownicy SPZB. Obok artykułów i notatek dotyczących realizacji planów produkcyjnych, zobowiązań powię-

„Dziadzio Mróz” wśród dzieci pracowników SPZB

Dużo będzie radości wśród dzieci pracowników SPZB w dniach od 4 do 10 stycznia b. r. W pięknie udekorowanej sali ZBM przy ul. Bohaterów Warszawy 34/35 spotkają się wszyscy przy noworocznej choince. Program imprezy, którą urządza dział socjalno - kwaterunkowy jest bardzo bogaty. Oprócz filmu i rozdania upominków, urozmaici im preżę „Bazarz Dziadzio Mróz”. Poza tym przewidziane jest przedstawienie kukielkowe.

Dzieci pracowników SPZB otrzymają zaproszenia na powyższą imprezę.

Z życia koła sportowego przy SPZB

Pikarze naszego koła sportowego odnieśli ostatnio nowe zwycięstwo w rozgrywkach o mistrzostwo klasy „B”. Wygra

li z II-gim zespołem AZS-u w stosunku 4:1.

Na wyróżnienie w spotkaniu tym zasłużyli: Zókouski i Szofer w obronie, oraz Czajkowski i Fornacki w ataku.

***

— Jak trenują nasi bokserzy? Czy nie spoczęli na laurach? — Takie pytania zadają sobie obecnie wszyscy, którzy chcieliby widzieć naszą reprezentacyjną dziesiątkę w jak najlepszej formie. Ale niestety nie znajdują odpowiedzi. Może kierownictwo tej sekcji odpowie zainteresowanym jak prowadzone są obecnie treningi i dlaczego w Biegach Narodowych startował aż jeden bokser.

O. M.

**W naszym
kole sportowym
zdobędziesz
odznakę SPO**

Ratalna sprzedaż biblioteczek

Centralny Zarząd Księgarstwa w porozumieniu z KC PZPR uruchomił ratalną sprzedaż biblioteczek domowych — książek literatury marksistowskiej i społeczno-politycznej, dla aktywistów partyjnych, społecznych i gospodarczych.

Oto niektóre tytuły zestawu książek:

Marks i Engels — dzieła wybrane.

Lenin — O walce przeciwko wojnie imperialistycznej.

Stalin — Zagadnienie leninizmu.

Stalin — O wielkiej wojnie na rodowej Zw. Radz.

Stalin — O samokrytyce.

Lenin i Stalin — O socjalistycznej przebudowie wsi.

Uchwały i rezolucje KPZB.

Lenin i Stalin — O współzawodnictwie pracy.

Ekonomia polityczna

Lesz — Podstawowe kierunki postępu technicznego.

Materializm dialektyczny.

Bliższe wiadomości w sprawie ratalnej sprzedaży biblioteczek społeczno-politycznych udziela Komitet Zakładowy PZPR, gmach

Zjednoczenia, pokój nr 10.

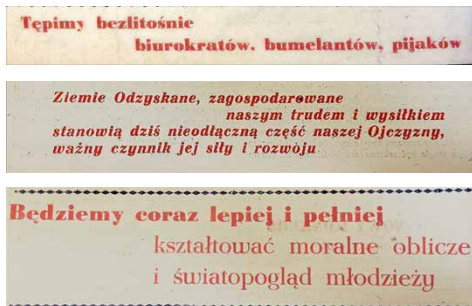
Redaguje zespół. Adres redakcji: Szczęśliwkie Przemysłowe Zjednoczenie Budowlane, Szczecin, ul. Stowrody 1.

Szcz. Zakł. Graficzne — 6744 —
-7, XII, 55 - 1000 - X - 6 - 2644

tych w socjalistycznym współzawodnictwie, walki o polepszenie warunków bytowych i kulturalnych, zamieszczano deklaracje takie jak:

... tępic będziemy brakorobów, bumelantów, pijaków, usiłujących opóźnić wzrost stopy życiowej naszego narodu.

Skromna, początkowo zaledwie czterostronicowa, gazetka pozwalała pracownikom zakładu zorientować się w skierowanych do nich propozycjach udziału w imprezach kulturalnych i sportowych, między innymi meczach piłkarskich, koncertach zespołu mandolinistów, wizycie „Dziadzia Mroza” u dzieci pracowników itp. Zamieszczała informacje o szczecinianach i historii Pomorza. Propagowała czytelnictwo, zachęcając do uczestnictwa w dorocznych Dniach Oświaty, Książki i Prasy, konkursach czytelniczych i do odwiedzin w zakładowej bibliotece.

Stała rubryka *Kronika kulturalna* dokumentowała przedstawienia teatralne, koncerty i potańcówki, a koło Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego działającego przy SPBZ zapraszało na wycieczki. Rubryka satyryczna *Nasza kóparka pracuje* piętnowała patologie pracy,

Kącik racjonalizatorów dawał fachowe wskazówki brygadom robotniczo-inżynierskim.

Redakcja miała ambicje, by gazeta prezentowała wysoki poziom. W tym celu potrzebowała aktualnych i różnorodnych treści oraz kompetentnych redaktorów. Rekrutowano ich głównie spośród pracowników SPBZ, *a przede wszystkim [z] naszego aktywu społeczno-gospodarczego. Szeroki i wszechstronny udział robotników i inteligencji pracującej w redagowaniu gazety miał również służyć integracji załogi. Pisząc rzetelnie i prawdziwie o wszystkich dziedzinach zakładowego życia mieli oni pomóc*

upowszechnić doświadczenia socjalistycznego współzawodnictwa pracy i ruchu racjonalizatorskiego, walczyć o podnoszenie warunków BHP, ochrony zdrowia i poprawy warunków bytowych całej załogi.

Stworzona atmosfera *nieprzejednanej walki ze złem* miała *wydobyć na światło dzienne wszelkie przejawy marnotrawstwa, samozadowolenia, dygnitarstwa i biurokracji*, ostatecznie – dzięki wytycznym II Zjazdu Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej – *wnosząc wkład w przyspieszenie marszu naszego narodu do szczęścia i socjalizmu.*

W miejsce zamkniętego w 1957 roku pisma oraz innego, pokrewnego branżowo – „Na Rusztowaniach Województwa Szczecińskiego i Koszalińskiego”, utworzono w 1958 roku międzyzakładowy miesięcznik poświęcony problemom szczecińskich przedsiębiorstw budowlanych noszący tytuł „Na Rusztowaniach”, który ukazywał się przez rok.

Przechowywane na regionalnej antresoli numery pisma „Z Naszych Rusztowań” noszą sygnaturę EOR 02. Można je online przeczytać w Zachodniopomorskiej Bibliotece Cyfrowej Pomerania (zbc.ksiaznica.szczecin.pl).

Małgorzata Maciejewska

Książnica Pomorska

MURAL UPAMIĘTNIAJĄCY SZCZECIŃSKĄ SYNAGOGĘ

Z inicjatywy Róży Król z Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego Żydów w Polsce w październiku 2022 roku na ścianie budynku Książnicy Pomorskiej przy ulicy Dworcowej 8 powstał mural autorstwa Piotra „Lumpa” Pauka przedstawiający Nową Synagogę Szczecińską. Bożnica, wybudowana w latach 1873–1875 według projektu szczecińskiego

Fot. M. Maciejewska

architekta Konrada Krühla, zlokalizowana przy obecnej ulicy Dworcowej 9, została spalona przez nazistów podczas Nocy Kryształowej z 9 na 10 listopada 1938 roku. W 1941 roku jej zgliszcza usunięto. Uroczyste odsłonięcie muralu upamiętniającego synagogę odbyło się 10 listopada 2022 roku.

Fot. M. Maciejewska

Fot. M. Maciejewska

Joanna Rudna

Biblioteka Wydziału Budownictwa i Inżynierii Środowiska Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego

TRANSKULTUROWE SPOTKANIE W BIBLIOTECE WYDZIAŁU BUDOWNICTWA I INŻYNIERII ŚRODOWISKA ZACHODNIOPOMORSKIEGO UNIWERSYTETU TECHNOLOGICZNEGO W SZCZECINIE

Rok 2023 rozpoczął się dla Biblioteki Wydziału Budownictwa i Inżynierii Środowiska wyjątkowym i niecodziennym wydarzeniem. Mieliśmy przyjemność gościć panią dr Wanyendę Chilimo z Uniwersytetu Technologicznego w Mombasie, której towarzyszył prof. Stephen Muoki z Uniwersytetu Pwani w Kilifi. Goście przybyli do Szczecina na zaproszenie Akademii Sztuki i Muzeum Narodowego. Instytucje te brały udział w realizacji projektu *Sztuka i edukacja artystyczna w perspektywie transkulturowej* (TPAAE – Transcultural Perspectives in Art and Art Education). Przedsięwzięcie finansowane było z budżetu Programu Ramowego Unii Europejskiej w zakresie badań naukowych i innowacji Horyzont 2020. Jego uczestnikami były instytucje akademickie i pozaakademickie z Polski, Włoch i Kenii. Polskę reprezentowały właśnie Akademia Sztuki i Muzeum Narodowe ze Szczecina.

W wyniku współpracy między wspomnianymi instytucjami a Biblioteką Główną Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego, 4 stycznia 2023 roku, naukowcy z Kenii mieli okazję odwiedzić jej agendy mieszczące się w budynku przy ulicy Ku Słońcu 140, a na zakończenie wizyty bibliotekę specjalistyczną WBiIŚ. Zagranicznym gościom towarzyszyli: wicedyrektor BG ZUT Pola Żylińska, osoby będące wsparciem podczas konwersacji w języku angielskim – Agnieszka Drapińska z BG ZUT oraz kustoszki z Muzeum Narodowego w Szczecinie – Marlena Chybowska-Butler i Ewa Prądzyńska. Andrzej Skorczyński odpowiedzialny był za fotorelację z wydarzenia. Bibliotekę WBiIŚ, w której odbyło się spotkanie, reprezentował zespół w składzie Joanna Rudna i Daniel Kwaśniewski.

Biblioteka WBiIŚ kilka lat wcześniej została poddana kompleksowej modernizacji, a jej przestrzeń zaaranżowano w tak atrakcyjny i funkcjonalny sposób, że może teraz stanowić wizytówkę bibliotek specjalistycznych ZUT. Dodatkowo był to okres świąteczno-noworoczny, w związku z czym dekoracje bożonarodzeniowe przypominały o magicznym czasie Bożego Narodzenia. Po przybyciu i krótkim powitaniu nasi zagraniczni partnerzy wysłuchali referatu w języku angielskim na temat odwiedzanej jednostki

Uczestnicy spotkania, od lewej: Agnieszka Drapińska (starszy bibliotekarz, BG ZUT), Ewa Prądyńska (kustosz, Muzeum Narodowe w Szczecinie), prof. Stephen Muoki (Uniwersytet Pwani w Kilifi), Pola Żylińska (zastępca dyrektora BG ZUT), Joanna Rudna (kustosz, BG ZUT, Biblioteka WBiIŚ), dr Wanyenda Chilimo (Uniwersytet Technologiczny w Mombasie), Daniel Kwaśniewski (bibliotekarz, BG ZUT, Biblioteka WBiIŚ)

Fot. A. Skorczyński

i zwiedzili wszystkie strefy naszej biblioteki (fot.2). Dowiedzieli się o kierunkach studiów realizowanych na WBiIŚ, z którymi związany jest profil naukowy biblioteki. Joanna Rudna i Daniel Kwaśniewski zaprezentowali najważniejsze jej atuty – wygodną dwustanowiskową ladę, przestrzeń do pracy w grupach, stanowiska do pracy indywidualnej oraz, zazwyczaj wywierające duże wrażenie na odwiedzających, przesuwne regały w magazynie. Goście poznali dostępne dla użytkowników udogodnienia – bezprzewodową sieć internetową, możliwość podłączenia własnego laptopa przy każdym stanowisku do pracy, samoobsługową drukarkę.

Zagraniczni naukowcy uzyskali też informację o typach gromadzonego zasobu, zasadach korzystania z biblioteki przez różne grupy użytkowników oraz systemie finansowania zakupu nowości wydawniczych.

Księgozbiór podzielony jest na kolekcje tematyczne, a każda z nich jest identyfikowana kolorem i posiada dwujęzyczny opis. Dr Chilimo zainteresowana była procedurą opracowania książek, która jest u nas dwuetapowa – w Bibliotece Głównej otrzymują one sygnatury i kody kreskowe, a lokalnie, w bibliotece specjalistycznej, dodatkową sygnaturę lokalizującą miejsce egzemplarza na półce.

Profesor Muoki pytał o rozprawy doktorskie, ich części składowe, wymagania edytorskie, dołączone abstrakty w języku angielskim oraz sposoby powiadomienia o terminach

Zwiedzanie Biblioteki WBiIŚ ZUT

Fot. A. Skorczyński

obrony. Zainteresowany był też liczbą studentów korzystających z zasobów biblioteki. Goście docenili również komfort pracy i nauki w Bibliotece WBiIŚ, na który wpływają między innymi własne pomieszczenie socjalne i toaleta dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Po zakończonym rekonesansie zaprezentowano gościom stronę internetową biblioteki. W naszym systemie biblioteczno-informacyjnym każda agenda Oddziału Bibliotek Specjalistycznych posiada swoją podstronę rozbudowaną o moduły takie jak: aktualności, godziny otwarcia, nowości książkowe, galeria zdjęć. Obejrzelśmy wspólnie zdjęcia z poprzednich wydarzeń mających miejsce w bibliotece, gdyż język obrazu jest językiem międzynarodowym.

Przygotowując się do spotkania, zebraliśmy informacje o Kenii jako kraju, jego historii, geografii i strukturze demograficznej. Interesująca okazała się flaga państwa, jej symbolika i znaczenie. Na jej kolorystykę składają się takie barwy jak czerni, czerwień, zieleń i biel. Cztery kolory flagi występują w układzie poziomych pasów. Od góry są to kolejno: czarny, biały, czerwony, biały, zielony. Proporcje szerokości pasów to 6 : 1 : 6 : 1 : 6. Proporcja szerokości do wysokości pola flagi to 2 : 3. W centralnej części umieszczono tradycyjną tarczę Masajów oraz skrzyżowane włócznie umieszczone ostrzami w górę symbolizujące wolę obrony wolności ojczyzny i pokazujące jaką bronią przodkowie współczesnych Kenijczyków walczyli z wrogami. Pas czarny symbolizuje czarnoskórą ludność, czerwony – krew przelaną w walce o wolność, a zielony – środowisko naturalne i rolnictwo. Białe wąskie paski są symbolem pokoju i jedności, będących ważnymi aspektami kraju o skomplikowanej strukturze etnicznej. Kenia jest

Flaga Kenii zestawiona z układem przekąsek inspirowanym wzorem i barwami tej flagi

Fot. A. Skorczyński

bardzo zróżnicowanym krajem pod tym względem (największa część ludności – 70 % – należy do grupy Bantu). Napięcia pomiędzy różnymi grupami etnicznymi stanowią jeden z ważniejszych problemów. Flaga Kenii bazuje na barwach Afrykańskiego Narodowego Związku Kenii (Kenya African National Union – KANU), partii założonej w 1961 roku przez Jomo Kenyattę, który doprowadził do uzyskania niepodległości w 1963 roku przez to państwo. Na jego fładze, a także flagach i innych państw kontynentu afrykańskiego, znalazły odbicie najnowsza historia i niektóre charakterystyczne cechy społeczno-geograficzne poszczególnych krajów.

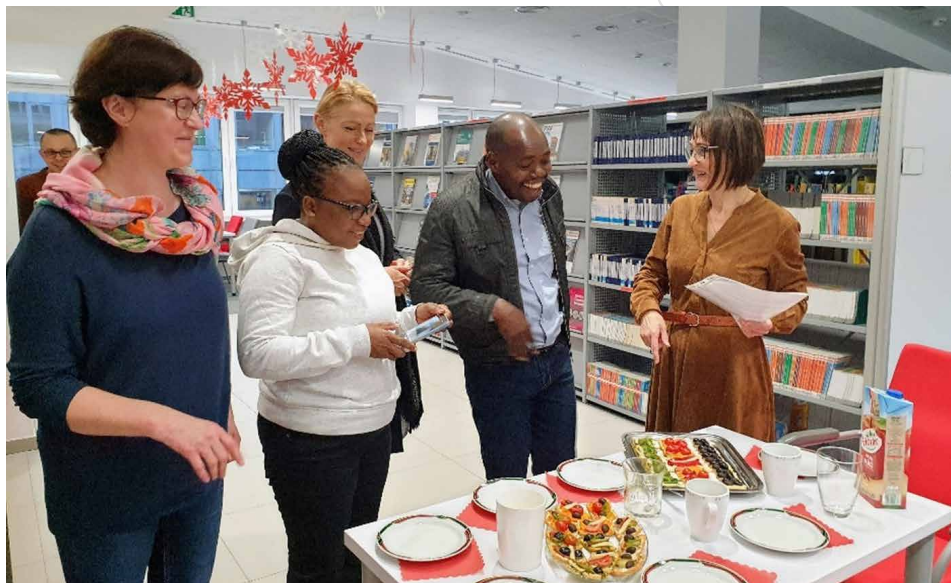
Flaga kraju, z którego przyjechali nasi goście, zainspirowała nas do utworzenia „obrazu na talerzu”. Dlatego ostatnim punktem programu był poczęstunek-nie-

spodzianka. Zaserwowano przekąski na krakersach, które przybrały formę i barwy flagi Kenii. Za kolor czarny odpowiadały oliwki tej barwy, czerwień pochodziła od pomidorów koktajlowych i papryki, zaś zieleń stanowiły ogórki, papryka o tym kolorze oraz koperek jako przybranie. Od spodu przebijał się biały serek, dając fładze jasne cienkie paski. Nawet masajskie włócznie i tarczę udało się ułożyć z papryki i skrzyżowanych pasków żółtego sera.

Goście nie mieli problemu z rozpoznaniem barw narodowych i symboli swojego kraju. Sprawiali wrażenie bardzo mile zaskoczonych kreatywną niespodzianką. Flaga z krakersów została oczywiście uwieczniona na zdjęciach.

Naukowcy z Afryki okazali się przemiłymi, komunikatywnymi i otwartymi ludźmi, umiejącymi okazać swoją radość z ciekawie zorganizowanej wizyty. Potrafili docenić naszą gościnność, gdyż jest to jedna z ich cech narodowych. Kenijczyków charakteryzuje też patriotyzm i przywiązanie do swojego kraju, dlatego obraz w postaci flagi wzbudził bardzo pozytywne reakcje. Po sesji zdjęciowej była chwila na konwersację, nasi goście biegle posługiwali się językiem angielskim, gdyż ma on w ich kraju status urzędowego – wraz z suahili. Właśnie w tym języku prof. Muoki dodatkowo wyraził swoje podziękowanie za sympatyczne przyjęcie.

Wspólną płaszczyzną porozumienia było również to, że wszyscy uczestnicy spotkania związani są ze środowiskiem akademickim. Pochodzą jednak z różnych kontynentów,

Uczestnicy spotkania od lewej: Ewa Prądzyńska (kustosz, Muzeum Narodowe w Szczecinie), dr Wanyenda Chilimo (Uniwersytet Technologiczny w Mombasie), Marlena Chybowska-Butler (kustosz, Muzeum Narodowe w Szczecinie), prof. Stephen Muoki (Uniwersytet Pwani w Kilifi), Joanna Rudna (kustosz, BG ZUT, Biblioteka WBiIŚ)
Fot. A. Skorczyński

co było fascynującym oraz rozwijającym doświadczeniem. Oby częściej miały miejsce podobne transkulturowe spotkania.

BIBLIOGRAFIA

Sztuka i edukacja artystyczna w perspektywie transkulturowej (TPAAE), <https://www.akademiasztuki.eu/Product/sztuka-i-edukacja-artystyczna-w-perspektywie-transkulturowej-tpaae> (dostęp 23 marca 2023).

Transkulturowe perspektywy w sztuce i edukacji artystycznej i festiwal (DUOS), <https://muzeum.szczecin.pl/116-aktualnosci/1233-transkulturowe-perspektywy-w-sztuce-i-edukacji-artystycznej-i-festiwal-duos-zdjecia.html> (dostęp 17 marca 2023).

Jerzy Wrona, *Wygląd i symbolika flag współczesnych państw Afryki Środkowej*, „Zeszyty Naukowe Akademii Ekonomicznej w Krakowie” 2006, nr 693, <https://r.uek.krakow.pl/handle/123456789/501> (dostęp 17 marca 2023).

Flaga Kenii, https://pl.wikipedia.org/wiki/Flaga_Kenii (dostęp 24 marca 2023).

Kacper Mierzyński

Książnica Stargardzka

PARĘ SŁÓW O KSIĄŻNICY STARGARDZKIEJ – PODSUMOWANIE DZIAŁAŃ W PIERWSZYM KWARTALE 2023 ROKU

Jednym z pierwszych wydarzeń w 2023 roku był powrót spotkań w ramach *Galerii naszych sąsiadów*. Głównym celem cyklu wystaw jest promowanie działalności artystycznej mieszkańców Stargardu i jego okolic. Tym samym 13 stycznia 2023 roku w Filii nr 1 Książnicy Stargardzkiej na osiedlu Letnim odbył się wernisaż wystawy prac Sandry Brzezińskiej. Uczennica Technikum nr 1 w Stargardzie najchętniej maluje farbami akrylowymi. Na swoich obrazach przedstawia przede wszystkim ważne elementy swojego życia, tj. relacje z bliskimi czy świat przyrody. W dniu otwarcia galerii Sandrze towarzy-

Wystawa obrazów Sandry Brzezińskiej z cyklu *Wspomnienia*

szyło około 60 uczestników zainteresowanych jej artystycznymi poczynaniami. Ponadto bibliotekarki i bibliotekarze z Wypożyczalni Głównej i Działu Dziecięco-Młodzieżowego przygotowali kilka ekspozycji, które można było oglądać w holu tymczasowej siedziby Książnicy Stargardzkiej. Były to między innymi wystawy: książek polonistycznych z okazji Międzynarodowego Dnia Języka Ojczystego zatytułowana *Polacy nie gęsi, swój język mają*, książek o Kubusiu Puchatku z okazji Międzynarodowego Dnia Kubusia Puchatka, o twórczości J.R.R. Tolkiena z okazji Światowego Dnia Czytania Tolkiena.

W ferie zimowe nie można zapomnieć o młodszej części czytelników Książnicy Stargardzkiej. Właśnie dlatego bibliotekarze z Działu Dziecięco-Młodzieżowego i Działu Multimedialnego wspólnie zorganizowali cykl zajęć literacko-plastycznych o różnorodnej tematyce. Były to kolejno:

Zakreśony Walenty – 14 lutego – młodzież miała okazję wziąć udział w spotkaniu o tematyce walentynkowej. Tego dnia odbyły się między innymi warsztaty plastyczne z wycinania i przyozdabiania papierowych serduszek. Dodatkową atrakcją stanowiła budka fotograficzna z różnego rodzaju rekwizytami.

Niecierpliwy papier – 15 lutego – zajęcia łączące naukę i zabawę. Skupiały się na historii papieru, jego różnych rodzajach i właściwościach. Uzyskaną o nim wiedzę utrwaliły wspólnie przeprowadzone eksperymenty.

Zamaskowani – 16 lutego – warsztaty plastyczne, których głównym zadaniem było przygotowanie, a następnie ozdobienie maski (niekoniecznie karnawałowej). Na chętnych czekały również gry planszowe i karciane.

Czarno to widzę – 17 lutego – finałowe zajęcia połączone ze świętowaniem Dnia Kota. Oprócz warsztatów plastycznych odbyły się również zabawy ruchowe i wokalne, w których uczestnicy mogli zaprezentować swoje ukryte talenty.

Spotkania feryjne oferowała także Filia nr 2 Książnicy Stargardzkiej znajdująca się na osiedlu Lotnisko. W soboty 11 i 25 lutego na chętnych czekała szeroka oferta gier planszowych i karcianych.

Początek 2023 roku obfitował również w liczne zajęcia dla dzieci i młodzieży w Filii nr 1. Przedszkolaki mogły między innymi spełnić się artystycznie i spróbować swoich możliwości w tworzeniu i dekorowaniu zakładek do książek czy też obeerzeć inscenizacje przygotowane we współpracy ze stargardzkimi harcerzami na podstawie znanych wierszy Jana Brzechwy i Juliana Tuwima. Oprócz tego dzieci zostały wysłane na poszukiwanie w książkach nadchodzącej wiosny, zwieńczone wspólnym sianiem rzeżuchy. Dodatkową atrakcją dla najmłodszych czytelników były, rozpoczęte pod koniec omawianego kwartału, popołudniowe spotkania pod nazwą *Lotniskowe czytanki* w Filii nr 2. Nie zabrakło tam literackich zabaw, gier planszowych czy klocków do układania.

Z myślą o dorosłych czytelnikach Książnicy Stargardzkiej odbyły się trzy spotkania literackie, organizowane przez bibliotekarki Wypożyczalni Głównej, w ramach dwóch cykli – *Kawiarenka literacka* i *Spotkania z poezją – słowem i muzyką malowane*. Gośćmi tegorocznych wydarzeń byli:

Walentynkowe serca z papieru przygotowane przez uczestników warsztatów

Leszek Herman – 17 stycznia 2023 roku – stargardzka premiera najnowszej książki autora zatytułowanej *Szachownica*. Spotkanie rozpoczęł krótki film, w którym czytelnicy Książnicy Stargardzkiej opowiadali, za co cenią szczecińskiego pisarza i dzielili się własnymi doświadczeniami wynikłymi z obcowania z jego książkami. W dalszej części nie zabrakło również panelu dyskusyjnego, odpowiedzi na pytania zadawane zarówno przez prowadzącą, jak i uczestników oraz podpisywania książek.

Damian Gralak – 16 lutego 2023 roku – spotkanie, na którym można było zapoznać się z twórczością poetycką stargardzkiego autora oraz usłyszeć jego utwory w formie śpiewanej i recytowanej. Ponadto każdy z uczestników mógł wziąć udział we wspólnym czytaniu poezji.

Elżbieta Cherezińska – 21 marca 2023 roku – stargardzka premiera najnowszej książki autorki zatytułowanej *Sydonia. Słowo się rzekło*. Spotkanie rozpoczęła opowieść o dynastii Gryfitów i Księstwie Pomorskim, która później przeszła w rozważania na temat życia tytułowej Sydonii von Bork. Pojawiły się również odpowiedzi na pytania zadawane przez czytelników. Uzupełnieniem literackiej podróży był muzyczny występ Damiana Gralaka, który wykonał skomponowaną przez siebie balladę o głównej bohaterce powieści.

Stargardzkie spotkania autorskie cieszyły się bardzo dużym powodzeniem. Łącznie przybyło na nie prawie 400 uczestników. Można więc uznać, że jest to chętnie wybierana forma popołudniowej rozrywki wśród mieszkańców, którą należy rozwijać w przyszłości.

Zainaugurowano także nowy cykl spotkań o nazwie *Wszystko w temacie!* poświęcony różnym zainteresowaniom mieszkańców Stargardu i okolic. Pierwsze z nich miało miejsce 28 marca 2023 roku. Jego gościem był Piotr Walkowiak, student ostatniego roku

Elżbieta Cherezińska udziela odpowiedzi na pytania od czytelników

studiów magisterskich na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Szczecińskiego i wykładowca w Centrum Nauk i Biznesu Żak w Szczecinie, który podzielił się z uczestnikami swoją pasją gołębiarską. Rozwijające się przez lata zainteresowanie tymi ptakami zaowocowało badaniami naukowymi na temat relacji między ludźmi a zwierzętami w aspekcie socjologicznym. Na spotkaniu nie zabrakło zarówno hodowców gołębi ze Stargardu, Choszczna i okolic, jak i osób niedoświadczonych, mogących uzyskać wiele nowych i ciekawych informacji na temat tego gatunku.

Książnica Stargardzka prężnie promuje czytelnictwo w internecie za pomocą fanpage'a na Facebooku. Oprócz informacji o bieżących wydarzeniach czy recenzji pisanych przez bibliotekarzy w postach z serii *Mamy to*, w marcu znalazł się tam nowy cykl – *#czytelnicypolecają*. Jest to minikampania w formie krótkich filmików zaplanowana na prowadzenie od marca do grudnia 2023 roku. Do udziału zaproszono czytelników chętnych do polecania, ich zdaniem wartych poświęcenia uwagi, tytułów innym miłośnikom książek. Do tej pory ukazało się pięć odcinków serii, które wyświetlono 2282 razy.

W dniach od 16 do 17 marca 2023 na Politechnice Koszalińskiej odbyła się Ogólnopolska Konferencja Naukowa *Regionalizm w dobie przyspieszenia technologicznego, politycznego i społecznego*. Książnicę Stargardzką reprezentowali na niej ze swoimi wystąpieniami dyrektor instytucji Jolanta Aniszewska oraz starszy bibliotekarz Andrzej Puławski. Warto zaznaczyć, że Jolanta Aniszewska, wraz z dr. hab. Wojciechem Kuchar-skim, dr. Stefanem Marcinkiewiczem i prof. dr. hab. Przemysławem Wiszewskim, wzięła też udział w panelu dyskusyjnym *Ziemie Zachodnie i Północne 1945–1989 – dyskusja nad książką „Region czy regiony? Ziemie Zachodnie i Północne 1945–1989”*.

Piotr Walkowiak w trakcie prezentacji

Stargardzką historią zainteresowała się w połowie marca ekipa kanału telewizyjnego TVP3 Regiony. Gromadziła ona w mieście materiał filmowy do cyklu *Całkiem niezła historia*. Tematem reportażu *Nieme wołanie o pamięć* był Stalag II D, czyli obóz jeniecki z czasów drugiej wojny światowej. Swój udział w realizacji odcinka miała dyrektor Książnicy Stargardzkiej Jolanta Aniszewska. Premiera reportażu autorstwa Małgorzaty Gwiazdy-Elmerych odbyła się 24 marca 2023 roku.

Bibliotekarki i bibliotekarze Książnicy Stargardzkiej dokładają wszelkich starań, by wszyscy czytelnicy, zarówno ci młodszy, jak i starsi, mogli odnaleźć dla siebie ciekawe propozycje spędzania wolnego czasu.

Fragment czołówki filmików z serii *#czytelnicypolecają*

Monika Kwaśniak, Anna Kotowska

Książnica Pomorska

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI BIBLIOTEK PUBLICZNYCH WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO W 2022 ROKU

Sprawozdanie opracowano na podstawie danych statystycznych przesłanych do Głównego Urzędu Statystycznego, danych liczbowych zebranych przez Książnicę Pomorską na potrzeby Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz sprawozdań opisowych bibliotek z terenu województwa zachodniopomorskiego.

I. Stan i struktura bibliotek publicznych. Status formalno-prawny bibliotek

1. Liczba bibliotek

Liczba bibliotek publicznych województwa zachodniopomorskiego z początkiem 2022 roku nie uległa zmianie w stosunku do poprzedniego okresu sprawozdawczego i na koniec roku jest następująca:

- 1 biblioteka wojewódzka
- 1 biblioteka powiatowa, której organizatorem jest starostwo powiatowe
- 3 biblioteki w miastach na prawach powiatu
- 8 bibliotek w gminach miejskich
- 55 bibliotek w gminach miejsko-wiejskich
- 48 bibliotek w gminach wiejskich.

W 113 gminach województwa zachodniopomorskiego w 2022 roku działało 116 bibliotek publicznych (68 w miastach i 48 we wsiach).

Wszystkie gminy województwa zachodniopomorskiego prowadzą biblioteki publiczne.

2. Liczba placówek bibliotecznych (biblioteki i filie)

Liczba placówek	2021	2022
Ogółem	349	349
w tym:		
miasto	132	133 (+1)
wieś	217	216 (-1)

Liczba placówek bibliotecznych w województwie zachodniopomorskim w 2022 roku nie uległa zmianie – zlikwidowano 1 filię wiejską, utworzono 1 filię w mieście.

Likwidacji uległa filia w gminie Golczewo (Wysoka Kamieńska). Filia znajdowała się w zrujnowanym budynku i była nieczynna od dłuższego czasu.

Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie otworzyła kolejną filię. Od 1 stycznia 2022 roku w jej strukturze funkcjonuje filia nr 55.

3. Liczba filii bibliotecznych

Filie biblioteczne	2021	2022
Ogółem	233	233
w tym:		
miasto	64	65 (+1)
wieś	169	168 (-1)

Wyjaśnienia dotyczące likwidacji filii w 2022 roku zostały podane w punkcie wyżej.

Na dzień 31 grudnia 2022 nieczynnych było 9 filii bibliotecznych. W większości placówek nieczynnych przeprowadzano remonty.

Do KP wpłynęło pismo z gminy Dolice z prośbą o opinię w sprawie likwidacji trzech filii, co nastąpić miałyby w 2023 roku.

4. Filie i oddziały dla dzieci

W województwie zachodniopomorskim funkcjonowało 50 (+1) oddziałów i 5 filii dla dzieci. Utworzono oddział dla dzieci w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Międzyzdrojach.

5. Punkty biblioteczne

Punkty biblioteczne	2021	2022
Ogółem	55	55
w tym:		
miasto	13	14 (+1)
wieś	42	41 (-1)

Nie uległa zmianie liczba punktów bibliotecznych, jednocześnie – zlikwidowano 4 punkty wiejskie w gminie Biesiekierz, powołano 3 punkty we wsiach w gminach Recz, Drawsko Pomorskie, Bobolice oraz przywrócono działalność punktu bibliotecznego na terenie miasta Kołobrzeg.

6. Status formalno-prawny bibliotek

W 2022 nie nastąpiły zmiany w statusie formalno-prawnym bibliotek publicznych województwa zachodniopomorskiego.

Na dzień 31 grudnia 2022 roku w województwie zachodniopomorskim funkcjonowały jeszcze 3 (4 placówki) biblioteki, które nie były instytucjami kultury, zlokalizowane w 2 gminach:

- Dygowo (powiat kołobrzegi, biblioteka gminy wiejskiej + 1 filia) – działają w strukturach urzędu gminy;
- Rewal (powiat gryficki, 2 biblioteki gminy wiejskiej) – 2 biblioteki szkolno-publiczne zlokalizowane w miejscowościach Rewal i Niechorze.

W 2021 roku rozpoczęto budowę ośrodka kultury w Dygowie, w związku z czym na rok 2022/2023 planuje się połączenie biblioteki z tą instytucją i utworzenie jednej instytucji kultury. W 2022 roku podjęto uchwałę o utworzeniu instytucji kultury pod

nazwą Gminny Ośrodek Kultury i Biblioteka w Dygowie, która rozpocznie działalność z dniem 1 stycznia 2023 roku.

Z prowadzonych rozmów wynika, że władze gminy Rewal nadal nie planują utworzyć instytucji kultury w gminie.

W 2022 roku w województwie zachodniopomorskim działały 73 placówki biblioteczne (biblioteki i filie) w strukturach ośrodków kultury, tj. 33 biblioteki z 40 filiami.

Z bibliotek, które były częścią ośrodka kultury przed 2012 rokiem, nadal funkcjonuje 18 instytucji. Między 2012 a 2022 rokiem organizatorzy dokonali rozdziału biblioteki z ośrodkiem kultury w 2 gminach (Miroslawiec, Manowo).

Po 2012 roku w 5 gminach połączono bibliotekę z ośrodkiem kultury (Dobra Szczecińska, Radowo Małe, Sianów, Świeszyno, Trzcińsko-Zdrój).

Od 2012 roku powołano instytucje kultury w 10 gminach województwa zachodniopomorskiego, których częścią jest biblioteka. Wcześniej biblioteki te były częścią urzędu gminy.

W województwie funkcjonują 3 placówki publiczno-szkolne, w tym 2 biblioteki (Rewal, Niechorze) oraz jedna filia Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Mieszkowicach.

W 2022 roku nie wpłynęła żadna prośba o opinię w sprawie połączenia biblioteki z innymi instytucjami kultury.

7. Budżet bibliotek

Zestawienie ogólnego budżetu bibliotek publicznych województwa zachodniopomorskiego:

Rodzaj finansów	Kwota (zł)	
	2021	2022
Budżet ogółem	79 735 590	94 789 463
w tym od organizatora	75 853 482	82 878 437
w tym wydatki na:		
książki	2 481 913	2 319 405
czasopisma	325 056	303 814
zbiory specjalne	91 758	89 035
licencjonowane zbiory elektroniczne	694 400	705 860
w tym z MKiDN	1 618 646	4 247 854
w tym dotacja wydatkowana na:		
książki	927 463	1 034 644
czasopisma	962	2 103
zbiory specjalne	14 857	23 818
licencjonowane zbiory elektroniczne	95 435	10 300
w tym środki pozyskane od podmiotów publicznych	2 419 138	5 976 412
w tym środki pozyskane z funduszy europejskich	50 957	411 894
w tym środki wypracowane przez instytucję	1 337 486	1 532 116

Budżet ogólny, który biblioteki otrzymały w 2022 roku od organizatorów, zwiększył się o 15 mln zł w stosunku do 2021 roku. W większości biblioteki otrzymywały zwiększoną dotację podmiotową niż rok wcześniej, 38 bibliotek otrzymało sumę większą

o 50 tys. zł lub więcej. Z tego 16 bibliotek otrzymało ponad 100 tys. zł więcej. Wśród nich były biblioteki z Nowogardu i Przelewic, które modernizują swoje obiekty w ramach *Programu Infrastruktura Bibliotek*, 10 bibliotek to duże instytucje miejskie.

Mimo ogólnego zwiększenia dotacji w 2022 przez prawie wszystkich organizatorów, 10 bibliotek otrzymało zmniejszony budżet, od kilku do 190 tys. zł. Wśród nich 4 biblioteki organizacyjnie podlegają ośrodkom kultury, 1 ukończyła remont realizowany w ramach *Programu Infrastruktura Bibliotek* (w 2021 roku otrzymała dodatkową dotację celową). Biblioteki nie podały przyczyn zmniejszenia budżetu.

Cztery biblioteki pozyskały znaczne środki z funduszy europejskich: KP na remont zabytkowego obiektu w Buku; MBP w Szczecinie w ramach projektu *Kultura bez barier* realizowanego przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w ramach *Działania 4.3. Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020*; Gminna Biblioteka Publiczna w Stanominie na realizację projektu *Rybacki plac zabaw w Podwilczu* (w ramach programu operacyjnego Rybactwo i Morze Mieleńskiej Lokalnej Grupy Rybackiej); dzięki udziałowi w programie operacyjnym *Rybactwo i Morze, Priorytet IV – Działanie 4.2*, zorganizowanym przez PO RYBY powstała Izba Pamięci Ziemi Stepnickiej w MBP w Stepnicy.

Pozyskano prawie 3,5 mln zł więcej środków finansowych od podmiotów publicznych. Suma dotacji przekazanych z MKiDN była o ponad 2,6 mln zł większa niż w 2021. Składały się na nią między innymi: dotacje pozyskane przez biblioteki na modernizację obiektów (*Infrastruktura bibliotek*), na komputeryzację (*Kraszewski. Komputery dla bibliotek*), wyższa kwota przeznaczona na zakup książek (*Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych*).

II. ZBIORY BIBLIOTEK

1. Wpływy materiałów bibliotecznych

Rodzaj materiałów	2021	2022
Książki	250 864 wol.	190 353 wol. (- 60 511)
Zbiory specjalne	12 289 jedn.	9 395 jedn. (- 2 894)
Czasopisma oprawne	5 500 wol.	5 546 wol. (+ 46)

W związku z likwidacją kilku filii bibliotecznych i zinventaryzowaniem ich zbiorów w innych placówkach, w 2021 roku, nastąpił pozorny wzrost wpływu książek w bibliotekach województwa (o około 33 tys. wol.). W 2022 roku nie zanotowano dużych ruchów w księgozbiorach bibliotecznych (likwidacji, przenoszenia, dużej liczby darów), w związku z tym wykazane wpływy materiałów bibliotecznych są na niższym poziomie niż w 2021 roku.

Taka sama sytuacja dotyczy zbiorów specjalnych. W latach 2020 i 2021 biblioteki zinventaryzowały dokumenty życia społecznego, stąd duży przyrost jednostek zinventaryzowanych zbiorów specjalnych. Na zwiększony wpływ zbiorów specjalnych miał też pozorny ruch audiobooków, podobnie jak w przypadku książek.

2. Stan księgozbiorów w woluminach

Księgozbiór	2021	2022
Ogółem	5 976 475 wol.	5 934 499 wol. (- 41 976)
w tym:		
książki	5 682 655 wol.	5 638 199 wol. (- 44 456)
czasopisma oprawne	293 820 wol.	296 300 wol. (+ 2 480)

2022 był kolejnym rokiem, w którym zmniejszyła się wielkość zbioru książek w bibliotekach. Jest to długotrwały proces uaktualniania księgozbiorów bibliotek. Wiele bibliotek oferuje czytelnikom już nowe atrakcyjne książki beletrystyczne, popularno-naukowe i naukowe.

Duża liczba zinwentaryzowanych czasopism jest wynikiem pracy wewnętrznej pracowników KP podczas pandemii. W czasie zamknięcia biblioteki czasopisma opracowano formalnie i rzeczowo, a w 2022 wpisano do inwentarza (5223 wol.)

W 2022 roku na 100 mieszkańców województwa przypadało 355 wol. Książek – bez zmian w stosunku do 2021 roku.

3. Zakup książek

W 2022 roku z dotacji, w ramach *Kierunku interwencji 1.1. Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych Priorytetu 1 Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021–2025*, ze 113 uprawnionych bibliotek skorzystało 99 instytucji (o 4 biblioteki mniej niż w 2021) województwa zachodniopomorskiego. Biblioteki otrzymały 1 070 865 zł na zakup książek, czasopism i audiobooków oraz usługi udostępniania e-booków. Niestety, z programu nie skorzystało aż 14 uprawnionych bibliotek:

- w Boleszkowicach, Kozielicach, Bierzwnicy, Rąbinie i Sławoborzu z powodu zbyt małych kwot przeznaczonych przez organizatora na zakup nowości;
- w Tychowie, Maszewie, Cedyni, Golczewie, Rymaniu, Policach, Kołbaskowie, Kobylance i Białym Borze z powodu zamknięcia wszystkich placówek w soboty.

Biblioteki w Boleszkowicach, Bierzwnicy, Golczewie, Kołbaskowie, Kozielicach i Rąbinie po raz kolejny nie występowały o dofinansowanie na zakup zbiorów.

Z powodu wzrostu cen książek biblioteki kupiły ich o prawie tysiąc egzemplarzy mniej za podobną kwotę wydatkowaną rok czy dwa lata wcześniej.

Wszystkie biblioteki dokonały zakupu książek w 2022 roku.

Zakup książek	Liczba (wol.)	Udział (%)	Kwota wydatkowana (zł)	Udział (%)
Razem	132 090	100	3 450 473	100
Z dotacji organizatora	91 063	68,9	2 319 405	67,2
Z dotacji MKiDN	39 363	29,8	1 034 644	30,0
Z innych źródeł	1 664	1,3	96 424	2,8

W Rewalu do biblioteki szkolno-publicznej kupiono 29 wol. książek, w Niechorzu – 45 wol. (razem w gminie Rewal kupiono 74 wol.), w gminie Świdwin – 89 wol.,

w Boleszkowicach – 89 wol., w Cedyni – 90 wol., w Sławoborzu – 92 wol. Wszystkie wymienione biblioteki nie korzystały z dotacji Biblioteki Narodowej w ramach *Kierunku interwencji 1.1. Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych* Priorytetu 1 Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021–2025. Zakup w pozostałych gminach wyniósł powyżej 100 egzemplarzy.

Do 1 biblioteki głównej i 19 (+5) filii bibliotecznych nie kupiono w 2022 roku żadnej książki. W większości są to filie, w których trwają remonty lub ich działalność jest czasowo zawieszona.

W 2022 roku wskaźnik zakupu książek w województwie zmniejszył się w stosunku do roku poprzedniego i wynosi 8,0 wol. na 100 mieszkańców (-0,4).

W 2022 niższy wskaźnik procentowy zakupu książek na 100 mieszkańców powiązany był z większymi wydatkami poniesionymi przez biblioteki na dostępy do e-książek (zagadnienie omówiono w rozdziale *Komputeryzacja i e-usługi bibliotek*) oraz zmniejszającą się liczbą bibliotek korzystających z dotacji Biblioteki Narodowej.

Najniższe wskaźniki zakupu książek papierowych na 100 mieszkańców miały biblioteki w: Nowogardzie (1), Połczynie-Zdroju (1), Cedyni (2), Maszewie (2), Resku (2), gminie Rewal (2), Szczecinie (KP – 2), gminie Świdwin (2), Wałczu (Powiatowa Biblioteka Publiczna – 2), Boleszkowicach (3), Bornem Sulinowie (3), Golczewie (3), Kołbaskowie (3), Płotach (3), Postominie (3), Rąbinie (3), Wałczu (MBP – 3). Spośród wymienionych bibliotek tylko 4 (KP oraz w gminach Borne Sulinowo, Kołbaskowo, Postomino) przeznaczają część swojego budżetu na zakup dostępu do e-książek.

Najwyższy wskaźnik zakupu nowości na 100 mieszkańców uzyskały biblioteki w: *Grzymięcej (40)*, Brojcach (36), *Mielnie (31)*, *Ustroniu Morskim (29)*, *Przelewicach (27)*, *Siemyślu (26)*, *Baniach (25)*, *Międzydrojach (23)*, Karnicach (21), Osinie (21), *Biesiekierzu (20)*, Chociwlu (20), *gminie Darłowo (20)*, *Drawnie (20)*, Świerznie (20). Biblioteki w miejscowościach zaznaczonych kursywą wykupują też dostęp do e-książek.

Jednocześnie, pomimo znacznych funduszy przeznaczonych na książki, biblioteki w Brojcach, Siemyślu i Świerznie nie wydatkowały żadnych środków na zakup czasopism.

4. Księgozbiór ubytkowany

Rodzaj zbiorów	2021	2022
Ogółem	319 278 wol.	237 850 wol. (- 81 428)
w tym:		
książki	314 399 wol.	234 784 wol. (- 79 615)
czasopisma oprawne	4 879 wol.	3 066 wol. (- 1 813)

W 2022 roku biblioteki zubytkowały znacznie mniej książek i czasopism oprawnych niż w latach wcześniejszych. W dużej liczbie bibliotek księgozbiory zaktualizowano w latach 2018–2021. Czytelnikom oferuje się nowe książki, nie ma więc już potrzeby ubytkowania nieaktualnych księgozbiorów jak w latach wcześniejszych.

Żadnej książki nie poddały ubytkowaniu biblioteki w Będzinie, Brzeźnie, Cedyni, Człopie, Drawnie, Ińsku, Kobylance, Kozielicach, Krzęcinie, Moryniu, Nowogrodku

Pomorskim, Nowym Warpnie, Przybiernowie, Resku, Rymaniu, gminie Sławno, gminie Świdwin i Trzebiatowie. W przypadku Będzina, Człopy, Ińska, Morynia, Nowego Warpna, Przybiernowa, Reska, Rymania i gminy Świdwin jest to kolejny rok bez wykonania ubytковania w księgozbiornie biblioteki.

5. Zakup i prenumerata czasopism

Z roku na rok biblioteki zmniejszają wydatki na prenumeratę czasopism. W 2022 wydały na ten cel 303,2 tys. zł, to jest 9,5 tys. zł mniej niż w 2021 roku. Ogólnie na zakup czasopism wydatkowano 313 020 zł (w 2021 roku było to 326 017 zł).

Kilka bibliotek oferuje czytelnikom czasopisma w wersji elektronicznej (KP, MBP w Choszczynie, Biblioteka Publiczna Gminy i Miasta Sianów, MBP w Wałczu).

Dzięki dofinansowaniu BN, z dotacji MKiDN, biblioteka w Sławnie kupiła czasopisma o tematyce kulturalnej.

Biblioteki dysponowały 5360 (+3) tytułami czasopism pochodzącymi z prenumeraty, egzemplarza obowiązkowego KP oraz z darów i wymiany. Z prenumeraty zakupiono 1321 tytułów, to jest o 3 tytuły więcej niż w 2021 roku.

Jak w latach poprzednich, największą liczbę tytułów czasopism bieżących odnotowano w KP, Koszalińskiej Bibliotece Publicznej oraz w bibliotekach w Choszczynie, Dębnie, Goleniowie, Gryficach, Gryfnie, Kołobrzegu, Nowogardzie, Sianowie, Szczecinku i Świnoujściu.

W 2022 roku liczba bibliotek nieprenumerujących czasopism zmalała tylko o 1 bibliotekę, z 40 do 39, to 34% bibliotek publicznych w województwie. Lista bibliotek nieprenumerujących czasopism na przestrzeni ostatnich lat tylko minimalnie ulega zmianie. Były to biblioteki w gminach: Barlinek, Bierzwnik, Boleszkowice, Brojce, Cedynia, Czaplonek, Dobra (powiat łobeski), Dobra (powiat policki), Dobrzany, Dolice, Dygowo, Golczewo, Ińsko, Kobylanka, Kozielice, Krzęcin, Marianowo, Mieszkowice, Mirosławiec, Myślubórz, Nowe Warpno, Nowogródek Pomorski, Przybiernów, Radowo Małe, Rąbino, Recz, Rewal, Rymań, Siemyśl, Stargard, Stepnica, Suchań, Świdwin, Świerzno, Świeszyno, Tychowo, Warnice, Wierzchowo, Złocieniec. Jako przyczynę braku prenumeraty biblioteki podawały brak środków finansowych lub brak zainteresowania ze strony czytelników.

25% bibliotek nie posiada żadnych czasopism bieżących, są to biblioteki w gminach: Barlinek, Bierzwnik, Boleszkowice, Brojce, Czaplonek, Dobra (powiat policki), Dobrzany, Dygowo, Golczewo, Ińsko, Kobylanka, Kozielice, Marianowo, Mieszkowice, Mirosławiec, Nowe Warpno, Nowogródek Pomorski, Przybiernów, Radowo Małe, Rąbino, Rewal, Rymań, Siemyśl, Stargard (biblioteka gminna), Stepnica, Świdwin, Świerzno, Warnice, Wierzchowo.

Oprócz wyżej wymienionych, biblioteki w: Barwicach, Bornym Sulinowie, Cedyni, Chojnie, Człopie, Grzmiącej, Karnicach, Krzęcinie, Lipianach, Malechowie, Postominie, Reczu, Resku, Świdwinie (MBP), Trzciesku-Zdroju, Wałczu (MBP), Wolinie i Złocieniu nie udostępniały żadnej prasy, nawet pochodzącej z darów.

6. Zbiory specjalne

W ciągu 2022 roku do bibliotek województwa zachodniopomorskiego wpłynęło 9395 (- 2894) jedn. zbiorów specjalnych (z tego kupiono 3907 jedn. o wartości 119 080 zł). Z dotacji MKiDN przeznaczono kwotę prawie dwukrotnie wyższą niż w 2020 roku, tj. 23 818 zł, na zakup zbiorów specjalnych, głównie audiobooków.

Na koniec 2022 roku ogółem zbiory specjalne liczyły 418 862 jedn. (w tym 201 947 materiałów audiowizualnych wraz z 86 538 audiobookami).

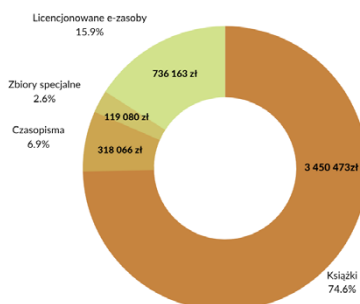
Wpływy	2021		2022	
	ogółem	w tym zakup	ogółem	w tym zakup
Zbiory specjalne	12 289	4 190	9 395	3 907
w tym:				
audiowizualne	7 633	4 081	4 459	3 598
w tym:				
audiobooki	5 142	3 816	3 807	3 387

Zachodniopomorskie biblioteki w 2022 roku odnotowały znaczny spadek wpływów zbiorów specjalnych. Zwiększone wpływy w 2021 roku, szczególnie audiobooków, były wpływami pozornymi z powodu likwidacji kilku filii bibliotecznych i przekazaniu ich zbiorów bibliotece macierzystej lub innej filii. Ponadto biblioteki coraz chętniej wykupują usługę e-książek wraz z dostępem do audiobooków.

Ubytki	2021	2022
Zbiory specjalne	9998 jedn.	8288 jedn.
w tym:		
audiowizualne	9603 jedn.	7739 jedn.
w tym:		
audiobooki	4401 jedn.	1270 jedn.

Podobnie jak w przypadku wpływów zbiorów audiowizualnych, również zwiększona liczba ubytków była rezultatem likwidacji kilku filii w 2021 roku.

WYDATKI NA MATERIAŁY BIBLIOTECZNE

Udział poszczególnych materiałów bibliotecznych w wydatkach na zakup zbiorów (%):

Rodzaj zbiorów	2019	2020	2021	2022
Książki	78,6	75,8	73,4	74,6
Czasopisma	9,0	7,8	6,9	6,9
Zbiory specjalne	3,0	2,2	2,3	2,6
Licencjonowane e-zasoby	9,4	14,2	17,4	15,9

III. UŻYTKOWNICY BIBLIOTEK

Odwiedziny w zachodniopomorskich bibliotekach publicznych:

2019	2020	2021	2022
3 287 865	1 786 542	1 884 187	2 189 539

Z przedstawionego powyżej zestawienia wynika, że w 2022 roku biblioteki zostały odwiedzone o ponad 1 mln wejść mniej niż w roku przed pandemią. Nadal brakuje 33% odwiedzin do uzyskania wyniku na poziomie 2019 roku.

1. Użytkownicy bibliotek

Liczba użytkowników bibliotek nadal znacząco przewyższa liczbę czytelników (tj. osób aktywnie wypożyczających). Pandemia nie zmieniła tej tendencji. W 2022 roku z bibliotek publicznych województwa zachodniopomorskiego skorzystało 193 568 użytkowników (+ 17 162 w stosunku do liczby czytelników). Przykładem mogą być największe biblioteki województwa – KP, MBP w Szczecinie i KBP – w których różnica ta wynosi ponad 10 tys. osób (odpowiednio 2,5 tys., 5 tys. i 1,5 tys. osób). Użytkownicy niebędący w rozumieniu definicji czytelnikami, w 2022 roku korzystali z czasopism, książek i innych zbiorów udostępnianych wyłącznie na miejscu oraz e-książek dostarczanych zdalnie.

Definicja *czytelnika* nie przewiduje zakwalifikowania osób czytających na miejscu ani czytających ebooki do grona czytelników biblioteki.

W 2022 roku zanotowano lekki wzrost liczby zarejestrowanych czytelników, w stosunku do lat 2020 i 2021. Jest to jednak tylko 80 % liczby czytelników z 2019 roku.

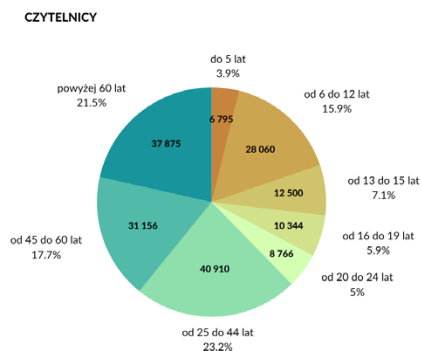
Kategoria czytelników	Liczba czytelników				Zmiany w stosunku do 2021 roku (%)
	2019	2020	2021	2022	
Ogółem	220 359	174 730	172 642	176 406	+2,2
w tym:					
do 5 lat	8 077	6 374	5 731	6 795	+18,6
od 6 do 12 lat	33 911	26 708	26 280	28 060	+6,8
od 13 do 15 lat	15 197	11 773	12 379	12 500	+1,0
od 16 do 19 lat	14 563	10 148	10 215	10 344	+1,3
od 20 do 24 lat	14 259	10 004	9 453	8 766	-7,3
od 25 do 44 lat	56 394	42 896	41 548	40 910	-1,5
od 45 do 60 lat	37 961	31 044	31 057	31 156	+0,4
powyżej 60 lat	39 997	35 783	35 979	37 875	+5,3

W 2022 roku, po dużym spadku, nastąpił znaczny, prawie 20%, wzrost liczby czytelników w najmniej licznej grupie wiekowej – do 5 lat. Również w kolejnej grupie

wiekowej – od 6 do 12 lat – po dwóch latach spadku liczby czytelników, zanotowano prawie 7% wzrostu liczby czytelników w stosunku do 2021 roku. Nieznacznie wzrosła liczba czytelników w dwóch grupach wiekowych – od 13 do 15 lat i od 16 do 19 lat – od 2021 roku liczba czytelników w tych kategoriach wiekowych systematycznie rośnie. Niestety, kolejny rok utrzymuje się tendencja spadkowa w grupie czytelników od 20 do 24 lat, w 2021 roku wyniosła -5,5% a w 2022 dalsze -7,3%. Ten sam trend dotyczy czytelników od 25 do 44 lat, choć nie zanotowano w tym przypadku tak dużych spadków procentowych jak w grupie poprzedniej – odpowiednio -3,1% w 2021 i -1,5% w 2022. Zwiększyła się liczba czytelników w grupach wiekowych od 45 do 60 lat i powyżej 60 lat. W obu tych grupach zanotowano niewielką tendencję wzrostową zarówno w 2021 jak i 2022 roku.

Kategoria czytelników	Liczba czytelników		Zmiany w stosunku do 2019 roku (%)	Udział w ogólnej liczbie czytelników (%)
	2019	2022		
Czytelnicy ogółem	220 359	176 406	-20	100,00
w tym:				
do 5 lat	8 077	6 795	-15,9	3,9
od 6 do 12 lat	33 911	28 060	-17,3	15,9
od 13 do 15 lat	15 197	12 500	-17,7	7,1
od 16 do 19 lat	14 563	10 344	-29,0	5,9
od 20 do 24 lat	14 259	8 766	-38,5	5,0
od 25 do 44 lat	56 394	40 910	-27,5	23,2
od 45 do 60 lat	37 961	31 156	-17,9	17,7
powyżej 60 lat	39 997	37 875	-5,3	21,5

Jak wynika z zestawień, powoli lecz systematycznie rośnie udział procentowy czytelników 60+, zmniejsza się natomiast udział czytelników w dwóch grupach obejmujących osoby w wieku od 20 do 44 lat.

Kategoria czytelników	Liczba czytelników w kolejnych latach				Zmiany w stosunku do 2021 roku (%)
	2019	2020	2021	2022	
Czytelnicy ogółem	220 359	174 730	172 642	176 406	+ 2,2
w tym:					
osoby uczące się	75 386	56 234	55 552	55 393	- 0,3
osoby pracujące	81 974	66 292	65 746	66 332	+ 0,9
pozostali	62 999	52 204	51 644	54 681	+ 5,9

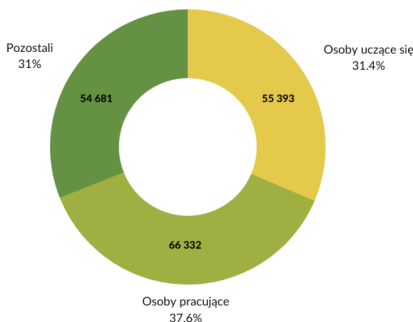
W 2022 nastąpił mały wzrost w grupie osób pracujących, co przekłada się na niewielki wzrost liczby czytelników w kategorii od 45 do 60 lat oraz osób pracujących powyżej 60 roku życia. Nadal odnotowywane są spadki w kategorii osób uczących się – głównie studentów od 20 do 24 lat.

Kategoria czytelników	2019	2022	Zmiany w stosunku do 2019 roku (%)	Udział w ogólnej liczbie czytelników (%)
Czytelnicy ogółem	220 359	176 406	- 19,9	100,00
w tym:				
osoby uczące się	75 386	55 393	- 26,5	31,4
osoby pracujące	81 974	66 332	- 19,1	37,6
pozostali	62 999	54 681	- 13,2	31,0

Z powyższych zestawień wynika, iż największy spadek w stosunku do roku sprzed pandemii zanotowano w grupie osób uczących się, a szczególnie wśród studentów uczelni wyższych. „Straty” rekompensuje kategoria „pozostali”, w której rejestrowano czytelników dorosłych niepracujących i dzieci do 6 lat.

Jeżeli w roku, w którym można się było spodziewać nieznacznego wzrostu liczby czytelników, nastąpił dalszy ich spadek, to odbudowanie liczby osób korzystających z bibliotek i wypożyczających zbiory biblioteczne na poziomie sprzed pandemii będzie bardzo trudne, szczególnie dotyczy to studentów.

CZYTELNICY WEDŁUG ZAJĘCIA

Liczba czytelników na 100 mieszkańców w 2022 roku wzrosła o 1 i wynosi 11.

Poniżej wymieniono miejscowości z najwyższymi (1) i najniższymi (2) wskaźnikami czytelników na 100 mieszkańców:

1. Międzyzdroje – 29*, Sianów – 28, Mielno – 24*, Dolice – 23, Ustronie Morskie – 22*, Dziwnów – 21*;
2. gmina Sławno – 1, Brojce – 3, Cedynia – 3, Maszewo – 3, Rąbino – 3, Czaplinek – 4, gmina Dobra (koło Szczecina) – 4, gmina Stargard – 4.

* Razem z czytelnikami sezonowymi

W bibliotekach w gminach nadmorskich, które corocznie wykazywały największą liczbę czytelników na 100 mieszkańców, stopniowo zwiększa się liczba czytelników, ale wciąż jest niższa niż wykazywana przed pandemią.

Najmniejsze różnice w liczbie czytelników na 100 mieszkańców wykazały biblioteki z najniższym odsetkiem czytelników. Procent aktywnych czytelników z populacji gminy nie uległ zmianie lub zmienił się tylko o 1%.

IV. UDOSTĘPNIANIE ZBIORÓW

Biblioteki województwa zachodniopomorskiego, po dużym spadku, odnotowują wzrost udostępnień na miejscu wszystkich zbiorów, nieznacznie natomiast zwiększyła się liczba zbiorów wypożyczonych.

1. Wypożyczenia zbiorów

Statystyczny czytelnik w województwie zachodniopomorskim w 2022 roku wypożyczył 17 książek (bez zmian w stosunku do 2021 roku). Jest to stan sprzed pandemii. Pomimo zmniejszenia liczby wypożyczonych książek ogółem i ciągle niskiej liczby czytelników, użytkownicy wrócili do czytania książek. Jest to też skutek zmian w regulaminach wypożyczalni, pozwalających wypożyczać jednorazowo znacznie więcej książek niż wcześniej.

Wypożyczenia	2020	2021	2022	Zmiany w stosunku do 2021 roku (%)
Liczba wypożyczonych zbiorów (książki, czasopisma, zbiory specjalne)	2 742 200	3 141 816	3 184 393	+ 1,4
Wypożyczenia zbiorów na 100 mieszkańców w województwie	162	187	193	–
Liczba wypożyczonych książek (w woluminach)	2 616 400	2 984 908	3 041 599	+ 1,9
Wypożyczenia książek na 100 mieszkańców w województwie	154	177	185	–
Liczba wypożyczonych czasopism (oprawnych i nieoprawnych)	57 000	80 338	67 670	- 15,8
Liczba wypożyczonych zbiorów specjalnych (w jednostkach inwentarzowych)	69 800	76 570	75 124	- 1,9

Po jednorazowym wzroście w 2021 roku w wypożyczeniach czasopism nieoprawnych, w 2022 roku nastąpił znaczny spadek pomimo zakupu czasopism do bibliotek na zbliżonym poziomie w porównaniu do roku wcześniejszego.

Tylko nieznacznie wzrosła liczba wszystkich wypożyczeń, wypożyczono więcej książek, a mniej zbiorów specjalnych w porównaniu do 2021 roku.

2. Udostępnianie na miejscu

Wypożyczenia	2020	2021	2022	Zmiany w stosunku do 2021 roku (%)
Liczba udostępnionych zbiorów (książki, czasopisma, zbiory specjalne)	297 500	229 700	401 444	+ 74,8
Udostępnianie zbiorów na 100 mieszkańców w województwie	18	13,65	24,4	-
Liczba udostępnionych na miejscu książek (w woluminach)	157 100	138 100	235 034	+ 70,2
Udostępnianie książek na 100 mieszkańców w województwie	9,2	8,2	14,3	-
Liczba udostępnionych czasopism (oprawnych i nieoprawnych)	133 700	85 500	151 044	+ 76,7
Liczba udostępnionych zbiorów specjalnych	6 700	6 100	15 366	+ 151,9

Po dużych spadkach liczby zbiorów udostępnionych na miejscu w latach 2020 i 2021, związanych z pandemią i zamknięciem czytelni bibliotecznych, w 2022 roku odnotowano prawie 100% wzrost liczby udostępnień. Czytelnicy powrócili do czytelni. Prasa, która w poprzednich latach była wypożyczana do domu, udostępniana była na miejscu – to samo odnosi się do niektórych typów zbiorów specjalnych, głównie w KP.

Ze sprawozdań opisowych wynika, iż tylko jedna biblioteka w 2022 roku w miesiącach styczeń – maj nie uruchomiła wolnego dostępu do książek. Pozostałe biblioteki zezwoliły od stycznia 2022 czytelnikom na swobodny wybór książek.

Podobnie jak w 2020 roku bibliotekarze starali się nie tracić kontaktu z czytelnikami. Preferowali kontakty bezpośrednie – w bibliotece oraz dostarczając książki „na telefon”. W mniejszych bibliotekach nie sprawdzają się kontakty poprzez pocztę elektroniczną, SMS-y czy różnego rodzaju komunikatory.

Nie zauważono zwiększenia działalności online bibliotek, odnotowano jedynie zintensyfikowanie działalności w ramach mediów społecznościowych. Biblioteki zamieszczały więcej postów, organizowały konkursy ogłaszane poprzez te platformy, czasami udostępniały bezpośrednie relacje z imprez.

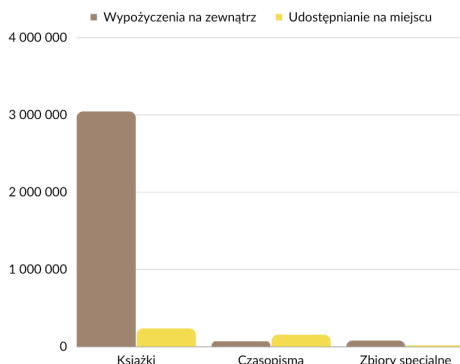
Tylko kilka bibliotek, z tych które w 2020 roku rozpoczęły działania wirtualne skierowane do czytelników, kontynuowały je również w 2022 roku. Zwykle były to konkursy i quizy czytelnicze.

Prawie wszystkie biblioteki organizowały wydarzenia stacjonarne skierowane do lokalnej społeczności.

Wszystkie biblioteki zwracały uwagę na negatywne skutki pandemii dla funkcjonowania bibliotek i kontaktów z czytelnikami jeszcze w 2022 roku.

UDOSTĘPNIANIE ZBIORÓW

Ograniczenie bezpośrednich kontaktów pomiędzy bibliotekarzami a czytelnikami, dofinansowanie zakupu usługi dostarczenia e-booków, utworzenie konsorcjum bibliotek oraz kilkuletnia akcja propagandowa skłoniły kilka kolejnych bibliotek do wykupienia dostępu do e-booków.

W województwie zachodniopomorskim biblioteki niechętnie sięgały po nowe formy książki, tym bardziej, że z powodu ograniczonych środków finansowych musiałyby zrezygnować z zakupu zaplanowanej liczby tytułów książki tradycyjnej.

2021 rok okazał się przełomowym w województwie, gdyż liczba bibliotek udostępniających e-booki (przez platformy IBUK Libra, Legimi, Empik Go) wzrosła z 25 do 44 (o 76%). W 2022 roku było ich ponad 50.

W małych bibliotekach nadal, pomimo akcji promocyjnych, czytelnicy niechętnie korzystają z ebooków. Zwykle wystarczająca liczba kodów dostępu to od 3 do 5 na miesiąc. Większe biblioteki rozprowadzają po kilkanaście kodów miesięcznie. Nie jest to wiele, lecz liczba czytelników powoli i systematycznie rośnie. Liczba bibliotek udostępniających e-booki będzie w następnych latach nieznacznie wzrastać, nie będzie to jednak tak duży wzrost, jak w 2021 roku.

Chociaż w formularzu K-03 biblioteki mają obowiązek podawać liczbę sesji i liczbę pobranych dokumentów (odpowiednio 235 447 i 6 871 666), trudno jest porównać wykazywane dane z udostępnieniami tradycyjnymi, ponieważ:

- platformy oferujące e-książki prowadzą inną statystykę, niż ta obowiązująca w metodologii udostępniania tradycyjnego;
- każda z platform inaczej przelicza statystyki;
- mniejsze biblioteki, wchodzące w skład konsorcjów, nie radzą sobie jeszcze z odczytywaniem otrzymywanych od usługodawcy statystyk;

- w latach wcześniejszych niektóre platformy oferujące e-booki stosowały inną statystykę.
- Większość małych bibliotek przyjęła metodologię:
- liczba sesji to liczba wydanych czytelnikom w ciągu roku kodów dostępu;
  - liczba pobranych dokumentów to liczba tytułów „odłożonych na półkę” przez czytelników.

3. Wypożyczenia międzybiblioteczne

Powoli biblioteki wracają do systemu wypożyczeń międzybibliotecznych lecz jest ich mniej niż przed pandemią, kiedy to czytelnicy przyzwyczaili się do korzystania z różnych źródeł informacji (przez e-usługi oferowane w bibliotekach) oraz z zasobów internetu.

Największą liczbę wypożyczeń międzybibliotecznych zrealizowała BPMiG w Dębnie – 46.

Nadal dużą liczbę wypożyczeń międzybibliotecznych zanotowały biblioteki, które swoje zbiory wypożyczały do bibliotek szkolnych w Gościnie (29 wol.) i w Płotach (25 wol.).

Książnica Stargardzka na zamówienia 16 użytkowników sprowadziła 21 pozycji z innych bibliotek.

Z KP do bibliotek krajowych wysłano 131 wol. wydawnictw zwartych oraz 59 kopii materiałów oryginalnych (473 skany). Liczba zamówień ogółem wyniosła 190. Z bibliotek krajowych zamówień – 42, w tym 28 wol. wydawnictw zwartych oraz 14 kopii materiałów oryginalnych (212 skanów). Liczba zamówień z bibliotek zagranicznych – 12, w tym 6 wol. wydawnictw zwartych oraz 6 kopii materiałów oryginalnych.

W KBP z wypożyczeń międzybibliotecznych skorzystało 16 czytelników, zamawiając 23 pozycje. Po kilka wypożyczeń międzybibliotecznych wykazały biblioteki w Choszcznie, Czaplinku, Drawsku Pomorskim i Szczecinku. Na potrzeby czytelników 16 bibliotek sprowadziło z innych bibliotek od 1 do 4 wol. Większość bibliotek w województwie odnotowała brak wypożyczeń międzybibliotecznych.

V. DZIAŁALNOŚĆ INFORMACYJNA BIBLIOTEK. INFORMACJA O REGIONIE

Liczba informacji udzielonych w bibliotekach publicznych województwa zachodniopomorskiego (w tym odpowiedzi na zapytania internetowe) zwiększyła się o 150 tys. w stosunku do roku ubiegłego i wyniosła 1 095 773. Liczba informacji bibliograficznych wyniosła 197 899 i pozostaje na poziomie 2021 roku.

W pierwszym roku pandemii większość małych bibliotek podjęła decyzję o wypożyczaniu do domu księgozbioru podręcznego, ponieważ nie miała możliwości udostępniania go na miejscu. Decyzja ta została podtrzymana w drugim roku pandemii i może spowodować, iż księgozbiory podręczne zostaną przesunięte do wypożyczalni już na stałe. Tym bardziej, że w kolejnym 2022 roku, większość małych bibliotek zgłaszała nikłe zainteresowanie czytelników udostępnianiem na miejscu.

Do najczęściej podejmowanych przez biblioteki publiczne działań informacyjnych należy prowadzenie lekcji bibliotecznych i tematycznych. Stanowią one również najpopularniejszą formę współpracy bibliotek ze szkołami i przedszkolami. Ze sprawozdań opisowych bibliotek wynika, że do lekcji bibliotecznych i tematycznych dla dzieci powrócono we wrześniu 2021 roku.

Największą liczbę lekcji bibliotecznych wykazały biblioteki w Szczecinie (MBP), Goleniowie, Gryficach, Kamieniu Pomorskim, Malechowie i w Sianowie.

Lekcje biblioteczne nie odbyły się w 13 bibliotekach.

Pozostałym bibliotekom udało się zorganizować po kilka stacjonarnych lekcji bibliotecznych.

Przykładowe tematy lekcji bibliotecznych to:

- *Biblioteka, co to za miejsce?*
- *Słów kilka o bibliotece*
- *O bibliotece prawie wszystko*
- *Katalogi w bibliotece*
- *Witamy w bibliotece – świecie książek*
- *O co chodzi z tą biblioteką?*
- *Biblioteka – świat w jednym miejscu*
- *Katalogi biblioteczne – co to takiego?*
- *W królestwie książek*
- *Biblioteczna podróż*
- *Szukam i już wiem*
- *Książka – od rękopisów do e-booków;*
- *Czego nie lubi książka?;*
- *Jak korzystać ze zbiorów bibliotecznych?*
- *Jak należy zachowywać się w bibliotece? – biblioteczne savoir-vivre*
- *Biblioteka – kraina bajek*
- *Znajdź książkę o...*
- *Książka i biblioteka to przyjaciele człowieka*
- *Jak wypożyczymy książki i jak różne, i dziwne książki mieszkają w bibliotece?*

W 2022 roku tylko biblioteki w gminach Malechowo i Wałcz prowadziły lekcje biblioteczne online.

BPG Wałcz przeprowadziła 1 lekcję biblioteczną „na żywo” dla dzieci w wieku 6 lat przy pomocy aplikacji ZOOM. Udział w niej wzięło 25 dzieci ze Szkoły Podstawowej w Karsiborze.

GBP w Malechowie przeprowadziła 4 lekcje biblioteczne online. Lekcje zostały nagrane i udostępnione na profilach w mediach społecznościowych i stronie internetowej biblioteki.

Oprócz typowych lekcji bibliotecznych, biblioteki przeprowadziły wiele zajęć tematycznych niezwiązanych z bibliotekarstwem. Biblioteki po pandemii podejmują szereg takich działań, starając się przyciągnąć szerszy krąg odbiorców.

Wyłącznie tradycyjne katalogi kartkowe prowadzi jeszcze kilkanaście bibliotek w niewielkich miejscowościach. Wykorzystywane są one jednak sporadycznie. Część bibliotek prowadzi tradycyjne katalogi równoległe z katalogami komputerowymi, zwłaszcza do momentu komputerowego opracowania całego księgozbioru. Część bibliotek posiada tradycyjne katalogi kartkowe, ale nie prowadzi ich już dla nowości wydawniczych lub posiada wyłącznie katalogi kartkowe tylko w swoich filiach. Biblioteki wykorzystują tradycyjne katalogi pokazowo, podczas lekcji bibliotecznych dla uczniów.

Istotną działalnością bibliotek publicznych jest gromadzenie materiałów dotyczących regionu, udzielanie informacji o nim oraz popularyzacja wiedzy z nim związanej.

Biblioteki gromadzą mapy, przewodniki, lokalne dokumenty życia społecznego. Prowadzą kroniki swoich miejscowości, zamieszczają skany dokumentów samorządowych na stronach bibliotek. Niektóre z bibliotek współredagują lokalne czasopisma. Zajmują się też ich digitalizacją. Biblioteki gromadzą widokówki, DVD dokumentujące ważne wydarzenia odbywające się na terenie gminy, fotografie i wspomnienia mieszkańców. W większości bibliotek zbiory regionalne ograniczają się jednak do książek i czasopism, często obejmujących swoim zasięgiem całe Pomorze Zachodnie.

Po pandemii biblioteki wróciły do udostępniania dokumentów regionalnych na miejscu. Niektóre biblioteki w czasie zmniejszonego udostępniania skupiły się na opracowaniu i skanowaniu regionalistów. Prace kontynuowały w 2022 roku (w Bornem Sulinowie, Dębnie, Drawsku Pomorskim, Dziwnowie, Gryfinie, Moryniu, Nowogardzie, Osinie, Policach, Pyrzycach i Sianowie). W większości były to biblioteki, które już opracowywały lub skanowały dokumenty życia społecznego w latach poprzednich.

MBP w Choszcznie w 2020 roku utworzyła bazę *Bibliografia Powiatu Choszczeńskiego*, która jest tworzona przy współudziale czterech bibliotek z powiatu choszczeńskiego. Dokumenty życia społecznego są częścią tej bazy. Ze względu na ulotność publikacji internetowych ważniejsze z nich zostały zapisane w formatach pdf lub jpg. Schemat klasyfikacji zbiorów udostępniono bibliotekom gminnym w powiecie (w Drawnie, Ręczu, Bierzwniku i Pelczycach), które zadeklarowały chęć współkatalogowania tej bazy. W 2022 roku kontynuowano prace nad bibliografią.

MiPBP w Goleniowie gromadzi wybrane lokalne dokumenty życia społecznego. Pod koniec 2022 roku podjęto decyzję o ich opracowaniu i udostępnieniu.

MBP w Szczecinie rozpoczęła opracowanie zdjęć szczecińskiego fotografa Marka Czasnojcia w ramach Zachodniopomorskiej Biblioteki Cyfrowej *Pomerania* w kolekcji *Pomeranika*. Zdjęcia ukazują Szczecin i Pomorze Zachodnie od wczesnych lat 60. po współczesność.

Regionalnych dokumentów życia społecznego nadal nie gromadzą biblioteki powiatowe w Szczecinku, Świdwinie i Wałczu.

Bogatym źródłem wiedzy o regionie jest *Encyklopedia Pomorza Zachodniego pomeranica.pl* tworzona przez KP we współpracy z portalem *sedina.pl* i bibliotekami powiatowymi. Encyklopedia zawiera internetowy zbiór haseł opisujących ludzi,

miejsca, organizacje, zabytki, dzieła i wydarzenia związane z województwem zachodniopomorskim.

Źródłem informacji dla osób poszukujących materiałów na temat Pomorza Zachodniego jest też tworzona przez KP i KBP *Elektroniczna Baza Bibliografia Pomorza Zachodniego*.

W 2022 roku biblioteki powróciły do organizacji wydarzeń związanych z popularyzacją i promocją regionu. Zorganizowano wykłady, pogadanki oraz prelekcje o historii i zabytkach regionu. Kilka bibliotek zorganizowało wystawy dotyczące regionu w przestrzeni bibliotecznej lub na wolnym powietrzu.

Poniżej podano przykłady działalności informacyjnej i popularyzującej region, prowadzonej przez wybrane biblioteki.

BPG Biesiekierz zorganizowała trzy rajdy piesze po gminie w ramach projektu *Cudze chwalicie... a swoje znacie?*. Przedsięwzięcie zrealizowano w ramach *Równać Szanse 2022*.

Dzieci chętnie uczestniczyły w grze planszowej *Bobopoly, co wiemy o Bobolicach?* oraz zajęciach dotyczących legend bobolicznych. Obie formy działań przeprowadziła M-GBP w Bobolicach.

W GBP w Czaplunku odbyły się spotkania dotyczące regionu. Przeprowadzono je pod hasłem *Spacerkiem po Czaplunku* oraz *Czaplinek wczoraj i dziś*. Uczestnikami spotkań były między innymi wychowanki Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Czaplunku.

W 2022 roku MiPBP w Drawsku Pomorskim zainicjowała *Skarby Działu Regionalnego* – cykl artykułów publikowanych na stronie Ośrodka Kultury w Drawsku Pomorskim oraz na Drawskim Blogu Historycznym.

Zorganizowano również wizytę seniorów na stanowisku archeologicznym w Pławnie (cmentarzysko z kręgami kamiennymi) oraz oprowadzanie po stanowisku przez pracujących tam archeologów. Biblioteka w Drawsku Pomorskim poddała digitalizacji zbiory Działu Regionalnego – fotografie i dokumenty (254 skany) oraz 3 numery „Kuriera Czaplinceckiego”. Kurier biblioteka otrzymuje też w wersji elektronicznej.

BP w Gryfinie w 2022 roku zainaugurowała autorski projekt *Skąd jesteście?*. Ma on zachęcić zarówno młodych jak i nieco starszych gryfinian do poszukiwania swoich przodków. Zadano w nim pytania: *Co kryją archiwa rodzinne?*, *Kim byli nasi przodkowie?*, *Jak znaleźć o nich informacje?*, *Z jakich portali przy tym korzystać?*. Na kwestie te odpowiedzi szukała grupa młodzieży z klasy II LA Zespołu Szkół Ponadpodstawowych w Gryfinie.

KS nagrała podcast *Widok z okna...* (ze względu na bezpośrednie sąsiedztwo tymczasowej siedziby KS z kirkutem) i zorganizowała dwudniową akcję społeczną (performance, wystawa dotycząca deportacji, ekspozycja książek związanych z tematyką), podczas których przywołano nazwiska 73 dawnych mieszkańców Stargardu pochodzenia żydowskiego. Wygłoszono wykłady dla studentów Uniwersytetu Trzeciego Wieku

w Stargardzie *Koniec stargardzkiej gminy żydowskiej* oraz dla młodzieży, na zaproszenie Młodzieżowego Domu Kultury, *Zawsze zostaje jakiś ślad... Stargardzcy Żydzi w czasach nazizmu*. Było to upamiętnienie 82 rocznicy deportacji niemieckich Żydów ze Stargardu i powiatu stargardzkiego.

MBP w Szczecinie zrealizowała grę miejską w trzech wariantach do wyboru – kryminalnym, fantastycznym i romantycznym. Uczestnicy (młodzież, dorośli, seniorzy) rozwiązywali zagadki fabularne w oparciu o twórczość szczecińskich autorów. Wydarzenie realizowane było w ramach projektu *Zaczytany Szczecin*.

MBP w Węgorzynie, jako jedyna w województwie zachodniopomorskim, w dalszym ciągu realizuje projekt *Cyfrowe Archiwa Tradycji Lokalnej*. Jego celem jest tworzenie i aktywne prowadzenie społecznego archiwum historii lokalnej przez pozyskiwanie materiałów (fotografii), ich opracowywanie i digitalizację. Głównymi zainteresowanymi są uczniowie oraz miłośnicy historii regionu. W ramach przedsięwzięcia zdigitalizowano zbiory specjalne biblioteki, które udostępniane są w serwisie internetowym Otwartego Systemu Archiwizacji:

<https://archiwa.org/archiwa/miejska-biblioteka-publiczna-w-w%C4%99gorzynie>.

Kilka bibliotek prowadzi Lokalne Izby Pamięci czy Muzea Ziemi (w Dobrej w powiecie łobeskim, Lipianach, Pyrzycach, Stepnicy, Trzcianku-Zdroju, gminie Wałcz). Pracownicy gromadzą zbiory i oprowadzają po organizowanych wystawach.

O działaniach podejmowanych przez biblioteki publiczne województwa zachodniopomorskiego biblioteka wojewódzka informuje w „Bibliotekarzu Zachodniopomorskim” (w kronice wydarzeń prowadzonej wspólnie z KBP).

VI. DZIAŁALNOŚĆ KULTURALNA I EDUKACYJNA BIBLIOTEK

W 2022 roku w województwie zachodniopomorskim, w bibliotekach publicznych, zorganizowano ogółem 8111 imprez – w tym 122 imprezy wirtualne dla 206 269 użytkowników. W porównaniu z danymi ze statystyk za 2021 rok jest to wzrost o niemal 50%, jeśli chodzi o liczbę imprez oraz ponad 68%, biorąc pod uwagę uczestników. Statystyki wyraźnie pokazują ożywienie aktywności kulturalnej i oświatowej w formie stacjonarnej oraz widoczne większe zaangażowanie w aktywności inicjowane przez biblioteki w ich siedzibach.

Bibliotekarze, mimo braku ograniczeń związanych z pandemią, nadal, choć w dużo mniejszej skali, organizują zdalne lekcje tematyczne czy biblioteczne oraz inne spotkania tematyczne. Jest to z pewnością efekt oswojenia się czytelników z taką formą kontaktu z biblioteką oraz nabycia przez bibliotekarzy odpowiednich umiejętności.

W 2022 roku jedynie jedna biblioteka, GBP w Świerznie, nie przygotowała żadnych wydarzeń ani w formie tradycyjnej, ani w formie online.

Z wydarzeń wirtualnych warto wymienić:

BP w Barwicach przeprowadziła w formie online konkurs fotograficzny *Przylapani na czytaniu w nietypowym miejscu*.

Białogardzka Biblioteka Publiczna – *Polowanie na książki* – na terenie miasta Białogard schowano książki dla dzieci i młodzieży. Zadaniem uczestników było rozwiązanie zagadek umieszczonych na Facebooku biblioteki, a następnie dotarcie do konkretnych lokalizacji. W każdej z nich ukryto jedną książkę. Pierwsza osoba, która odgadła zagadkę i dotarła do wskazanego przez nią miejsca, mogła zabrać do domu odnaleziony egzemplarz jako nagrodę.

M-GBP w Bobolicach – Międzynarodowy Dzień Języka Ojczystego, Międzynarodowy Dzień Pisarza, Międzynarodowy Dzień Książki dla Dzieci – quizy i zagadki online, konkurs na wiersz o bibliotece lub bibliotekarzu.

MBP w Chojnie – *Książka pod chmurką* – zabawa online trwająca podczas wakacji. Celem była promocja biblioteki, popularyzacja czytelnictwa, a także poznanie ciekawych miejsc miasta.

MBP w Choszcznie – *Najpiękniej o miłości* – walentynkowy cykl literacki w formie miniseriału dostępnego w sieci, nagrany przez członków Międzybibliotecznego Projektu Teatralnego, Noc Bibliotek pod hasłem *Im się powiodło* – rozmowy z choszcznianami, którzy odnieśli sukces.

BPMiG w Dębnie – *E-ferie w Bibliotece. Poznaję świat z biblioteką* – interaktywne quizy, puzzle, gra Jumanji, interaktywny spacer po najpiękniejszych bibliotekach na świecie i literackie polecanki; *EKO WDZIAŁANIU! – EkoRewolucja* – zajęcia ekologiczne z projektu CZG-12; *Code Week 2022* – nauka programowania i kodowania

GCKiB w Dobrej (koło Szczecina) – *Co słyhać w bibliotece?* – cykliczne recenzje książek; *Podróże po literaturze* – prezentacje nowości bibliotecznych.

Z MiPBP w Drawsku Pomorskim na żywo, przez platformę Facebook, opowiadano między innymi jak realizowany jest w bibliotece projekt BIBLIOTEKA JEST ZAWSZE BLISKO, transmitowano wydarzenie nad rzeką Drawą, bibliotekarka mówiła o cyklu spotkań z Kicią Kocią, prowadzono także transmisję z pikniku bibliotecznego oraz spotkania z Edytą Jungowską.

MBP w Dziwnowie – wirtualne spotkania z Anną Judge Partyką z cyklu *Będąc Młodą Pisarką*, emitowane na bieżąco w 2022, oraz wirtualne spotkania autorskie z Tanyą Valko.

MBP w Gryficach – ferie online. Podczas spotkań w sieci uczestnicy mogli oglądać i słuchać czytających bibliotekarzy oraz wykonywać z nimi prace plastyczne, manualne, a nawet eksperymenty chemiczne.

MiGBP w Lipianach prowadzi na portalu społecznościowym Facebook akcje promujące czytelnictwo i zachęcające do odwiedzin biblioteki. Przykładem mogą być przedsięwzięcia: *Lipiany czytają – taka gmina!*, w ramach którego mieszkańcy polecają swoje ulubione książki innym czytelnikom; *Z raptularza lipiańskiej bibliotekarki* – promocja czytelnictwa, cykl filmów Bibliotekarza Donosiciela zachęcającego do odwiedzin w bibliotece.

Biblioteka w Policach – comiesięczny cykl *Na imieninach u... bohaterów literackich* – wspólnie z czytelnikami odwiedzano postacie z książeczek dla dzieci, bohaterów

powieści, opowiadań, biografii, reportaży; cotygodniowy cykl promujący najciekawsze książki z literatury pięknej, dziecięcej, regionalnej i popularnonaukowej.

GBP w Starej Dąbrowie – konkurs online na tekst piosenki disco polo.

KS – #wartoczytać – minikampania promująca książki i czytanie z udziałem czytelników systematycznie odwiedzających KS. Z udziałem każdego z nich nagrano 36 kilkunastominutowych filmików, w których występujący odpowiadali na parę krótkich pytań, w tym kluczowe – dlaczego warto czytać? Nagrania obejrzeć można na Facebooku i YouTube. KS; *Widok z okna...* – podcast, o czym było wyżej.

Filia w Pęzinie GBP w Stargardzie na portalu społecznościowym Facebook oraz stronie internetowej opublikowała wystawę fotograficzną *WIOSNA w Dolinie Krąpieli* oraz prezentację *Ciekawostki z regionu – Justus Sagebaum*. Ponadto przez profil biblioteki odbywały się między innymi czytania bajek online, wystawy *Kobieta w literaturze*, *Międzynarodowy dzień książki dla dzieci*, związane z patronami 2022 roku.

GBP w Warnicach z okazji obchodów Narodowego Czytania nakręciła film z udziałem mieszkańców gminy Warnice czytających *Ballady i romanse* Adama Mickiewicza.

BP w Wolinie – wykład online ks. dr. Zbigniewa Woźniaka, koncert *Lata 20, lata 30*.

W bibliotece w Dębnie miało miejsce online 21 zajęć/spotkań w ramach projektu *Skrzydła dla Mamy – MAMY W DZIAŁANIU!* (sfinansowanych przez Fundację BGK).

GBP Malechowo przeprowadziło w formule online trzecią edycję konkursu fotograficznego *Selfie z książką*.

MBP w Szczecinie przeprowadziła wiele działań hybrydowych. W ramach projektu *Zaczytany Szczecin*, realizowanego z programu MKiDN *Partnerstwo dla książki*, we współpracy ze Szkołami Podstawowymi nr 11 i 54, Liceum Ogólnokształcącym z Oddziałami Integrycyjnymi oraz ze Szczecińskim Humanistycznym Uniwersytetem Seniora, odbyło się szereg wydarzeń. Wokół trzech gatunków literackich (kryminał, fantastyka i romans), dla odbiorców w różnym wieku, w ramach każdego bloku gatunkowego, odbyły się cztery wydarzenia: spacer tematyczny z przewodnikiem i pisarzem szczecińskim (tłumaczony na język migowy), spotkanie autorskie, interaktywne spotkanie z pisarzem dla dzieci, warsztaty komiksowe dla młodzieży pod kierunkiem rysownika Wojciecha Biernawskiego i autora Marka Stelara. Po realizacji wydarzeń powstała wystawa plansz komiksowych, eksponowana w kilku filiach bibliotecznych. Elektroniczna publikacja komiksu oraz trasy wirtualnych spacerów są dostępne na stronie internetowej biblioteki. Projekt zwieńczyła wakacyjna gra miejska dla młodzieży i dorosłych, jej uczestnicy musieli wykazać się znajomością twórczości szczecińskich autorów (Sylwii Trojanowskiej, Marka Stelara, Michała R. Wiśniewskiego) oraz lokalnej historii.

Nagrania ze spotkań autorskich z uznanymi twórcami danego gatunku (Albena Grabowska, Max Czornyj i Michał Cholewa) były transmitowane online, a po uzupełnieniu o napisy dla osób niesłyszących są dostępne na bibliotecznym kanale na YouTube. Podcasty z tych spotkań są dostępne do odsłuchania na platformie Spreaker.

Ogółem na projekt złożyło się 13 wydarzeń w tym Dzień Bezpiecznego Internetu. Wybrane filie przygotowały dla dzieci i seniorów specjalne wydarzenia, które miały na celu zwiększenie świadomości dotyczącej zasad bezpiecznego korzystania z sieci: konkurs plastyczny dla dzieci *Internet-świat w jednej ręce*, zajęcia z kodowania dla dzieci, zajęciach z obsługi smartfona i poruszania się w świecie internetu dla seniorów. Na Facebooku biblioteki ponownie zaprezentowano filmy tematyczne dotyczące różnych aspektów korzystania z internetu, poruszające tematy związane z netykietą w sieci oraz jej historią. Dzięki DBI powstał Klub Kodowania dla dzieci, a zajęcia dla seniorów były kontynuowane w kolejnych miesiącach.

Biblioteka w Dolicach, podobnie jak w 2021 roku, wraz z Profilaktyką Dolice przeprowadziła w formule zdalnej *Przegląd Form Teatralnych. Profilaktyka i My*. Celem przeglądu było promowanie wśród młodzieży, z wykorzystaniem form teatralnych, właściwych zachowań, kształtowanie postaw tolerancyjnych oraz twórczych, rozwijanie wyobraźni i wrażliwości, inspirowanie środowiska szkolnego do działań w zakresie zapobiegania uzależnieniom poprzez formy aktywne. Przegląd odbył się pod hasłem *Choć każdy z nas jest inny, bądźmy tolerancyjni*.

W KP w 2022 roku kilka wydarzeń odbyło się w formie hybrydowej. Wśród nich:

- Spotkania z cyklu *Otwarta Społeczność* współorganizowane przez Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego w Sali im. Zbigniewa Herberta oraz online – *Vaclav Havel. Dramaturg, opozycjonista, prezydent. Polsko-czeskie relacje demokratycznej opozycji*. W spotkaniu o Vaclavie Havlu udział wzięli: kardynał Dominik Duka OP – arcybiskup Pragi, prymas Czech, opozycjonista, więzień polityczny i współwięzień Vaclava Havla; szczeciński historyk dr Michał Paziewski; prowadzący dyskusję prof. Anna Szczepańska-Dudziak i Tomasz Dostatni OP. Drugie spotkanie miało miejsce z prof. Hanną Suchocką.
- Spotkanie dotyczące książki *Baluka jestem...* Adama Zadwornego. W debacie, oprócz autora, dziennikarza „Gazety Wyborczej”, udział wzięli dr hab. Eryk Kraśnicki, dr Michał Paziewski i prowadzący spotkanie dominikanin Tomasz Dostatni.
- *Żeglarskie kto jest kim: Wojciech Jacobson* – opis rejsów i przygód kapitana Wojciecha Jacobsona, legendy polskiego żeglarstwa, wzbogacony unikatowymi zdjęciami, mapami i dokumentami. W spotkaniu udział wzięli: bohater publikacji, Zbigniew Kosiorowski, Piotr Owczarski, Krystyna Pohl, prowadzący Tomasz Dostatni OP.
- *Rytm schowany w tekście* – symposium i spotkanie z okazji 40 urodzin Adama ŁONY Zielińskiego.

W 2022 roku o wiele więcej aktywności kulturalnych odbywało się w formie stacjonarnej.

Kilka bibliotek, w tym między innymi w Dziwnowie, Goleniowie, Brojcach, Przybiernowie, Maszewie i Międzyzdrojach, prowadziło zajęcia dla dzieci i młodzieży w ramach *Ligi e-szkola z ECDL e-Citizen* i programowania *Lego Spike Prime*.

W ramach różnych działań w bibliotekach województwa zachodniopomorskiego odbywały się festiwale:

- Minifestiwal książki dla dzieci w ramach dofinansowania z Fundacji Batorego w bibliotece w Dobrej koło Szczecina.
- Festiwal Wyobraźni w MBP w Kołobrzegu. Podczas jego trwania odbyły się spotkania oraz warsztaty: charakteryzacji, literacka gra terenowa, spotkanie autorskie z Januszem Muzyczyszynem, prelekcje dla miłośników fantastyki i gier fabularnych (między innymi: Alina Duchnowska – *Stwórz swój świat od A do Z, czyli tworzenie mapy do książek*, Monika Litwinow i Mateusz Rogalski – *Dlaczego smoki nie zbierają odcisków palców, czyli czym różni się fantastyczny kryminal od dobrego fantasy*; Tomasz Miłowicki – *Eksternum lęku, czyli dlaczego lubimy się bać*).
- *Festiwal Podróżniczy Trawers – spotkania poza szlakiem* w KBP, zorganizowany we współpracy z Fundacją Nauka dla Środowiska. Dzięki festiwalowi bibliotekę odwiedziła legenda polskiego himalaizmu – Krzysztof Wielicki. Uczestnicy wydarzenia mogli rozgrzać się przy dźwiękach bębnów i poznać tajniki AFROdance, obejrzeć pokaz filmowy *Wirtualny Koszalin* stworzony przez Bartosza Warzechę, podziwiać zdjęcia przyrody autorstwa Mateusza Piesiaka oraz uczestniczyć w prawdziwej ekspedycji na szczyt Góry Chełmskiej.
- Festiwal literatury non-fiction *OKOlice Literatury* zorganizowany przez MBP w Szczecinie. Czwarta edycja festiwalu odbyła się pod hasłem *Marginesy*. Rozmawiano o różnych aspektach wykluczenia. Tematami dyskusji były między innymi: odmienność fizyczna jako powód odrzucenia, przemocy i izolacji; bieda i nierówności społeczne; czas, w którym jesteśmy, na przykład czas wojny, determinujący naszą postawę; wykluczenie w przestrzeni. Do udziału zaproszeni zostali współcześni twórcy literatury non-fiction. W ramach festiwalu odbyły się spotkania autorskie, panele dyskusyjne, warsztaty dla młodzieży i dorosłych, debata oksfordzka, spacer miejski, koncert, projekcja filmu, akcja książkowa i wystawa.

Niektóre wydarzenia zorganizowane w ramach festiwalu: panel dyskusyjny o biedzie i nierównościach społecznych z udziałem Beaty Szady i Wojciecha Tochmana, debata oksfordzka dla młodzieży *Znaleźć się na marginesie, wybór czy konieczność?*, projekcja filmu *Popytka. Ukryty wymiar*, panel dyskusyjny z udziałem Mariny Hulii, Madiny Mazalievyy i Weroniki Fibich, spacer miejski z Maciejem Kowalewskim, koncert Barbary Wilińskiej *Miłość i śmierć. Bezmiar i bezczas w pieśniach słowiańskich*. Festiwalowi towarzyszyły akcja książkowa w ramach projektu *Spotkania przy zupie* (zebrane książki przekazano osobom bezdomnym) oraz wystawa plakatów studentów Pracowni Multimedialnego Projektowania Graficznego Wydziału Grafiki Akademii Sztuki w Szczecinie *Ktoś/Nikt*.

Ponadto, niezmiennie, biblioteki zapraszały swoich czytelników na rajdy rowerowe (w ramach *Odjazdowego Bibliotekarza*), Tydzień Bibliotek (warty uwagi jest *Biblioteczny ESCAPE ROOM* w BPMiG w Dębnie – pełna zagadek i przygód interaktywna gra

z kodami QR dla wielbicieli wyzwań) oraz *Noc w Bibliotece* (między innymi *Trzecia Magiczna Noc z Harrym Potterem* w BP w Barlinku, jubileuszowa *Noc w Bibliotece Szalone lata 70* w Koszalinie, miejska gra *Poznajemy Chojeńskie Ciekawostki* w Chojnie czy gra detektywistyczna *Kryminauci* BP w Kaliszu Pomorskim), wydarzenia połączone z *Narodowym Czytaniem* czy *Ogólnopolskim Dniem Głośnego Czytania*.

W KP w dniach 5 maja – 30 czerwca w Sali pod Piramidą można było obejrzeć wystawę *O rany! Jestem zilustrowany. Dziecięca ilustracja książkowa: ilustratorzy zachodniopomorscy*.

Na ekspozycji, poświęconej związanym ze Szczecinem i Pomorzem Zachodnim ilustratorom książek dla dzieci, przedstawiono prace i sylwetki kilkunastu rysowników, grafików – artystów zarówno starszego jak i młodszego pokolenia, dla których twórczość dla dzieci jest bądź była ważnym elementem artystycznej działalności. Wystawę uzupełniono o napisy w języku ukraińskim.

W bibliotece z ważniejszych wydarzeń warto wyróżnić:

- Uroczyste odsłonięcie muralu *Synagoga Szczecińska* w 84 rocznicę nocy kryształowej. Mural powstał z inicjatywy Róży Król, przewodniczącej szczecińskiego oddziału Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego Żydów, na ścianie budynku KP. Jego autorem jest Piotr Lump Pauk. Podczas uroczystości na skrzypcach zagrał Michał Tsebriy, a modlitwę za zmarłych odmówił Michael Schudrich, naczelny rabin Polski. Następnie w Sali im. Zbigniewa Herberta dr hab. Eryk Krasucki, prof. US wygłosił wykład *Noc kryształowa. Czym był i co przyniósł pogrom z 9/10 listopada 1938 roku?*. Uczestnicy spotkania obejrzeli także spektakl w wykonaniu aktorów Teatru Żydowskiego w Warszawie *Proś starego Boga za nich* oraz wystawę *Obecność Nieobecnych*.
- Festiwal Czytania im. Wojciecha Pszoniaka *Odkrywcy Wyobraźni* – 10 edycja. Dominika Ostalowska zaprosiła najmłodszych na *Baśnioterapię*. Profesor Jerzy Bralczyk i Michał Ogórek opowiadali o tym, co Polaków śmieszy, a co straszy. Joanna Szczepkowska zaprezentowała autorski monodram *Dzikie Ballady Adama M.* Wśród czytających byli: Krystyna Czubówna, która przybliżyła fragmenty książki tegorocznej noblistki Annie Ernaux, Adam Ferency czytający prozę Jerzego Pilcha, Jakub Wiczorek interpretujący *Niewyczerpany żart* Davida Fostera Wallace'a, para aktorska Tamara Arciuch i Bartłomiej Kasprzykowski, którzy zmierzli się z przygodami kapitana Nemo z książki *Dwadzieścia tysięcy mil podmorskiej żeglugi* Juliusza Verne'a. W cyklu *Żywa książka* Krystian Machnik podzielił się opowieścią o 365 dniach, które spędził w Czarnobylu. Czytelnicy mogli posłuchać rozmów o książkach z ich autorami: Leszkiem Hermanem o najnowszej powieści *Szachownica*, Krystyną KurczabRedlich o biografii *Wowa, Wołodia, Władimir. Tajemnice Rosji Putina*, Katarzyną Wężyk o reportażu *Aborcja jest*, Dominikiem Héjji, który odsłonił prawdziwe oblicze Viktora Orbána w książce *Węgry na nowo*, Witoldem Szablowskim o *Rosji od kuchni*, filozofem i dziennikarzem Tomaszem

Stawiszyńskim o *Ucieczce od bezradności*, stand-uperem Michałem Kempą o jego debiucie literackim *Ostatni rok lekkiego życia*.

- Jednym z punktów Festiwalu Czytania im. Wojciecha Pszoniaka jest także gala finałowa Nagrody Literackiej *Jantar*.
- Wielki Finał Konkursu *Lekturiada – w poszukiwaniu urody słowa*, którego współorganizatorem było Kuratorium Oświaty w Szczecinie.

W GBP w Dobrzeżanach powstała Akademia Wolontariusza. W jej ramach odbywają się spotkania i warsztaty dla działającej od roku grupy wolontariuszy, którzy biorą czynny udział w warsztatach i spotkaniach dla dzieci, czytając bajki, pomagając w organizowaniu zajęć i akcji organizowanych w bibliotece (sześciu wolontariuszy).

Na uwagę zasługują także inne działania bibliotek, na przykład:

GBP Będzino – *Sołtysowe wtorki w bibliotece* – spotkania z ciekawymi ludźmi, *Język angielski w bibliotece* – bezpłatne cotygodniowe lekcje (jesień 2022).

M-GBP w Bobolicach organizowała cykliczne zajęcia bajkoterapeutyczne w Ośrodku Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczym w Bobolicach, zajęcia czytelnicze *Poranki-Czytanki* oraz spotkania Bibliotecznego Klubu Małego Odkrywcy; do 18 stycznia 2022 roku w bibliotece prowadzono kurs języka angielskiego *Nowe kwalifikacje – nowe szanse*, którego organizatorem było Centrum Edukacji i Zarządzania Korporacją Romaniszyn. Uczestnicy (24 osoby) zakończyli kurs międzynarodowym Certyfikatem.

Biblioteka w Bornym Sulinowie zapraszała na cotygodniowe zajęcia z języka angielskiego oraz z matematyki dla dzieci i młodzieży. W czerwcu 2022 zakończyły się również, po półtora roku, szkolenia *Praca zdalna w IT* realizowane w ramach pierwszej edycji stacjonarnego kursu. Uczestnicy nabyli podstawowe umiejętności z zakresu programowania oraz testowania, ale również planowania biznesowego.

W MBP w Chojnie odbył się gminny Konkurs Recytatorski *Lamańce językowe*, a w GBP w Czaplunku *Potyczki z językiem polskim* – zmagania konkursowe dla uczniów klas 5 i 6 podstawówki dotyczące znajomości ortografii, interpunkcji i zasad pisowni języka polskiego.

M-GBP w Chociwlu w październiku 2022 rozpoczęła cykl spotkań warsztatowych dotyczących tworzenia komiksu, które miały za zadanie rozpowszechniać czytelnictwo wśród dzieci i młodzieży oraz zapoznać odbiorców z tym gatunkiem literackim.

Warsztaty komiksowe, tym razem w ramach akcji BOOM2 na komiksy i gry planszowe w bibliotece pod nazwą *Ożywione komiksy. Ruch, gest, emocje* odbyły się także w MBP w Darłowie. W tej samej bibliotece w marcu 2022 roku w czytelni bibliotecznej uruchomiono strefę gier, w której uczestnicy mogli korzystać, pod okiem animatorki, między innymi z gier planszowych, edukacyjnych czy logicznych. We wrześniu przygotowano i przeprowadzono na terenie Darłowa Literacką Grę Terenową *Harry Potter i zaginiony kamień*.

Biblioteka przystąpiła także do konkursu organizowanego przez Fundację Share the Care oraz Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego. W ramach konkursu

biblioteka otrzymała grę – książkę pod nazwą SMARTY oraz zorganizowała spotkanie dla ojców i dzieci pn. *Smartmisja. Cyfrowy tor przeszkód*.

BPMiG w Dębnie organizowała dla swoich czytelników podchody na świeżym powietrzu *Praca prawdziwego detektywa*, spotkanie z komiksem paragrafowym *Czytamy i decydujemy o przygodach Sherlocka*, detektywistyczny escape room *Tropem bibliotecznej zagadki*, zajęcia literacko-animacyjne *Monstermania – nie taki potwór straszny. Zapoznanie z magicznymi postaciami ze świata literatury; Strachy na lachy, czyli jak pokonać stwora. Podchody łowców potworów*; a także zajęcia literacko-plastyczne *Bestiariusze. Poznajemy mitologie słowiańską. Tworzymy avatary*.

Cyklicznie odbywały się również zajęcia ekologiczne *Eko w działaniu. Rewolucja!* dofinansowane z projektu CZG-12.

W bibliotece publicznej w Dobrej (powiat łobeski) powstało kółko teatralne Dobra Ekspresja, którego pierwszym wystąpieniem było przedstawienie legendy doberskiej *O Rycerzu Jobsie von Devitzie*, natomiast biblioteka w GCKiB w Dobrej (powiat policki) realizowała projekt *Pokoloruj swój świat* dofinansowany z Fundacji Orlen.

BP w Drawnie, w ramach udziału w Programie Rozwoju Bibliotek, rozpoczęła w październiku 2022 roku cykliczne spotkania warsztatowe *Bądź mobilny w sieci*.

MiPBP w Goleniowie wystawiła spektakl napisany przez bibliotekarkę oraz zagrany przez pracowników biblioteki. Skierowany był głównie do dzieci przedszkolnych. Ponadto w instytucji niezmiennie odbywały się, cieszące się dużym zainteresowaniem, warsztaty Minecraft z klockami LEGO oraz spotkania Klubiku Mam z Goleniowa.

Ciekawą aktywność wykazała MBP w Gryficach, która wraz z portalem gryfice24.online stworzyła nowy program *MIASTO WCZORAJ DZIŚ, czyli historia miasta zapisana na kartach lokalnej prasy*.

W BP w Gryfinie rozpoczął działalność Klub Młodego Programisty. Gryfiński klub jest jednym z 16 punktów warsztatowych działających w całej Polsce, w których dzieci i młodzież bezpłatnie uczą się kodowania i programowania. W październiku 2022 BP wraz z Urzędem Miasta i Gminy Gryfino zainauguowała cykl lekcji historycznych, które odbyły się we wszystkich szkołach podstawowych miasta i gminy Gryfino. Tematem lekcji były zniszczenia w krajobrazie miast, dokonane przez wojska Niemiec i Związku Radzieckiego podczas drugiej wojny światowej.

MiGBP w Karlinie uczestniczyła w międzynarodowym projekcie czytelnicznym *Magiczna Moc Bajek*, organizowanym przez Bajkowe Prywatne Przedszkole w Jaśle.

Do dzieci skierowana była także zorganizowana przez GBP w Karnicach gra terenowa zatytułowana *Zaszyfrowane Karnice*.

GBP w Kołbaskowie wzięła udział w projekcie *Śmieci segregujesz – naturę szanujesz!* w ramach którego przeprowadzono szereg zajęć oraz warsztaty dla różnych grup wiekowych. Projekt realizowany był przez gminę Kołbaskowo, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołbaskowie i Gminną Bibliotekę Publiczną w Kołbaskowie, a dofinansowany przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie.

BPGiM w Sianowie organizuje *Pasjonujące spotkania* z ciekawymi ludźmi (spotkania autorskie). W 2022 roku kontynuowano współpracę z koszalińskim wydawnictwem KryWaj, dzięki któremu realizowano projekt *Literackie wtorki* – raz w miesiącu użytkownicy mieli możliwość porozmawiania z regionalnymi pisarzami.

KBP, jak wiele innych bibliotek, odnotowała, szczególnie w drugiej połowie roku, powrót publiczności i czytelników do biblioteki oraz znaczny wzrost frekwencji na wydarzeniach. Odbyły się tam liczne Dziecięce Wieczory Filmowe, Weekend Seniora z Kulturą (zorganizowany w ramach ogólnopolskiego wydarzenia, którego pomysłodawcą jest Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego), z okazji Dnia Gier Planszowych – turniej gry *Tajniacy*.

Podczas festynów osiedlowych uruchamiano punkty mobilnej biblioteki, w której poza książkami proponowano audiobooki. Podczas eventów bibliotekarze organizowali konkursy dla najmłodszych, rozdawali ulotki i informowali mieszkańców osiedli o ofercie biblioteki.

MiGBP w Lipianach prowadzi imprezy biblioteczne *Dzień Włóczykija* oraz *Wieczór z gitarą i historią*, a także konkurs fotograficzny, które promują historię miasta. Zorganizowano również debatę społeczną wspólnie z policją i przedstawicielem ZUS-u o bezpieczeństwie seniorów w sieci.

Biblioteka w Polanowie w 2022 roku przeprowadziła liczne zajęcia czytelniczo-plastyczne dla osób niepełnosprawnych, pensjonariuszy Środowiskowego Domu Samopomocy OAZA w Krągu oraz dla seniorów. Dla tej ostatniej grupy zajęcia odbywały się w ramach projektu CYFROWE SUPERMOCE.

W 2022 roku KS zorganizowała trzy konkursy adresowane do uczniów szkół podstawowych i młodzieży ze szkół ponadpodstawowych oraz swoich użytkowników w każdym wieku zatytułowane *Planszówkowe rozgrywki* na podstawie gry planszowej *Ex Libris*, *Wakacyjny Eko Konkurs Plastyczny Czysta Planeta Oczami Dziecka* oraz *Konkurs Randka w ciemno z... Wypożyczalnią*.

MBP w Szczecinie zorganizowała cztery akcje plenerowe promujące czytelniczo – *Zaczytany Szczecin*, *Książka za uśmiech* oraz *Taktownie o Komiksie* – cykl spotkań realizowanych wraz ze stowarzyszeniem POP-ART. Korzystając z formuły dyskusyjnych klubów książki, odbywały się comiesięczne spotkania poświęcone rozmowom o komiksach, zarówno nowych, jak i klasycznych, tradycyjnych oraz nowatorskich.

MBP w Szczecinie była również partnerem Zachodniopomorskich Spotkań z Komiksem i Popkulturą BETON 2022, w ramach których odbywały się spotkania autorskie, prelekcje, warsztaty, pokazy cosplay oraz giełdy wystawców.

W filiach bibliotecznych zorganizowano również spotkania czytelnicze dla dzieci, między innymi *Radość czytania* – spotkanie czytelnicze nawiązujące tematycznie do obchodów Światowego Dnia Książki i Praw Autorskich, *Dzieci poznają ilustratorów* – cykl warsztatów na temat ilustracji w książkach dla dzieci oraz o ich twórcach, *Czy*

znasz Pippi? Czy znasz Muminki? – zajęcia dla dzieci z okazji Dni Skandynawskich czy spotkania z logopedą dla rodziców z dziećmi.

BiCK w Trzcińsku-Zdroju zaprosiła miłośników historii na spotkanie z regionalistą Tadeuszem Kołuckim promujące jego nową książkę *Trzcińsko-Zdrój. Dzieje miasta i dawne pocztówki*.

Natomiast z inicjatywy OPS, w związku z realizacją *Programu Przeciwdziałania Przemocy i Agresji*, którego realizatorem jest BiCK w Trzcińsku-Zdroju, przeprowadzono czterogodzinne warsztaty z psychoterapeutą dla młodzieży klas 5, 6, 7 szkoły podstawowej w Trzcińsku-Zdroju i klasy 5 podstawówki z Góralic.

W bibliotece w Ustroniu Morskim odbyły się *WARSZTATY EKOLOGICZNE Z KSIĄŻKĄ – Myślę, więc nie śmieję* oraz warsztaty fotograficzne, podczas których specjalista przeprowadził zajęcia teoretyczno-praktyczne dla uczestników.

Dzięki współpracy ze Stowarzyszeniem Sympatyków Gier Fabularnych i Planszowych 2KG goszczono w ustronińskiej bibliotece uczniów oraz osoby zaprzyjaźnione z nią, które miały okazję rozegrać wspólnie larpę *Awantura o bursztyn*.

MBP w Węgorzynie zapraszała czytelników na popołudniowe *Kreatywne czwartki. Zajęcia z książką w tle*. Ogółem odbyło się ich 16.

W 2022 roku kilka bibliotek realizowało duże projekty.

GBP w Bierzwniku realizowała projekt z dotacji MKiDN *Nowe spojrzenie na Ballady i romanse Adama Mickiewicza*. Obejmował on przedstawienie wystawy *Wieszcz u fotografa, czyli jak wyglądał Mickiewicz*, którą biblioteka wypożyczyła z Dolnośląskiej Biblioteki Publicznej we Wrocławiu. Pierwszym wydarzeniem, któremu towarzyszyła ekspozycja, było Narodowe Czytanie *Ballad i romansów Adama Mickiewicza*, a następnym warsztaty edukacyjne dla klas od 4 do 8 na temat wieszcz, które odbyły się w październiku 2022 roku. Zostały one przeprowadzone dla wszystkich szkół podstawowych z terenu gminy Bierzwnik.

W projekcie zaplanowano również Konkurs Pięknego Czytania, który odbył się w listopadzie w formie wieczoru poetyckiego. Oceny dokonała powołana wcześniej komisja (w tym osoba z niepełnosprawnością wzrokową).

Punktem kulminacyjnym był spektakl inspirowany poematem *Ballady i romanse*, poprzedzony warsztatami z reżyserem. Poprowadziła je, a także próby do przedstawienia, Marta Gosecka z Teatru Współczesnego w Szczecinie.

W BPG Biesiekierz oraz w CKiBPGiM Sianów, w ramach projektu Fundacji Wspierania Zrównoważonego Rozwoju *Sieć na kulturę w podregionie koszańskim*, odbywały się cyklicznie zajęcia informatyczne. Ich celem było rozwijanie kompetencji cyfrowych dzieci i młodzieży oraz podniesienie kompetencji i kwalifikacji cyfrowych, a także zwiększenie potencjału techniczno-dydaktycznego pracowników biblioteki.

GBP w Manowie, w ramach projektu *Mobilna Biblioteka*, promowała region i swoją gminę między innymi przez stworzony przewodnik – grę *MOP czyli Manowskie*

Osobliwości Przyrody. Biblioteka pozyskała środki z Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności Działaj Lokalnie. Przeprowadzono także, w ramach projektu *Sieć na kulturę*, 5 warsztatów *Edukacja online*.

Promocję swojego regionu wspierała również BP w Mirosławcu, która wspólnie z malarką Bernadetą Sudnikowicz zrealizowała projekt *Mirosławiec w akwareli – architektura z historią*. Biblioteka do wystawy akwareli związanych z miastem sporządziła opisy architektoniczne i historyczne.

BP w Przybiernowie wzięła udział w projekcie edukacyjnym Stowarzyszenia Szanse Bezdroży Gmin Powiatu Goleniowskiego *Szanse dla bezdroży*. Odbyły się warsztaty z robotyki i ekologiczne oraz zajęcia teatralne i sportowe.

W Bornym Sulinowie biblioteka publiczna realizowała:

- projekt realizowany w ramach programu *Partnerstwo dla Książki* pod nazwą *Czy to bajka, czy nie bajka...*;
- *Pocztówkowe wycinanki* – warsztaty w ramach realizacji projektu *Pocztówka z Bornego* sfinansowanego ze środków Fundacji ORLEN z programu *Moje miejsce na Ziemi*;
- trzecią edycję konkursu *Dzieci Kapitana Nemo* sfinansowaną z funduszy Fundacji BGK w ramach realizacji projektu *Fotografia w oczach dzieci*;
- z funduszy projektu *Działaj lokalnie* uzyskano dofinansowanie i zrealizowano projekt *W stronę włoskiego słońca*;
- projekt społeczno-edukacyjny *Biblioteka dla wszystkich. Równi. Różni. Ważni* – umożliwił dzieciom i młodzieży, zarówno z Ukrainy jak i z Polski, wspólną naukę, zabawę i nawiązywanie relacji, realizowany był przez międzynarodową organizację humanitarną Save the Children International oraz Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego.

KBP otrzymała dofinansowanie z Funduszu Promocji Kultury Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu *Ballady i Romanse*. W efekcie zrealizowano projekt *Romantycznie w sercu miasta*. Odbył się szereg wydarzeń, między innymi: spektakl plenerowy, pokaz filmu animowanego *Świtez* w reżyserii Kamila Polaka, warsztaty rękodzielnicze z wyplatania wianków z papieru.

MBP w Międzyzdrojach, dzięki przyznaniu mikrograntu na realizację projektu w ramach konkursu dotacyjnego *Akademia Lokalnego Lidera OWES Szczecin – Edycja 2020–2023*, realizowała projekt *Aktywna Wyspa Możliwości* pokazujący różnorodność, ale i chęć dzielenia się doświadczeniami i umiejętnościami członków podmiotów ekonomii społecznej w powiecie kamieńskim.

Biblioteka wspólnie z Międzyzdrojskim Stowarzyszeniem Rodzina, dzięki dofinansowaniu w ramach programu marszałkowskiego *Społecznik 2022–2024*, zrealizowała także dwa projekty. W ramach pierwszego – *Rodzina do zadań specjalnych* – zorganizowano cztery plenerowe warsztaty plastyczne *Upcykling jest trendy* oraz akcję bezgotówkowej wymiany odzieży *szafing – szafy melodia*. Z kolei w ramach drugiego,

Międzyzdrojska Biblioteka Przyszłości – szkolenia, warsztaty i zabawa z drukarkami 3D, zakupiono dwie drukarki 3D, filamenty, zorganizowano szkolenia dla bibliotekarzy z obsługi drukarek a także pięć warsztatów dla młodzieży oraz zajęcia dla rodziców, seniorów i pozostałych chętnych.

MiPBP w Drawsku Pomorskim w 2022 roku realizowała trzy duże projekty promujące bibliotekę, literaturę i czytelnictwo.

Przystanek: Biblioteka! Tu jesteś u siebie (program MKiDN *Partnerstwo dla książki*)

Projekt obejmował:

- Spotkania z autorami książek połączone z popularyzacją ich twórczości. Autorzy zostali wybrani na podstawie analizy wypożyczeń, ankiet przeprowadzonych przez bibliotekarzy, rozmów z czytelnikami, terapeutami zajęć warsztatowych, nauczycielami języka polskiego oraz bibliotekarzami szkolnymi. Zorganizowano spotkania autorskie między innymi z Roksaną Jędrzejewską-Wróbel, Marcinem Koziółem, Stanisławem Heropolitańskim, Moniką Skikiewicz, Magdaleną Majcher, Mirosławą Górecką.
- Konkursy, między innymi *Czytanie jest OK* i *Ulubieni bohaterowie książek*.
- Warsztaty – jedna z ulubionych form pracy z tekstem literackim. Prowadzone były zarówno przez samych bibliotekarzy, jak i przez autorów książek. W ramach projektu odbyły się zajęcia z programowania i robotyki, czytelnicze adresowane do dzieci młodszych pod wspólnym tytułem *Kuferek pełen nowości* oraz literacko-edukacyjne inspirowane przede wszystkim twórczością Marii Konopnickiej i odbywające się pod hasłem *Czy Koszałek Opalek poradziłby sobie z sms-em?*. Celem tych ostatnich było wykorzystanie literatury do kształtowania poprawnej polszczyzny i sposobów komunikowania się.
- Spotkania klubów czytelniczych – ich powstanie było odpowiedzią biblioteki na duże zapotrzebowanie społeczne, szczególnie dotyczące grupy 60+. W ramach oferty odbywały się spotkania Klubu Planszówek oraz Bibliotecznego Klubu Seniora, a w nim: *Smakosz literacki – spotkania Klubu Miłośników Poezji; KOS, czyli Klub Oczytanych Seniorów* – spotkania z literackim menu ustalonym przez członków klubu oraz lokalnymi pisarzami-regionalistami i autorkami literatury kobiecej; *Klub z Kawą nad Książką* – miejsce spotkań poświęcone literaturze kobiecej, poradnikom dla pań, spotkania tematyczne prozdrowotne i relaksacyjne; *Senior w szachu!* – cotygodniowe spotkania klubu brydżowego odbywają się raz w tygodniu.
- *Zróbcie nam miejsce, nie patrzcie wrogo – niepełnosprawni i chcą i mogą* – spotkania z książką dla dzieci, młodzieży oraz pełnoletnich osób z niepełnosprawnościami (do 26 roku).
- *Bajkowa apteczka* – bajkoterapeutyczne spotkania adresowane dla dzieci z niepełnosprawnościami na podstawie bajek sensorycznych.
- *Krasnoludki są na świecie* – rodzinny piknik czytelniczy.

- *Z książką przez świat* (program MKiDN Promocja czytelnictwa) – w zadaniu zaplanowano trzy grupy działań promujących czytelnictwo dla dzieci w wieku 0–12 lat, dla młodzieży 13–18 lat oraz dorosłych i seniorów.
- Kampania *Śladami Stasia i Nel* łączyła działania edukacyjno-czytelnicze dla dzieci z organizacją Klubu Małych Podróżników, rajdu rowerowego, pikniku czytelniczego czy kreatywnego warsztatu twórczego plastyczno-literackiego, inspirowanego literaturą podróżniczą i albumami fotograficznymi. Zainicjowano także biblioteczny Klub MM (mamy i malucha).
- Kampania *Książka oknem na świat*, działania czytelnicze dla młodzieży w wieku 13–18 lat – spotkania autorskie z podróżnikami, autorami blogów czytelniczych, konkurs czytelniczy na recenzję książki podróżniczej lub w formie reportażu.
- Kampania *Podróże po kulturze* – cykl działań czytelniczych adresowanych do osób dorosłych, w tym seniorów. W ramach zadania zorganizowano wyjazd seniorów oraz spotkanie z lokalnym przewodnikiem, miłośnikiem regionu. Ponadto przygotowano spotkania dla kobiet zatytułowane *Biblioteka ze smakiem, czyli nie tylko Makłowicz w podróży* – z pomocą książek kulinarnych poznawano i odkrywano kulinarne smaki świata.
- Biblioteka jest zawsze BLISKO (program NCK NPRCh 2.0). Pierwszym etapem działań było spotkanie informacyjno-przygotowawcze dla pracowników biblioteki. Uczestniczyli w nim wszyscy pracownicy bibliotek oraz filii, jak też osoby z Ośrodka Kultury zajmujące się rozliczeniem zadania oraz promocją.
- Przeprowadzono dwa szkolenia, których celem było przygotowanie ich do diagnozowania otoczenia oraz przygotowania diagnozy – *Diagnozowanie potencjału otoczenia biblioteki*, *Biblioteka jako przestrzeń lokalnego życia kulturalnego*. Ich uzupełnieniem były warsztaty z planowania, realizacji i ewaluacji projektów kulturalnych. W kolejnym etapie przygotowano i przeprowadzono ankietę, która służyć miała zdiagnozowaniu otoczenia oraz potrzeb społeczności lokalnej. Zakończeniem akcji ankietowania społeczności był warsztat szkoleniowy dla bibliotekarzy i partnerów, podczas którego uczono się analizować dane, wyciągać wnioski oraz formułować cele. Na podstawie zebranych informacji powstała diagnoza, którą opublikowano na stronie internetowej oraz wydrukowano. Przeprowadzono również trzy szkolenia dla bibliotekarzy i partnerów mające na celu budowanie partnerstwa oraz kompetencji w ramach partnerstw: Bezpieczeństwo psychiczne i emocjonalne dzieci i młodzieży, Warsztat kreatywności, czyli jak wykorzystać oczywiste przedmioty w nieoczywistych rolach, Edukacja regionalna w bibliotece. Odbyła się także wizyta studyjna w BPG Ustronie Morskie.

Wyjątkowymi działaniami, które miały miejsce w bibliotekach województwa zachodniopomorskiego, była aktywność skierowana do osób pochodzących z objętej działaniami wojennymi Ukrainy.

Biblioteka w Drawnie, kontynuując projekt *Sieć na kulturę*, zorganizowała warsztaty przez platformę Teams *Dostępność zasobów cyfrowych online*, w których wzięła udział pochodząca z Ukrainy młodzież w wieku od 10 do 18 lat.

W bibliotece w Choszczynie nagrano film w ukraińskiej wersji językowej przedstawiający ofertę biblioteki, a w katalogu online pojawiła się zakładka *Nowości i kolekcje* książek w języku ukraińskim dla dzieci i dorosłych. Powstał film *Raport z obłożonego miasta*. Był to Międzybiblioteczny Projekt Teatralny, czyli bibliotekarzy, czytelników, harcerzy, choszczeńskich artystów i przyjaciół biblioteki, w tym przybyszy z Ukrainy. Nagranie dostępne jest w sieci.

W MBP w Szczecinie, w ramach Festiwalu Literatury Non-fiction OKOLice Literatury, zorganizowano polsko-ukraińskie międzykulturowe warsztaty *Obce smaki* prowadzone przez Weronikę Fibich i Olesję Nezhywą.

Gryfińska biblioteka włączyła się w akcję pomocy Ukrainie – wyszukiwano materiały, audiobooki, kolorowanki w języku ukraińskim, które następnie były prezentowane na stronach internetowych biblioteki oraz w mediach społecznościowych. Materiały były drukowane i przekazywane do działów oraz filii bibliotecznych. Dokonano także zakupów książek w języku ukraińskim. Oprócz tego pracownicy zebrali oraz przekazali dary rzeczowe do gminnego magazynu pomocowego.

Biblioteki w Stepnicy, Bielicach i Międzyzdrojach włączyły się w akcje *Podaruj książkę ukraińskim dzieciom*, *Solidarni z Ukrainą* czy *Serce dla Ukrainy*.

W MBP w Bornym Sulinowie zorganizowano dla kobiet i ich rodzin z Ukrainy Dzień Kobiet Ukraińskich/Mizhnarodny Zhinochyy Deń oraz Przegląd Piosenki Senioralnej *Na ukraińską nutę*, w którym goszczono amatorskie zespoły śpiewacze, kapele i solistów z regionu.

MBP w Darłowie organizowała warsztaty dedykowane dzieciom ukraińskim, a dla kobiet z Ukrainy lekcje języka polskiego. Pozyskano także książki w języku ukraińskim od Fundacji Metropolia Dzieci.

Lekcje języka polskiego dla uchodźców odbywały się także w:

- BP w Dobrej (w powiecie łobeskim) w terminie od kwietnia do czerwca, na zlecenie prezesa rady ministrów, zorganizowała kurs języka polskiego dla dorosłych uchodźców z Ukrainy. Prowadziła go polonistka ze Szkoły Podstawowej w Dobrej. W kursie wzięło udział około 80 osób.
- BPMiG w Dębnie – były bezpłatne i prowadzone przez emerytowanych nauczycieli. Od kwietnia do października z lekcji skorzystało 598 osób.
- MBP w Gryficach – biblioteka prowadziła bezpłatne lekcje języka polskiego wspólnie z gminą Gryfice oraz Powiatowym Urzędem Pracy w Gryficach.
- MiGBP w Lipianach prowadziła zajęcia z nauki języka polskiego dla 15 rodzin przebywających w mieście w ubiegłym roku.
- MBP w Sławnie – nauka języka polskiego prowadzona była przez bibliotekarza polonistę oraz wolontariuszy.

- W Filii nr 54 ProMedia MBP w Szczecinie, w ramach współpracy z Fundacją Pełnia Wyrazu, od września do grudnia 2022 roku odbywały się lekcje języka polskiego dla osób z Ukrainy. Uczestnicy spotykali się dwa razy w tygodniu – dzieci z młodszych klas szkoły podstawowej (pierwsza grupa) i młodzież (druga grupa). Lekcje odbywały się pod kierunkiem lektorów.

Ponadto nauka języka polskiego odbywała się w Nowym Warpnie, Płotach, Siemysłu, Sianowie i Wolinie.

W Biesiekierzu odbył się Koncert dla Ukrainy, podczas którego uczestnicy mieli okazję posłuchać między innymi ukraińskiej solistki operowej Solomiji.

W bibliotekach w Kołobrzegu, Goleniowie, Gościnie czy Drawsku Pomorskim organizowano pikniki dla obywateli Ukrainy, koncerty (jak w bibliotece w Kozielicach) czy zajęcia animacyjne dla dzieci.

GBP w Kłępinie nawiązała współpracę z Parafią Grekokatolicką p.w. św. Jozafata Kuncewicza w Stargardzie w ramach pomocy uchodźcom z Ukrainy. Jak wiele innych bibliotek, realizowała zbiórkę niezbędnych środków dla uchodźców Pracownicy biblioteki wspierali działania w wolontariacie. Dodatkowo pracownik filii w Barzkowicach czynnie wspierał uchodźców, którzy byli zakwaterowani na terenie świetlicy, w której mieści się biblioteka. Pomagał w kontakcie z polską administracją, udostępnieniu publikacji oraz internetu i realizowaniu działań kreatywnych.

W bibliotece głównej w Kłępinie, przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy, przyjęto na staż, jako pomoc bibliotekarza, uchodźczynię z Kijowa.

VII. OBSŁUGA SPECJALNYCH GRUP UŻYTKOWNIKÓW BIBLIOTEK PUBLICZNYCH

W województwie zachodniopomorskim 46% wszystkich placówek bibliotecznych posiada wejścia do budynków przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. Głównie są to podjazdy do budynków. Udogodnienia wewnątrz budynków (na przykład odpowiednia odległość między regałami, szerokie drzwi, dostosowane toalety) wykazały 94 placówki. Kilkanaście placówek, których pomieszczenia zlokalizowane są na piętrach budynków, posiada schodolaz, kilka windę lub podnośnik dedykowany specjalnie dla osób poruszających się na wózkach (w Drawsku Pomorskim, Kaliszu Pomorskim, Koszalinie, Połanowie, Pyrzycach, Szczecinie – nowa filia MBP i KP, Świnoujściu, Wałczu). Udogodnienia takie mają zwykle biblioteki główne, w filiach znajdujących się na piętrach budynków brak takich rozwiązań.

W 2022 roku nową siedzibę otrzymała MBP w Międzyzdrojach. Biblioteka jest w całości przystosowana dla osób z niepełnosprawnościami, zapewniono:

- plany tyflograficzne na parterze i na piętrze;
- system pętli indukcyjnej w czytelnicy i sali spotkań (150 m²);
- trzy pętli indukcyjne przenośne przy ladzie do obsługi czytelników w wypożyczalni, czytelnicy i dziale dla dzieci;

- informacje tekstowe w języku polskim i w języku angielskim;
- na parkingu miejsca postojowe dla osób z niepełnosprawnościami;
- windę ułatwiającą komunikację pionową;
- toalety dostosowane dla osób z niepełnosprawnościami na parterze i piętrze;
- oznaczenia alfabetem Braille'a na końcach poręczy przy schodach;
- w czytelni internetowej jedno stanowisko komputerowe z programem SuperNova przystosowane dla osób niewidomych;
- zakupiono powiększalnik dla osób niedowidzących oraz Auto-Lektora Braille'a (urządzenie lektorskie służące do odczytywania głosem syntetycznym tekstu drukowanego), tablet z programem *Mówik* przeznaczony dla osób mających problemy z mówieniem, sprzęt do audiodeskrypcji;
- brak progów, pomieszczenia dobrze oświetlone światłem dziennym;
- czytelne oznaczenia pomieszczeń i ciągów komunikacyjnych, podpisy w języku Braille'a;
- strefy odpoczynku (siedziska w regałach na książki) – duża liczba miejsc, elementy ożywienia przestrzeni – roślinność;
- wypożyczalnię czytników, czytników, możliwość otrzymania bezpłatnych kodów do ebooków, audiobooków, duży dział z książkami z wielką czcionką.

W Filii w Przekolnie M-GBP w Pełczycach od 2022 roku niepełnosprawni ruchowo mają możliwość skorzystania z urządzenia dźwigowego dla osób starszych i niepełnosprawnych – schodołazu kroczącego z serii Scalamobil.

Filia w Węgorzewie BPGiM w Sianowie przeszła gruntowny remont. Obiekt został przystosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, zmodernizowano wejście do budynku oraz wprowadzono udogodnienia wewnątrz. Poszerzono wejście, aby osoby na wózku mogły swobodnie się poruszać. Ponadto przygotowano 16 miejsc dla czytelników niepełnosprawnych.

Białogardzka Biblioteka Publiczna z powodu pandemii dostała wypowiedzenie wynajmu pomieszczenia filii nr 1, która znajdowała się w Szpitalu Rehabilitacyjnym. W 2022 roku ponownie została otwarta dla czytelników.

Do bibliotek dysponujących specjalistycznym sprzętem dla osób niewidzących i niedowidzących dołączyły biblioteki w Łobzie i Międzyzdrojach. Dziesięć zachodniopomorskich placówek bibliotecznych dysponuje specjalistycznym sprzętem komputerowym i oprogramowaniem przystosowanym do obsługi osób z niepełnosprawnościami. W części bibliotek sprzęt został zakupiony w latach ubiegłych w ramach realizacji *Programu Biblioteka+. Infrastruktura bibliotek* (w Choszcznie, Drawsku Pomorskim, Gryfinie, Kołobrzegu, Mirosławcu, Sianowie, Szczecinku). W Międzyzdrojach skorzystano z dotacji w ramach *Programu Kierunek interwencji 2.1. Infrastruktura bibliotek 2021–2025*.

MiPBP w Drawsku Pomorskim posiada stanowisko do pracy dla osób słabowidzących i niewidomych wyposażone w komputer z oprogramowaniem-syntezatorem mowy, po-

większalnikiem tekstu i klawiaturą z dużą czcionką. Podobnym stanowiskiem dysponuje również MBP w Szczecinku.

Stanowisko komputerowe do obsługi osób z dysfunkcją wzroku, z dostosowaną klawiaturą, posiada też MBP w Świnoujściu. Ponadto biblioteka umożliwia skorzystanie z dwóch lamp z lupami dla osób słabowidzących.

Aby ułatwić komunikację z osobami niedosłyszącymi i głuchymi BPGiM w Sianowie korzysta z programu *Równość człowieka głuchego, komunikacja osób niesłyszących i niedosłyszących* zainstalowanego na 16 komputerach. W bibliotece przygotowanych jest 5 bezprzewodowych stanowisk audiobooków. Dzięki temu można swobodnie przemieszczać się po bibliotece. Na chętnych czeka około 370 tytułów. Stanowiska wyposażone są w nowoczesne ergonomiczne fotele usytuowane w kameralnym miejscu.

Znacznie częściej niż w sprzęt przydatny osobom niewidzącym i niedowidzącym biblioteki zaopatrują się w książki z dużą czcionką, audiobooki oraz wykupują dostęp do e-książek.

W 2022 roku do 30 zwiększyła się liczba bibliotek, które współpracują w ramach projektu *Wypożyczalnia odtwarzaczy cyfrowej książki mówionej dla osób niewidomych i słabowidzących* realizowanego przez Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym Larix, dofinansowanego przez MKiDN. Biblioteki w ramach przedsięwzięcia otrzymały nieodpłatnie (na podstawie umowy użyczenia) odtwarzacze cyfrowe książek mówionych Czytak wraz z dostępem do prawie 3 tys. tytułów cyfrowych książek mówionych. Dzięki temu osoby niewidome mogły wypożyczyć i korzystać z urządzenia do słuchania książek. MiPBP w Goleniowie posiada osiem urządzeń Czytak Plus, które cieszą się dużym zainteresowaniem ze strony użytkowników z dysfunkcją wzroku. W latach ubiegłych biblioteki w Darłowie, Międzyzdrojach i Świnoujściu zakupiły w ramach budżetu obywatelskiego lub ze środków własnych dodatkowe urządzenia.

Biblioteki publiczne województwa zachodniopomorskiego prowadzą bogatą współpracę z instytucjami wspierającymi osoby z niepełnosprawnościami i seniorów. W sprawozdaniach opisywały powrót do współpracy z warsztatami terapii zajęciowej; Polskim Stowarzyszeniem na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym; Związkiem Emerytów, Rencistów i Inwalidów; ośrodkami rehabilitacyjnymi i szpitalami; domami pomocy społecznej; środowiskowymi ośrodkami samopomocy; domami dziennego pobytu dla osób starszych; Uniwersytetami Trzeciego Wieku; przedszkolami i szkołami integracyjnymi; szkołami specjalnymi; domami kombatanta i innymi instytucjami.

Biblioteki ponownie podejmują współpracę w różnych formach z osobami o szczególnych potrzebach. Niemniej część bibliotek wskazuje na brak zainteresowania i ciągłą obawę przed spotkaniami zbiorowymi ze strony tej grupy odbiorców.

Biblioteki proponują między innymi:

- pomoc osobom starszym przy korzystaniu z komputera;
- realizację prostych zajęć warsztatowych dla podopiecznych warsztatów terapii zajęciowej lub ośrodków socjoterapii;

- głośne czytanie dla podopiecznych ośrodków socjoterapii, zarówno w bibliotece, jak i w miejscu ich stałego pobytu;
- organizację prelekcji dla Uniwersytetu Trzeciego Wieku;
- wsparcie organizacyjne dla grup seniorów;
- udostępnianie miejsca lub współorganizację zajęć, na przykład kół teatralnych, szachowych, rękodzielniczych, zespołów śpiewaczych;
- organizację spotkań integracyjnych i warsztatowych dla seniorów, często połączonych z prezentacją dokonań artystycznych uczestników;
- wyjazdy o charakterze turystyczno-kulturalnym do większych miejscowości.

Większość bibliotek prowadzi usługę „książka na telefon” – dostarczanie książek czytelnikom chorym, starszym lub z problemami z poruszaniem się. Stała się ona bardzo popularna w 2020 roku. Wszystkie biblioteki oferujące takie działania, kontynuowały je również w 2021 i 2022 roku.

GBP w Bierzwniku od 2020 roku udostępnia nagrywane na żywo wystąpienia niewidomej czytelniczki czytającej teksty pisane językiem Braille’a. Akcja była kontynuowana w latach 2021 i 2022, ponieważ spotkała się z bardzo pozytywnym odbiorem. Lektorkę zaangażowano także jako członka komisji konkursowej organizowanego w ramach projektu Konkursu Pięknego Czytania.

W 2022 roku po raz 11 M-GBP w Bobolicach włączyła się w organizację Małego Festiwalu *Integracja Ty i Ja*. Jego głównym celem jest integracja ze społeczeństwem środowisk osób niepełnosprawnych poprzez prezentację filmów o tematyce dotyczącej ich problemów i życia. W spotkaniu wzięli udział uczniowie i nauczyciele Szkoły Podstawowej w Bobolicach, uczestnicy zajęć prowadzonych w świetlicy wiejskiej w Dargini oraz domownicy Środowiskowego Domu Samopomocy Odnowa w Bobolicach. Co dwa tygodnie prowadzone były zajęcia bajkoterapeutyczne dla wychowanków Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego w Bobolicach. W 2022 roku odbyły się spotkania w Klubach Seniora w celu zapoznania osób starszych z ofertą czytelniczą. Zaprezentowano książki z serii *Wielkie Litery* oraz urządzenie Czytak 4.

Kilka różnorodnych tematycznie ofert miała MGBP w Chociwlu. Zorganizowała między innymi warsztaty wielkanocne dla seniorów, warsztaty edukacyjno-kulinarne dla mieszkańców miasta pod hasłem *Zdrowy Senior*, spotkanie andrzejkowe dla seniorów.

MBP w Darłowie zorganizowała dla seniorów warsztaty z obsługi smartfonów.

W ramach Tygodnia Bibliotek w BPMiG w Dębnie zaprezentowano wystawę *Po drugiej stronie lustra*. Ekspozycja powstała w ramach projektu artystyczno-terapeutycznego, który placówka z Kamienia Wielkiego realizuje z artystami Akademii Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu, dla osób przewlekle chorych psychicznie. Finansowana jest z Funduszu Małych Projektów z Euroregionu Pro Europa Viadrina. Na wystawie zaprezentowano prace malarskie, rysunki, ceramikę i rzeźby inspirowane życiem mieszkanek Domu Pomocy Społecznej.

MiPBP w Drawsku Pomorskim szeroko współpracuje z miejscowymi placówkami takimi jak: Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy, Zespół Placówek Edukacyjno-Terapeutycznych, Powiatowy Dzienny Dom Samopomocy – Ośrodek Rehabilitacyjno-Kulturalny, Ośrodek Wspierania Dziecka i Rodziny. Podopieczni tych instytucji korzystają z oferty bibliotek i uczestniczą w wielu jej działaniach opisanych powyżej w projektach. Dzieci z niepełnosprawnościami uczestniczyły w kilku działaniach przygotowanych w ramach realizacji projektów (przygotowano ofertę zajęć specjalnie dla nich) oraz w spotkaniu z pisarką. Najchętniej brały udział w zajęciach manualnych, warsztatach artystycznych lub plastycznych proponowanych przez biblioteki oraz w zabawach podczas otwartych pikników czytelniczych.

Dla dzieci z dysleksją, dysgrafią i innymi rodzajami dysfunkcji BP w Gryfinie oferuje materiały terapeutyczne (poradniki metodyczne, gry i programy komputerowe, audiobooki). Dzieci niedowidzące i niewidome mogą korzystać z księgozbioru z alfabetem Braille'a i materiałów drukowanych dużą czcionką, a także z pomocy takich jak lupy powiększające, linijki itp. Filia w Pniewie w 2022 roku kontynuowała współpracę ze Środowiskowym Domem Samopomocy w Gryfinie, w którym prowadzono zajęcia biblioterapeutyczne. Odbyło się sześć takich spotkań. Placówka kontynuowała również współpracę z Dziennym Domem Senior Plus w Gryfinie, w którym siedem razy przeprowadzono zajęcia z biblioterapii.

Biblioteka zatrudnia osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności.

Ofertę dla osób z niepełnosprawnością w KBP w 2022 roku realizowały głównie filie nr 8, 9, 11 oraz Mediateka. Zajęcia prowadzone były z wykorzystaniem biblioterapii, w której bardzo ważnym elementem jest wybór odpowiedniej literatury dostosowanej do danej grupy osób i stopnia niepełnosprawności intelektualnej. Wszystkie lekcje tematyczne opierają się na pracy z książką, a uzupełniane są pogadankami, zajęciami ruchowymi i pracami plastycznymi.

Od wielu lat biblioteka współpracuje z Polskim Stowarzyszeniem na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną (WTZ nr, WTZ nr 2 oraz Środowiskowy Dom Samopomocy). Podopieczni tych placówek uczestniczą w zajęciach w bibliotece, projekcjach filmowych, koncertach, a także umożliwia im się prezentację ich twórczości podczas okolicznościowych kiermaszów.

W październiku ubiegłego roku biblioteka była współorganizatorem, wraz z Polskim Stowarzyszeniem na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną, spotkania podsumowującego XX Ogólnopolskie Integracyjne Warsztaty Artystyczne.

Najdłuższą historię mają tzw. „środowe spotkania”. Są to spotkania z czytelnikami z dysfunkcją wzroku. Przed pandemią odbywały się one od wielu lat co środę. Niestety kłopoty zdrowotne jak i wiek uczestników zmusiły organizatorów do zmiany formuły i dostosowanie terminu do potrzeb czytelników. Są to spotkania muzyczne, dotyczące literatury, jak również spraw bieżących. W ubiegłym roku odbyło się 17 takich wydarzeń, w których uczestniczyło 106 osób.

Na koniec 2022 roku zbiór audiobooków KBP liczył 5417 jednostek, natomiast w formacie „czytaka” 1302 płyty.

W 2022 roku tylko filia nr 8 prowadziła kursy komputerowe dla seniorów. Odbyły się dwa – wiosenny i jesienny – które ukończyło 7 seniorów.

W dniach 6–10 września 2022 roku w Koszalinie oraz w 58 miejscach na terenie całej Polski trwał 19 Europejski Festiwal Filmowy Integracja Ty i Ja. Jego hasło przewodnie brzmiało *Jedna chwila*. Prezentowano filmy poświęcone zaburzeniom psychicznym i chorobom demencyjnym, relacjom rodzinnym. Oprócz projekcji filmowych odbywały się spotkania, koncerty, wystawy oraz konferencja naukowa.

W zeszłym roku zrealizowano 8 spotkań z cyklu Filmowa Akademia Integracji, w których udział wzięły 584 osoby. Spotkania odbywały się w kinie Alternatywa KBP, szkołach podstawowych oraz ponadpodstawowych.

Po wstrzymaniu, a potem ograniczeniu akcji bookcrossingowej w latach 2020–2021 spowodowanej pandemią COVID-19, w 2022 ruszyły działania związane z tą formą popularyzacji czytelnictwa wśród pacjentów przychodni i szpitala. W ramach bookcrossingu w 2022 roku dostarczono książki do:

- Centrum Zdrowia Psychicznego Medison w Koszalinie – około 150 książek
- Szpitala Wojewódzkiego w Koszalinie – około 80 książek.

W 2021 powstał w Międzyzdrojach Środowiskowy Dom Samopomocy. W 2022 roku jego podopieczni brali udział w warsztatach plastycznych oraz w uroczystym otwarciu nowej siedziby MBP w Międzyzdrojach, zorganizowano dla nich lekcję biblioteczną połączoną z oprowadzaniem po nowej siedzibie i prezentacją sprzętu oraz urządzeń dla osób z niepełnosprawnościami. Taką samą lekcję zorganizowano dla Nadmorskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Międzyzdrojach. Kontynuowano współpracę z Warsztatem Terapii Zajęciowej w Wolinie i Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Międzyzdrojach. W 2022 roku nawiązano współpracę z Dziennym Domem Senior+ w Policach.

Dyrektor międzyzdrojskiej biblioteki otrzymała z Oddziału Zachodniopomorskiego PFRON dofinansowanie w kwocie 900 zł na udział w kursie online Języka Migowego (od 19 września do 30 listopada 2022 i uczestniczyła w szkoleniu na poziomie elementarnym).

W BPMiG w Polanowie w 2022 roku przeprowadzono warsztaty z obsługi komputera, smartfonów, platform rządowych, płatności bankowych (w tym BLIK) w ramach zajęć w konkursie *Cyfrowe Supermoce* przeznaczonym dla seniorów i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Dodatkowo zorganizowano spotkanie z policjantkami z Komendy Miejskiej Policji w Koszalinie. Jego tematem było bezpieczeństwo w sieci oraz jak nie dać się oszukać cyberprzestępcom. W zajęciach wzięło udział 55 osób. Ponadto cyklicznie prowadzone były zajęcia dla stałej grupy seniorów z obsługi komputera i internetu – 1 grupa. Łącznie w warsztatach komputerowych uczestniczyło 16 seniorów.

Przy BPGiM w Sianowie działa kącik *Nieformalne surfowanie*. Co środę osoby starsze mają do dyspozycji czytelnię internetową i dzięki pomocy bibliotekarzy

surfują po internecie, poznając nowoczesne sposoby komunikacji i korzystania na przykład z usług bankowych. Uczą się także korzystania z katalogu bibliotecznego w programie MAK+.

KS współpracuje ze Szkołą Podstawową Specjalną, Szkołą Specjalną Przystosowaną do Pracy, funkcjonującą w strukturach Zespołu Szkół nr 5 w Stargardzie, Warsztatem Terapii Zajęciowej Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną i Środowiskowym Domem Samopomocy będącym ośrodkiem wsparcia dla osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz działającymi w mieście Klubami Seniora.

W ubiegłym roku zorganizowała zajęcia:

- dla wychowanków Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii w Stargardzie – ich celem było wdrożenie młodych ludzi w świat wartości literackich, nowe technologie multimedialne, świat teatru (12 spotkań, 116 uczestników);
- dla uczniów Szkoły Podstawowej Specjalnej w Stargardzie – przeprowadzono zajęcia czytelnicze (czytanie wrażeńowe), które miało na celu wspomóc rozwój psychiczny uczniów (2 spotkania, 33 uczestników);
- spotkanie z seniorami w Klubie Seniora – dotyczyło książek i literatury (15 uczestników).

Rokrocznie, na przełomie roku, w KS prezentowana jest wystawa kartek bożonarodzeniowych wykonanych przez uczniów Szkoły Podstawowej Specjalnej. Towarzyszy jej głosowanie na najładniejszą pracę.

Od momentu utworzenia punktu bibliotecznego w istniejącej na terenie zakładu karnego bibliotece, KS aktywnie współpracuje również z tą placówką. Prowadzona jest regularna wymiana księgozbioru udostępnianego w tym punkcie bibliotecznym. W ubiegłym roku wymieniono 148 książek.

MBP w Szczecinie pozyskała dotację na przedsięwzięcie grantowe *Zobacz i usłysz kulturę!* finansowane w ramach projektu *Kultura bez barier*, którego celem jest zwiększenie dostępności usług biblioteki dla osób z niepełnosprawnościami wzroku i słuchu. Od lipca 2022 roku do czerwca 2023 roku realizowano kolejne działania zwiększające dostępność usług biblioteki dla osób z niepełnosprawnościami wzroku i słuchu. Bibliotekarze kilku filii zostali przeszkoleni z podstaw języka migowego oraz komunikacji z osobami z dysfunkcją wzroku oraz słuchu. Na stronie WWW biblioteki powstała zakładka *Biblioteka dostępna*, informująca o ofercie, filiach dostępnych architektonicznie, sposobie dojazdu. Informacje zamieszczono w formie nagrania wideo, z tłumaczeniem na język migowy i z napisami. Dodatkowo udostępniono wersję audio, umożliwiając odsłuchanie jej osobom niedowidzącym.

W ramach przedsięwzięcia podjęto działania na rzecz osób z dysfunkcją słuchu obejmujące: wyposażenie w przenośne pętle indukcyjne ułatwiające komunikację z czytelnikami (zamontowano je w pięciu filiach), nagrania wideo ze spotkań realizowanych w bibliotece zamieszczane na YouTube i sukcesywnie uzupełniane o napisy, tłumaczenie przynajmniej jednego wydarzenia kulturalnego w miesiącu na język migowy.

Działania na rzecz osób z dysfunkcją wzroku są kompleksowo realizowane w Filii nr 54 ProMedia: zakup 10 czytników ebooków PocketBook Touch Lux 5 przeznaczonych do wypożyczenia przez seniorów i osoby z dysfunkcją wzroku, oznaczanie filmów z audiodeskrypcją specjalną etykietą graficzną AD i w alfabecie Braille'a wraz z tytułem, oznaczanie audiobooków specjalną etykietą (tytuł i autor) w alfabecie Braille'a.

W ramach grantu realizowano również liczne działania kulturalne, między innymi spacerory i spotkania tematyczne, spotkania dotyczące funkcjonowania w życiu społecznym i kulturalnym z dysfunkcją słuchu i dysfunkcją wzroku pod nazwą *Godziny słyszenia, Godziny widzenia, Żywa Biblioteka* – spotkania z osobami z niepełnosprawnościami oraz z ich bliskimi zrealizowane w formie żywych książek, szkolenia otwarte z komunikacji z osobami z niepełnosprawnościami.

Partnerami projektu są stowarzyszenia i instytucje działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami: Polski Związek Głuchych, Polski Związek Niewidomych, Stowarzyszenie Jesteśmy, Szczeciński Humanistyczny Uniwersytet Seniora.

W filiach MBP w Szczecinie realizowane były liczne działania adresowane do seniorów: wykłady i prelekcje, warsztaty, spotkania czytelnicze i tematyczne. Niektóre z nich odbywały się w ramach cyklu *Seniorada* zainicjowanego w listopadzie 2022.

W trakcie całego roku kontynuowany był wolontariat senierek ze Szczecińskiego Humanistycznego Uniwersytetu Seniora. Panie pomagały podczas realizacji wydarzeń kulturalnych w filiach i w plenerze, przede wszystkim podczas realizacji projektu *Zaczytany Szczecin* i festiwalu *OKOlice Literatry*.

W filiach biblioteki czytelnicy z dysfunkcjami wzroku i słuchu mogli korzystać ze zbiorów bibliotecznych przeznaczonych dla nich: drukowanych dużą czcionką, filmów z audiodeskrypcją, audiobooków, dokumentów elektronicznych.

Książnica Pomorska

Od wielu lat w KP działa Centrum Aktywności Kulturalnej Osób Niesprawnych Wzrokowo, którego celem jest działalność na rzecz ludzi niewidomych i niedowidzących, rozwój i zaspokajanie ich potrzeb kulturalnych oraz wsparcie utalentowanych osób z dysfunkcją wzroku. Aktywizacja i integracja tych osób oraz emerytów i rencistów odbywa się przez prelekcje, spotkania z wybitnymi ludźmi, imprezy muzyczne i recytatorskie. Prezentowana jest także twórczość ludzi niewidomych i niedowidzących. Z powodu pandemii działalność centrum została bardzo okrojona.

W 2022 roku zorganizowano kilka wydarzeń dedykowanych seniorom, odbywających się w siedzibie KP. Należały do nich między innymi wykłady:

- *Pierwsze lata Polski na Pomorzu Zachodnim,*
- *Eugeniusz Kwiatkowski – honorowy obywatel Szczecina i jego wkład na rzecz rozwoju gospodarki polskiej w okresie międzywojennym,*
- *Stefan Flukowski (1902–1972). W 50. rocznicę śmierci;*
- *Maria Konopnicka jakiej nie znamy. W 180. rocznicę urodzin,*
- *Kenia w zasięgu ręki. Relacja z podróży,*

- *Nina Rydzewska (1902–1958) – zapomniana pisarka szczecińska.*

W maju odbyła się wycieczka połączona z lekcją biblioteczną dla dzieci z przedszkola terapeutycznego *Siódme niebo*, w czerwcu oprowadzono po bibliotece osoby z niepełnosprawnością z Ośrodka Wsparcia Niepełnosprawnych nr 3 w Szczecinie.

Dodatkowo:

- od kilku lat wprowadzono stosowanie audiodeskrypcji dla niewidomych na Facebooku w przypadku zastosowania wymagających tego grafik;
- wykonano deskrypcję dla osób niesłyszących materiałów zamieszczanych na YouTube.

Działania te wpisują się w obowiązek dostępności materiałów publikowanych online przez instytucje publiczne. Dodatkowo platforma YT daje możliwość tłumaczenia wprowadzonych napisów na języki obce. Deskrypcję umieszczono przy 12 materiałach w tym:

- spotkaniach w ramach cyklu *Otwarta społeczność*,
- spotkaniach autorskich,
- wykładach.

Taki sam charakter miały wydarzenia transmitowane online: Międzynarodowy Dzień Czytania *Króla Edypa* Sofoklesa, wystąpienia podczas konferencji naukowej *Od Pedagogium Książęcego do Gimnazjum Mariackiego w Szczecinie*.

BP w Świeszynie współpracuje ze Stowarzyszeniem Uniwersytet Trzeciego Wieku, dla którego organizuje od kilku lat cykliczne zajęcia *O książce i filmie*, pomaga w realizacji innych zajęć uniwersyteckich, organizuje wspólne wydarzenia kulturalne. Do biblioteki na zajęcia zaproszono podopiecznych Placówki Wsparcia Dziennego. W grupach zajęciowych i półkolonijnych uczestniczą dzieci z orzeczeniami o niepełnosprawności czy z zespołem Aspergera itp. Biblioteka współpracuje z Fundacją Projekty Kreatywne.

W 2022 roku zorganizowano Mały Festiwal Ty i Ja w ramach 19 Europejskiego Festiwalu Filmowego Integracja Ty i Ja. Oprócz projekcji filmów odbyło się spotkanie z paraolimpijczykiem Maciejem Sochalem.

W 2022 roku MBP w Świnoujściu rozpoczęła współpracę z Fundacją Klucz, dzięki czemu pozyskała książki nagrane w pełnym formacie Daisy, czyli zawierające tekst i nagranie lektora. W odróżnieniu od Czytaka nie są to szyfrowane pliki i można je odtwarzać dowolnym urządzeniem. Katalog książek w formacie Daisy jest również dostępny na stronie internetowej placówki.

W czytelni dla dorosłych znajdują się dwie lampy z lupami dla osób słabowidzących, które są wykorzystywane przez czytelników między innymi do czytania prasy codziennej.

Biblioteka przekazała dary książkowe między innymi dla pacjentów szpitali i pensjonariuszy sanatoriów w Świnoujściu.

W 2022 roku, dzięki dofinansowaniu otrzymanemu z Fundacji LOTTO, zrealizowano projekt *Książki dla seniora*. W ramach tego projektu zakupiono 110 książek z dużą czcionką, 108 audiobooków, 2 czytniki e-booków InkBook oraz zorganizowano spektakl Teatru przy Stoliku z udziałem aktorów Teatru Współczesnego w Szczecinie. Dodatko-

wo w ramach środków własnych, z myślą o osobach z niepełnosprawnością wzrokową, zakupiono kolejne 104 audiobooki oraz 6 książek z dużą czcionką.

Biblioteka w Trzcińsku-Zdroju realizowała drugą edycję programu *Pięknym być – nowe wyzwania atrakcyjności i rozwoju osobistego seniorów*. Jego realizacją zajęła się nieformalna grupa złożona z pracowników biblioteki, centrum kultury i wolontariuszy. Zadanie było realizowane od 12 września do 14 listopada 2022 roku ze środków Koszalińskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. *Mikrodotacje Programu Społecznik 2022–2024*. Uczestniczyło w nim 12 senierek, które wypracowywały dobre nawyki, dbając o kondycję fizyczną, wygląd, rozwój osobowości, wcielając w życie zasady zdrowego stylu życia, pozbawionego nałogów.

Raz w tygodniu do pomieszczeń bibliotecznych przychodzą na próby członkowie (seniorzy) Kapeli Borowiny (10 osób).

BPMiG Tuczno pozyskała specjalistyczną lupę powiększającą z podświetleniem dla czytelników z dysfunkcją wzroku.

BP w Złocięncu ściśle współpracuje z Powiatowym Dziennym Domem Samopomocy i z Zespołem Placówek Edukacyjno-Terapeutycznych, organizując dla uczniów oraz wychowanków internatu szereg zajęć związanych z programowaniem, z elementami arteterapii oraz biblioterapii, na przykład *Uczymy się programować z robotami Photonami*, *Jesienne inspiracje – zajęcia z elementami arteterapii*, *To jest moja rodzina – wartości rodzinne*, *Szlakiem historii naszej małej Ojczyzny...*, *Znajomy – nieznajomy – radzę sobie w kontaktach z innymi*.

Stałą współpracę z zakładami karnymi utrzymują biblioteki w Dziwnowie, Goleniowie, Nowogardzie, Stargardzie i Szczecinie.

W 2022 roku biblioteki województwa zachodniopomorskiego kupiły o prawie 500 jedn. inw. mniej audiobooków niż w 2021 roku (3387 jedn. inw.). Na znaczne zmniejszenie liczby zakupionych jednostek wpływ miało zwiększenie zainteresowania wykupieniem usługi zdalnego dostarczania e-booków i audiobooków. Ponadto, z powodu podniesienia cen papieru, zwiększył się koszt zakupu książek. Biblioteki w takiej sytuacji rezygnują z zakupu audiobooków lub go ograniczają.

Niemniej, biblioteki w Szczecinie (KP), Kołobrzegu, Koszalinie, Policach, Stargardzie i Świnoujściu, nabyły powyżej 200 egzemplarzy audiobooków każda. W sumie kupiły 2410 jedn. W dalszej kolejności najwięcej pozycji kupiły biblioteki w Szczecinie (MBP), Szczecinku, Wolinie i Wałczu (PBP). Były to zakupy powyżej 100 audiobooków do biblioteki.

W powiatach łobeskim, pyrzyckim, sławieńskim i świdwińskim biblioteki nie kupiły ani jednego audiobooka.

Liczba bibliotek, które kupiły audiobooki, zmniejszyła się o 7 i wyniosła 25.

Bibliotekarze zauważają, że starsze osoby, mimo dużych akcji promujących audiobooki i e-booki, przyzwyczajone są do formy papierowej książek i postulują zwiększone zakupy książek z dużą czcionką. Stąd, wyraźnie zaznaczane w sprawozdaniach opisowych, stałe uzupełnianie księgozbiorów bibliotek o te wydawnictwa.

Na koniec roku sprawozdawczego liczba audiobooków w zachodniopomorskich bibliotekach wyniosła 86 538 jedn., co stanowiło prawie 43% zgromadzonych zbiorów audiowizualnych. Procent ten nieznacznie lecz systematycznie rośnie, głównie za sprawą zakupów audiobooków do dużych bibliotek. Małe biblioteki nie kupują książki mówionej, jako główny powód podając brak zainteresowania wśród czytelników. Drugim czynnikiem może być mała i mało zróżnicowana oferta, na jedynie którą biblioteki gminne mogą sobie pozwolić, wydając większość środków na zakup papierowych książek. Jednocześnie, niektóre mniejsze biblioteki wydatkowały środki na dostęp do platform ebooków, stwierdzając, iż ich oferta jest bogatsza w porównaniu z corocznym zakupem kilku tytułów książki mówionej.

W województwie zachodniopomorskim zinwentaryzowane audiobooki wykazuje ponad połowa bibliotek – 60 instytucji. Audiobooków nie gromadzi biblioteka powiatowa w Łobzie, a w powiecie tym nie ma ani jednego zinwentaryzowanego audiobooka.

Co roku zwiększa się liczba bibliotek, które opłacają dostęp do e-booków. W 2022 roku było ich ponad 50. W małych bibliotekach nadal, mimo akcji promocyjnych, czytelnicy niechętnie korzystają z e-booków. Zwykle wydawanych jest do pięciu kodów umożliwiających dostęp do nich. Dopiero na poziomie bibliotek powiatowych pojawia się tendencja zwyżkowa. Niektóre biblioteki powiatowe wykazują znaczny wzrost liczby czytelników e-booków, jednak zabrakło wśród nich osób niepełnosprawnych i seniorów.

VIII. KOMPUTERYZACJA I E-USŁUGI BIBLIOTEK

W województwie zachodniopomorskim z roku na rok obserwuje się niewielki wzrost liczby bibliotek, które oferują e-usługi. Jednakże większość bibliotek, wśród świadczonych e-usług, wykazuje tylko możliwość korzystania ze swojej strony internetowej (lub aktywnej podstrony w ramach instytucji kultury, w której funkcjonuje), uzupełnianej na bieżąco katalog online oraz profil na Facebooku.

Nadal kilkanaście bibliotek wykazuje brak jakichkolwiek e-usług (katalogu online, strony internetowej czy profilu w mediach społecznościowych). Biblioteki te nie podjęły też żadnych działań w internecie promujących bibliotekę, również w czasie pandemii w 2022 roku.

20 filii zlokalizowanych we wsiach nie dysponuje komputerami (bibliotek w Barlinku – 1 placówka, Człopie – 2, Dziwnowie – 1, Goleniowie – 2, Kamieniu Pomorskim – 2, Kozielicach – 1, Maszewie – 1, Mieszkowicach – 2, Pyrzycach – 4, Sławnie – 1, Świerznie – 1, Warnicach – 1). Sprzętem komputerowym nie dysponuje też filia Białogardzkiej Biblioteki Publicznej mieszcząca się w szpitalu. Spośród wymienionych filii 6 jest nieczynnych.

Dostępu do internetu nie ma 5 placówek posiadających komputery (filie bibliotek w Barwicach, Gryfnie, Połczyniu-Zdroju, Świerznie i Węgorzynie). Jako

przyczynę braku dostępu do sieci biblioteki podają słaby zasięg operatorów lub brak funduszy.

Pandemia spowodowała, że dużo częściej przeglądane są strony internetowe bibliotek. W całym województwie zanotowano 6 326 502 wejść na nie. Jest to o 729 tys. więcej niż w 2021 roku. Biblioteki wyodrębniły 855 368 (+47 637) unikatowych użytkowników swoich stron WWW. Znaczy to, że stale rośnie liczba osób zaglądających do serwisów bibliotek w poszukiwaniu informacji.

Chcąc na bieżąco zapoznać się z ofertą biblioteki, czytelnicy chętniej korzystają z Facebooka, na którym biblioteki zamieszczają informacje o planowanych imprezach czy relacje z wydarzeń. Kilka bibliotek, choć posiada własne strony internetowe, nie aktualizuje ich.

Z danych statystycznych wynika, że 98 bibliotek województwa zachodniopomorskiego udostępnia informacje o swoich zbiorach poprzez katalogi online. Użytkownicy bibliotek, którzy z takiego katalogu korzystają, mają możliwość zdalnego przedłużania terminu zwrotu książek, a także rezerwacji i zamawiania materiałów bibliotecznych. Dwa lata pandemii spowodowały znaczny wzrost zainteresowania katalogami bibliotek udostępnianymi w internecie.

Pomimo działań podejmowanych przez bibliotekę wojewódzką i biblioteki powiatowe, ciągle jeszcze 16 (14%), spośród 116 bibliotek województwa zachodniopomorskiego, nie posiada katalogów komputerowych. Należą do nich biblioteki w powiatach:

- goleniowskim – w Przybiernowie
- gryfickim – w Płotach i Karnicach
- gryfińskim – w Mieszkowicach
- kamieńskim – w Świerznie
- kołobrzeskim – w Dygowie
- pyrzyckim – w Bielicach, Kozielicach i Warnicach
- stargardzkim – w Ińsku i Starej Dąbrowie
- szczecineckim – w gminie Szczecinek
- świdwińskim – w Brzeźnie, Rąbinie, Sławoborzu i gminie Świdwin.
- Ze sprawozdań wynika, iż wymienione biblioteki w najbliższych latach nie planują zakupu systemu bibliotecznego.

W powyższym zestawieniu nie ujęto bibliotek, które użytkują programy biblioteczne lecz nie udostępniają katalogu online (w Lipianach i Nowym Warpnie).

Biblioteki w Rewalu i Niechorzu (szkolno-publiczne) wykazują w formularzu K-03 katalogi dostępne online. Są to katalogi powiązane z dziennikiem elektronicznym szkoły, w związku z tym osoby niekorzystające z dziennika elektronicznego nie mają dostępu do katalogu biblioteki. Biblioteka w Niechorzu wykazuje katalog online, niestety nie został do niego wprowadzony żaden opis bibliograficzny.

Wśród wyżej wymienionych 17 bibliotek, placówki w Rewalu i Dygowie nie wykazują żadnych e-usług. Pozostałe instytucje propagują swoją działalność na Facebooku, własnych stronach internetowych bądź posiadają dostęp do Akademiki.

Na 116 bibliotek województwa zachodniopomorskiego większość ma zainstalowany dostęp do *Cyfrowej wypożyczalni międzybibliotecznej książek i czasopism naukowych Academica* tworzonej przez BN. Połowa wskazała jako e-usługi: katalog online (nie zawsze na własnej stronie internetowej), profil na Facebooku, prowadzenie strony internetowej.

Sześć bibliotek powiatowych (w Kamieniu Pomorskim, Myśliborzu, Pyrzycach, Szczecinku, Świdwinie i Wałczu), oprócz katalogu online, strony WWW, profilu na portalu społecznościowym, dostępu do Akademiki, nie świadczy innych e-usług. Na terenie wymienionych powiatów działają biblioteki gminne oferujące inne e-usługi, na przykład dostęp do bazy książek Legimi.

Pojedyncze biblioteki, mimo posiadania własnej strony internetowej, nie umieszczają na niej łącza do katalogu online. Bibliotekarze dobrze poruszający się w zasobach internetu nie mają problemów z odnalezieniem właściwego katalogu bibliotecznego (na przykład MAK+ czy SOWA). Niestety dla czytelnika taki katalog online praktycznie nie jest dostępny. Większość bibliotek wskazała, że właśnie katalog online jest obecnie najczęściej wykorzystywaną e-usługą.

Oprócz katalogu, prawie połowa bibliotek umożliwia zdalną rezerwację zbiorów oraz prolongatę wypożyczenia. Mniej niż połowa bibliotek stosuje moduł wypożyczalni we wszystkich placówkach. Są to biblioteki w dużych miastach lub jednoplacówkowe. Zbyt duże koszty uruchomienia modułu wypożyczeń w systemie bibliotecznym (licencja, dobre połączenie z internetem, całość księgozbioru wprowadzona do katalogu, kilka filii wiejskich) sprawia, że tylko nieliczne biblioteki decydują się prowadzić wypożyczenia przez system we wszystkich placówkach, zwłaszcza w filiach wiejskich.

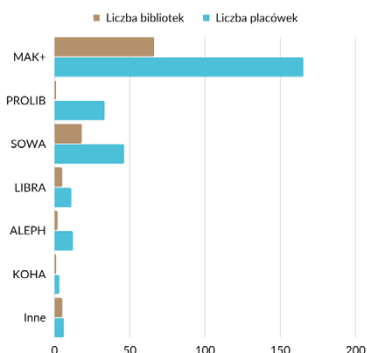
W połowie powiatów ziemskich (białogardzkim, choszczeńskim, drawskim, koszalińskim, łobeskim, myśliborskim, polickim, sławieńskim i wałeckim) wszystkie biblioteki posiadają katalogi komputerowe.

W 2022 roku biblioteki wykorzystywały następujące programy biblioteczne:

Program biblioteczny	Liczba bibliotek	Liczba placówek
MAK+	66	165
PROLIB	1	33
SOWA	18	46
LIBRA	5	11
ALEPH	2	12
KOHA	1	3
Inne	5	6
Razem	99	278

PROGRAM BIBLIOTECZNY

Zainstalowana na stronie głównej KP wyszukiwarka PRIMO pozwala na jednoczesne przeszukiwanie katalogu KP, Bibliografii Pomorza Zachodniego, zasobów Zachodniopomorskiej Biblioteki Cyfrowej, katalogów platform IBUK Libra i Legimi.

KP od 18 lat współpracuje z katalogiem NUKAT, współtworząc jego zasób i oferując dostęp do informacji o swoich zbiorach oraz o zbiorach ponad 180 innych bibliotek naukowych w Polsce.

W zachodniopomorskich bibliotekach tworzone są bazy danych i biblioteka cyfrowa:

Zachodniopomorska Biblioteka Cyfrowa POMERANIA (<https://zbc.ksiaznica.szczecin.pl/dlibra>) administrowana jest na serwerach KP, zasób budowany jest przez KP i wszystkie instytucje współpracujące. Liczba obiektów dostępnych na koniec 2022 roku wyniosła 49 228. W ramach ZBC współpracują biblioteki akademickie Szczecina, Biblioteki Archiwum Państwowego i Muzeum Narodowego w Szczecinie, Biblioteka Wyższego Seminarium Duchownego w Koszalinie, Archiwum Archidiecezjalne w Szczecinie oraz biblioteki publiczne: MBP w Szczecinie, KBP, MBP w Kołobrzegu. Ponadto, od 2019 roku, do bibliotek zamieszczających swoje zbiory w ZBC dołączyły biblioteki z Dębna, Morynia i Widuchowej.

Statystyki odwiedzin ZBC podaje platforma dLibra. Liczba wejść do ZBC w 2021 roku wyniosła 2 794 858 i zwiększyła się w stosunku do 2020 roku o ponad 60 tys. Jak wynika z danych, większość użytkowników zainteresowana jest zasobami, które oferują biblioteki akademickie Szczecina i Koszalina.

W KP od 2000 roku tworzona jest baza *Bibliografia Pomorza Zachodniego*. Rejestrowane są w niej na bieżąco opisy bibliograficzne różnego typu dokumentów: książek, czasopism, artykułów z czasopism regionalnych, krajowych i zagranicznych, utworów (rozpraw z prac zbiorowych) i fragmentów (rozdziały oraz ustępy wydawnictw i utworów), materiałów konferencyjnych, recenzji oraz polemik. Baza stanowi źródło informacji dla osób poszukujących literatury na temat Pomorza Zachodniego. Dla wschodniej części województwa KBP tworzy bazy *Regionalia* i *Bibliografia Koszalina*, które nie są częścią *Bibliografii Pomorza Zachodniego*. Bazy bibliograficzne w obydwu bibliotekach

tworzone są w systemie Aleph. Baza *Bibliografia Pomorza Zachodniego* liczy obecnie 77 340 rekordów bibliograficznych (stan na 31 grudnia 2022) obejmujących lata 1991 (i wcześniejsze) – 2022.

KP we współpracy z portalem *sedina.pl* kontynuowała (pomimo drastycznego ograniczenia kosztów) projekt *Encyklopedia Pomorza Zachodniego pomeranica.pl* polegający na tworzeniu bazy danych o regionie zawierającej internetowy zbiór haseł opisujących ludzi, miejsca, organizacje, zabytki, dzieła i wydarzenia związane z województwem zachodniopomorskim. W 2022 roku opracowano 60 nowych haseł. Na koniec roku łączna liczba opracowanych haseł wynosiła 7771. Serwis *pomeranica.pl* jest najczęściej odwiedzaną stroną WWW spośród wszystkich utworzonych przez biblioteki publiczne województwa zachodniopomorskiego. W 2022 roku odnotowano 961 394 unikatowe żądania jej wywołania.

Nie zmieniła się liczba bibliotek w województwie zachodniopomorskim, które tworzą kartoteki zagadnieniowe oraz kartoteki regionalne w formie elektronicznych baz danych udostępnianych czytelnikom w bibliotece (w Białogardzie, Dębnie, Dobrej koło Szczecina, Goleniowie, Gryfinie, Kołobrzegu, Koszalinie, Łobzie, Osinie, Policach, Stargardzie, Ustroniu Morskim). Biblioteka powiatowa w Choszcznie i biblioteki gminne powiatu (w Bierzwniku, Drawnie, Reczu) wciąż tworzyły wspólną bazę powiatu choszczeńskiego.

Na 16 bibliotek tworzących elektroniczne kartoteki regionalne, 8 nie jest bibliotekami powiatowymi. Spośród 18 bibliotek o zadaniach powiatowych, elektroniczną bibliografię regionu tworzy 8.

Dzięki dofinansowaniu projektu pod nazwą *Wyposażenie w Nowoczesny Sprzęt Zachodniopomorskiej Książnicy Cyfrowej*, KP posiada między innymi profesjonalną pracownię digitalizacji, w której skanuje regionalne dokumenty życia społecznego, niektóre zbiory specjalne oraz kroniki będące w posiadaniu bibliotek. Mniejsze biblioteki nie mogą pozwolić sobie na zakup odpowiedniej jakości sprzętu, dlatego projekt obejmuje głównie digitalizację unikatowych zbiorów mniejszych bibliotek (między innymi Dębna, Morynia i Widuchowej).

Niektóre biblioteki samodzielnie digitalizują swoje zbiory (między innymi w Bornem Sulinowie, Drawsku Pomorskim, Goleniowie, Gryfinie, Koszalinie, Łobzie, Międzyzdrojach), zwykle od wielu lat.

MBP w Choszcznie tworzy bazę danych zdigitalizowanych artykułów do *Bibliografii Powiatu Choszczeńskiego*. Ponadto pracownicy MBP w Choszcznie systematycznie przeszukują portale internetowe, szukając informacji o regionie. Wartościowe artykuły zapisywane są w postaci plików JPG lub PDF i katalogowane w bazie *Regionalia Powiatu Choszczeńskiego*.

Biblioteka gromadzi lokalne DŹS-y. Opracowany jest schemat klasyfikacji tych zbiorów. Każdy z dokumentów po sklasyfikowaniu trafia do odpowiednio oznakowanych kartonów archiwizacyjnych lub segregatorów. Docelowo będą one częścią bazy *Regionalia Powiatu Choszczeńskiego*. Schemat klasyfikacji zbiorów został udostępniony

bibliotekom gminnym w powiecie (w Drawnie, Reczu, Bierzwniku), które zadeklarowały chęć współkatalogowania materiałów do tej bazy.

KBP oprócz typowych e-usług (strony WWW, profilu na Facebooku, katalogu online, czytelni Academica) oferuje między innymi:

- wirtualną czytelnię oferującą dostęp do zdigitalizowanych pełnotekstowych wydań własnych KBP, dostępną przez stronę WWW biblioteki lub bezpośrednio pod adresem <http://www.biblioteka.koszalin.pl/wirtualna-czytelnia/>, której liczba odwiedzin w 2022 roku wyniosła 4037 (3962 w 2021 roku);
- serwis prezentujący nowości w KBP *Biblioteka poleca* przedstawiający okładki i opisy dotyczące nowo zakupionych książek, czasopism, płyt i audiobooków, usługa dostępna jest przez stronę WWW biblioteki lub bezpośrednio pod adresem <http://www.biblioteka.koszalin.pl/biblioteka-poleca/>, liczba odwiedzin w 2022 roku wyniosła 10 737 (11 096 w 2021 roku);
- *Powiatową Czytelnię E-booków Legimi* – konsorcjum złożone z KBP i 8 bibliotek ziemskiego powiatu koszalińskiego oraz biblioteki w Białogardzie oferuje kody dostępu do usługi Legimi;
- zbiory e-książek z serwisu IBUK Libra (jako członek Zachodniopomorskiego Konsorcjum Bibliotek), usługa jest dostępna we wszystkich agendach KBP oraz poza biblioteką na podstawie specjalnie wydawanych rocznych kodów dostępu.

W 2022 roku zdigitalizowano 2 dokumenty. Liczba odsłon zbiorów KBP umieszczonych w ZBC w 2022 roku wyniosła 46 264 (56 683 w 2021 roku).

Podobnie MBP w Szczecinie świadczy kilka ponadstandardowych e-usług:

- opcję *Zaproponuj zakup* – czytelnicy, po wypełnieniu krótkiego formularza w e-katalogu, mogą zgłaszać propozycje zakupu dokumentów do biblioteki lub wskazanej filii;
- udostępnianie czytelnikom możliwości opiniowania przeczytanych pozycji w e-katalogu, wpływające tym samym na promocję czytelnictwa i wzmocnienie więzi z użytkownikami;
- udostępnianie czytelnikom opcji oceny funkcjonowania e-katalogu i biblioteki (dzięki usłudze Feedback) oraz możliwości bezpośredniej komunikacji z pracownikami biblioteki przez wysłanie zapytania z poziomu multiwyszukiwarki Integro;
- dostęp z poziomu e-katalogu bibliotecznego – przez multiwyszukiwarkę Integro do zasobów cyfrowych, do których biblioteka wykupiła dostęp (IBUK Libra, Legimi) oraz zasobów w ramach bazy Wolne Lektury;
- współtworzenie Zachodniopomorskiej Biblioteki Cyfrowej Pomerania w ramach konsorcjum przez tworzenie kolekcji cyfrowej fotografii, dostęp do obiektów cyfrowych także z poziomu strony internetowej MBP w Szczecinie oraz e-katalogu;
- e-sklep – w jego ofercie znajdują się książki wycofane ze zbiorów MBP (długotrwale niewykorzystywane oraz zbędne dary), sprzedano ogółem 7482 książki (334 klientów esklepu).

Dla użytkowników biblioteka opłaca dostęp do:

- ebooków, audiobooków i synchrobooków dostępnych na platformie Legimi,
- ebooków, audiobooków i podcastów dostępnych na platformie Empik Go,
- zasobów IBUK Libra (w ramach Zachodniopomorskiego Konsorcjum Bibliotek),
- Systemu Informacji Prawnej Legalis.

MBP w Szczecinie prowadzi planową digitalizację księgozbioru, aktualnie dokumenty te nie są dostępne dla czytelników.

Zachodniopomorskie biblioteki oferują użytkownikom e-usługi w formie zdalnego dostępu:

- Cyfrowa Wypożyczalnia Międzybiblioteczna Publikacji Naukowych Academica.
- Oprócz bibliotek w Rewalu, Dygowie i gminie Świdwin wszystkie biblioteki publiczne województwa zachodniopomorskiego oferują dostęp do Akademiki.
- Od 2021 roku w ramach programu MKiDN *Kierunek interwencji 1.1. Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021–2025*, którego operatorem jest BN, biblioteki mogą wykupić dostęp do platform oferujących e-booki. Jak wynika z danych statystycznych i sprawozdań opisowych 5 bibliotek opłaciło dostęp do platform zarówno z dotacji, jak i wkładu własnego. Pozostałe, ponad 50, opłatę za dostęp do e-booków potraktowały jako wkład własny do programu lub zakupiły dostęp ze środków niewykazywanych w programie.
- E-booki na platformie IBUK Libra. W województwie zachodniopomorskim 7 bibliotek tworzy Zachodniopomorskie Konsorcjum Bibliotek. W ramach jego działalności licencje opłacają biblioteki w Choszcznie, Goleniowie, Koszalinie, Sianowie, Stargardzie i 2 biblioteki w Szczecinie. Liczba bibliotek, które oferują dostęp do e-booków na platformie IBUK Libra, jest wyższa, ponieważ biblioteka powiatowa w Choszcznie przekazuje część kodów dla czytelników trzem bibliotekom w swoim powiecie. W ramach abonamentu opłacono dostęp do 524 tytułów. We wszystkich bibliotekach stosuje się odbiór kodu raz w roku.

Większość bibliotek oferujących kody do e-książek jest członkiem Zachodniopomorskiego Konsorcjum Legimi założonego przez MiPBP w Drawsku Pomorskim.

W 2018 roku KBP zawiązała konsorcjum z 8 bibliotekami gminnymi z powiatu (z Będzina, Biesiekierza, Bobolic, Manowa, Mielna, Polanowa, Sianowa i Świeszyna), pod nazwą *Powiatowa Czytelnia E-booków Legimi*, i kupiła dostęp do książek dla wszystkich bibliotek publicznych powiatu koszalińskiego. Do konsorcjum dołączyła Białogardzka Biblioteka Publiczna.

Biblioteka w Trzebiatowie w 2018 roku podpisała *Porozumienie o współfinansowaniu i współużytkowaniu usługi dostępu do publikacji elektronicznych na platformie Legimi* w ramach pakietu zakupionego przez Wojewódzką i Miejską Bibliotekę Powiatową w Bydgoszczy. W wyniku porozumienia, biblioteczne w Trzebiatowie przydzielono 5 sztuk kodów dostępu na miesiąc. Współpraca była kontynuowana w 2022 roku.

W MBP w Międzyzdrojach od 2020 roku finansowany jest dostęp do e-booków oferowanych przez platformę Legimi w ramach Budżetu Obywatelskiego Miasta Międzyzdroje w wysokości 5 tys. zł rocznie.

Do marca 2020 roku, we wszystkich przypadkach, kod do usługi wydawany był na miesiąc i wymagana była wizyta czytelnika w bibliotece celem jego uzyskania. Pandemia wymusiła na bibliotekach zmiany w sposobie wydawaniu kodów. Większość przyjęła zasadę przekazywania kodów pocztą elektroniczną po przysłaniu emailem zapotrzebowania przez czytelnika. Czasami czytelnik miał możliwość przysłania prośby o kod SMS-em – kod otrzymywał również w ten sposób, w cyklu miesięcznym.

Wszystkie biblioteki oferujące usługę Legimi zanotowały większe zainteresowanie ze strony czytelników. Większość małych bibliotek zanotowała niewielki wzrost zainteresowania, w większych bibliotekach był on znaczny. Brano pod uwagę liczbę czytelników/nowych czytelników korzystających z usługi, liczbę pobranych kodów lub liczbę „otwartych książek”. Ogólnie wzrost nastąpił w każdej z tych kategorii.

W 2022 roku sześć bibliotek wykupiło dostęp do e-booków, audiobooków i podcastów na platformie Empik Go (MBP w Darłowie, MiPBP w Goleniowie, MBP w Sławnie, MBP w Szczecinie, KP, MBP w Świnoujściu).

Od 2015 roku dokumenty, do których w ramach konsorcjum KP wykupiła dostęp, były opracowywane i udostępnione w katalogu online. Zainstalowanie wyszukiwarki Primo spowodowało, iż opisy bibliograficzne e-booków oferowanych poprzez IBUK Libra automatycznie zaczęto importować do systemu, co spowodowało znaczący wzrost zainteresowania i wykorzystania obu e-usług.

KP oferuje zainteresowanym czytelnikom nieodpłatne wypożyczenie 19 czytników książek elektronicznych, Drawsko Pomorskie – 16, MBP w Szczecinie – 10, Ustronie Morskie – 7. 10 kolejnych bibliotek oferuje czytelnikom od 1 do 5 czytników e-książek.

Z danych statystycznych wynika, że mieszkańcy dużych i średnich miast chętnie korzystali z nowej usługi. W bibliotekach gminnych jest minimalne zainteresowanie książką elektroniczną. Nawet w czasie epidemii zdecydowanie preferowana była książka tradycyjna.

Od 2011 roku KP umożliwia dostęp do pełnych tekstów dokumentów normalizacyjnych w wersji elektronicznej (19 278 jedn. norm elektronicznych na koniec 2022 roku).

Biblioteka w Choszcznie nadal kupuje e-wydanie „Dziennika Gazety Prawnej”. Biblioteka w Dolicach uzyskała bezpłatny dostęp do „Gazety Wyborczej”. Biblioteka w Sianowie w 2022 roku wykupiła dostęp do dziennika „Rzeczpospolita”.

MBP w Wałczu posiada prenumeratę czterech tytułów czasopism elektronicznych: „Polityka”, „Tygodnik Powszechny”, „Pismo”, „Rzeczpospolita”. Przedłużono ją na 2023 rok.

Coraz częściej biblioteki wykupują dostęp do e-czasopism dla swoich pracowników. Biblioteka w Bornem Sulinowie prenumeruje „Bibliotekę Publiczną”, Biblioteka w Drawsku Pomorskim opłaciła dostęp do elektronicznego czasopisma „Głos Pedagogiczny”

i „Poradnika Instytucji Kultury”, Biblioteka w Manowie dla pracowników wykupiła dostęp do dwóch e-czasopism – „Biblioteki Publicznej” i „Biblioteki w Szkole”, Biblioteka w Siemysłu opłaciła dostęp do czasopism „Biblioteka w Szkole” i „Świetlica w Szkole”. Dostęp do e-czasopism mają wyłącznie pracownicy GOKiB w Siemysłu.

Dostęp do elektronicznej wersji „Poradnika Instytucji Kultury” wykazały cztery biblioteki (w Bielicach, Gryfinie, Lipianach i Polanowie).

Bazę prawniczą Legalis udostępniają dwie biblioteki (KP i MBP w Szczecinie), Biblioteka w Dębnie od kilku lat udostępnia prawniczą bazę danych Lex.

KP w 2022 roku prenumerowała e-wydania sześciu tytułów wydawnictw ciągłych: „Dziennik Gazeta Prawna”, „Gazeta Wyborcza” (Szczecin), „Kurier Szczeciński”, „Puls Biznesu”, „Newsweek Polska”, „Polityka”. Niestety, zainteresowanie wersją elektroniczną wymienionych gazet i czasopism jest znikome.

BP w Gryfinie i MBP w Szczecinie ułatwiają dostęp do *Wolnych Lektur* przez zintegrowanie wyszukiwarki tej platformy z katalogiem online biblioteki.

Korzystając z systemu bibliotecznego KOHA, MBP w Kołobrzegu od 2016 roku proponuje czytelnikom usługę korzystania z konta bibliotecznego poprzez aplikację na urządzenia mobilne *Moja Biblioteka KOHA* (karta biblioteczna, katalog, zamówienia, rezerwacje oraz przedłużanie terminów zwrotu materiałów bibliecznych). Od 2021 roku do biblioteki można zapisać się zdalnie.

Od 2021 roku zdalnie zapisać się można do MBP w Szczecinku.

Poprzez stronę przystosowaną do urządzeń mobilnych KBP poleca użytkownikom nowości wydawnicze, opisy, skany okładek, komentarze dotyczące nowo zakupionych książek, czasopism, płyt i audiobooków.

KBP od 2017 roku koordynuje *Koszaliński Grafik Kultury* będący miejskim informatorem o wydarzeniach kulturalnych i rozrywkowych organizowanych w Koszalinie. Ma on formę rozbudowanego kalendarium dziennego, tygodniowego, miesięcznego i rocznego. Informacje przygotowują i zamieszczają na swoich stronach instytucje miejskie oraz organizatorzy imprez w mieście.

W KP od kilku lat realizowany jest projekt *Cyfrowe Archiwum Dźwiękowe*, który ma na celu utrwalenie wspomnień osób o nieprzeciętnych życiorysach, których losy związane są z terenem dzisiejszego Pomorza Zachodniego. Zapis wielogodzinnych rozmów w postaci plików MP3 jest udostępniany użytkownikom przez ZBC bez żadnych ograniczeń, bądź zgodnie z wolą osoby udzielającej wywiadu, wyłącznie w KP. Pliki są na bieżąco katalogowane wraz z informacją o dostępie. Na koniec 2022 roku KP dysponowała 167 plikami MP3 ze wspomnieniami 93 osób.

Wykazywane w sprawozdawczości dla GUS zbiory dokumentów elektronicznych zinwentaryzowanych przez biblioteki to przede wszystkim gry edukacyjne dla dzieci, encyklopedie multimedialne i inne multimedialne kompendia wiedzy.

Niewielkie biblioteki gminne w zdecydowanej większości nie świadczą żadnych e-usług dla użytkowników przywiązanych do tradycyjnych źródeł informacji. Miesz-

kańcy małych miejscowości i wsi wybierają książkę papierową i nie są zainteresowani korzystaniem nawet z audiobooków. Czytelnicy prasy i czasopism nie zgłaszają zainteresowania prenumeratą interesujących ich tytułów w wersji elektronicznej, gdyż preferują formę papierową. Niejednokrotnie czytelnicy dysponujący elektroniczną wersją czasopisma poszukują w bibliotece formy papierowej. Pandemia nie spowodowała zmiany przyzwyczajeń w mniejszych środowiskach. Nadal preferowana jest książka tradycyjna i bezpośredni kontakt z bibliotekarzem.

Istnieje podejrzenie, że biblioteki przyjmują różną metodologię liczenia danych statystycznych dotyczących liczby sesji i liczby pobranych dokumentów w usłudze zdalnego dostarczania e-booków. Szczególnie małe biblioteki, będące w konsorcjach, mają trudności z pozyskaniem właściwych danych. Najprostszymi metodami liczenia jest w przypadku liczby sesji, liczba wydanych kodów miesięcznych. Biblioteki mają też problem z pozyskaniem statystyki „liczby aktywowanych kodów miesięcznych” zgodnie z zaleceniami GUS.

Jeśli chodzi o liczbę pobranych dokumentów – GUS zaleca podawać „łącną liczbę wypożyczonych” – dla bibliotek, łatwiej jest znaleźć daną „książkę odłożoną na półkę”. Niemniej, z powodu przyjmowania różnych metod liczenia na przestrzeni lat, te dane nie są miarodajne. Podstawą informacji o wielkości wzrostu lub jakichkolwiek zmianach w popularności wyżej wymienionego serwisu pozostają tylko informacje pozyskane od poszczególnych bibliotek.

Na dostęp do licencjonowanych e-usług (książek elektronicznych, baz danych, czasopism, kursów języków obcych) biblioteki województwa zachodniopomorskiego wydały 733 253 zł (o prawie 88 tys. zł mniej niż w 2021 roku). Ponieważ żadna z bibliotek nie zrezygnowała z usługi dostępu do ebooków, raczej została zwiększona liczba zakupionych kodów. Sugeruje to, że przyczyną zmniejszenia ogólnej kwoty wydatkowanej, było zmniejszenie wartości jednego kodu.

IX. DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA I NAUKOWA

1. Działalność wydawnicza w 2022 roku

KP:

- „Bibliotekarz Zachodniopomorski”, numery 4/2020, 1/2021, 2/2021, 3-4/2021;
- *Prozatory Zachodniopomorskie. Antologia 2021*;
- Maria Łopuch, Marek Tałasiewicz, *Morska Kronika Szczecina* (we współpracy ze Szczecińskim Towarzystwem Kultury);
- *Metamorfozy Dziewiątki*, red. Dux-Piszko;
- Agnieszka Borysowska, Michał Gierke, *Album Studiosorum Pedagogium Księżęcego w Szczecinie*.

KBP:

- „Almanach kultury koszalińskiej” 2021 – rocznik rejestrujący i omawiający najciekawsze wydarzenia z różnych dziedzin kultury i sztuki w bieżącym roku;

- „Rocznik Koszaliński” 2021, nr 49 – czasopismo, którego historia sięga 1965 roku, w nawiązaniu do hasła promującego *Koszalin – Centrum Pomorza* obszar badań i tematyka wydawnictwa zawiera artykuły dotyczące nie tylko miasta, ale również szerzej pojętego regionu;
- „Koszaliński Grafika Kultury” – od stycznia 2020 roku KBP rozpoczęła wydawanie bezpłatnego informatora miejskiego (miesięcznika), z powodu pandemii i wynikających z niej wprowadzonych ograniczeń wydawany jest wyłącznie w wersji elektronicznej.

BP w Białym Borze dofinansowała wydanie zbiorku poezji Zdzisława Drzewieckiego, poety pochodzącego z Białego Boru, pod tytułem *Czterdzieści cztery sytuacje intymne*.

Z okazji 75-lecia, MBP w Choszczynie samodzielnie wydała publikację niskonakładową (fotoksiążkę). Instytucja wydała także publikację niskonakładową (fotoksiążkę) z okazji 15-lecia Dyskusyjnego Klubu Książki.

W 2022 roku BPMiG w Dębnie wydała 11 numerów miesięcznika „Merkuriusz Dębnowski”, samorządowego biuletynu informacyjnego publikowanego od 2000 roku.

Pyrzycka Biblioteka Publiczna wydała 12 tom *Bibliografii Regionu Pyrzyckiego* obejmujący lata 2017–2021 oraz książkę Józefa Kędziory, Honorowego Obywatela Pyrzyce *Moja droga życiowa na Ziemi Pyrzyckiej. Lata 1948–2022*.

W związku z obchodami 730-lecia kolegiaty, KS wydała gazetkę okolicznościową „Mariackie Tony” (pod redakcją Jolanty Aniszewskaiej) przypominającą powojenne losy tej budowli, w nakładzie 500 egz., rozdawano ją stargardzianom podczas obchodów jej święta.

W maju 2022 roku ukazała się publikacja *FantAzja* (wersja papierowa i w formie e-booka), wydana przez MBP w Szczecinie, w której znalazły się opowiadania fantasy nadesłane na konkurs literacki. Projekt został sfinansowany ze środków Miasta Szczecin w partnerstwie ze Szczecińskim Klubem Azji.

BPG Ustronie Morskie wydała publikację *Ustronie (Nad)morskie – powarsztatowa publikacja z edukacyjnego spaceru z książką*, która została sfinansowana środkami pochodzącymi z udziału biblioteki w Projekcie ROBOCZA.

BPG Wałcz wydała samodzielnie trzecią część trylogii *Waleckie wędrówki w pięciu wymiarach*. Środki uzyskane ze sprzedaży publikacji przeznaczono między innymi na dofinansowanie kolejnych publikacji regionalnych.

W 2022 roku, organizując XXIV Regionalny Przegląd Twórczości Literackiej *Bajkowe Spotkanie*, ogłoszono konkurs na napisanie bajki. Z najlepszych i najpiękniejszych prac powstała książeczka, którą wydała BP w Złocięncu.

2. Sesje, konferencje, spotkania naukowe

KP (ważniejsze konferencje i seminaria):

- konferencja *Friedeborn i jego dzieło* (10 marca 2022),
- X Sympozjum *Ludzie książki Pomorza Zachodniego* online (12 maja 2022),
- *Rytm schowany w tekście* – sympozjum z okazji 40 urodzin Adama „Łony” Zielińskiego (24–25 maja 2022),

- *Od Pedagogium Książęcego do Gimnazjum Mariackiego w Szczecinie (1543–1945)* – czwarta ogólnopolska konferencja naukowa (24 czerwca 2022),
- konferencja dyrektorów bibliotek powiatowych województwa zachodniopomorskiego (10 czerwca 2022).

18 maja 2022 roku w MiPBP w Drawsku Pomorskim zorganizowano konferencję popularnonaukową *Urodziny Waltera Gropiusa*. Gropius (1883–1969) był jednym z najwybitniejszych architektów XX wieku, założycielem i współtwórcą koncepcji Bauhausu, którego pierwsze młodzieńcze realizacje architektoniczne powstawały na ziemi drawskiej – w Jankowie, Drawsku Pomorskim, Żołędowie i Gudowie.

16 lutego 2022 roku odbyła się doroczna powiatowa konferencja (sesja wyjazdowa) w BPG Biesiekierz, zorganizowana przez KBP, zatytułowana *Analiza czytelnictwa bibliotek publicznych powiatu koszalińskiego za 2021 rok*.

KS zorganizowała 14 listopada 2022 roku jednodniową konferencję dla bibliotekarzy bibliotek publicznych i szkolnych z województwa zachodniopomorskiego *Młodzież w bibliotece – odbiorca (nie)znany?*.

MBP w Szczecinie, wraz z KP, 10 czerwca zorganizowała konferencję dyrektorów bibliotek powiatowych i dużych miejskich województwa zachodniopomorskiego.

Kolejny raz MBP w Szczecinie, wraz ze Stowarzyszeniem LABIB, Zachodniopomorskim Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Fundacją Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, zorganizowała BiblioLAB – zjazd bibliotekarzy z województwa zachodniopomorskiego. Wydarzenie miało miejsce w dniach 10–12 października 2022 roku pod hasłem *Re-Aktywuj Relacje*.

17 listopada MBP w Szczecinie była partnerem Zachodniopomorskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli podczas konferencji dla nauczycieli z województwa zachodniopomorskiego *Komiks w edukacji humanistycznej* zorganizowanej przez stowarzyszenie POP-ART. Zrealizowano ją online w ramach Zachodniopomorskich Spotkań z Komiksem i Popkulturą BETON 2022. Dotyczyła komiksu w edukacji, historycznego, dla dzieci i japońskich.

X. KADRA BIBLIOTEKARSKA. DOSKONALENIE ZAWODOWE

Z roku na rok spada liczba osób zatrudnionych w zachodniopomorskich bibliotekach. W 2022 roku w bibliotekach publicznych województwa zachodniopomorskiego zatrudnionych było na stanowiskach bibliotekarskich 700 (-5) osób, co stanowiło 83% pracowników działalności podstawowej. Na pełnych etatach pracowało 550 (-4) bibliotekarzy.

Zauważalnym problemem staje się zmniejszanie etatów pracowników bibliotek. Coraz częściej organizator zastępuje odchodzącego na emeryturę dyrektora biblioteki (który jednocześnie na całym etacie pracował na stanowisku bibliotekarskim), dyrektorem na pół etatu, niepełniącym funkcji bibliotekarza. Podobnie dzieje się z szeregowymi pracownikami w małych bibliotekach; odchodzących na emeryturę pełnoetatowych bibliotekarzy zastępuje się zatrudnionymi na niepełny etat.

Zatrudnienie	2019	2020	2021	2022
Pracownicy działalności podstawowej	960	860	836	839
w tym: na stanowiskach bibliotekarskich	762	726	705	699
Etaty przeliczeniowe pracowników działalności podstawowej	843,09	763,03	739,89	745,44
w tym: na stanowiskach bibliotekarskich	685,16	653,31	632,83	627,20

Z powyższej tabeli wynika, że o ile niewiele zmniejsza się liczba pracowników, a w szczególności pracowników działalności podstawowej, o tyle z roku na rok spada liczba etatów przeliczeniowych pracowników na stanowiskach bibliotekarskich.

Liczba pracowników z wykształceniem bibliotekarskim:

Rodzaj wykształcenia	Liczba zatrudnionych
Wyższe bibliotekarskie	279 (-7)
Średnie bibliotekarskie	150 (-15)

Na zmniejszenie liczby bibliotekarzy z wykształceniem bibliotekarskim wpływ miał przede wszystkim naturalny ruch kadrowy, tj. przechodzenie na emeryturę pracowników bibliotek, głównie tych, którzy ukończyli studium bibliotekarskie, oraz likwidacja filii. Coraz częściej obserwuje się brak zastępowania pracowników odchodzących na emeryturę nowymi bibliotekarzami. Ogranicza się liczbę godzin otwarcia placówki lub działów w bibliotece, aby jeden pracownik mógł obsłużyć czytelników korzystających z różnych agend.

Bibliotekarze korzystali ze szkoleń oferowanych przez bibliotekę wojewódzką i biblioteki powiatowe. Szkolenia zorganizowane przez KP opisano w rozdziale XIII.

W 2022 roku 16 bibliotekarzy z bibliotek publicznych województwa uczestniczyło w *Kursie wprowadzającym dla bibliotekarzy „Podstawy bibliotekarstwa”* realizowanym przez KP.

Kilka osób ukończyło studia podyplomowe związane z bibliotekarstwem, zarządzaniem biblioteką i PR instytucji kultury: bibliotekoznawstwo (Wyższa Szkoła Kształcenia Zawodowego we Wrocławiu), menedżer kultury (Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu), bibliotekoznawstwo i informacja naukowa (Uniwersytet Szczeciński), podyplomowe studia menadżerskie (Uniwersytet Gdański), management instytucji publicznych i public relations (Uniwersytet Szczeciński). Kilka osób ukończyło inne studia podyplomowe związane z pracą w bibliotece: terapia zajęciowa z arteterapią, pedagogika pracy z zarządzaniem zasobami ludzkimi, mediacje i negocjacje.

Pracownicy biblioteki w Tucznie ukończyli e-learningowe kursy organizowane przez Studium Prawa Europejskiego: bibliotekarstwo w praktyce, profesjonalna organizacja i zarządzanie biblioteką, zarządzanie dziedzictwem kulturowym.

Kilka osób ukończyło kursy kompetencyjne, między innymi deskryptory Biblioteki Narodowej, wychowawca wypoczynku, instruktor w ośrodku kultury, kurs języka migowego na poziomie elementarnym.

Podczas pandemii oraz często związanego z nią braku możliwości kontaktu bezpośredniego, bibliotekarze przyzwyczaili się do szkoleń, kursów i konferencji organizo-

wanych online. Instytucje kultury i firmy oferowały szkolenia w przestrzeni wirtualnej, nagrane webinaria, filmy instruktażowe. Bardzo często można było korzystać z tych form bezpłatnie.

Bibliotekarze uczestniczyli online w *XIII Kongresie Bibliotek. Spotkajmy się!* zorganizowanym przez FRISI 23 listopada 2022 roku.

Pracownicy kilku bibliotek uczestniczyli w IV Międzynarodowej Konferencji *Nowy wspariały świat Bibliotek czy niepewne jutro* zorganizowanej w dniach 26–27 września 2022 roku w Krakowie.

Dużą popularnością wśród bibliotekarzy województwa zachodniopomorskiego cieszyła się konferencja zorganizowana przez KS 14 listopada 2022 roku – *Młodzież w bibliotece – odbiorca (nie)znany?*. Uczestniczyli w niej pracownicy bibliotek publicznych i szkolnych z kilku powiatów.

Ponadto dla bibliotekarzy powiatu stargardzkiego Książnica wraz z Powiatowym Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli w Stargardzie zrealizowała *Warsztaty Twórczego Czytania – mówię, występuję, wygłaszam*.

MiPBP w Drawsku Pomorskim zorganizowała kilka szkoleń dla bibliotekarzy powiatu drawskiego:

- *Jak stworzyć i prowadzić Klub Planszówek dla młodzieży w bibliotece*
- *Współpraca z otoczeniem lokalnym przy realizacji projektów kulturalnych*
- *Biblioteka jako przestrzeń życia kulturalnego*
- *Diagnozowanie potencjału otoczenia bibliotek.*

Ponadto w bibliotece odbyło się szereg szkoleń w ramach realizacji programów:

BLISKO

- *Diagnozowanie potencjału otoczenia biblioteki;*
- *Biblioteka jako przestrzeń lokalnego życia kulturalnego;*
- *Projekty kulturalne w bibliotece – planowanie, realizacja i ewaluacja;*
- *Dwudniowy warsztat szkoleniowy dla bibliotekarzy i partnerów z opracowywania danych;*
- *Współpraca z otoczeniem lokalnym przy realizacji projektów kulturalnych;*
- *Bezpieczeństwo psychiczne i emocjonalne dzieci i młodzieży – jak je budować na terenie biblioteki;*
- *Jak wspierać osoby z trudnościami emocjonalnymi w powracaniu do równowagi;*
- *Warsztat kreatywności, czyli jak wykorzystać oczywiste przedmioty w nieoczywistych rolach;*
- *Edukacja regionalna w bibliotece.*

Z KSIĄŻKĄ PRZEZ ŚWIAT

- *YouTube – jak sprzedawać kulturę i literaturę w wersji atrakcyjnej dla współczesnego widza.*

BP w Gryfnie zaprosiła bibliotekarzy powiatu gryfińskiego na szkolenia *Biblioteka pachnąca wrażeniami – książka pachnąca przygodą* oraz *Nowatorskie metody pracy*

z dziećmi, natomiast MBP w Chojnie na – *Innowacje technologiczne i trendy w bibliotekarstwie, czyli jak współczesne biblioteki idą z duchem czasu, Canva dla początkujących.*

KBP przygotowała dla bibliotekarzy powiatu warsztaty trenerki KLANZY *Czytaj – baw się – twórz* czyli *pomysły na animację grup dziecięcych i młodzieżowych w bibliotece.*

Bibliotekarze bibliotek publicznych województwa zachodniopomorskiego w 2022 roku skorzystali z poszerzającej się oferty szkoleń, konferencji, seminariów odbywających się online. Były to oferty bezpłatne jak i płatne.

Wśród najczęściej wybieranej oferty były szkolenia firmy Good Books przekształconej w Fundację Good Culture. Przykładowe tematy, z których skorzystali bibliotekarze:

- *Aktualne trendy w marketingu internetowym 2022 dla instytucji kultur;*
- *Biblioteka dla wszystkich;*
- *Biblioteka jako centrum aktywności lokalnej mieszkańców;*
- *Biblioteki – krucha historia;*
- *Biblioterapia. Od złości do radości. Wszystkie emocje w życiu dziecka. Blisko i razem. Program NPRCz Kierunek interwencji 4.1;*
- *Book Clubs – trendy w działaniu bibliotecznych klubów czytelniczych na świecie;*
- *Dlaczego warto i jak założyć fundację lub stowarzyszenie przy bibliotece?;*
- *Dostępność na Facebooku. Tekst alternatywny i napisy, czyli 10 rzeczy, które możesz zrobić aby zwiększyć dostępność;*
- *Edukacja kulturalna i kultura dostępna. Zasady, pomysły, przykłady;*
- *Edukacja regionalna w bibliotece;*
- *Fake newsy: czym są, jak się przed nimi bronić, skąd czerpać rzetelne informacje w Internecie?;*
- *Gry w programach MKiDN;*
- *HR w bibliotece;*
- *Infrastruktura bibliotek 2022 – jak zbudować nowoczesną bibliotekę?;*
- *Instagram bez tajemnic – jak tworzyć Insta Rolki?;*
- *Jak bibliotekarze mogą kształtować kompetencje informacyjne w społeczeństwie?;*
- *Jak napisać dobry projekt animacyjno-kulturalny?;*
- *Jak zaprojektować dobry plakat wydarzenia kulturalnego?;*
- *Jak stworzyć cyfrowy kalendarz adwentowy w Genially?;*
- *Krajowy fundusz dla bibliotek;*
- *Kultura bez barier;*
- *Metody pracy z seniorami w bibliotekach publicznych;*
- *Męskie czytanie. Jak zachęcić mężczyzn do odwiedzania bibliotek?;*
- *Męskie Czytanie pod choinkę, czyli co kupić dla panów czytających i nieczytających?;*
- *Nowe regulacje dotyczące zużycia energii elektrycznej w instytucjach kultury;*
- *Psychologiczne i praktyczne aspekty komunikacji z osobami niepełnosprawnymi i z zaburzeniami psychicznymi;*

- *Programy dotacyjne MKiDN 2023r. przygotuj się!*;
- *Ukraińcy w Bibliotece*;
- *Zagrajmy w przyrodę*.

Często wybieranymi webinariami i spotkaniami były te oferowane przez BN, między innymi *Nowe formy dostępności bibliotek: książkomaty, wrzutnie, aplikacje, bibliobusy; Składanie wniosku Witkac.pl; Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025; Wspólne wypełnianie wniosków K.I. 1. 1.*

Wśród oferowanych szkoleń Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich znalazły się następujące tematy:

Analiza funkcjonowania bibliotek – narzędzia, które ułatwią ci pracę

- *Biblioterapia w pracy z seniorami (seniorzy pełni zdrowia, mądrości i wigoru)*
- *Bibliotekarz infobrokerem*
- *Bibliotekarz trenerem*
- *Cyberbezpieczna biblioteka*
- *Cyfrowe i analogowe patenty na promocję czytelnictwa*
- *Niesztafpowe metody pracy w bibliotece*
- *Książka i czytelnik – niecodzienny duet*
- *Cykl szkoleń dla kadry kierowniczej*.

Nie mniejszym zainteresowaniem cieszyły się szkolenia, webinaria i warsztaty oferowane bibliotekarzom przez FRSI. Wielu z nich uczestniczyło w *XIII Kongresie Bibliotek. Spotkajmy się!*, serii webinarów tematycznych czy szkoleń w ramach kolejnej edycji *Programu Rozwoju Bibliotek*, na przykład:

- *Dobrze jest działać, czyli o skutecznym planowaniu i sprawdzaniu efektów działań;*
- *Dobrze jest być widocznym i słyszalnym, czyli warsztaty o rzecznictwie;*
- *Chmura, kalendarz, jamboard, dysk, zdjęcia, mapy, meet, formularze – jak to działa i jak korzystać na co dzień z narzędzi Google, pracując w bibliotece,*
- *Trenuj z głową. Jak biblioteka może wspierać seniora w trenowaniu pamięci;*
- *Zrób to sam! Jak samodzielnie tworzyć materiały graficzne w darmowych aplikacjach z wykorzystaniem otwartych zasobów;*
- *Czytelnictwo praktyczne, czyli w jaki sposób budować ofertę wokół ważnych dla czytelników tematów;*
- *Trening kreatywności;*
- *Gry planszowe i klocki w bibliotece.*

Inne szkolenia, w których uczestniczyli bibliotekarze to:

- *Biblioteka audio i video;*
- *Budujemy mosty – proste inspiracje na spotkania z młodymi konstruktorami;*
- *Dziecko i rodzic w bibliotece;*
- *Gdzie są młodzi czytelnicy – czyli jak budować społeczność nastolatków wokół biblioteki, korzystając z ich ulubionych aplikacji: Instagram, Tik Tok, You Tube, Snapchat i inne;*

- *Jak rozmawiać o wojnie;*
- *Ogarnąć LinkedIn, czyli jak opowiedzieć swoją historię i zjednać sobie ludzi;*
- *Sieciowanie bibliotek;*
- *Social Media – od strategii do taktyki;*
- *Sprawnie i po ludzku. Praca na odległość;*
- *Sztuka planowania, sztuka rezygnowania;*
- *Świadoma transformacja cyfrowa;*
- *W świecie różnorodności, czyli skąd czerpać inspirację do pracy;*
- *Zarządzanie danymi w organizacji społecznej;*
- *Wirtualne biuro – narzędziownik.*

Wielu bibliotekarzy skorzystało z działań w ramach kampanii *Mała Książka – Wielki Człowiek*. Można było uczestniczyć w konferencji podsumowującej jej pięciolecie oraz w webinarze.

MBP w Szczecinie, wraz ze Stowarzyszeniem LABiB oraz z Zachodniopomorskim Centrum Doskonalenia Nauczycieli, po raz kolejny zorganizowała, 12 października 2022, pod hasłem *Re-Aktywuj Relacje*, BiblioLAB – zjazd bibliotekarzy województwa zachodniopomorskiego.

Liczne biblioteki uczestniczyły w szkoleniach związanych z podniesieniem kompetencji związanych z pracą z bibliotecznym systemem komputerowym. Szkolenia z systemu MAK+ odbywały się w poszczególnych bibliotekach gminnych, na poziomie powiatowym i wojewódzkim. Konsorcjum Sokrates przeprowadziło szkolenia dla użytkowników systemu SOWA a MBP w Kołobrzegu skorzystała ze szkoleń dla korzystających z systemu KOHA.

Trzy biblioteki z powiatów kołobrzесьkiego, koszalińskiego i sławieńskiego brały udział w szkoleniach Fundacji Wspierania Zrównoważonego Rozwoju, realizowanych w ramach przedsięwzięcia *Sieć na kulturę: Dostępność zasobów cyfrowych online. Projekt Sieć na kulturę w podregionie szczecińsko-pyrzyckim oraz koszalińskim* współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach *Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa Działanie 3.2 Innowacyjne rozwiązania na rzecz aktywności cyfrowej*. Celem projektu było podniesienie kompetencji i kwalifikacji cyfrowych zarówno pracowników, jak również osób poniżej 18 roku życia. Cykl szkoleń obejmował wybraną ścieżkę tematyczną, na przykład *Korzystanie z cyfrowych usług na zaawansowanym poziomie* czy *Dostępność zasobów cyfrowych online*.

Bibliotekarze w 2022 roku samodzielnie wyszukiwali i chętnie korzystali ze spotkań i oferty szkoleniowej organizowanej przez wydawnictwa, na przykład:

Wydawnictwo Dwie Siostry:

- *Lekcja ciekawości*
- *Literatura w akcji! Praktyczne pomysły na warsztaty z książką*
- *Książki bez słów w przedszkolu – jak wychować czytelnika*
- *Podróże palcem po... książce – lekcja wiedzy o kulturze*

- *Co knują wydawcy?*

Wydawnictwo Sukurs, wydawca czasopism „Biblioteka Publiczna” i „Biblioteka w Szkole”:

- *Kreatywne formy promocji książki i czytelnictwa w bibliotekach publicznych*
- *Tajniki marketingu bibliotecznego*
- *Ja bibliotekarz – personal branding, czyli jak zaznaczyć swoje miejsce w bibliotece?*
- *Metody pracy z Seniorami w bibliotekach publicznych*
- *Rodzic z dzieckiem w bibliotece publicznej*
- *Jak pisać wnioski o granty dla biblioteki?*
- *Pomysły na warsztaty dla najmłodszych czytelników*
- *Biblioteka – tutaj rozmawiamy o wszystkim.*

Biblioteki skorzystały z oferty Księgarni Tuliszaków, która proponuje szkolenia realizowane z różnymi wydawnictwami, na przykład:

- *Cyfrowe i analogowe patenty na promocję czytelnictwa,*
- *Jak rozwijać zainteresowania czytelnicze dzieci? Wydarzenia czytelnicze jako sposób rozwijania zainteresowań literackich,*
- *Wartościowe rozmowy o odwadze i empatii? Jak dzięki narzędziom myślowym odmienić przyszłość moich uczniów?*
- *Najlepsze książki dla dzieci w wieku szkolnym,*
- *Świat wartości w literaturze dla dzieci i młodzieży. Nowości beletrystyczne,*
- *Książki dla młodych przyrodników,*
- *Książki na zimowy czas,*
- *Karty wyzwania. Kreatywna praca z książką.*

Bibliotekarze uczestniczyli w 14. Forum Młodych Bibliotekarzy zorganizowanym przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich w bibliotekach w Zabrze i Katowicach – 8–9 września 2022 roku.

Dużym zainteresowaniem cieszyły się szkolenia dotyczące akcji Muzeum POLIN:

- *Żonkile*
- *Wielokulturowa Biblioteka.*

Wielu bibliotekarzy zainteresowała oferta szkoleń przedstawiona przez Bibliotekę Pedagogiczną w Toruniu. Uczestniczyli oni w zajęciach – *Canva – tworzenie interaktywnych grafik do zastosowania w edukacji i promocji oraz Psychologiczne i praktyczne aspekty komunikacji z osobami z niepełnosprawnościami i zaburzeniami psychicznymi.*

Bibliotekarze brali udział w okresowych szkoleniach przypominających zasady Ochrony Danych Osobowych organizowanych w bibliotekach bądź innych instytucjach.

Bibliotekarze wykazywali się umiejętnością wyszukiwania ciekawych dla nich portali, szkoleń, webinarów. Korzystali między innymi z webinarów oferowanych przez PWN *Jak bibliotekarze mogą kształtować kompetencje informacyjne w społeczeństwie? Czyli jak skutecznie zwalczać dezinformację?*; Bibliotekę pod Atlantami *Bibliokreacje 7,*

czyli muzyka w bibliotece; Zachodniopomorskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli Biblioteka jak magnes.

Wymienione powyżej warsztaty, szkolenia czy konferencje są przykładowymi formami doskonalenia zawodowego, z których skorzystali zachodniopomorscy bibliotekarze.

Mimo licznego uczestnictwa bibliotekarzy we wszelkich formach szkoleń, warsztatów i konferencji, w żadnych z nich nie uczestniczyli pracownicy z 15 bibliotek w: Płotach, Brzeźnie, Cedyni, Kobylance, Golczewie, Przybiernowie, Wałczu (MBP), Świerznie, Kozielicach, Rąbinie, Świdwinie (GBP), Radowie Małym, Resku, Darłowie (GBP), Sławnie (GBP). Dla większości z nich był to kolejny rok bez doskonalenia zawodowego. Niektóre z bibliotek nie skorzystały z bezpłatnych szkoleń oferowanych przez biblioteki powiatowe (w Chojnie, Gryfinie, Sławnie, Stargardzie).

Powiększa się grupa bibliotek, które w planach budżetowych wykazują brak środków na szkolenia dla pracowników. W 2023 roku żadnych finansów nie zaplanowały na nie biblioteki w Boleszkowicach, Brzeźnie, Kamieniu Pomorskim, Kozielicach, Mieszkowicach, Międzyzdrojach, Mirosławcu, Policach, Połczynie Zdroju, Radowie Małym, Rąbinie, Sławoborzu, Starej Dąbrowie, Szczecinie (MBP), Szczecinku (MBP), Tychowie, Wałczu (PBP), Warnicach, Złocieńcu. Zwykle powodem jest zbyt mała dotacja budżetowa, ale nie zawsze.

XI. INWESTYCJE, MODERNIZACJE, ZMIANY W INFRASTRUKTURZE BIBLIOTEK PUBLICZNYCH

Kilka bibliotek skorzystało z *Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa Priorytet 2 Kierunek interwencji 2.1 Infrastruktura Bibliotek 2021–2025* MKiDN, którego operatorem jest Instytutu Książki. W 2022 roku niektóre z nich rozpoczęły modernizację, część już ją kończyło.

Białogardzka Biblioteka Publiczna w marcu 2022 roku złożyła wniosek do Instytutu Książki o dofinansowanie modernizacji Filii nr 2 przy ulicy Malinowskiego 6 w ramach powyższego programu. Otrzymała pozytywną decyzję dofinansowania na kwotę 821,5 tys. zł, w związku z czym już w grudniu rozpoczęły się prace remontowe. Wkład własny wyniósł 274 tys. zł.

Ponadto, po opuszczeniu budynku przez szkołę podstawową biblioteka zyskała dodatkową przestrzeń, które zostały zaadoptowane na gabinet dyrektora, czytelnia dla dorosłych oraz pomieszczenie socjalne.

MBP w Dziwnowie otrzymała 2 054 166 zł na budowę nowej siedziby, która rozpoczęła się w 2022 roku. Kwotę wkładu własnego w wysokości 1 277 834 zł pokrył organizator.

W 2021 roku spółka gminna Nowe Centrum ukończyła budowę (stan surowy) nowej siedziby MBP w Międzyzdrojach stanowiącej część nowo wybudowanego Centrum Administracyjno-Kulturalnego. W tym samym roku rozstrzygnięto pierwszy nabór wniosków do konkursu w ramach NPRCz 2.0, Priorytet 2 Kierunek interwencji 2.1. Infrastruktura bibliotek 2021–2025. Wniosek złożony przez MBP w Międzyzdrojach *Międzyzdrojska*

Biblioteka dla Każdego rozpatrzono pozytywnie. Otrzymał ostateczną akceptację Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu na kwotę 1 040 083 zł. Koszty ogólne zadania to 1 793 419 zł, z czego 753 336 zł to wkład własny. *Międzyzdrojska Biblioteka dla Każdego* to projekt inwestycyjny związany z wykończeniem pomieszczeń (stan „pod klucz”) oraz zakupem wyposażenia i sprzętu. 22 września 2022 roku nastąpiło otwarcie nowej siedziby międzyzdrojskiej biblioteki.

Biblioteka jest w całości przystosowana dla osób z niepełnosprawnościami:

- posiada plany tyflograficzne na parterze i na piętrze;
- zainstalowano system pętli indukcyjnej w czytelni i sali spotkań (150 m²);
- zastosowano trzy pętłe indukcyjne przenośne przy ladzie do obsługi czytelników w wypożyczalni, czytelni i dziale dla dzieci;
- umieszczono informacje tekstowe w języku polskim i angielskim;
- na parkingu wydzielono miejsca postojowe dla osób z niepełnosprawnościami;
- zamontowano windę ułatwiającą komunikację pionową;
- toalety dostosowana dla osób z niepełnosprawnościami (na parterze i piętrze);
- na końcach poręczy przy schodach zamieszczono oznaczenia pisane alfabetem Braille’a;
- w czytelni internetowej jedno stanowisko komputerowe z programem SuperNova przystosowano dla osób niewidomych;
- zakupiono powiększalnik dla osób niedowidzących oraz Auto-Lektora Braille’a (urządzenie lektorskie służące do odczytywania głosem syntetycznym tekstu drukowanego), tablet z programem *Mówik* przeznaczony dla osób mających problemy z mówieniem, sprzęt do audiodeskrypcji;
- niezastosowano progów, pomieszczenia dobrze oświetlono światłem dziennym;
- wykonano czytelne oznaczenia pomieszczeń, podpisy również w języku Braille’a, czytelne oznaczenia na ścianach dojścia do poszczególnych sal;
- wyznaczono strefy odpoczynku (siedziska w regałach na książki) – duża liczba miejsc, elementy ożywienia przestrzeni – roślinność;
- zorganizowano wypożyczalnię czytaków, czytników, możliwość otrzymania bezpłatnych kodów do e-booków, audiobooków, duży dział z książkami z wielką czcionką.

MBP w Nowogardzie pozyskała 1 256 270 zł na projekt *Rewitalizacja – modernizacja budynku Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Stefana Żeromskiego w Nowogardzie* (z czego 876 160 zł w 2022 roku, 55,5 tys. zł w 2021). Wkład własny w 2022 roku wyniósł 276 tys. zł. Obecnie trwają prace budowlane.

B-GCK w Przelewicach w ramach programu *Infrastruktura Bibliotek* otrzymała dotację w wysokości 1 979 150 zł na projekt *Biblioteka – Gminne Centrum Kultury w Przelewicach. Biblioteka na plus w nowej siedzibie*.

W 2022 roku do Filii w Nowym Chwalimie BP w Barwicach kupiono piec CO. Zamontowano także dwa grzejniki. Całość sfinansowano z funduszu sołeckiego. Pod

koniec 2022 roku placówka otrzymała darowiznę od mieszkanki Nowego Chwalimia, którą przeznaczyła na zakup regałów, przyborów plastycznych oraz nagród dla dzieci biorących udział w konkursach organizowanych przez bibliotekę w 2023 roku.

Do BP w Barwicach zakupiono ze środków budżetowych: 3 regały na książki do Kąci-ka Małego Czytelnika, 22 nowe lampy do całej biblioteki, elektryczny ekran projekcyjny.

W M-GBP w Bobolicach dokonano modernizacji czytelnicy oraz stworzono strefę dziecięcą. Odmalowano ściany, zakupiono stoliki, krzesła, dywan, tło bajkowe, fototapetę, rolety oraz nowe regały dostosowane do wzrostu małych czytelników. Do wzbogacenia zajęć czytelniczych zakupiono pacynki oraz stroje postaci bajkowych. Modernizacja pomieszczenia biblioteki dofinansowana była w ramach programu grantowego Polskich Sieci Elektroenergetycznych S.A. „Wzmocnij swoje otoczenie”. Kwota dofinansowania 20 000 zł.

We wrześniu 2022 roku rozpoczęła się inwestycja mająca na celu remont i modernizację budynku, w którym znajduje się BP w Dobrej. Poprawi ona w znacznym stopniu standard i estetykę placówki. Inwestycja finansowana jest w 90% ze środków pozyskanych z *Programu Inwestycji Strategicznych – Polski Ład*, natomiast pozostałe 10 % stanowi wkład własny gminy Dobra.

W MiPBP w Goleniowie wykonano remont toalety z dostosowaniem dla osób niepełnosprawnych na parterze budynku Biblioteki, obejmujący roboty budowlane i wykończeniowe wraz ze stolarką drzwiową, instalacje sanitarne i elektryczne.

MBP w Gryficach w 2022 roku wykonała:

- remont magazynu bibliotecznego,
- osuszanie ścian piwnicznych metodą iniekcji w siedzibie głównej,
- remont korytarzy piwnicznych w siedzibie głównej,
- montaż pochwyków przy wejściu oraz przy podjeździe dla wózków inwalidzkich w siedzibie głównej,
- wymianę lamp i oświetlenia na energooszczędne w siedzibie głównej
- oraz w filiach w Górzycy i Ościęcinie,
- w filiach w Górzycy i Ościęcinie panele grzewcze na podczerwień,
- impregnację środkiem ognioodpornym schodów i pochwyków na klatce schodowej w siedzibie głównej.

W 2022 roku BP w Ińsku pozyskała nowy lokal, który poprawił standard metrażowy (z 15 na 67 m²). Budynek w pełni należy do gminy, w związku z czym w momencie przenosin nie poniesiono żadnych kosztów finansowych.

W połowie 2022 roku gmina Miasto Kołobrzeg przekazała MBP nowo wybudowany lokal dla filii nr 1 (uruchomienie placówki zaplanowano na styczeń 2023). Lokal jest inwestycją gminy Miasto Kołobrzeg finansowaną ze środków samorządowych w latach 2020–2022, dostosowaną do potrzeb osób niepełnosprawnych. Z założenia ma realizować zadania i pełnić funkcje biblioteczno-klubowe dla „sypialni” Kołobrzegu – osiedla Ogrody.

W wyniku awarii instalacji wodno-ciepłowniczej budynku przy ulicy Brzozowej (własność spółdzielcza) w drugiej połowie roku doszło do kolejnego zalania pomieszczeń i zbiorów biblioteki młodzieżowej. W oczekiwaniu na planowany przez spółdzielnię remont kapitalny, podjęto decyzję o zmianach organizacyjnych i funkcjonalnych feralnego pomieszczenia. Przeniesiono bibliotekę młodzieżową oraz wypożyczalnię audiobooków do budynku głównego, przy ulicy Frankowskiego, a opustoszałe pomieszczenie przekształcono na salę działalności edukacyjno-kulturalnej dla pozostałych agend – Biblioteki Dziecięcej i Wypożyczalni Beletrystyki.

Z inicjatywy mieszkańców KBP pozyskała środki finansowe w ramach budżetu obywatelskiego Miasta Koszalin w 2021 roku na rewitalizację terenu wokół Filii nr 9 KBP pod nazwą *Nasz wspólny park*. Na osiedlu Wspólny Dom stworzono ogród, który stał się ogólnodostępnym miejscem wypoczynku, wydarzeń kulturalnych. Całkowity koszt inwestycji wyniósł 120 tys. zł. Dodatkowo w październiku kupiono i zamontowano urządzenie zabawowe o wartości 10 tys. zł. ze środków *Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii*.

W grudniu 2022 roku w bibliotece głównej KBP przeprowadzono ze środków własnych modernizację oświetlenia starego typu na oświetlenie LED. Wartość przeprowadzonej modernizacji 6,9 tys. zł.

W 2022 roku wyremontowano pomieszczenia Filii w Lejkowie i Pękaninie GBP w Malechowie. Inwestycję finansowano z dotacji i budżetu na 2022 rok gminy Malechowo.

Od 2020 roku trwa remont budynku CK w Resku, w którym mieści się BPMiG Resko. Projekt ośrodka przewiduje wyposażenie obiektu w dźwig platformowy, przebudowę pomieszczeń, zakup wyposażenia, montaż pomp ciepła, wymianę oświetlenia, instalację wentylacji, zagospodarowanie placu przed budynkiem oraz wprowadzenie udogodnień dla osób niepełnosprawnych. Projekt *Zwiększenie potencjału Centrum Kultury w Resku w zakresie funkcji kulturalnych, edukacyjnych i społecznych* jest inwestycją, która otrzymała unijne dofinansowanie w oparciu o projekt przygotowany przez ekspertów Najda Consulting. Otrzymał on dofinansowanie w ramach *Działania 9.3 Wspieranie rewitalizacji w sferze fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014–2020*. Całkowity koszt projektu wyniósł 5 278 881,29 zł, natomiast wartość dofinansowania to 3 957 660,94 zł. W 2022 roku zakończył się remont budynku CK. Przeniesienie biblioteki do wyremontowanych pomieszczeń zaplanowano na luty 2023 roku.

Filia w Węgorzewie Biblioteki Publicznej Gminy i Miasta w Sianowie przeszła gruntowny remont. Obiekt został przystosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, zostało zmodernizowane wejście do budynku oraz udogodnienia wewnątrz budynku. Poszerzono wejście, aby osoby na wózku mogły swobodnie się poruszać. Ponadto przygotowano 16 miejsc dla czytelników z niepełnosprawnościami. Na 16 komputerach zainstalowany jest program *Równość człowieka głuchego, komunikacja osób niesłyszących i niedosłyszących*, oraz kamerki do obsługi tego programu.

W Filii nr 2 w Trzyniku GBP w Siemyślu wykonano remont dwóch toalet, korytarza, kuchni oraz włączono do obiektu dodatkowe pomieszczenie o powierzchni 25 m² (wcześniej była to część mieszkania komunalnego). Wymieniono częściowo (w połowie budynku, w pomieszczeniach, które podlegały remontowi) całą instalację wodno-kanalizacyjną, grzewczą oraz elektryczną. Finansowanie w części dotyczącej modernizacji leżało po stronie organizatora, ze względu na status budynku (organizator nadal jest właścicielem, a GOKiB w Siemyślu użytkuje pomieszczenia na podstawie umowy użyczenia). Finansowanie, w części dotyczącej remontu, pokryto z dotacji podmiotowej i rozliczono w dziale ośrodka kultury (w budynku prowadzona jest zarówno działalność biblioteczna, jak i kulturalna). Organizacja, przebieg i odbiór wszystkich prac leżał w całości po stronie ośrodka.

Urząd gminy, w ramach działania *Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich*, w operacji *Doposażenie Centrum Kultury i Rekreacji w Starej Dąbrowie*, wyposażył między innymi GBP w nowe regały, fotele, biurka i ladę biblioteczną.

W 2022 roku KS wraz z gminą Miasto Stargard realizowała partnerski projekt współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach RPO Województwa Zachodniopomorskiego 2014–2020 po nazwą *Książnica Stargardzka – biblioteka zaangażowana społecznie*. Posiadał charakter inwestycyjny. Zakładał przeprowadzenie kompleksowej rewitalizacji przestrzeni publicznej i rozszerzenie działań społecznych, edukacyjnych i kulturalnych realizowanych w KS. Zakończenie realizacji zaplanowano na połowę 2023 roku.

W 2022 roku na potrzeby MBP w Szczecinie pozyskano nowy obiekt, w którym funkcjonuje Magazyn Druków Zbędnych, e-sklep oraz stanowiska do digitalizacji materiałów bibliotecznych.

Po remoncie otwarto dla czytelników filie nr 10 i 46. W ubiegłym roku w filii nr 10 pomalowano ściany i sufity, zamontowano panele podłogowe oraz wykafelkowano toaletę. W filii nr 46 wyremontowano kotłownię, wymieniono kocioł gazowy i grzejnik, zakupiono nowe wyposażenie (między innymi regały i inne meble) oraz zamontowano system alarmowy.

Gmina Świeszyno uzyskała w 2022 roku dofinansowanie na realizację projektu *Kulturalna przestrzeń turystyczno-rekreacyjna w Świeszynie* w ramach poddziałania 19.2 *Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność* objętego *Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020*. W ramach przedsięwzięcia, w 2023 roku zaplanowano zagospodarowanie terenu przy CKiBPG Świeszyno. Zaprojektowano dwie drewniane wiaty rekreacyjne, o wymiarach 8 x 3,5 m, wraz ze stołami i ławkami, nowe palenisko (miejsce na ognisko) z rusztem oraz ławkami wokół. W miejscu gdzie jest największa różnica terenu zaplanowano montaż barierek zabezpieczających. Ponadto przewidziano oświetlenie wiat oraz zewnętrzną szafkę energetyczną. Koszt inwestycji oszacowano na 131 374,73 zł przy dofinansowaniu w kwocie 83 593 zł.

W BPMiG Tuczno wyremontowano pomieszczenie biurowe, w którym wymieniono zniszczoną podłogę drewniano-gumową na kafelki oraz wymieniono oświetlenie na energooszczędne LED. Zakupiono 5 regałów, w tym 4 na książki, 2 biurka i 2 stoliki na prasę.

W GBP w Tychowie poprawiono estetykę działu dziecięcego. Stworzono kącik czytelniczy (pomalowano pomieszczenie, zakupiono 2 regały oraz 2 fotele). Przedsięwzięcie sfinansowano ze środków pozyskanych z dotacji przyznanej przez Gminną Komisję Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

BPG Wałcz wyremontowała trzy pomieszczenia (malowanie i wyrównywanie ścian, wymiana oświetlenia) w tym dwa zostały całkowicie wyposażone w regały książkowe, stoły i krzesła. W regały, domki i dywan doposażono czytelną dziecięcą. W dwóch dodatkowych salach wymieniono oświetlenie. Poprawiono estetykę w całym budynku. Kupiono pralkę i ekspres do kawy. Wszystko to sfinansowano z dotacji organizatora.

XII. POZABUDŻETOWE ŹRÓDŁA POZYSKIWANIA ŚRODKÓW NA DZIAŁALNOŚĆ BIEŻĄCĄ I INWESTYCJE. UDZIAŁ W PROGRAMACH, KONKURSACH, GRANTACH. SPONSORING

W 2022 roku z dotacji w ramach *Kierunku interwencji 1.1. Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych Priorytetu 1 Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021–2025*, ze 113 uprawnionych bibliotek skorzystało 99 instytucji województwa zachodniopomorskiego (o 4 biblioteki mniej niż w 2021). Biblioteki otrzymały 1 070 864 zł na zakup książek, czasopism i audiobooków oraz usługi udostępniania e-booków. Niestety z programu nie skorzystało aż 14 uprawnionych bibliotek:

- w Boleszkowicach, Kozielicach, Bierzwnicy, Rąbinie i Sławoborzu z powodu zbyt małych kwot przeznaczonych przez organizatora na zakup nowości;
- w Tychowie, Maszewie, Cedyni, Golczewie, Rymaniu, Policach, Kołbaskowie, Kobylance i Białym Borze z powodu zamknięcia wszystkich placówek w soboty.

Biblioteki w Boleszkowicach, Bierzwnicy, Golczewie, Kołbaskowie, Kozielicach i Rąbinie po raz kolejny nie występowały o dofinansowanie na zakup zbiorów.

Kilka bibliotek skorzystało z Programu *NPRCz 2.0, Priorytet 2 Kierunek interwencji 2.1. Infrastruktura bibliotek 2021–2025 MKiDN*, którego operatorem jest Instytut Książki. W 2022 roku niektóre z nich rozpoczęły modernizację, inne już ją kończyły.

Biblioteka w Białogardzie, w ramach projektu *Modernizacja Filii nr 2 Białogardzkiej Biblioteki Publicznej im. Karola Estreichera w Białogardzie*, otrzymała dotację 821,5 tys. zł. Wkład własny wyniósł 274 tys. zł.

MBP w Dziwnowie otrzymała 2 054 166 zł na budowę nowej siedziby, która rozpoczęła się w 2022 roku. Kwotę wkładu własnego w wysokości 1 277 834 zł pokrył organizator.

W 2021 roku Spółka gminna Nowe Centrum ukończyła budowę (stan surowy) nowej siedziby MBP w Międzyzdrojach, stanowiącej część nowo wybudowanego Centrum Administracyjno-Kulturalnego. W tym samym roku rozstrzygnięto pierwszy nabór wniosków do konkursu przeprowadzanego w ramach *NPRCz 2.0, Priorytet 2 Kierunek*

interwencji 2.1. *Infrastruktura bibliotek 2021–2025*. Wniosek *Międzyzdrojska Biblioteka dla Każdego* rozpatrzono pozytywnie. Otrzymał ostateczną akceptację Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu na kwotę 1 040 083 zł. Koszty ogólne zadania wyniosły 1 793 419 zł, z czego 753 336 zł to wkład własny. *Międzyzdrojska Biblioteka dla Każdego* to projekt inwestycyjny związany z wykończeniem pomieszczeń (stan „pod klucz”) oraz zakupem wyposażenia i sprzętu. 22 września 2022 roku nastąpiło otwarcie nowej siedziby międzyzdrojskiej biblioteki.

MBP w Nowogardzie pozyskała 1 256 270 zł na projekt *Rewitalizacja – modernizacja budynku Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Stefana Żeromskiego w Nowogardzie* (z czego 876 160 zł w 2022 roku, 55,5 zł w 2021). Wkład własny w 2022 roku wyniósł 276 tys. zł. Obecnie trwają prace budowlane.

B–GCK w Przelewicach, w ramach programu *Infrastruktura Bibliotek*, otrzymała dotację w wysokości 1 979 150 zł na projekt *Biblioteka na plus w nowej siedzibie*.

Pięć bibliotek otrzymało dofinansowanie w ramach *Programu Instytutu Książki Kraszewski. Komputery dla bibliotek 2022*. GBP w Baniach otrzymała 13,2 tys. zł, wkład własny wyniósł 4,4 tys. zł. M–GBP w Bobolicach otrzymała dofinansowanie w kwocie 10 tys. zł, wkład finansowy wyniósł 2 tys. zł. ramach realizacji projektu zakupiono oprogramowanie biurowe, projektor oraz dwa dyski zewnętrzne. Dotacja dla B–GCK w Przelewicach wyniosła – 13 tys. zł, dla MBP w Sławnie – 21 320 zł. Dla GBP w Wi duchowej dotacja wyniosła 28 965 zł, przy wkładzie własnym 5,2 tys. zł.

Ponadto:

GBP w Baniach pozyskała darowizny od lokalnych firm w łącznej kwocie 4,4 tys. zł na zakup regałów i półek na książki oraz foteli do stanowisk komputerowych dla czytelników.

Pod koniec 2022 roku filia BP w Barwicach otrzymała darowiznę od mieszkanki Nowego Chwalimia w wysokości 2 tys. zł, którą przeznaczyła na zakup regałów, przyborów plastycznych oraz nagród dla dzieci biorących udział w konkursach organizowanych przez bibliotekę w 2023 roku.

Od dwóch lat odnawiana jest dotacja w ramach porozumienia pomiędzy powiatem szczecineckim a gminą Barwice zawartego 6 kwietnia 2020 roku w sprawie powierzenia gminie Barwice prowadzenia zadania publicznego powiatu szczecineckiego w zakresie kultury, zmienione aneksem nr 2 z 4 lutego 2022 roku. Dotacja wyniosła 8 tys. zł, sfinansowano z niej spotkania autorskie oraz zakup książek kamishibai w formie kart narracyjnych wykorzystywanych podczas spektakli.

W 2022 roku do Filii w Nowym Chwalimiu BP w Barwicach kupiono piec CO. W pomieszczeniu biblioteki zamontowano dwa grzejniki. Całość sfinansowano z funduszu sołeckiego (14 tys. zł) i budżetu Urzędu Miejskiego w Barwicach (19 746,45 zł).

GBP w Będzinie, w ramach inicjatywy Fundacji Polskiego Funduszu Rozwoju pod nazwą *Wakacyjna AktywaKACJA*, pozyskała 4 tys. zł na warsztaty z tworzenia teatrzyków kamishibai oraz wyjazd do Teatru Muzycznego Adria.

GBP w Stanominie (gmina Białogard) pozyskała środki na realizację projektu *Rybacki plac zabaw w Podwilczu* w ramach *Programu Operacyjnego Rybactwo i Morze Mieleńskiej Lokalnej Grupy Rybackiej*. Pozyskane środki to kwota 39 579,64 zł, wkład własny – 18 008,96 zł.

GBP w Bierzwniku udało się pozyskać fundusze na projekt MKiDN *Nowe spojrzenie na Ballady i romanse Adama Mickiewicza*. Łącznie opiewał on na kwotę 14 015 zł (dotacja wyniosła 11 tys. zł). Zorganizowano między innymi warsztaty edukacyjne, głośne czytanie, konkurs pięknego czytania, prezentację wystawy tematycznej.

MBP w Choszczynie doposażyła księgozbiór biblioteki głównej w Bierzwniku w książki o wartości 1,2 tys. zł z dotacji celowej Starostwa Powiatowego w Choszczynie.

W BPG Biesiekierz, w ramach projektu *Równać Szanse 2022*, sfinansowano między innymi cykl warsztatów z młodzieżą pod nazwą *Cudze chwalicie... a swoje znacie?* oraz rajdy piesze dla mieszkańców gminy. Na działania biblioteka otrzymała 10 tys. zł.

Kolejny rok, wspólnie ze Stowarzyszeniem Środkowopomorska Grupa Działania, realizowano projekt *Strefy Aktywności Społecznej*. Za otrzymane fundusze kupiono namiot, tablet, aparat fotograficzny oraz sprzęt nagłaśniający.

M-GBP w Bobolicach zrealizowała szereg projektów z funduszy zewnętrznych:

- Na dwa działania profilaktyczne, *Kolorowe lato z biblioteką* oraz *Książka-moja Arkadia*, od Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych otrzymała dofinansowanie w kwocie 3650 zł.
- od Polskich Sieci Elektroenergetycznych S.A., z programu *Wzmocnij swoje otoczenie*, otrzymała grant w wysokości 20 tys. zł na działanie *Modernizacja pomieszczenia Biblioteki i stworzenie dziecięcej strefy czytelniczej*. Projekt zakłada stworzenie miejsca przyjaznego dzieciom, w którym mogą nie tylko wypożyczyć i przeczytać książkę, ale również miło i kreatywnie spędzić czas wolny i rozwijać swoje zainteresowania.
- W czerwcu 2022 roku biblioteka zakończyła realizację projektu Fundacji Orlen *Moje miejsce na Ziemi*. Realizowany był od października 2021 roku do 30 czerwca 2022. W ramach realizacji zadania zakupiono 4 regały biblioteczne oraz książki z serii *Wielkie Litery*. Ponadto przeprowadzono dwa konkursy promujące działania proekologiczne, akcje czytelnicze/bookcrossingowe w plenerze oraz kampanię informacyjną o ochronie środowiska dla mieszkańców gminy Bobolice. Kwota dofinansowania wyniosła 10 tys. zł – 2,4 tys. zł wykorzystano w 2021 roku, natomiast 7,6 tys. zł wydatkowano w 2022.
- Nieformalna grupa bibliotekarzy złożyła wniosek do programu *Mikrodotacje, lokalne przedsięwzięcia FIO* na działanie *Podziel się pasją czytania*. Otrzymała grant w kwocie 5 tys. zł. Projekt realizowano od 1 czerwca do 31 sierpnia 2022 roku. Zakupiono 3 minibusy czytelnicze, które postawiono w parku Miejskim Na Skarpie w Bobolicach, przy świetlicy wiejskiej w Kłaninie oraz na Rajskiej Plaży w Poroście. Zaplanowano również trzy spotkania Booktalking –

gawędy o książkach oraz ich zbiorke, w celu uzupełnienia budek. Płatnikiem była Koszalińska Agencja Rozwoju Regionalnego.

MBP w Bornem Suliniowie otrzymała dofinansowanie do kilku projektów realizowanych w 2022 roku:

- Na projekt *Czy to bajka, czy nie bajka...* otrzymała dofinansowanie ze środków Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu pochodzących z programu *Partnerstwo dla książki* w wysokości 30 tys. zł, kwota wkładu własnego wyniosła 8250 zł.
- *Fotografia w oczach dzieci* – środki Fundacji BGK z trzeciej edycji programu *Dzieci Kapitana Nemo*, dofinansowanie w wysokości 13 385 zł.
- Ze środków Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu pochodzących z Funduszu Promocji Kultury – program rządowy *Promocja Czytelnictwa* otrzymała dofinansowanie na projekt *Książką połączeni* w wysokości 21 490 zł, wkład własny wyniósł 5,8 tys. zł. W ramach realizacji przedsięwzięcia między innymi przeprowadzono warsztaty tworzenia okładki książkowej oraz podchody literackie w filii MBP w Radaczu. Uczestniczące w zabawie dzieci odpowiadały na pytania i rozwiązywały zagadki związane z bohaterami bajek.
- W ramach *Programu Działaj Lokalnie* Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności realizowano zadanie *W stronę włoskiego słońca*, na które biblioteka otrzymała 3950 zł.
- W ramach programu IT For She Kids *Laboratorium przyszłości* zakupiono projektor. Dotacja wyniosła 1,5 tys. zł, a wkład własny – 0,5 tys. zł.

Dzięki współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych M-GBP w Chociwlu otrzymała wsparcie w kwocie 1,5 tys. zł na materiały plastyczne, dekoracyjne i poczęstunek dla uczestników spotkań organizowanych zgodnie z działaniami statutowymi instytucji.

MBP w Choszczynie na realizację zadań *Przeciwdziałanie alkoholizmowi* oraz *Zwalczanie narkomanii i przemocy domowej* pozyskała łącznie 9 tys. zł (jako dotację celową od gminy Choszczno).

W bibliotece tej odbyło się także spotkanie autorskie z Pawłem Nawałem Mateńczukiem opłacone przez Stowarzyszenie Projekt Choszczno, a z okazji jubileuszu jej 75-lecia zorganizowano wydarzenie *Mistrzowie słowa – spotkanie z profesorem Jerzym Bralczykiem i Michałem Ogórkim* – wysokość kwoty darowizny od Stowarzyszenia Projekt Choszczno wyniosła 9 tys. zł.

MBP Darłowo pozyskała sponsora nagrody w II Nadmorskim Dyktandzie – wysokość otrzymanych środków wyniosła 300 zł.

W 2022 roku BPMiG w Dębnie pozyskała grant w formie darowizny, w wysokości 15 tys. zł, od Fundacji BGK w ramach konkursu *Skrzydła dla Mamy* (edycja trzecia). Projekt pod hasłem MAMY W DZIAŁANIU!!! cieszył się bardzo dużym zainteresowaniem. Złożyły się na niego cykl warsztatów, panele dyskusyjne i sesje

zdjęciowe. Największą popularnością cieszyły się warsztaty jogi i bliskości, samoobrony i psychologiczne.

Z funduszu Celowego Związku Gmin w Długoszynie CZG-12. EKO W DZIAŁANIU biblioteka pozyskała 1 tys. zł na zakup książek i gier planszowych o tematyce ekologicznej. W ramach realizacji przedsięwzięcia odbyły się w trybie stacjonarnym i online, cieszące się bardzo dużym zainteresowaniem, zajęcia literacko-ekologiczne. Celem projektu było kształtowanie postaw i kultury ekologicznej najmłodszych mieszkańców oraz aktywna edukacja ekologiczna, dotycząca selektywnej zbiórki odpadów i ponownego wykorzystania opakowań.

Biblioteka w Dobrej koło Szczecina, wchodząca w skład GCKiB, otrzymała grant (w 2021), z programu *Moje miejsce na Ziemi* Fundacji Orlen, w kwocie 5 tys. zł, na projekt *Pokoloruj mój świat* realizowany w 2022 roku. Przeprowadzono warsztaty malowania na płótnie i tworzenia flag (powstała aleja flag) oraz *Drugie życie koszulki* (powstała wystawa prac dzieci), a także zorganizowano piknik z minifestiwalem kolorów, bańkami mydlanymi i kolorowym proszkiem holi.

Z Fundacji Batorego, w akcji *Masz głos*, pozyskano fundusze na wsparcie działań skierowanych do dzieci i młodzieży w ramach *Działania finansowanego z darowizny Leszka i Tamary Kołakowskich przekazanej przez Fundację im. Stefana Batorego*. Środki w wysokości 2,5 tys. zł biblioteka otrzymała w 2021 roku, a realizacja nastąpiła w 2022. Był to MiniFestiwal książki dla dzieci oraz zakup książek.

Od pełnomocnika wójta ds. profilaktyki GBP w Dolicach otrzymała 1,5 tys. zł na zakup nagród dla uczestników *Przeglądu Form Teatralnych*, którego temat *Tolerancja* poświęcono Ukrainie i uchodźcom.

MiPBP w Drawsku Pomorskim, jako druga biblioteka w województwie zachodniopomorskim, pozyskała dotację z Priorytetu 4 *Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025*, w konkursie dotacyjnym BLISKO (Kierunek Interwencji 4.1 NPRCz 2.0). Bibliotece przyznano dotację całościową w wysokości 137,5 tys. zł, z czego w pierwszym roku dofinansowanie wyniosło 69,9 tys. zł, wkład własny do programu wynosił 10 tys. zł, dotacja gminy Drawsko Pomorskie również 10 tys. zł. W 2022 roku wydatkowano 69 258,27 zł dofinansowania i łącznie 19 972,16 zł wkładu własnego.

Ponadto MiPBP w Drawsku Pomorskim w 2022 roku była beneficjentem w kolejnych trzech projektach, w których zrealizowano kilkadziesiąt rodzajów różnych działań edukacyjnych, kulturalnooświatowych i promocyjnych:

- *Przystanek: Biblioteka. Tu jesteś u siebie!* – program *Partnerstwo dla książki* Instytutu Książki, ze środków MKiDN – otrzymano 33 tys. zł dofinansowania. W 2022 roku wydatkowano z dofinansowania 32 974,39 zł i 15 795,08 zł wkładu własnego. Odbywały się spotkania z autorami książek, konkursy, warsztaty programowania i robotyki, plastycznoliterackie inspirowane literaturą podróżniczą, czytelnicze i literackoedukacyjne, spotkania klubów czytelniczych. Działał też Biblioteczny Klub Seniora.

- *Z książką przez świat* – program *Promocja czytelnictwa* Instytutu Książki, ze środków MKiDN pozyskano 36 750 zł dofinansowania. W 2022 roku wydatkowano 36 667,29 zł z dotacji i 17 354,53 zł wkładu własnego. W zadaniu zaplanowano trzy grupy działań promujących czytelnictwo – dla dzieci w wieku 0–12 lat, dla młodzieży 13–18 lat oraz dorosłych i seniorów.
- *Śladami Stasia i Nel* – działania edukacyjno-czytelnicze dla dzieci w wieku 0–12 lat.
- *Książka oknem na świat* – działania czytelnicze dla młodzieży w wieku 13–18 lat, *Podróże po kulturze* – cykl działań czytelniczych adresowanych do seniorów i osób dorosłych.
- *Różni. Równi. Ważni. Biblioteka dla wszystkich* – dofinansowanie otrzymano z FRSI w wysokości 26 140 zł na zatrudnienie asystentów/asystentek z Ukrainy oraz na zakup pomocy dydaktycznych i realizację zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży, uczestnictwo w szkoleniach, wyposażenie biblioteki w sprzęt, materiały edukacyjne i akcesoria do realizacji zajęć szkolnych online i zajęć dodatkowych (roboty edukacyjne, laptopy, tablety, zestawy muzyczne).

Cztery imprezy organizowane przez BP w Gryfnie zostały dofinansowane przez PGE GiEK S.A.: *Noc Świętojańska, Narodowe Czytanie, Dyktando Gryfińskie, Gryfińskie Koncerty Organowe*. Klauzula poufności zamieszczona w umowie sponsoringowej nie pozwala bibliotece na ujawnienie wysokości otrzymanej kwoty.

Filia w Krosinie GBP w Grzmiącej otrzymała od miejscowego Zakładu Przemysłu Drzewnego kwotę 500 zł na dofinansowanie Nocy Bibliotek oraz na spotkania z dziećmi pod hasłem *Słodki poczęstunek i czytanie książek w bibliotece*.

W 2022 roku od Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Kamieniu Pomorskim PiMBP pozyskała 1,9 tys. zł na spektakl Teatru przy Stoliku.

Ze środków Miejskiego Programu Przeciwdziałania i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (dotacja gminy Miasto Kołobrzeg) MBP w Kołobrzegu trzykrotnie otrzymała środki na realizację projektów:

- *Biblioteka bezpieczna i przyjazna dziecku 2022* – 40 tys. zł, bez wkładu własnego;
- *Dajemy słowo – biblioteka dla wszystkich 2022* – 15 tys. zł, bez wkładu własnego;
- *Program Mali Aktywni Kołobrzeżanie 2022* – 49 tys. zł, bez wkładu własnego (piknik sportowo-rekreacyjny mających na celu promowanie różnorodnej aktywności ruchowej oraz zdrowych nawyków żywieniowych wśród kołobrzeskich dzieci).

KBP realizowała projekt *Romantycznie w sercu miasta* dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury w ramach programu *Ballady i Romanse*. Dofinansowanie wyniosło 12 tys. zł ze środków MKiDN (całkowity koszt zadania – 19 659 zł). Projekt zrealizowano w dniach 28–29 czerwca 2022 roku.

KBP w ramach Budżetu Obywatelskiego Miasta Koszalina na 2021 rok realizowała zadanie *Nasz wspólny park* – ogród społeczny przy filii bibliotecznej nr 9. Całkowity

koszt inwestycji wyniósł 120 tys. zł. Dodatkowo w październiku 2022 roku kupiono i zamontowano urządzenie zabawowe o wartości 10 tys. zł ze środków Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

Z Funduszu Naturalnej Energii opłacono projekt GBP w Manowie *MOP czyli Manowskie Osobliwości Przyrody*. Był on realizowany dzięki grantowi finansowemu w kwocie 9,8 tys. zł. Organizatorem konkursu był Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A., a partnerem konkursu Fundacja Nasza Ziemia. Koszt własny wyniósł 1045,70 zł.

Na projekt *Mobilna Biblioteka* GBP w Manowie pozyskała 5745 zł z Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności w ramach programu *Działaj Lokalnie*. Koszt własny wyniósł 850,58 zł.

BPGiM w Płotach pozyskała od gminy Płoty 6 tys. zł na remont dachu.

Dzięki udziałowi w konkursie *Cyfrowe Supermoce*, będącym częścią projektu *Kompetencje 3.0*, realizowanego w ramach przedsięwzięcia *Digital Inclusion International Project* finansowanego zgodnie z umową zawartą pomiędzy FRSI a Good Things Foundation, BPMiG w Polanowie pozyskała 11,9 tys. zł. Wkład własny nie był wymagany.

Biblioteka pozyskała również pojedynczych sponsorów w postaci osób prywatnych. Otrzymała 1 tys. zł na gry planszowe. Bank Spółdzielczy w Sławnie współsponsorował wyjazd do Politechniki Koszalińskiej na Zachodniopomorski Festiwal Nauki w kwocie 300 zł. Nadleśnictwo Polanów podarowało 1,3 tys. zł na opłacenie przejazdu autokarem oraz na nagrody w konkursie ekologicznym.

W 2022 roku B-GCK w Przelewicach, oprócz dwóch programów MKiDN – *Kraszewski. Komputery dla bibliotek i Infrastruktura Bibliotek* – była, realizując zadanie *Doposażenie Gminnego Centrum Kultury w Przelewicach na potrzeby rozszerzenia edukacji kulturalnej*, beneficjentem jeszcze jednego programu ze środków MKiDN – *Infrastruktura Domów Kultury*. Dotacja wyniosła 20 tys. zł.

Ponadto Stowarzyszenie DOTKNIJ KULTURY, którego członkami są pracownicy jednostki, realizowało projekt *Spotkajmy się – polsko-ukraińskie warsztaty kulinarne* w ramach *Programu Społecznik* (5 tys. zł).

BPGiM w Sianowie otrzymała 6,7 tys. zł za sponsoring reklamowy oraz 3 tys. zł ze Starostwa Powiatowego w Koszalinie.

MBP w Sławnie otrzymała dotację celową z Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sławnie w wysokości 10 797,84 zł. Z Wydziału Promocji Urzędu Miasta w Sławnie – 4 tys. zł. Ponadto Konsorcjum Bibliotek Powiatu Sławieńskiego, któremu przewodniczy MBP w Sławnie, pozyskało dotację ze starostwa powiatowego w kwocie 5 tys. zł na zakup dostępu do usługi Legimi dla wszystkich bibliotek w powiecie sławieńskim.

W ramach programu *Równać Szanse*, przedsięwzięcia Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności realizowanego przez Fundację Civis Polonus, GBP w Starej Dąbrowie

realizowała projekt *Przeszłość dla przyszłości*, na który otrzymała 10 tys. zł, wkład własny wyniósł 2,5 tys. zł.

Z Programu Wsparcia Uchodźców z Ukrainy *Sąsiedzka Pomoc* KS pozyskała 4 tys. zł z Fundacji Netto (Sailing Fondene). Zadanie obejmowało zakup książek w języku ukraińskim i do nauki języka polskiego do zbiorów bibliotecznych (61 wol.), gier (planszowych, zręcznościowych i wielkoformatowej gry plenerowej – razem 23) oraz organizację zajęć integracyjnych dla dzieci z Ukrainy i Polski (przeprowadzono 5 takich zajęć, wzięło w nich udział ok. 150 uczestników).

Dzięki udziałowi w programie operacyjnym *Rybacktwo i Morze*, Priorytet IV działanie 4.2 zorganizowanym przez PO RYBY powstała Izba Pamięci Ziemi Stepnickiej przy MBP w Stepnicy. Ogólny koszt przedsięwzięcia wyniósł 180 tys. zł, wkład własny – 35 tys. zł, kwota dofinansowania – 145 tys. zł.

KP realizowała:

- projekt *Dziedzictwo akademickie Pomorza Zachodniego* zrealizowano w ramach programu *Spoleczna odpowiedzialność nauki – wsparcie dla bibliotek naukowych*. W ramach realizacji projektu przywrócono do obiegu naukowego jeden z najcenniejszych zabytków znajdujących się w zbiorach KP, tzn. rękopis *Album Studiosorum Gymnasii Regii Stetinensis (1576–1666)*. Manuskrypt ten zawiera nazwiska słuchaczy najstarszej uczelni na Pomorzu Zachodnim – Pedagogium Książęcego w Szczecinie założonego w 1543 roku przez książąt pomorskich z dynastii Gryfitów. Całkowity koszt projektu wyniósł 52 527,50 zł. Z czego dotacja z Ministerstwa Edukacji i Nauki – 34 tys. zł, środki finansowe z budżetu Województwa Zachodniopomorskiego – 13 tys. zł oraz wkład własny KP 527,50 zł.
- *Inkunabuł z dawnej biblioteki katedralnej w Kamieniu Pomorskim*. Konserwacja. W ramach programu *Wspieranie działań muzealnych* przeprowadzono pełną konserwację inkunabułu, na który składają się dwa współprawne dzieła – *Mammotrectus super Bibliam J. Marchesinusa*, wydane w Bazylei około 1482 roku, oraz *Confessionale* B. de Chaimisa, wydane w Norymberdze w 1480 roku. Całkowity koszt zadania wyniósł 48 755,34 zł. Ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, pochodzących z Funduszu Promocji Kultury – państwowego funduszu celowego, dofinansowanie wyniosło 26 tys. zł, środki finansowe z budżetu Województwa Zachodniopomorskiego – 15 550 zł, wkład własny KP – 7205,34 zł.
- *Dziedzictwo akademickie Pomorza Zachodniego XVII–XIX w.* W ramach projektu zaplanowano działania związane z udostępnieniem treści rękopisu zawierającego spis studentów szkół – następczyni Pedagogium Książęcego, czyli Gymnasium Regium Carolinum (działającego w latach 1667–1715) i Gymnasium Academicum (w latach 1716–1805). KP otrzymała dofinansowanie ze środków Ministerstwa Edukacji i Nauki w wysokości 32 tys. zł. Projekt rozpoczęto w listopadzie 2022 roku, koniec zaplanowano na listopad 2023 roku. Całkowita wartość projektu to 50 tys. zł.

- *Modernizacja zabytkowego palacu Książnicy Pomorskiej im. Stanisława Staszica w Buku gm. Przybiernów.* W ramach projektu przeprowadzana jest modernizacja zabytkowego budynku w miejscowości Buk polegająca na wymianie dachu, wraz z montażem rynien i wykonaniem nowej instalacji odgromowej oraz systemu ogrzewania rynien. Planowana wartość projektu ogółem wynosi 2 890 611 zł brutto i sfinansowana będzie z trzech źródeł tj. ze środków RPO WZ w wysokości 2 354 830,08 zł netto, ze środków urzędu marszałkowskiego oraz ze środków własnych KP.

KP pozyskała również 89,4 tys. zł z MKiDN w ramach Programu *Dyskusyjne Kluby Książki*. Dofinansowanie przeznaczono na zakup i dystrybucję książek, opłacenie spotkań autorskich organizowanych w bibliotekach województwa, przeprowadzenie dwóch szkoleń dla moderatorów grup czytelniczych.

Ponadto biblioteka wojewódzka w 2021 roku podjęła się realizacji dwóch projektów skierowanych do bibliotekarzy województwa zachodniopomorskiego, kontynuowanych w 2022 roku:

- *EU-Reading Circles* w ramach programu Erasmus+.
Projekt Erasmus+ *EU-Reading Circles – grupy czytelnicze w Europie. Dzielnie się doświadczeniami na rzecz integracji i partycypacji społecznej*, którego koordynatorem jest Uniwersytet w Sewilli, ma na celu promocję czytelnictwa i pozyskanie przydatnych danych do stworzenia mapy grup czytelniczych działających na terenie województwa zachodniopomorskiego, która stanie się częścią europejskiej mapy grup czytelniczych.

Wysokość całkowitej dotacji przewidzianej na lata 2021–2023 wynosiła 14 905 EUR (ze środków Unii Europejskiej), wkład własny KP wyniósł w 2022 roku 3 488,79 zł. Z powodu pandemii program został przedłużony do 2023 roku. W 2022 roku dofinansowanie przeznaczono na opłacenie spotkań autorskich w bibliotekach województwa, w których utworzono grupy czytelnicze, przeprowadzenie sześciu szkoleń dla moderatorów grup czytelniczych.

W ramach programu odbyły się liczne wyjazdy instruktorów do bibliotek w celu założenia w nich grup czytelniczych.

- *Nie siedź, sieciuj!* – sfinansowany przez FRIS.
Wysokość całkowitej dotacji przewidzianej na lata 2021 i 2022 wyniosła 4 tys. zł. W ramach projektu utworzono grupę z siedmiu bibliotek, które po skończeniu finansowania przedsięwzięcia będą współpracowały ze sobą przy projekcie *Biblioteka do zadań specjalnych* mającym na celu podniesienie kompetencji bibliotekarzy w pracy z osobami z niepełnosprawnościami. Odbyły się 3 spotkania online, 1 szkolenie online i 1 szkolenie stacjonarne.

MBP w Szczecinie powierzono grant w ramach projektu *Kultura bez barier* realizowanego przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w ramach Działania 4.3. *Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020*. Wyso-

kość – 147 116 zł (na lata 2022–2023), finansowany w 94,29% ze środków europejskich (tj. 138 715,68 zł) i w 5,71% ze środków współfinansowania krajowego (tj. 8400,32 zł). W 2022 roku ze środków grantodawcy (PFRON) zrealizowano zadania na kwotę 82 203,68 zł (tj. 77 509,85 zł ze środków europejskich i 4693,83 zł ze środków współfinansowania krajowego). Wkład własny wyniósł 972 zł.

Biblioteka otrzymała również dofinansowanie, w ramach programu rządowego *Partnerstwo dla książki* ze środków finansowych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury, na realizację zadania *Zaczytany Szczecin* w kwocie 17 tys. zł. Wkład własny wyniósł 11 935,82 zł. W ramach zadania odbyły się między innymi spacer-y tematyczne związane z literaturą oraz gra miejska w trzech wariantach do wyboru – kryminalnym, fantastycznym i romantycznym.

Liczne darowizny od osób prywatnych i firm, które współpracują z instytucją oraz współorganizują imprezy o charakterze lokalnym: 60 tys. zł od Solaru Park Zamość (na cele kulturalne), 10 tys. zł od AgroPomeranii (dwie darowizny na cele kulturalne w wysokości 5 tys. zł każda), 500 zł od Pomorsko-Mazurskiej Hodowli Ziemiaka w Strzekęcinie (wsparcie finansowe Festiwalu Ziemiaka), 250 zł od osób prywatnych (na cele kulturalne) otrzymała BP w Świeszynie.

MBP w Świnoujściu uzyskała dofinansowanie do projektu *Książki dla seniora*, realizowanego w ramach *Programu Grantów 2022* Fundacji LOTTO. Całkowity koszt projektu wyniósł 10 tys. zł, biblioteka otrzymała dofinansowanie w kwocie 8,8 tys. zł.

BP w Trzebiatowie, będąca częścią Trzebiatowskiego Ośrodka Kultury, otrzymała po raz kolejny dofinansowanie ze środków Starostwa Powiatu Gryfickiego w wysokości 3 tys. zł na projekt *Czytające podwórka*. Była to kontynuacja cotygodniowych czwartkowych odwiedzin miejscowości wiejskich gminy Trzebiatów, w trakcie których organizowano czytanie, zajęcia plastyczne, ruchowe, konkursy ekologiczne, poczęstunki, a na pamiątkę każdemu dziecku wręczano książkę.

BPMiG Tuczo otrzymała 2 tys. zł od firmy Ludwig Czekolada Sp. z o.o. na zakup książek w języku polskim i ukraińskim.

W 2022 roku BPG Ustronie Morskie kontynuowała zadanie z roku poprzedniego zatytułowane *Robocza* dofinansowane w wysokości 100 tys. zł, w ramach realizacji *Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021–2025 BLISKO*. Wkład własny w wysokości 11,2 tys. zł biblioteka otrzymała od organizatora, który był zobowiązany do zapewnienia wkładu własnego w wysokości minimum 10% budżetu zadania.

Biblioteka wydała publikację *Ustronie (Nad)morskie – powarsztatowa publikacja z edukacyjnego spaceru z książką*, którą sfinansowano środkami pochodzącymi z udziału biblioteki w projekcie *Robocza*.

Komisja Przeciwdziałania Problemom Alkoholowym w gminie Wałcz przekazała BPG Wałcz 3 tys. zł na zakup książek o tematyce związanej z profilaktyką uzależnień.

BP w Wolinie z kilkunastu programów pozyskała ponad 100 tys. zł, w tym:

- Etno Polska 2022, Narodowe Centrum Kultury, 27 tys. zł (wkład własny 1,6 tys. zł);

- *Wolin bije rekord Polski w tańczeniu Poloneza*, Fundacja PZU, 18,9 tys. zł (wkład własny 4305 zł);
- *Ballady i romanse w Wolinie*, MKiDN, 18 tys. zł (wkład własny 2 tys. zł);
- *Warsztaty z klimatem w Wolinie*, Fundacja Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej, 200 zł;
- *Na dobry początek. XV edycja 2022*, Fundacja BGK, 15 tys. zł;
- gmina Wolin, dotacja celowa na zakup nagłośnienia, 18 tys. zł;
- *Zobaczyć dźwięk – nagrody w konkursie*, Lokalna Grupa Działania, 1,5 tys. zł;
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, gmina Wolin, dotacja celowa 4 tys. zł;
- Fundacja Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej, nagrody konkursowe, 3 tys. zł;
- Fundacja Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej, darowizna, 5 tys. zł;
- Saveinvest, darowizna, 1 tys. zł;
- Lasy Państwowe, darowizna, 6 tys. zł;
- Bank Spółdzielczy w Wolinie, darowizna, 200 zł.

W związku z projektem *Kultura w sieci II*, finansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz budżetu państwa (Fundusz Małych Projektów w ramach *Programu Współpracy INTERREG V A Meklemburgia – Pomorze Przednie/ Brandenburgia/Polska w Euroregionie Pomerania*), przeprowadzono szkolenia dla pracowników GCKiB w Dobrej koło Szczecina. Dzięki wsparciu z UE, instytucja zorganizowała cykl zajęć dla pracowników z zakresu mediów cyfrowych i prowadzenia działalności animacyjnej w formie zdalnej (fotografia i nagrywanie filmów, montaż zdjęć i filmów).

MiPBP w Goleniowie otrzymała środki w kwocie 7,2 tys. zł z Krajowego Funduszu Szkoleniowego na kształcenie ustawiczne pracowników i pracodawców w zakresie *Programowanie i robotyka w edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej. Priorytet 1: Wsparcie kształcenia ustawicznego osób po 45 roku życia*. Wysokość wkładu własnego wyniosła 1,8 tys. zł. W ramach szkolenia biblioteka otrzymała 6 robotów Genibot oraz 12 zestawów kart do kodowania.

Dyrektor MBP w Międzyzdrojach otrzymała z Oddziału Zachodniopomorskiego PFRON dofinansowanie w kwocie 900 zł na udział w kursie języka migowego.

W województwie zachodniopomorskim niewiele bibliotek korzysta ze środków finansowych budżetów partycypacyjnych, głównie dlatego, iż małe gminy ich nie tworzą lub nie ogłaszają konkursów na ich realizację. Za to co roku od kilku do kilkunastu placówek położonych na terenach wiejskich otrzymuje pracę w formie darowizny albo darowiznę z funduszu sołeckiego.

W 2022 roku do Filii w Nowym Chwalimiu BP w Barwicach zakupiono piec CO. W pomieszczeniu biblioteki zamontowano dwa grzejniki. Całość sfinansowano z funduszu sołeckiego (14 tys. zł) i budżetu Urzędu Miejskiego w Barwicach (19 746,45 zł).

Do filii w Polnem, z funduszu sołeckiego, zakupiono abonament internetowy (840 zł) na potrzeby rozwoju.

Od wielu lat z funduszu sołeckiego korzysta GBP w Będzinie. W 2022 roku fundusz sołecki wsparł zakup nowości wydawniczych dla GBP w Będzinie kwotami: 2,5 tys. zł dla biblioteki głównej i 1,5 tys. zł dla filii w Dobrzycy.

KBP, w ramach Budżetu Obywatelskiego Miasta Koszalin na 2021 rok, realizowała zadanie *Nasz wspólny park – ogród społeczny przy filii bibliotecznej nr 9*. Całkowity koszt inwestycji wyniósł 120 tys. zł. Dodatkowo w październiku 2022 zakupiono i zamontowano urządzenie zabawowe o wartości 10 tys. zł ze środków Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

Od 2019, co roku, MBP w Międzyzdrojach realizuje projekty w ramach budżetu obywatelskiego. W 2022 roku zrealizowano trzy przedsięwzięcia:

- *Ebooki i audiobooki w bibliotece – kontynuacja* – jest to ciąg dalszy projektu obywatelskiego z 2021 roku polegającego na zakupie dostępu do e-książek na platformie Legimi;
- festyn rodzinny *Święto pieczonego ziemniaka*;
- *Biblioteka dla osób z dysfunkcjami wzroku, słuchu i seniorów – wypożyczalnia czytań, czytników i książek z dużą czcionką*.

Wszystkie uzyskały dofinansowanie w wysokości 5 tys. zł każdy.

W 2022 roku biblioteka ponownie zaproponowała trzy projekty do sfinansowania przez Międzyzdrojski Budżet Obywatelski:

- *Ebooki i audiobooki w bibliotece – kontynuacja*
- festyn rodzinny *Święto pieczonego ziemniaka*
- *Mangi i komiksy w międzyzdrojskiej bibliotece*.

Wszystkie trzy uzyskały dofinansowanie w wysokości 6 tys. zł każdy. Ich realizację zaplanowano na 2023 rok.

Niektóre z bibliotek, zamiast środków finansowych z projektów, pozyskały od różnych podmiotów sprzęt komputerowy, elementy wyposażenia, nagrody do konkursów, książki itp.

Od 28 marca do 30 czerwca 2022 roku w M-GBP w Chociwlu odbywał się kurs z języka niemieckiego realizowany przez Omnia Centrum Edukacji Sp. z o.o. i Human Power Sp. z o.o. w ramach projektu *Czas na kwalifikacje językowe*. Jego celem jest umożliwienie uzyskania kwalifikacji w zakresie języka niemieckiego (potwierdzonych przez Zertifikat Deutsch). Projekt skierowany jest do osób z niskimi kwalifikacjami, w tym w wieku 50+ i z niepełnosprawnościami. Kurs objął 180 godzin zajęć edukacyjnych, bezpłatne materiały dydaktyczne do nauki wybranego języka obcego oraz bezpłatny egzamin na międzynarodowy certyfikat językowy potwierdzający osiągnięty poziom biegłości.

W 2022 roku M-GBP w Chociwlu ukończyła projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach *Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa*, dzięki któremu otrzymała 2 laptopy, 2 tablety i zestaw Lego Spike Prime

do nauki programowania, o łącznej wartości 10 487 zł. Zgodnie z umową, po zakończeniu realizacji przedsięwzięcia, otrzymane wyposażenie stało się własnością biblioteki.

Na podstawie współpracy z FRSI, w ramach *Programu Rozwoju Bibliotek*, Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Chociwlu otrzymała osiem komiksów dla dzieci od Wydawnictwa Egmont Polska.

Biblioteka współpracuje z Polskim Stowarzyszeniem Osób z Celiakią i na Dziecie Bezglutenowej, dzięki czemu otrzymała pozycje książkowe dla dzieci i materiały związane z dietą bezglutenową oraz charakterystyką choroby, jaką jest celiakia.

MiPBP w Goleniowie została laureatem konkursu *Baw się dobrze, czyli klocki LEGO w bibliotece* za autorski scenariusz zajęć *Szara Myszka i kolory*. Organizatorem konkursu było Stowarzyszenie LABiB. Nagrodą był zestaw klocków LEGO o wartości 1 tys. zł.

GBP w Kołbaskowie wzięła udział w projekcie *Śmieci segregujesz – naturę szanujesz!* Przeprowadzono szereg zajęć oraz warsztaty dla różnych grup wiekowych. Projekt był realizowany przez Gminę Kołbaskowo, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołbaskowie i Gminną Bibliotekę Publiczną w Kołbaskowie, dofinansowany przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie.

W ramach *Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014–2020* pod nazwą *Cyfrowa gmina*, Urząd Gminy Manowo przekazał GBP w Manowie sprzęt komputerowy o wartości 15 946,12 zł – 4 zestawy komputerowe do biblioteki głównej oraz filii w Boninie, Rosnowie i Wyszewie.

MBP w Nowogardzie otrzymała darowiznę w postaci dwóch par gogli VR OCULUS Quest 2. Darowizna związana była z uczestnictwem w szkoleniu Pracowni Orange w Gdańsku *Edukacyjny wymiar VR w pracowniach Orange*. Cena jednej pary to 2460 zł.

Od Fundacji Orange Biblioteka otrzymała także 3 laptopy Lenovo IdeaPad Gaming oraz 3 zestawy oprogramowania Microsoft Windows 11 o łącznej wartości 10 407,02 zł.

Zachodniopomorskie biblioteki otrzymały książki w języku ukraińskim, zarówno z Instytutu Książki, biblioteki wojewódzkiej, FRSI, Fundacji Metropolia Dzieci, w ramach realizacji projektu *Podaruj książkę ukraińskim dzieciom*, jak i innych źródeł (między innymi MBP w Choszczynie, MB w Człopie, MBP w Darłowie, MBP w Szczecinie, BP w Świeszynie).

Fundacja Świętego Mikołaja we współpracy z Ukraińskim Instytutem Książki podarowała BP w Postominie tradycyjne ukraińskie baśnie i bajki dla dzieci.

KS otrzymała 123 ukraińskojęzyczne książki z literatury dziecięcej i młodzieżowej od Fundacji Świętego Mikołaja, Fundacji Powszechnego Czytania, Good Books oraz Instytutu Książki.

MBP w Choszczynie otrzymała w darze 208 egz. książek w języku ukraińskim od KP (umowa darowizny z dnia 17 października 2022). Książki otrzymane od KP i MBP w Choszczynie przekazała bibliotekom w powiecie choszczeńskim, tj:

- MBP w Choszczynie – 48 egz. na kwotę 480 zł
- GBP w Bierzwniku – 32 egz. na kwotę 320 zł

- BP w Drawnie – 32 egz. na kwotę 320 zł
- GCKBP w Krzęcinie – 32 egz. na kwotę 320 zł
- M-GBP w Pełczycach – 32 egz. na kwotę 320 zł
- M-GBP w Reczu – 32 egz. na kwotę 320 zł.

Ponadto biblioteki powiatu choszczeńskiego, w ramach wsparcia merytorycznego ze strony MBP w Choszcznie, otrzymują prenumeratę czasopism dla bibliotekarzy – „Poradnik Bibliotekarza” i „Biblioteka Publiczna”. Ponadto biblioteka powiatowa opłaciła zakup nowości wydawniczych o wartości 1,2 tys. zł dla każdej z nich. Środki finansowe pochodzą z dotacji starostwa powiatowego.

Coraz częściej przy bibliotekach zakładane są grupy nieformalne, które mogą pozyskiwać fundusze z *Programu Społecznik*, którego operatorem jest Koszalińska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.

W imieniu Stowarzyszenia Stacja Kultura, MBP w Bornem Sulinowie pozyskała grant na realizację zadania *Przegląd piosenki senioralnej – na ukraińską nutę* w ramach *Programu Społecznik 2022–2024*. 5 tys. zł wyniosła dotacja, 1,2 tys. zł – wkład własny.

Stowarzyszenie Dotknij Kultury, którego członkami są pracownicy B-GCK w Przelewicach, realizowało projekt *Spotkajmy się – polsko-ukraińskie warsztaty kulinarne* w ramach *Programu Społecznik* (5 tys. zł).

Pracownicy GBP w Siemysłu po raz kolejny złożyli wnioski do *Programu Społecznik* na zadania

Biblioteka – świat w jednym miejscu oraz *Bliżej przyrody – kulturowe spotkanie przy kwiatku*.

Każdy z projektów otrzymał dofinansowanie w kwocie 5 tys. zł.

Bibliotekarki, jako członkinie grupy nieformalnej działającej pod patronatem KGW Marysieńki ze Świeszyna, z *Programu Społecznik 2022–2024*, na projekt *#sensoswieszyno – kreatywna (re)integracja młodzieży w gminie Świeszyno*, otrzymały dotację 5 tys. zł.

W 2022 roku Biblioteka w Trzcińsku-Zdroju zrealizowała dwie inicjatywy, uczestnicząc w programie wsparcia *Społecznik* finansowanym przez Zachodniopomorski Urząd Marszałkowski. Wniosek złożyła grupa nieformalna Stowarzyszenie Dom z Sercem. Projekty realizowali pracownicy biblioteki:

- *Pięknym być – nowe wyzwania atrakcyjności i rozwoju osobistego seniorów*. Pozyskano środki na działania na rzecz seniorów (wyjazd do teatru, spotkanie omawiające projekt z poczęstunkiem na bazie owoców i warzyw, spotkanie z trychologiem, kosmetologiem, wizażystką, zajęcia z fizjoterapii, zakup mebli do kącia relaksu dla seniorów w bibliotece. Wysokość dotacji wyniosła 5 tys. zł.
- *Odjazdowy Bibliotekarz 2022: Znowu w zielone gramy*. Dotację 5 tys. zł przeznaczono na zakup gadżetów do przeprowadzenia zabaw i konkursów dla dzieci, ubezpieczenie uczestników, zakup upominków na loterię fantową oraz produktów.

Kolejne dwie inicjatywy realizowane przez pracowników trzcíńskiej biblioteki równie¿ sfinansowano z programu *Spolecznik*. Wnioski zostały zło¿one przez Stowarzyszenie Aktywni:

- *Rowerowa Familiada trasami Pomorza Zachodniego* – zorganizowanie trzech rodzinnych rajdów rowerowych (wy¿ywienie, zakup nagród, gadzety do organizacji rajdów). Kwota dotacji wyniosła 5 tys. zł.
- *Wszystkie dzieci nasze sã – czyli polsko-ukraiński Dzieñ Dziecka w Gminie Trzcínsko-Zdrój*. Z dotacji 5 tys. zł sfinansowano zakup poczęstunku dla dzieci, wynajem zamków dmuchanych, zakup nagród na loterię, zakup słodczy.

W 2022 BiCK w Trzcínsku-Zdroju była realizatorem *Programu Roku Przeciwdziałania Przemocy, Przeciwdziałania Uzależnieniom i Narkomanii*. W zwiãzku z realizacjã programu, Oórodek Pomocy Społecznej w Trzcínsku-Zdroju – inicjator programu, opłacił koszty pięciu spotkań z psychoterapeutã i dwa warsztaty rękodzieła świątecznego skierowane do dzieci i młodzie¿y, które odbyły się w bibliotece.

Blisko połowa bibliotek włączyła się w akcję Instytutu Ksiã¿ki *Mala ksiã¿ka – wielki człowiek*, iw zwiãzku z czym otrzymały darmowe wyprawki czytelnicze dla najmłodszych.

Od 2020 roku MBP w Dziwnowie bierze udział w ogólnopolskiej akcji *Kinder Mleczna Kanapka – Przerwa na wspólne czytanie* organizowanej przez firmę Ferrero. Od 6 listopada 2020 roku zbiera pełnowartościowe ksiã¿ki dla dzieci w wieku od 2 do 14 lat. W 2022 roku biblioteka ponownie wzięła udział w akcji – otrzymała 2 dwie puffy do dzieła dziecięcego.

W 2021 roku zachodniopomorskie biblioteki zaangażowały się w dwa programy mające na celu podniesienie kompetencji i kwalifikacji cyfrowych pracowników gminnych samorządowych instytucji kultury. Działania kontynuowano w 2022 roku.

W programie *Sieć na kulturę* Fundacji Wspierania Zrównowa¿onego Rozwoju *Sieć na kulturę w podregionie...*, w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego – *Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa działanie 3.2 Innowacyjne rozwiązania na rzecz aktywności cyfrowej w 2022 roku*, brało udział 11 bibliotek z poło¿onych w różnych podregionach gmin: Białogard (miasto), Biesiekierz, Darłowo (MBP), Darłowo (GBP), Drawno, Kołobrzeg (BPG), Malechowo, Manowo, Postomino, Sianów, Świeszyno. Biblioteki miały dostę do materiałów edukacyjnych, organizowały szkolenia rozwijające kompetencje cyfrowe. Ka¿da z nich otrzymała 6 laptopów o łącznej wartości 10 974 zł. Celem projektu było podniesienie kompetencji i kwalifikacji cyfrowych pracowników bibliotek, dzieci, młodzie¿y i dorosłych. W ramach realizacji projektu przeprowadzono szkolenia dla dzieci i młodzie¿y w wieku 10–14 i 15–18 lat oraz dla dorosłych.

Biblioteki z gmin: Banie, Dolice, Dziwnów, Goleniów, Maszewo, Międzyzdroje, Osina, Przybiernów, Stara Dãbrowa realizowały projekt *Liga eSzkoła NUTS 3* współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach *Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa działanie 3.2 Innowacyjne rozwiązania na rzecz*

aktywizacji cyfrowej. W 2022 roku w bibliotekach prowadzono praktyczne zajęcia dla dzieci i młodzieży z programowania robotów Lego oraz zajęcia *eCitizen ECDL* w zakresie umiejętności wykorzystywania komputera i internetu. Każda z bibliotek otrzymała 2 zestawy robotów programowalnych Lego Spike Prime, 2 notebooki, 2 tablety oraz zestaw turniejowy First Lego League (matę przejazdową oraz klocki do budowy modeli i przeszkód). Wartość jednego zestawu to 10 527 zł.

W 2022 roku kolejnych sześć bibliotek (GBP w Dobrzanach, MBP w Nowogardzie, biblioteka w Policach, MBP w Sławnie, KS, GBP w Tychowie) dołączyło do grona podmiotów współpracujących ze Stowarzyszeniem Pomocy Osobom Niepełnosprawnym Larix w projekcie *Wypożyczalnia odtwarzaczy cyfrowej książki mówionej dla osób niewidomych i słabowidzących – Edycja 2022*. Dzięki temu otrzymały po jednym urządzeniu Czytark Plus. Czytelnicy z dysfunkcją wzroku zyskali możliwość wypożyczania tego urządzenia wraz z wgranymi, wybranymi z katalogu, książkami audio. Natomiast osobom posiadającym własnego Czytark Plus umożliwiono w ten sposób nagrywanie wybranych pozycji na przyniesione ze sobą karty pamięci przeznaczone do tego urządzenia. Koszt zakupu jednego wyniósł około 700 zł.

BPG Biesiekierz i BPG Sławno nadal realizowały projekt współpracy *Strefy Aktywności Społecznej* w ramach poddziałania *Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania* objętego *Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020*. Przedsięwzięcie ma za zadanie aktywizować społeczność lokalną. Biblioteki zawarły ze Stowarzyszeniem Środkowopomorska Grupa Działania umowę o świadczenie usług przy mobilnej strefie aktywności (w ramach projektu *Strefy Aktywności Społecznej*), w ramach którego jeden z pracowników otrzymuje wynagrodzenie w wysokości 50 zł brutto rocznie (!).

BP w Świeszynie, biorąc udział w programie *Młoda Mowa – warsztaty i gry słowotwórcze w bibliotekach*, realizowanym przez Centrum Edukacji Obywatelskiej z partnerami, z dofinansowaniem ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu *Ojczysty – dodaj do ulubionych 2022*, otrzymała książki i materiały edukacyjne do zajęć.

Po raz kolejny pracownik MBP w Szczecinie brał udział w programie wymiany bibliotekarzy organizowanym przez Stowarzyszenie LABiB *Praktyka dla Praktyka*.

BPG Biesiekierz nadal współpracuje z FRIS, tworząc Lokalny Klub Kodowania.

6 maja 2022 roku w KP miała miejsce wojewódzka inauguracja 13 edycji Ogólnopolskiego Tygodnia Bibliotek, pod hasłem *Biblioteka – świat w jednym miejscu*. Podczas inauguracji rozstrzygnięto konkurs na najlepszą bibliotekę województwa zachodniopomorskiego. Komisja konkursowa przyznała tytuł Biblioteka Roku 2021 M-GBP w Bobolicach. Uroczyste przekazanie statuetki przez dyrektora KP Lucjana Bąbolewskiego odbyło się 25 maja 2022 roku w siedzibie uhonorowanej biblioteki.

Dyrektor Monika Żemojtel otrzymała wyróżnienie w 13 edycji Konkursu im. Stanisława Badonia Bibliotekarz Roku 2021 o Nagrodę Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego. Kandydaturę zgłosiła burmistrz Bobolic Mieczysława Brzoza. Oficjalne

wręczenie nagrody nastąpiło 6 maja 2022 roku podczas inauguracji Zachodniopomorskiego Tygodnia Bibliotek w KP. Organizatorem konkursu jest marszałek województwa zachodniopomorskiego i Okręg Zachodniopomorski SBP. Monika Żemojtel wyróżnienie otrzymała między innymi za aktywną i kreatywną, pełną pasji i poświęcenia pracę bibliotekarską w 2021 roku.

Biblioteki w Bobolicach i w Postominie otrzymały wyróżnienie Biblioteka Przyjazna Dzieciom. Akcja *#bibliotekaprzyjaznadiociom*, prócz jasnej idei promocji czytelnictwa i instytucji ją wspierających, zwracała uwagę na ogromny potencjał bibliotek. Wspólne zaangażowanie czytelników bibliotek, wydawnictw, instytucji kultury i polskich artystów zaowocowało stworzeniem mapy 171 bibliotek, która ma ułatwić znalezienie bibliotek aktywnie promujących czytelnictwo wśród najmłodszych, młodszych i starszych czytelników. W pracach uczestniczył także Przystanek Rodzinka. Dodatkowo powstała lista bibliotek z linkami do ich stron internetowych i profili na Facebooku. Z mapą i listą można zapoznać się na blogu <https://przystanekrodzinka.pl/biblioteka-przyjazna-dzieciom/>.

MBP w Bornem Sulinowie, w imieniu Stowarzyszenia Stacja Kultura, w ramach *Programu Społecznik 2022–2024*, pozyskała grant na realizację zadania *Przegląd piosenki senioralnej – na ukraińską nutę*. 5 tys. zł wyniosła dotacja, 1,2 tys. zł – wkład własny. Projekt wyróżnił marszałek województwa zachodniopomorskiego w kategorii *debiut* podczas gali *Społecznik*.

MBP Darłowo zajęła pierwsze miejsce w konkursie zorganizowanym w ramach akcji *#TeamRodzina*. Akcją została zorganizowana przez Program Rozwoju Bibliotek, FRSI i Fundację Share the Care. Jako nagrodę przewidziano spotkanie z ambasadorem Fundacji Share the Care.

Dzięki zgłoszeniu i udziałowi w akcji *BOOM2 na komiksy i gry planszowe w bibliotece*, instytucja zajęła pierwsze miejsce wśród wszystkich uczestniczących bibliotek i wygrała zestaw komiksów oraz gier planszowych (FRSI).

W ramach Tygodnia Edukacji Globalnej przeprowadzono spotkanie ekologiczne połączone z warsztatami wytwarzania papieru – inicjatywa została doceniona i zajęła pierwsze miejsce. Nagrodą był zestaw książek o tematyce ekologicznej.

GCKiB w Dobrej otrzymało wyróżnienie za zaangażowanie i działania związane z projektem Europejskich/Zachodniopomorskich Dni Dziedzictwa. Tegoroczna 30-sta jubileuszowa edycja odbyła się pod hasłem *Połączeni dziedzictwem*. Nawiązywała do podpisanej przez Polskę *Konwencji ramowej Rady Europy o wartości dziedzictwa kulturowego dla społeczeństwa*. Gala Jubileuszowa *Europejskich Dni Dziedzictwa. Połączeni dziedzictwem* miała miejsce w Teatrze Kamienica w Warszawie. Wyróżnienie, pamiątkową plakietę, z rąk dyrektora Narodowego Instytutu Dziedzictwa, odebrała dyrektor GCKiB wraz z pracownikami.

Wyróżnienie za zaangażowanie w wyżej wspomniany projekt otrzymała również BP w Nowogrodzku Pomorskim.

Filia w Cerkwicy GBP w Karnicach, za bardzo dobrą współpracę ze Szkołą Podstawową w Cerkwicy, otrzymała wyróżnienie w ramach konkursu *Lekturiada*.

Zachodniopomorskim Bibliotekarzem Roku 2021 w Konkursie Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego o Nagrodę im. Stanisława Badonia została Katarzyna Jezierska (MBP w Choszcznie). W konkursie ogólnopolskim SBP zajęła ósme miejsce.

Wiele bibliotek otrzymało podziękowania z Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej za udział w akcji *Narodowe Czytanie* oraz certyfikaty za udział w projekcie *Mała książka – wielki człowiek*.

XIII. STAN ORGANIZACYJNY I DZIAŁALNOŚĆ BIBLIOTEK POWIATOWYCH NA RZECZ BIBLIOTEK GMINNYCH. ZADANIA WOJEWÓDZKIE REALIZOWANE PRZEZ KSIĄŻNICĘ POMORSKĄ

Stan i struktura bibliotek sprawujących nadzór merytoryczny na poziomie powiatowym w 2022 roku nie uległy zmianie.

1. Liczba bibliotek powiatowych

W województwie zachodniopomorskim funkcjonuje:

- 1 biblioteka powiatowa (organizatorem jest starostwo powiatowe);
- 6 bibliotek, których funkcje powiatowe są zapisane w statucie (oraz w nazwie biblioteki), ale zadania powiatowe realizują na podstawie porozumień;
- 10 bibliotek pełniących funkcje powiatowe na mocy porozumień (organizatorem jest samorząd gminny);
- 3 biblioteki w miastach na prawach powiatu (w tym KBP, która pełni funkcję biblioteki powiatowej dla powiatów grodzkiego i ziemskiego).

W powiecie gryfińskim funkcje powiatowe pełnią dwie biblioteki – w Gryfinie i Chojnie.

W województwie zachodniopomorskim powiat kołobrzescki, jako jedyny, nie posiada biblioteki powiatowej.

2. Stan organizacyjny bibliotek powiatowych

PBP w Wałczu jest jedyną biblioteką powiatową w województwie zachodniopomorskim w całości finansowaną ze środków starostwa, a ich wysokość wystarcza jedynie na jej utrzymanie (2,62 etatu).

W 2022 roku biblioteki powiatowe otrzymały od 10 tys. zł do 102,5 tys. zł na działalność na rzecz bibliotek w powiecie (średnio 41 tys. zł). Biblioteki powiatowe w zdecydowanej większości zgłaszały, że fundusze te nie były wystarczające. W wyjątkowej sytuacji była PBP w Wałczu, której całość działalności finansowało starostwo powiatowe, w 2022 roku dotacja wzrosła o 13 206 zł i wyniosła 235 tys. zł.

Starostwa w powiatach kamieńskim i pyrzyckim od wielu lat przekazują dotacje na pełnienie zadań powiatowych poprzez urząd miasta. Przyznany bibliotekom budżet od organizatora nie jest zwiększany o dotację na pełnienie zadań powiatowych, ale utrzymywany na poziomie przyznanym przez organizatora, tzn. kwota przekazywana

z budżetu organizatora jest pomniejszana o dotację powiatową. W rezultacie biblioteki te nie otrzymują dodatkowych środków finansowych na pełnienie zadań powiatowych, pomimo przekazywanej przez starostwo dotacji.

Łącznie samorządy powiatowe przekazały bibliotekom na działalność powiatową 930 870 zł, to jest o 53 520 zł więcej niż w 2021 roku.

Na zwiększenie ogólnej sumy wpływ miały podwyżki dotacji – dla PBP w Wałczu, w powiatach drawskim (20 tys. zł), białogardzkim i szczecińskim (po 5 tys. zł), sławieńskim (4 tys. zł) gryfińskim (po 2 tys. zł dla bibliotek w Gryfinie i Chojnie) i goleniowskim (2 tys. zł) oraz drobne, po kilkaset złotych dla kilku innych bibliotek (w Łobzie, Pyrzycach i Świdwinie).

Starostwo powiatu gryfińskiego, po zmniejszeniu dotacji dla bibliotek sprawujących nadzór powiatowy w Gryfinie i Chojnie, powróciło do kwot z lat wcześniejszych, czyli 10 tys. zł dla każdej z bibliotek. Tym samym na zadania powiatowe starostwo gryfińskie przekazało o 4 tys. zł więcej niż w 2021 roku.

Dotację powiatową dla KS zmniejszono o 2,5 tys. zł.

Nie zmieniła się wysokość finansów przekazywanych przez starostwa: choszczeńskie, gryfickie, kamieńskie, koszalińskie, myśliborskie, polickie.

Spśród 18 bibliotek powiatowych funkcjonujących w województwie zachodniopomorskim, 7 dysponuje budżetem powiatowym powyżej 50 tys. zł.

Wśród 18 bibliotek sprawujących funkcje powiatowe, w dalszym ciągu 4 nie są samodzielnymi instytucjami kultury (działają w strukturach ośrodków kultury). Należą do nich:

- Ośrodek Kultury. MiPBP w Drawsku Pomorskim;
- Centrum Kultury. MBP w Chojnie (jest biblioteką powiatową dla połowy powiatu gryfińskiego);
- Samorządowa Agencja Promocji i Kultury. MBP w Szczecinku;
- Świdwiński Ośrodek Kultury. MiPBP w Świdwinie.

Brak samodzielności organizacyjnej utrudnia wyżej wymienionym bibliotekom pełnienie nadzoru merytorycznego nad bibliotekami w powiecie, zwłaszcza, że teren działania ośrodków kultury obejmuje jedynie własną gminę, a nie cały powiat.

W całym województwie zatrudnionych jest 14 instruktorów (12,5 etatu). Z tego 8 instruktorów to pracownicy KP, MBP w Szczecinie i MBP w Świnoujściu. Biblioteki miejskie w Szczecinie i Świnoujściu nie pełnią funkcji powiatowych dla powiatów ziemskich.

Instruktorzy służą pomocą bibliotekarzom z bibliotek gminnych w 10 z 18 powiatów ziemskich: białogardzkim (2 osoby, które pobierają dodatki), choszczeńskim (1 osoba, która pobiera dodatek), drawskim (1 osoba, która pobiera dodatek), goleniowskim (1 osoba, 0,5 etatu), kamieńskim (1 osoba, dodatek), koszalińskim (1 osoba, 1 etat), polickim (1 osoba, 1 etat), pyrzyckim (1 osoba, 1 etat), sławieńskim (1 osoba, dodatek), stargardzkim (1 osoba, 1 etat). Pomagają w tym zakresie też dyrektorzy bibliotek.

Prawie połowa bibliotek pełniących zadania powiatowe nie ma instruktorów lub nie wydaje środków powiatowych na dodatki powiatowe (w Chojnie, Gryficach, Gryfinie, Łobzie, Myśliborzu, Szczecinku, Wałczu).

Powiat kołobrzescki nie ma biblioteki powiatowej.

3. Zadania realizowane przez biblioteki powiatowe

Podobnie jak w 2021 roku, 10 z 18 bibliotek powiatowych zrealizowało wizyty kontrolne lub instruktażowe w podległych bibliotekach. Pracownicy 6 bibliotek powiatowych odwiedzili wszystkie biblioteki gminne w swoim powiecie (choszczeńskim, drawskim, goleniowskim, kamieńskim, koszalińskim) oraz w części chojeńskiej powiatu gryfińskiego.

W innych powiatach pomoc bibliotekom świadczona była głównie telefonicznie i drogą e-mailową.

Kilka bibliotek zrealizowało szkolenia stacjonarne lub online dla bibliotekarzy z powiatu:

- MBP w Chojnie (dla części powiatu gryfińskiego):
  - *Szkolenie z systemu bibliotecznego MAK+*;
  - *Innowacje technologiczne i trendy w bibliotekarstwie, czyli jak współczesne biblioteki idą z duchem czasu*;
  - *Canva dla początkujących*.
- MiPBP w Drawsku Pomorskim:
  - *Jak tworzyć i prowadzić klub planszówek w bibliotece*.
- BP w Gryfinie:
  - *Biblioteka pachnąca wrażeniami, książki pachnące przygodą – pomysły na rozbudzanie zainteresowań czytelnich dzieci*.
- PiMBP w Kamieniu Pomorskim:
  - wraz z KP zorganizowała szkolenie online dotyczące sprawozdawczości dla GUS-u i opisu działalności bibliotek w powiecie.
- KBP:
  - *Analiza czytelnictwa bibliotek publicznych powiatu koszalińskiego za 2021 r. – sesja wyjazdowa w BPG Biesiekierz (16 lutego 2022)*;
  - *O równości, empatii i polityce. Jak polszczyzna reaguje na zmieniający się świat – wykład wygłoszony przez prof. Ewę Kołodziejek w Dniu Bibliotekarza i Bibliotek (9 maja 2022)*;
  - *Szkolenie dla nowo zatrudnionych pracowników KBP i bibliotek powiatu koszalińskiego – podstawy bibliotekarstwa (12 września 2022)*;
  - *Warsztaty trenerki KLANZY dla bibliotekarzy KBP i powiatu koszalińskiego (23 listopada 2022)*;
  - *Poezja mądrościowa – wykład prof. Jerzego Madejskiego (2 grudnia 2022)*.
- MBP w Sławnie:
  - *O statystyce bibliotecznej*,

- 6 spotkań dyrektorów bibliotek w powiecie sławieńskim oraz 2 spotkania dla wszystkich pracowników bibliotek w powiecie. Wszystkie w formie stacjonarnej.
- KS:
  - *Młdzież w bibliotece – odbiorca (nie)znany?* – jednodniowa konferencja dla bibliotekarzy bibliotek publicznych i szkolnych z województwa zachodniopomorskiego (uczestniczyło w niej 17 bibliotekarzy z bibliotek publicznych powiatu stargardzkiego);
  - *Warsztaty Twórczego Czytania – mówię, występuję, wygłaszam* – dla bibliotekarzy z bibliotek publicznych i szkolnych powiatu stargardzkiego. Prowadzący – Krystyna Maksymowicz z Teatru Współczesnego w Szczecinie. Współorganizacja wraz z Powiatowym Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli w Stargardzie (17 uczestników, w tym 9 z bibliotek publicznych powiatu stargardzkiego);
  - Trzydniowe szkolenie dla pracownika BP w Marianowie *Biblioteka publiczna w praktyce. Szkolenie dla nowozatrudnionych bibliotekarzy*.

Ze środków na działalność powiatową, biblioteki w Choszcznie i Drawsku Pomorskim częściowo opłacają usługę Legimi i IBUK Libra, a kody dostępu, zgodnie z zapotrzebowaniem, są udostępniane poprzez biblioteki gminne czytelnikom z terenu powiatu. Ogólna kwota przeznaczona na zakup kodów, z dotacji przekazanych przez starostwa, wyniosła w 2022 roku prawie 17 tys. zł. Biblioteki w Goleniowie i Gryficach udostępniają kody bibliotekom z powiatu, odpowiadając na konkretne zapotrzebowanie.

Biblioteka w Choszcznie, w ramach przyznanej dotacji powiatowej, nadal finansuje abonament jednolitego komputerowego systemu bibliotecznego SOWA w powiecie oraz prowadzi systematyczne szkolenia z nim związane. W 2021 roku, wraz z bibliotekami gminnymi w Bierzwniku, Drawnie, Pełczycach i Reczu, MBP w Choszcznie rozpoczęła tworzenie *Bibliografii Powiatu Choszczeńskiego* w użytkowanym systemie bibliotecznym. Prace kontynuowała w 2022 roku.

Powrócono do wydarzeń kulturalno-oświatowych finansowanych w części bądź w całości z dotacji powiatowej. Wydarzenia kulturalno-oświatowe odbywające się w bibliotekach gminnych dofinansowywały biblioteki w Chojnie, Choszcznie, Drawsku Pomorskim, Goleniowie, Koszalinie i Świdwinie.

KBP wydatkowała dotację powiatową na różnorodną działalność promującą czytelnictwo, między innymi na:

- powiatową dziecięcą sesję naukową *Skarpetki, kuny i inne postaci Justyny Bednarek* – podsumowanie konkursu plastycznego *Ilustrujemy utwory Justyny Bednarek*, wernisaż wystawy nagrodzonych prac;
- finał powiatowego przeglądu recytatorskiego dla przedszkolaków *Brzechwowe rymy*;
- powiatowe Święto Czytelnika Dziecięcego – uhonorowanie najlepszych czytelników powiatu koszalińskiego;

- finał powiatowego konkursu *Wybieramy Mistrza Pięknego Czytania – Czytamy Poezje Adama Mickiewicza*;
- powiatowy konkurs literacki *Koszalińska Niezapominajka*;
- powiatowa *Noc w Bibliotece* (stacjonarne warsztaty oraz koncerty w bibliotekach gminnych powiatu koszalińskiego);
- Regionalny Konkurs Recytatorski *Ptaki, ptaszki i ptaszeta polne* – 53 edycja;
- w ramach Powiatowych Nastolatek w Bibliotece – stacjonarne spotkania autorskie z Marcinem Mortką.

MiPBP w Drawsku Pomorskim opłaciła między innymi:

- warsztaty czytelnicze dla dzieci w Wierchowiu i Czaplinku,
- wydruk tomiku wierszy wydanego przez BP w Złocieńcu,
- wydruk pokonkursowego zbioru bajek wydanego w BP w Wierchowiu w ramach XXIV Regionalnego Przeglądu Twórczości Literackiej *Bajkowe Spotkanie*,
- zakup nagród dla laureatów konkursu w Kaliszu Pomorskim.

Kilka bibliotek powiatowych przeznaczyło część dotacji na zakup materiałów metodycznych do bibliotek gminnych: MBP w Choszcznie, jak co roku, zaprenumerowała do bibliotek powiatu po trzy tytuły prasy metodycznej, przeznaczyła ponad 6 tys. zł na uzupełnienie księgozbioru o nowości wydawnicze w bibliotekach gminnych (średnio 1,2 tys. zł dla każdej z bibliotek) oraz przekazała bibliotekom w darze książki dla dzieci w języku ukraińskim o wartości 1,6 tys. zł.

Ponadto:

- MiPBP w Drawsku Pomorskim opłaciła prenumeratę czasopisma bibliotekarskiego dla bibliotek z terenu powiatu (1106 zł);
- MBP w Chojnie wydatkowała 1135 zł na uzupełnienie zbiorów bibliotek gminnych powiatu gryfińskiego;
- MiPBP w Myśliborzu, zgodnie z porozumieniem zawartym ze starostwem powiatowym, wydatkowała 2 tys. zł na zakup książek do bibliotek gminnych;
- MiPBP w Świdwinie wydatkowała 2 tys. zł na uzupełnienie księgozbiorów w bibliotekach gminnych.

Jedna trzecia bibliotek powiatowych środki z dotacji przeznaczyła wyłącznie na swoje potrzeby (w Białogardzie, Gryficach, Łobzie, Pyrzycach, Szczecinku, Wałczu), ograniczając kontakt z bibliotekami z powiatu jedynie do sporadycznych porad telefonicznych.

Wszystkie środki powiatowe w tych bibliotekach wydatkowano na dodatki dla instruktorów, zakup zbiorów do bibliotek powiatowych oraz opłatę mediów.

Prawie 54% środków otrzymywanych przez biblioteki powiatowe ze starostw jest wykorzystywana na wynagrodzenia dla bibliotekarzy instruktorów lub dyrektorów w bibliotekach powiatowych.

Na zakup materiałów bibliotecznych dla bibliotek powiatowych wydano ponad 17% (o 1% mniej niż w 2021) ogólnej dotacji ze starostw.

Niestety, nie przekłada się to na aktywność instruktorów powiatowych, ponieważ najmniej działań wykazują te biblioteki, które wydają procentowo najwięcej środków powiatowych na wynagrodzenia i uzupełnianie własnych księgozbiorów.

Ogólnie na szkolenia wydatkowano niecałe 1,6% wszystkich środków przekazanych przez starostwa powiatowe.

Większość bibliotek powiatowych tworzy bibliografię regionalną w formie tradycyjnej lub elektronicznej (6 bibliotek wyłącznie w formie tradycyjnej, 9 bibliotek w formie elektronicznej). Nie posiadają i nie tworzą bibliografii regionalnej 3 biblioteki, nie gromadzą one też dokumentów życia społecznego związanych z regionem (w Szczecinku, Świdwinie i Wałczu). Okres pandemii i zamknięcie bibliotek nie były dla nich bodźcami do rozpoczęcia prac w tym zakresie. Jedynie biblioteki z powiatu choszczeńskiego podjęły starania o stworzenie profesjonalnej bibliograficznej bazy danych w programie SOWA.

4. Zadania wojewódzkie zrealizowane przez KP

Realizując zadania ustawowe, biblioteka wojewódzka wspomaga tworzenie bibliotek zorganizowanych zgodnie z obowiązującym prawem, w formie instytucji kultury bądź wchodzących w skład instytucji kultury. Pomaga tworzyć statuty i regulaminy nowo powstałych instytucji, zachęca do udziału w programach dotacyjnych ministra kultury i dziedzictwa narodowego.

Prowadzono instruktaż metodyczny dla bibliotek. W ostatnim roku udzielono pomocy między innymi z zakresu procedury postępowania przy zarządzaniu zbiorami, ewidencji materiałów bibliotecznych, dokumentacji dotyczącej funkcjonowania instytucji kultury czy metodologii prowadzenia statystyk bibliotecznych.

Po pandemii wznowiono wizyty monitorujące pracę bibliotek. Zrealizowano wyjazdy do: Płot, Gryfic, Karnic, Bornego Sulinowa, Darłowa, Świdwina, Krzęcina oraz Cedyni. Po wizytach w Połczynie-Zdroju i Redle, Domasławicach oraz Nowym Warpnie sporządzono dokumenty z zaleceniami dla tamtejszych bibliotek. Wizyty w bibliotekach w Brzeźnie, Rąbinie i Sławoborzu związane były z ich przekształceniem w instytucje kultury. Wyjazd do biblioteki w Kołobrzegu miał na celu wsparcie merytoryczne nowego dyrektora tej instytucji.

Prowadzono korespondencję z gminą Dolice, w której organizator biblioteki podjął decyzję o likwidacji jej trzech filii, oraz odwiedził bibliotekę w gminie Bierzwnik, w której organizator podjął uchwałę o zamiarze połączenia biblioteki z ośrodkiem kultury.

W drugim półroczu 2022 roku rozpoczęto piątą edycję kursu wprowadzającego dla bibliotekarzy *Podstawy bibliotekarstwa*. Uczestniczyło w nim 15 słuchaczy. Wykładowcami byli pracownicy KP. Kurs obejmował tematy: zarządzanie materiałami bibliotecznymi, udostępnianie zbiorów bibliotecznych, gromadzenie DŻS i bibliografia lokalna, organizacja pracy biblioteki, wprowadzenie do UKD, opracowanie rzeczowe zbiorów – JHP BN, deskryptory BN, opracowanie formalne zbiorów, działalność informacyjna biblioteki, technologie informatyczne w bibliotece. Zakończenie kursu miało miejsce w styczniu 2023 roku.

KP prowadziła szkolenia dla wszystkich bibliotekarzy bibliotek publicznych województwa:

- *Jak dostosować się do potrzeb niepełnosprawnego czytelnika*, online w ramach programu *Nie siedź, sieciuj!* (prowadząca Małgorzata Wasilkowska);
- *Czytelnik ze spectrum autyzmu*, w ramach programu *Nie siedź, sieciuj!* (prowadząca Monika Górską-Matysiak);
- *Jak badać i integrować społeczność lokalną*, w ramach programu *Nie siedź, sieciuj!*;
- dwa szkolenia *Grupy czytelnicze – trendy w działaniach klubów czytelniczych na świecie – ich tworzenie oraz inspiracje do pracy dla różnych grup odbiorców*, w ramach programu Erasmus+ (prowadzący Marcin Skrabka);
- *Pisanie recenzji to też sztuka*, w ramach programu Erasmus+ (prowadzący Gabriel Augustyn);
- *Poezja wobec wyzwań współczesności*, dla moderatorów DKK (prowadząca Anna Marchewka);
- *DŹS-y – sztuka gromadzenia i opracowania* (prowadzące Małgorzata Bartosik i Justyna Kowalska);
- *Sztuka głośnego czytania* (prowadzący Stanisław Heropolitański);
- *Książka ma głos*, w ramach programu Erasmus+ (prowadzący Stanisław Heropolitański);
- *Radość wspólnego czytania – performatywne metody pracy z tekstem dla młodzieży*, w ramach programu Erasmus+ (prowadzące Kamila Paradowska i Barbara Elmanowska);
- *Literatura francuska. Przegląd nowości i klasyki*, dla moderatorów DKK (prowadząca Sylwia Sawicka);

a także

- szkolenie online dla bibliotekarzy z powiatu kamieńskiego *Formularze K03 i AFB jak je wypełniać i czytać* oraz szkolenie stacjonarne dla bibliotekarzy z powiatu sławieńskiego *Jak czytać dane statystyczne*.

Ponadto odbyło się spotkanie informacyjne online dla wszystkich bibliotekarzy województwa zachodniopomorskiego podsumowujące działalność bibliotek w 2021 roku.

Podsumowując, w 2022 roku biblioteka wojewódzka zorganizowała 18 różnego rodzaju form informacyjno-szkoleniowych dla bibliotekarzy.

W czerwcu 2022 roku w MBP w Szczecinie odbyła się konferencja dyrektorów bibliotek powiatowych województwa zachodniopomorskiego. Jej tematyka objęła:

- podsumowanie działalności bibliotek publicznych województwa zachodniopomorskiego w 2021 roku;
- *Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021–2025* i jego konsekwencje dla bibliotek.

Pracownik KP, Stanisław Heropolitański, w BP w Bobolicach wygłosił trzy wykłady dla młodzieży *Jak mówić do ludzi i do rzeczy*, a w BP w Nowogardzie także *Książka ma głos*.

Dyskusyjne Kluby Książki

Na dzień 31 grudnia 2022 łączna liczba klubów w województwie zachodniopomorskim wyniosła 104 (67 dla dorosłych, 37 dla dzieci i młodzieży). Odbyły się ich 802 regularne spotkania, w których uczestniczyło 910 stałych członków (632 dorosłych oraz 278 dzieci i młodzieży) i 613 uczestników niebędących zadeklarowanymi członkami.

Moderatorzy klubów otrzymali od koordynatora wojewódzkiego oferty agencji autorskich i autorów, mogli też sami proponować konkretne nazwiska pisarek i pisarzy do zaproszenia na spotkania autorskie. W maju odbyły się spotkania autorskie z Marcinem Świetlickim i Mariuszem Czubajem (w Koszalinie, Sławnie, Sianowie) i Iwoną Żytkowiak (w Barlinku). W czerwcu odbyły się spotkania z Joanną Jax (w Tychowie, Stanominie, Bornem Sulinowie, Czaplunku, Marianowie, Stargardzie, Międzyzdrojach, Stepnicy), w październiku z Moniką Skikiewicz (w Dębnie w bibliotece i szkole, Barlinku (Stowarzyszenie Plantacja Wyobraźni), Łasku, Chojnie i Gryfinie). W listopadzie odbyły się spotkania z Wojciechem Chmielarzem (w Bobolicach, Koszalinie, Płotach, Goleniowie, Złocieńcu, Wałczu). Łącznie odbyły się 24 spotkania autorskie (18 dla dorosłych, 6 dla dzieci), w których wzięło udział 851 uczestników.

22 czerwca w KP odbyło się szkolenie dla moderatorów poprowadzone przez Annę Marchewkę *Poezja wobec wyzwań współczesności*, a 19 października szkolenie Sylwii Sawickiej *Literatura francuska. Przegląd nowości i klasyki*.

37 klubów w czerwcu 2022 nadesłało swoje życzenia zakupowe. Dokonano zakupu 99 tytułów (990 egzemplarzy). Książki oznakowano, ponumerowano i rozesłano do klubów.

Na bieżąco realizowano zamówienia z klubów na książki pozostające w dyspozycji KP – miało miejsce 82 takich przekazania/wysyłek.

W 2022 roku KP realizowała dwa projekty skierowane do bibliotekarzy województwa zachodniopomorskiego:

1. EU-Reading Circles w ramach programu Erasmus+.

Projekt *EU-Reading Circles – grupy czytelnicze w Europie. Dzielenie się doświadczeniami na rzecz integracji i partycypacji społecznej*, którego koordynatorem jest Uniwersytet w Sewilli, ma na celu promocję czytelnictwa i pozyskanie przydatnych danych do stworzenia mapy grup czytelniczych działających na terenie województwa zachodniopomorskiego, która stanie się częścią europejskiej mapy kręgów czytelniczych.

Wysokość całkowitej dotacji przewidzianej na 2021 i 2022 rok wyniosła 14 905 EUR (ze środków Unii Europejskiej). Wkład własny KP poniosła w 2022 roku.

W ramach umowy w 2022 roku zmapowano już istniejącą sieć grup czytelniczych, utworzono nowe grupy czytelnicze na terenie województwa zachodniopomorskiego, a także przygotowano ich dokumentację.

W ramach projektu zorganizowano także spotkanie autorskie z Jakubem Małecim w Filii nr 7 MBP w Szczecinie oraz pięć szkoleń (*Grupy czytelnicze – trendy w działaniach klubów czytelniczych na świecie – ich tworzenie oraz inspiracje do pracy dla różnych grup odbiorców, Pisanie recenzji to też sztuka, Książka ma głos, Radość wspólnego czytania – performatywne metody pracy z tekstem dla młodzieży*).

Pracowano również nad systemem komputerowym wspomagającym udostępnianie i prezentację książek przeznaczonych dla grup czytelniczych powstałych w ramach programu *Dyskusyjne Kluby Książki* i projektu *EU-Reading Circles*.

2. *Nie siedź, sieciuj!* – sfinansowany przez FRŚI.

Wysokość całkowitej dotacji przewidzianej na lata 2021 i 2022 wynosiła 4 tys. zł. W ramach projektu utworzono grupę składającą się z siedmiu bibliotek, które po skończeniu finansowania projektu będą współpracowały ze sobą w projekcie *Biblioteka do zadań specjalnych*, mającym na celu podniesienie kompetencji bibliotekarzy w pracy z osobami z niepełnosprawnościami.

W 2022 odbyło się 5 spotkań online, jedno szkolenie online (*Jak dostosować się do potrzeb niepełnosprawnego czytelnika*) oraz dwa szkolenia stacjonarne (*Czytelnik ze spectrum autyzmu i Jak badać i integrować społeczność lokalną*).

Pracownicy KP opracowali roczną statystykę usług bibliotecznych w województwie zachodniopomorskim dla GUS-u za 2021 rok. Na potrzeby MKiDN zestawiono dane, w dużej mierze nieobjęte sprawozdawczością dla GUS-u, a dotyczące użytkowników bibliotek korzystających wyłącznie z kodów dostępu do platform oferujących e-booki i audiobooki, sytuacji kadrowej i rekrutacji na stanowiska bibliotekarskie oraz obywateli Ukrainy korzystających z bibliotek publicznych. Na podstawie zebranych danych oraz sprawozdań opisowych nadesłanych przez biblioteki opracowano i wydano *Sprawozdanie z działalności bibliotek publicznych województwa zachodniopomorskiego w 2021 r.*, które przekazano władzom samorządowym, bibliotekom województwa zachodniopomorskiego oraz BN. Zbierając dane statystyczne, instruktorzy z KP korygowali nieprawidłowo wypełniane elektroniczne formularze. Niestety, nie wszystkie biblioteki poprawiały błędy. Mogą więc wystąpić różnice pomiędzy danymi, którymi dysponuje biblioteka wojewódzka a danymi przekazanymi do GUS-u.

Współpracowano z SBP w realizacji projektu *Analiza Funkcjonowania Bibliotek*. Działania obejmowały analizę danych i korygowanie błędów w formularzach wypełnianych przez biblioteki. W 2022 roku w badaniach AFB udział wzięło 116 bibliotek (wszystkie biblioteki publiczne województwa zachodniopomorskiego zarejestrowały się w portalu *Analiza Funkcjonowania Bibliotek*).

W związku z podziałem środków MKiDN na zakup nowości w 2022 roku w ramach Programu Biblioteki Narodowej *Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych 2022*, jak co roku, przeanalizowano stan organizacyjno-prawny bibliotek. Z powodu braku odpowiednio wysokiego wkładu własnego, do programu nie przystąpiło 5 bibliotek.

Z powodu braku możliwości otwarcia biblioteki w minimum 13 sobót w roku, do programu nie przystąpiło kolejnych 10 placówek. W obu sprawach wystosowano pisma do 15 organizatorów bibliotek z prośbą o zwiększenie środków przeznaczonych na zakup książek lub rozważenie możliwości otwarcia bibliotek w sobotę.

Współpracując z Instytutem Książki, zebrano informacje na temat liczby osób narodowości ukraińskiej zamieszkującej poszczególne powiaty i gminy, sporządzono umowy oraz zorganizowano wysyłkę książek w języku ukraińskim dla dzieci i młodzieży do bibliotek publicznych województwa zachodniopomorskiego.

KP rozprawdzała nieodpłatnie wydawane przez siebie czasopismo „Bibliotekarz Zachodniopomorski” służące bibliotekom w województwie między innymi jako materiał metodyczny.

Biblioteki publiczne i czytelnictwo w województwie zachodniopomorskim w 2022 roku (wg powiatów)

Biblioteki publiczne i czytelnictwo w województwie zachodniopomorskim w 2022 roku (wg powiatów)

Powiat/gmina	Stan ludności	Placówki biblioteczne	Punkty biblioteczne	Księgozbiór w woluminach (łącznie z czasopismami oprawnymi)		Przebieg książek	Zakup książek			Czytelnicy			Wypożyczenia na zawrątkę specjalnych i dokumentów elektronicznych			Książki, czasopisma, zbiory specjalne i dokumenty elektroniczne udostępnione na miejscu		
				Ogółem	Na 100 mieszkańców		Liczba ogółem	Na 100 mieszkańców	Wartość książek w zł	Ogółem	Na 100 mieszkańców	Ogółem	Na 100 mieszkańców	Ogółem	Na 100 mieszkańców			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16			
Biblioteka wojewódzka (w)	393028	1	0	1231819	313	28900	7499	2	209005	8259	2	182034	46	64168	16			
MiP Szczecin Dyrekcja (m)	393028	33	0	566224	144	25450	14478	4	354492	42413	11	688281	175	9444	2			
Razem: powiat Szczecin	393028	34	0	1798043	457	54350	21977	6	564397	50672	13	870315	221	73612	19			
Razem: powiat Koszalin	104648	11	0	361814	346	11241	7796	7	193478	14021	13	305081	292	36895	35			
Razem: powiat Swinoujście	39631	6	0	136147	344	3957	2845	7	75878	2885	7	60502	153	6063	15			
POWIATY GRODZKIE RAZEM	537307	51	0	2286004	427	69548	32618	6	833753	67578	13	1235898	230	116570	22			
Białogard miasto (m)	22781	3	0	42354	186	3385	2195	10	60203	1827	8	44498	195	408	2			
Białogard gmina (g)	7303	4	0	27305	374	924	577	8	16920	432	6	11579	159	2690	37			
Karfino (mg)	8554	1	0	35252	412	1045	917	11	24544	799	9	12864	150	84	1			
Tychowo (mg)	6312	1	0	17611	279	626	626	10	16945	418	7	11878	188	7	0			
Razem: powiat białogardzki	44950	9	0	122522	273	5980	4315	10	118612	3476	8	80819	180	3189	7			
Choszczno (mg)	20361	2	0	53888	264	1397	943	5	38616	2380	12	37742	185	5225	26			
Bierzwnik (g)	4427	6	0	20031	452	321	238	5	9260	324	7	2200	50	0	0			
Drawno (mg)	4682	1	0	11540	246	1047	914	20	31445	464	10	8894	190	888	19			
Krzęcin (g)	3294	1	0	13518	410	328	182	6	4615	278	8	3339	101	35	1			
Pelczyce (mg)	7242	6	0	37937	524	921	835	12	20029	705	10	20205	279	215	3			
Rezz (mg)	5027	2	3	20850	415	519	342	7	10000	386	8	5886	117	11	0			
Razem: powiat choszczeński	45053	18	3	157764	350	4533	3454	8	113965	4517	10	78266	174	6374	14			
Drawsko Pomorskie (mg)	16523	7	2	48832	296	2172	2172	13	59518	2013	12	30334	184	2929	18			
Czaplinek (mg)	11227	1	0	17373	155	678	659	6	16894	488	4	11398	102	53	0			
Kalisz Pomorski (mg)	6882	1	0	26535	386	937	898	13	29021	881	13	12042	175	153	2			
Wierzbowo (g)	4080	2	0	13493	331	432	432	11	11997	432	7	4652	112	0	0			
Złodeń (mg)	15443	1	0	33442	217	1563	1278	8	32669	955	6	19110	124	92	1			
Razem: powiat drawski	54155	12	2	139675	258	5782	5439	10	150099	4615	9	77436	143	3227	6			
Goleniów (mg)	36972	7	0	72565	196	6239	5435	15	126627	5217	14	64143	173	14534	39			
Maszewo (mg)	8550	2	0	11223	131	198	198	2	4920	279	3	9476	111	3572	42			
Nowogard (mg)	23576	9	0	100012	424	171	170	1	4708	2516	11	46730	198	10510	45			
Osina (g)	2917	1	0	17075	585	636	619	21	16929	290	10	4886	168	607	21			
Przybiemów (g)	4850	1	2	7576	156	229	213	4	5964	233	5	2551	53	178	4			
Stępnica (mg)	4741	2	0	23321	492	648	632	13	16749	426	9	5752	121	720	15			
Razem: powiat goleniowski	81606	22	2	231772	284	8121	7287	9	175897	8961	11	133538	164	30121	37			
Gryfice (mg)	22913	6	0	64187	280	1467	1213	5	32676	1971	9	34568	151	172	1			

Biblioteki publiczne i czytelnictwo w województwie zachodniopomorskim w 2022 roku (wg powiatów) cd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Broje (g)	3510	1	0	13970	398	1266	1266	36	32477	98	3	3019	86	1051	30
Kamlice (g)	3723	2	0	24169	649	794	794	21	18535	322	9	3470	93	1777	48
Płoty (mg)	8192	1	0	19077	233	267	267	3	7330	787	10	8756	107	548	7
Rewal (g)	3646	2	0	20683	567	152	74	2	2423	298	8	2009	55	282	8
Trzebiatów (mg)	15092	2	0	44731	296	1010	921	6	23075	704	5	11933	79	0	0
Razem: powiat gryficki	57076	14	0	186817	327	4956	4535	8	116516	4180	7	63775	112	3830	7
Gryfino (mg)	30520	8	0	122282	401	2492	1316	4	33491	3959	13	71768	235	25928	85
Banie (g)	5003	3	0	27123	467	1983	1456	25	29430	789	14	18109	312	478	8
Cedynia (mg)	4033	1	0	9713	241	111	90	2	2871	121	3	1934	48	1594	40
Chojna (mg)	13246	1	1	31976	241	1585	1224	9	35593	764	6	18701	141	0	0
Mieszkowice (mg)	6593	4	0	19631	298	597	527	8	12851	485	7	8013	122	1797	27
Moryń (mg)	4116	1	0	8780	213	491	470	11	12878	199	5	6113	149	46	1
Stare Czarnowo (g)	3695	2	0	21660	586	362	362	10	8778	441	12	5829	158	111	3
Trzmińsko Zdrój (mg)	4895	3	0	17874	365	820	591	12	13271	841	17	15138	309	385	8
Widuchowa (g)	5069	2	0	23210	459	886	578	11	14786	648	13	8741	172	3059	60
Razem: powiat gryfiński	77970	25	1	282249	362	9327	6614	8	163949	8247	11	154346	198	33398	43
Kamień Pomorski (mg)	13613	3	1	69998	514	1768	729	5	19214	1581	12	22453	165	3122	23
Dziwnów (mg)	3644	3	3	36356	998	1479	589	16	17699	754	21	12738	350	0	0
Golczewo (mg)	5575	1	0	10328	185	159	159	3	4933	406	7	7472	134	1282	23
Międzyzdroje (mg)	6092	1	0	49378	811	1656	1386	23	35785	1795	29	48823	801	32740	537
Swierzno (g)	4004	4	0	45833	1145	787	787	20	17000	512	13	7329	183	0	0
Wolin (mg)	11729	5	0	40797	348	2464	1346	11	33640	1158	10	19436	166	167	1
Razem: powiat kamieński	44657	17	4	252680	566	8313	4996	11	129271	6206	14	118251	265	37311	84
Kołobrzeg (m)	43884	3	6	154650	352	5017	4737	11	124253	5767	13	86848	198	4509	10
Kołobrzeg gmina (Zielieniewo) (g)	11294	3	0	27574	244	752	752	7	21250	594	5	15327	136	645	6
Dygowo (g)	5370	2	0	15578	290	294	294	5	6692	248	5	3698	73	257	5
Gościno (mg)	5258	2	0	22849	435	564	495	9	12500	359	7	5110	97	335	6
Rymanów (g)	3710	1	0	14762	398	364	351	9	10000	288	8	3425	92	427	12
Stemylki (g)	3949	4	0	25593	648	1219	1024	26	23077	408	10	5547	140	465	12
Ustronie Morskie (g)	3776	2	0	27638	729	1136	1085	29	28465	832	22	12673	336	1392	37
Razem: powiat kołobrzegi	77241	17	6	285644	374	9346	8738	11	226237	8496	11	132828	172	8030	10
Będzino (g)	6482	4	0	26370	311	725	602	7	16499	828	10	18950	223	5037	59
Biesiekierz (g)	7477	3	0	34763	465	1552	1494	20	35733	1275	17	26493	354	11529	154
Bobolice (mg)	8378	2	2	20855	249	1197	625	7	13387	1020	12	13034	156	7487	89
Manowo (z siedzibą w Wyszewie) (g)	6793	4	0	25288	372	1267	934	14	16307	1014	15	18271	269	728	11
Mielno (g)	4802	2	0	31355	653	1531	1496	31	41250	1153	24	12387	258	515	11
Polanów (mg)	8182	4	0	32195	393	1272	1206	15	29003	1423	17	33439	409	3879	47
Sianów (mg)	13898	7	7	44775	322	1650	1608	12	44064	3884	28	70820	510	18600	134
Swieszyno (g)	8364	2	0	18122	217	800	754	9	21088	505	6	6520	78	419	5

Biblioteki publiczne i czytelnictwo w województwie zachodniopomorskim w 2022 roku (wg powiatów) cd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Razem: powiat koszaliński	66376	28	9	233723	362	9994	8719	13	217331	11102	17	199914	301	48194	73
Lobez (mg)	12996	2	0	90215	694	1010	939	7	26475	1107	9	15361	118	981	8
Dobra (mg)	3905	1	0	23709	607	538	502	13	12500	366	9	6218	159	80	2
Radowo Małe (g)	3272	1	0	11015	337	211	192	6	5384	372	11	8199	251	481	15
Resko (mg)	7376	1	0	32866	446	550	155	2	4307	537	7	22402	304	0	0
Węgorzyno (mg)	6380	2	1	18248	286	437	391	6	9346	879	14	12423	195	266	4
Razem: powiat tobolski	33929	7	1	176053	519	2746	2179	6	59012	3281	10	64603	190	1808	5
Myslibórz (mg)	18737	4	0	33217	177	1642	1246	7	30774	1162	6	22930	122	55	0
Bartłówek (mg)	18549	4	0	50376	272	1612	1612	9	29172	1322	7	24335	131	308	2
Boleszkowice (g)	2780	1	1	19794	712	89	89	3	2218	224	8	4689	169	90	3
Dębno (mg)	19584	6	10	101160	517	3380	2645	14	64220	2715	14	56514	289	15933	81
Nowogródek Pomorski (z siedzibą w Karsku) (g)	3313	2	0	15025	454	628	590	18	15852	335	10	4745	143	0	0
Razem: powiat myślibórski	62963	17	11	219572	349	7351	6182	10	142236	5758	9	113213	180	16386	26
Police (mg)	39370	3	0	70599	179	2813	2623	7	70264	4355	11	83094	211	16794	43
Dobra (koło Szczecina) (g)	28642	4	0	28825	101	2161	1813	6	52514	1282	4	19303	67	0	0
Kolbaskowo (g)	14875	2	0	17419	117	961	456	3	13223	1071	7	17863	120	1210	8
Nowe Warpno (mg)	1542	1	0	12359	801	223	203	13	3496	166	11	1114	72	66	4
Razem: powiat pyrzycki	84429	10	0	129202	153	6158	5085	6	139497	6874	8	121374	144	18072	21
Pyrzyce (mg)	18358	7	0	66188	361	1699	1550	8	39465	1227	7	22430	122	127	1
Bielice (g)	2970	1	0	16096	542	470	425	14	10769	274	9	7120	240	3406	115
Kozielce (g)	2417	2	0	8761	362	203	203	8	4911	286	12	3430	142	521	22
Lipiany (mg)	5540	2	0	21946	396	695	516	9	14668	898	16	9151	165	0	0
Przelewice (g)	4557	4	2	29176	640	1341	1304	29	32197	641	14	17140	376	1025	22
Warmice (g)	3108	2	0	9204	296	328	328	11	9248	177	6	963	31	0	0
Razem: powiat sławieński	36950	18	2	151371	410	4736	4326	12	110258	3503	9	60224	163	5079	14
Sławno (m)	11958	2	0	52608	440	1786	1332	11	39824	1289	11	42950	359	517	4
Sławno gmina (Zukowo) (g)	8412	2	0	25170	299	438	406	5	11105	99	11	1939	23	150	2
Dartowo (m)	12778	2	0	42190	330	2167	1793	14	51326	1894	15	30733	241	2168	17
Darłowo gmina (g)	7594	5	4	43499	573	1516	1499	20	39364	502	7	6660	88	4044	53
Malechowo (g)	6013	5	0	30848	513	863	749	12	23072	671	11	7662	127	1793	30
Postomino (g)	6778	1	0	8384	124	236	170	3	5000	419	6	14377	212	171	3
Razem: powiat sławieński	53533	17	4	202699	379	7006	5949	11	166891	4874	9	104321	195	8843	17
Stargard (m)	66990	3	2	106826	169	4317	3353	5	98033	5730	9	87325	130	2065	3
Stargard (z siedzibą w Kępnie) (g)	14805	6	0	41756	282	1055	969	7	27887	528	4	5891	40	856	6
Chociwiel (mg)	5537	3	0	37228	672	1208	1112	20	25943	958	17	20193	365	3371	61
Dobrzany (mg)	4573	2	0	26122	571	676	526	12	14877	591	13	15746	344	159	3
Dolice (g)	7193	5	0	44753	622	1306	1306	18	32974	1639	23	39649	551	9245	129
Ińsko (mg)	3174	1	0	4276	135	195	195	6	5692	192	6	1678	53	99	3
Kobyłanka (g)	6325	1	0	15605	247	450	432	7	12660	402	6	12065	191	230	4

Biblioteki publiczne i czytelnictwo w województwie zachodniopomorskim w 2022 roku (wg powiatów) cd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Marianowo (g)	2881	2	0	16986	590	451	451	16	13260	397	14	4929	171	30	1
Stara Dąbrowa (g)	3583	1	0	10161	284	297	297	8	7861	260	7	3532	99	2007	56
Suchan (mg)	4080	1	0	19884	487	262	236	6	6938	520	13	3920	96	86	2
Razem: powiat sławoborze	119141	25	2	323607	272	10217	8877	7	246125	11217	9	194928	164	18148	15
Szczecinek miasto (m)	37887	2	0	90706	239	3032	2337	6	67860	3959	10	82415	217	6245	16
Szczecinek (g)	8871	5	0	31913	360	696	696	8	16925	752	8	17775	200	4200	47
Banwoje (mg)	7937	4	0	20281	256	1152	855	11	21560	393	5	6406	81	242	3
Biłży Bór (mg)	4933	1	8	21056	427	466	354	7	9151	475	10	11898	241	3691	75
Borne Sulinowo (mg)	9365	4	0	39861	426	991	317	3	7738	697	7	13081	140	405	4
Gzmiąca (g)	4363	5	0	43440	996	2753	1734	40	21616	664	15	13161	302	1610	37
Razem: powiat szczecinecki	73456	21	8	247257	337	9090	6293	9	144850	6940	9	144736	197	16393	22
Swidwin miasto (m)	14759	1	0	44823	304	1186	1186	8	33946	849	6	13156	89	50	0
Swidwin (g)	5374	2	0	11879	221	132	89	2	2948	321	6	5411	101	2976	55
Brzezno (g)	2610	2	0	11174	428	206	206	8	4351	399	15	6141	235	3662	141
Poleczyn Zdrój (mg)	13876	5	0	38231	276	596	205	1	4752	681	5	8651	62	662	5
Rąbino (g)	3318	1	0	13036	393	111	109	3	3032	98	3	921	28	9	0
Sławoborze (g)	3863	1	0	10539	273	92	92	2	2327	299	8	3168	82	154	4
Razem: powiat swidwiński	43800	12	0	129682	296	2323	1887	4	51256	2647	6	37448	85	7533	17
Wałcz MBP (m)	23841	1	0	49791	209	887	638	3	15724	1520	6	29878	125	0	0
Wałcz PBP (m)	50466	1	0	47056	93	1044	981	2	37464	513	1	10964	22	19063	38
Razem: Wałcz miasto	23841	2	0	96847	406	1931	1619	7	53188	2033	9	40842	171	19063	80
Wałcz gmina (Karisibóř) (g)	12158	1	0	16134	133	1341	1144	9	33394	953	8	9985	82	66	1
Człopa (mg)	4619	4	0	14920	323	482	482	10	12313	244	5	4025	87	942	7
Mirosławiec (mg)	5322	1	0	21579	405	715	697	13	20551	373	7	5600	105	4	0
Tuczno (mg)	4526	1	0	14124	312	665	665	15	25472	351	8	8497	188	44	1
Razem: powiat wałecki	50466	9	0	163604	324	5134	4607	9	144918	3954	8	68949	137	19541	39
POWIATY ZIEMSKIE RAZEM	1107751	288	55	3638803	328	121113	99472	9	2616720	108628	10	1949969	176	285477	26
WOJEWÓDZTWO	1645058	349	55	5934807	361	190661	132090	8	3450473	176406	11	3184867	194	402047	24

Władysław Michnal

Książnica Pomorska (pracował w latach 1962–2003)

**EWA PIETRZAK – WIELOLETNIA KIEROWNICZKA DZIAŁU DS.
ORGANIZACJI PRACY I KADR KSIĄŻNICY POMORSKIEJ**

Ewa Pietrzak urodziła się 1 listopada 1953 roku we Wrocławiu. Jej rodzice Tadeusz i Łucja (z domu Andrzejczuk) Kuklińscy poznali się na wczasach. Jako małżeństwo zamieszkali w Wojcieszowie na Dolnym Śląsku. Ewa to ich jedyne dziecko. Rok po jej urodzeniu przenieśli się do Szczecina. Ojciec był nauczycielem w Technikum Mechaniczno-Energetycznym (miał wykształcenie wyższe techniczne), a matka (z wykształceniem średnim) znalazła zatrudnienie w radiu i telewizji.

Ewa ukończyła V Liceum Ogólnokształcące. 15 grudnia 1973 wyszła za mąż za Andrzeja Pietrzaka, a 20 października 1975 roku urodziła im się córka Aleksandra (jako osoba dorosła zdobyła wyższe wykształcenie na Politechnice Szczecińskiej). Ewa ukończyła także Policealne Studium Zawodowe w Szczecinie. 1 sierpnia 1974 roku podjęła pracę w Stoczni Szczecińskiej. Najpierw przez kilka lat pracowała w kadrach Wydziału W1, a po urlopie wychowawczym w Dziale Mieszkaniowym Stoczni Szczecińskiej (odbierała nowe budynki z mieszkaniami zakładowymi przeznaczonymi dla pracowników i wręczała im klucze do nich). Następnie wybrano ją do Zarządu Zakładowego Związku Socjalistycznej Młodzieży Polskiej jako wiceprzewodniczącą do spraw organizacji, socjalnych i kultury. Rozpoczęła studia na Uniwersytecie Szczecińskim na Wydziale Prawa i Administracji (specjalność prawo pracy), które ukończyła 17 czerwca 1991 roku. Jednocześnie objęła stanowisko kierownika biblioteki zakładowej. Mieściła się ona w budynku stoczniowej straży pożarnej. Była to duża placówka, której księgozbiór liczył około 45 tys. wol. Pracowały w niej cztery osoby. Z zasobów mogli korzystać pracownicy stoczni i ich rodziny. Funkcjonowała w niej czytelnia, w której przygotowywano różnego rodzaju zajęcia oświatowe dla rodzin stoczniowców, głównie dzieci. Cały proces zakupu zbiorów, opracowania i przygotowania ich do udostępniania był realizowany przez załogę biblioteki. Pod koniec lat 80. stocznię dotknął kryzys, w związku z czym zaczęto ograniczać koszty jej działalności. Podjęto decyzję o likwidacji biblioteki. Dzięki porozumieniu zakładów pracy, decyzją dyrektora Stanisława Krzywickiego, 1 maja 1989 roku jej księgozbiór i pracowników przejęła Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie. Jeszcze przez kilka lat placówka działała w budynku straży pożarnej. Po jej likwidacji utworzono filię nr 53 na Osiedlu Słonecznym.

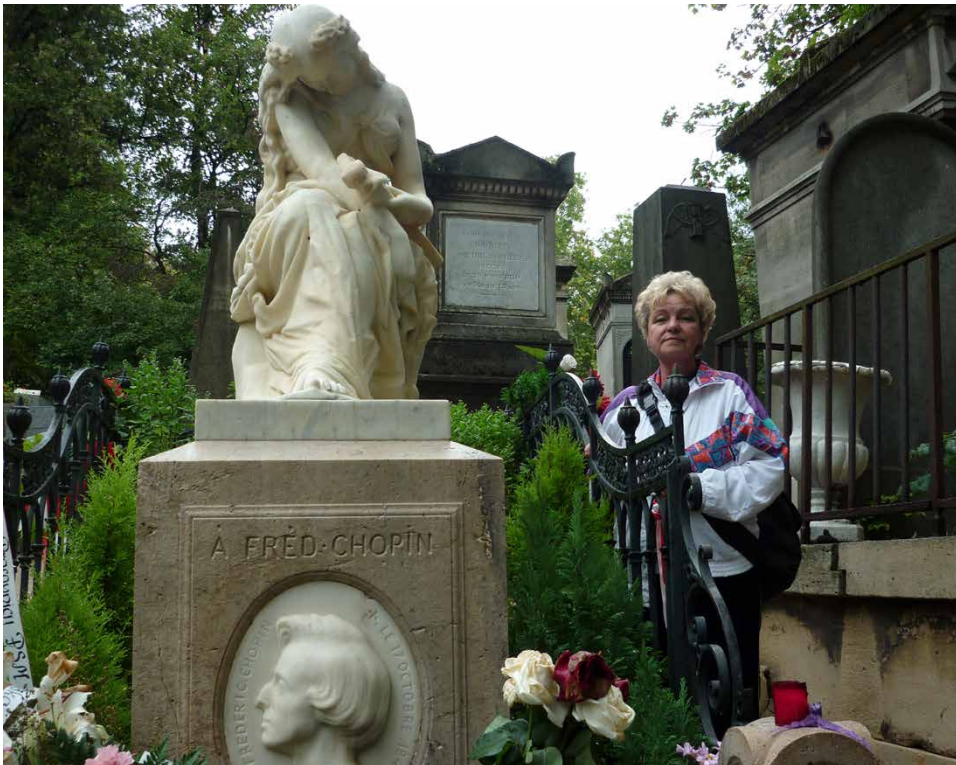
Kolegium kierowników, Ewa Pietrzak druga od lewej (1 września 2003)

Święto bibliotekarzy w Buku, Ewa Pietrzak w środku (2005)

Dział kadr, Ewa Pietrzak w środku (2008)

Przy pomniku Fryderyka Chopina w Paryżu (2010)

W 1991 roku, kilka miesięcy po ukończeniu studiów, Ewę Pietrzak przeniesiono do Działu ds. Organizacji Pracy i Kadr, w którym objęła funkcję jego kierownika. Właśnie na emeryturę odeszła z niego Jolanta Fidrych. Zmiana miejsca i charakteru pracy wiązała się ze wzmocnionym wysiłkiem, gdyż trzeba było obsłużyć dużą załogę biblioteki i zapoznać się z wieloma przepisami dotyczącymi zatrudnienia, awansowania, zwalniania i odchożenia pracowników na emeryturę, a komputery dopiero raczkowały. W 1995 roku, na polecenie dyrektora, objęła też prowadzenie archiwum zakładowego.

Kierowanie pracą działu kadr wiązało się z koniecznością ciągłego doskonalenia zawodowego. Wymienimy tylko niektóre formy tego doskonalenia, w których uczestniczyła Ewa Pietrzak:

- kurs kancelaryjno-archiwalny pierwszego stopnia zorganizowany przez Stowarzyszenie Archiwistów Polskich (20 września – 11 października 2002), ukończony z wynikiem celującym, jego celem było przyuczenie słuchaczy do pełnienia funkcji archiwisty zakładowego i referenta kancelaryjnego;
- szkolenie *Nowe rozwiązania w systemie prawnym kultury* (6 listopada 2006), organizator – Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej w Szczecinie;
- sześciomiesięczny kurs z zakresu zarządzania zespołami ludzkimi, finansowany przez Unię Europejską (2009);
- Ogólnopolskie Seminarium Archiwalne w Gorzowie Wielkopolskim (7–8 czerwca 2016);
- Ogólnopolskie Seminarium Archiwalne *Archiwa wyodrębnione w polskiej sieci archiwalnej* (28–29 maja 2019);
- webinarium *Zmiany w urlopach, ZFŚS, pracy zdalnej, w czasie pracy i wynagrodzeniach w czasie epidemii w instytucjach kultury* (Warszawa, 2 lipca 2020).

Ewa Pietrzak jest autorką wielu regulaminów i programów organizacji pracy w Książnicy Pomorskiej. Prowadziła też szkolenia i konsultacje dla pracowników i bibliotekarzy z całego województwa z zakresu prawa bibliotecznego i pracy, kwalifikowania dokumentacji, kontroli zarządczej i ochrony danych osobowych (była też administratorem bezpieczeństwa informacji).

W kolejnych latach awansowała na kustosza (1991) i starszego kustosza (1994). Po niecałych 47 latach pracy, będąc głównym specjalistą ds. organizacji pracy i kadr, z dniem 27 stycznia 2021 roku Ewa Pietrzak przeszła na emeryturę. W ostatnich latach przed tym była też Prezesem Towarzystwa Przyjaciół Książnicy Pomorskiej. Funkcję kierownika działu kadr objęła po niej doświadczona bibliotekarka z wyższym wykształceniem bibliotekarskim – Sylwia Matejek.

Pełniąc funkcję kierownika kadr, trzeba wykonywać także wiele czynności, które nie są mile widziane przez pracowników. Dotyczy to głównie dyscypliny pracy. Jednak trzeba powiedzieć, że Ewa Pietrzak swą wieloletnią sumienną pracą zyskała sobie uznanie nie tylko dyrekcji, ale także koleżanek i kolegów. Uczestniczyła w ważnych momentach życia książnicy. Żegnała dyrektora Stanisława Krzywickiego, który z końcem 2003 roku

Podczas wręczania awansów (2018)

odszedł na emeryturę. Witła nowego dyrektora Lucjana Bąbolewskiego. Obserwowała przemieszczanie agend do nowo wybudowanego skrzydła biblioteki. Była jedną z witających prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego, który otworzył nowy gmach i nagroził odznaczeniami państwowymi zasłużonych pracowników. Żegnała wraz z dyrekcją osoby odchodzące na emeryturę i witała nowo zatrudnionych. Mile wspomina współpracę z wicedyrektor Magdaleną Śliwką (niestety już nieżyjącą), Hanną Niedbał (byłą przewodniczącą Koła nr 1 przy Książnicy Pomorskiej SBP). Uczestniczyła w wycieczkach krajowych i zagranicznych organizowanych przez SBP i bibliotekę. Zorganizowała wiele spotkań z okazji święta bibliotekarzy w Buku Kamieńskim, w trakcie których bawiła się razem ze współpracownikami. Pozostanie w miłej pamięci wielu bibliotekarzy i pracowników Książnicy Pomorskiej za swą wieloletnią odpowiedzialną pracę i koleżeński życzliwy stosunek do nich. Niech dowodem tego będzie chociażby piękny i wzruszający list, podpisany przez kilkudziesięciu bibliotekarzy, przekazany jej w dniu przejścia na emeryturę. Oto najważniejsze jego fragmenty:

Droga Ewo! Wydawać by się mogło, że są rzeczy stałe i niezmiennie, które dają poczucie stabilizacji. W tym mikroświecie, którym dla nas wszystkich jest Książnica Pomorska, taka była Ewa Pietrzak na stanowisku kierownika Działu ds. Organizacji Pracy i Kadr. Wielu pracowników zwyczajnie nie pamięta innej osoby nim kierującej – bo TY byłaś jedną z pierwszych osób, z którą stykali się w Biblio-

tece. Rozpoczęcie pracy w nowym miejscu to różnego rodzaju emocje, pełne nadziei oczekiwanie, ale też zupełnie naturalna niepewność i obawa przed czymś nieznanym. Dlatego po latach tak dobrze pamiętamy ten pierwszy kontakt z pracodawcą [...]. Jako Główna Kadrowa wyróżniałaś się osobowością i zasadniczym podejściem do służbowych obowiązków, a to cechy cenne i pożądane w takiej instytucji i na odpowiedzialnym stanowisku. W Książnicy Pomorskiej wypracowałaś sobie markę, byłaś osobą czuwającą nad przestrzeganiem przepisów, organizującą pracę w bibliotece w drodze licznych projektów, zarządzeń i regulaminów [...]. Dziękujemy Ci, że byłaś z nami tyle lat, że witałaś nowych pracowników i żegnałaś tych zasłużonych, tak jak my teraz żegnamy Ciebie. Byłaś naocznym świadkiem wielu zmian w Książnicy, jednocześnie wspólnie z nami dzień po dniu tworzyłaś ją: dbałaś o to, by działała jak najlepiej i najsprawniej. Odpoczywaj, ciesz się życiem i nigdy o nas nie zapominaj, tak jak my nie zapomnimy Ciebie, bo nie sposób zapomnieć Koleżanki i Pracownika, który odcisnął swoje piętno na historii naszej Biblioteki. Koleżanki i Koledzy z Książnicy Pomorskiej.

Święto bibliotekarzy w Buku, Ewa Pietrzak jako szeryf (2009)

Do życzeń tych dopisuje się również autor tego tekstu z zaproszeniem Pani do udziału w miesięcznych spotkaniach bibliotekarzy-emerytów.

Julia Chowańska

Biblioteka Publiczna w Gryfinie

PATCHWORK Z KOBIECYCH EMOCJI
RECENZJA KSIĄŻKI JOANNY BATOR GORZKO, GORZKO

*Piszę z centrum złożonej tożsamości. Z kłębowiska emocji,
ze ścieżek instynktu.
Analizy, patrzenie z góry, podsumowania – to podejście, które
należy do odchodzącej epoki. Weszliśmy w czas fragmen-
tów. Pojedynczych świadectw, puzzli, witraży.
G. Plebanek, Bruksela. Zwierzęcość w mieście*

Wydane w 2020 roku *Gorzko, gorzko* to powrót Joanny Bator do wysokiej formy po kilku ostatnich niezbyt udanych – w zgodnej opinii większości krytyków i czytelników – powieściach. Przeplatające się ze sobą relacje losów czterech bohaterek to wielkie studium na temat zarówno utraty, jak i strachu przed nią, które wpisane są w losy bohaterek, poczynając od na poły mitycznej Berty, poprzez Barbarę i jej córkę Violetę, na Kalinie, ostatniej z rodu Serce kończąc. Opowieści o poszczególnych kobietach nie są przedstawiane w kolejności chronologicznej, lecz wielokrotnie przerywane, czasami w najbardziej intrygujących momentach fabularnych. Taka konstrukcja narracji, oparta na swobodnym przemieszczaniu się między wątkami i przestrzeniami czasowymi – początkowo dość męcząca dla odbiorcy – okazuje się w pewnym momencie jedynym właściwym sposobem opowiadania. Co ważne, zasada ta zdaje się obejmować nie tylko świat przedstawiony, ale rozciąga się również na rzeczywistość, której nie sposób już dziś ujmować w zamkniętych uporządkowanych ramach linearnej narracji. Innym ciekawym zabiegiem konstrukcyjnym jest kreacja narratorki. Dwoistość Kaliny, którą mężczy poczuć istnienia w dwóch wymiarach czy też czasoprzestrzeniach jednocześnie, podkreślana jest za pomocą dwojakiego sposobu manifestowania się narratorki w tekście – narracja pierwszoosobowa płynnie przechodzi w trzecioosobową i odwrotnie.

Biorąc pod uwagę krąg naukowych zainteresowań Joanny Bator, nie dziwi fakt, że wiele miejsca poświęca ona zagadnieniom związanym z płcią oraz relacjom między kobietami a mężczyznami. Na początku książki autorka umieszcza dość prowokacyjne twierdzenie o nieobecności mężczyzn w opisywanych przez siebie historiach. Czy jednak tak jest na pewno? Śledząc fabułę książki nie sposób odmówić postaciom męskim istotnego udziału w kolejach losu następujących po sobie pokoleń kobiet, by wspomnieć

choćby tajemniczy udział jasnovidza-uzdrowiciela Bazyla Ochęduski w życiorysach kobiet, zmiany, które w życiu Barbary zaszyły za sprawą Mirka Maja czy Konrada i jego piękną, a zarazem niszczącą, relację z Kaliną.

Relacje między płciami stanowią też oś wątku sensacyjnego powieści. To właśnie na konflikcie tego co kobiece i tego co męskie bazuje motyw kanibalizmu. Frustracja kobiet wywołana niemożnością wyrwania się poza przypisane im role kulturowe – przypisane przez odwieczną tradycję męską przecież! – oraz tłumiona przez lata złość wybuchają w postaci makabrycznego czynu. Wobec braku możliwości podjęcia walki na równych prawach, zarówno Berta, jak i Barbara radzą sobie, tak jak potrafią. Przerobienie, „zawekowanie” tłumionych emocji wobec mężczyzn zdaje się być wyjaśnieniem w dużej mierze symbolicznego aktu kanibalizmu opisanego przez Joannę Bator.

Przeplatające się historie czterech kobiet, ujęte w popularną w literaturze współczesnej formę sagi, prowadzą czytelnika przez burzliwe dzieje Wałbrzycha i sąsiadujących z nim dolnośląskich wsi i miasteczek. Opowieści te cechuje zmienność nastroju – z bardzo mrocznych fragmentów co jakiś czas wyłania się pełna humoru pogodna historia, by wreszcie w szczęśliwym zakończeniu zesłać na najmłodszą bohaterkę – a wraz z nią na czytelnika – zbawienne katharsis. Przerwanie ciągnącego się od kilku pokoleń łańcucha cierpienia i traum, którego udaje się dokonać Kalinie, przynosi tak upragniony przez każdego z nas (czyż nie czekamy z niecierpliwością na happy end, chociaż czasami sami przed sobą się do tego nie przyznajemy?) pierwiastek konsolacyjny. Utkany z przeżyć i emocji poprzednich pokoleń kobiet kobierzec – czy też patchwork, którego to określenia używa autorka – okrywa Kalinę swego rodzaju ochronnym parasolem, w którego cieniu zyskuje ona pewność słuszności swoich wyborów. Zrywając raniącą ją relację z Konradem, kupując dom i związuąc się z Kubą, daje dowód swojego wyzwolenia z kołowrotu błędnych decyzji genetycznych poprzedniczek. Zakończenie zostawia czytelnika z dręczącym pytaniem – czy Kalina będzie miała szansę przekazać swoje dziedzictwo kolejnemu pokoleniu?

Szczególne uznanie należy się Joannie Bator za tytuł powieści – wieloznaczny, zapadający w pamięć, idealnie współgrający zarówno z głównym tematem powieści, jak i jej nastrojem. Tytułowe *Gorzko, gorzko* to zaklęcie, którym próbujemy zakłamać rzeczywistość, by nie zostać pozbawionym naszego – tego małego lub tego większego – szczęścia. To też słowa doskonale opisujące relacje międzyludzkie. Stosunki między partnerami w związku, ale też i te między matkami i córkami. Dziecięce *gorzko, gorzko!* to wyraz naiwnej wiary, że przygotowując się na najgorsze, człowiek oszuka los i nie zostanie pozbawiony tego, co dla niego najcenniejsze. Niestety, w obliczu wydarzeń ostatnich miesięcy wiemy, że to dziecięce zaklęcie jest za słabe, by pokonać zło, a jedynym sposobem by wyzwolić się ze strachu przed utratą, wydaje się akceptacja tego, że nic nie jest nam dane raz na zawsze.

Edyta Sztylc

Gminne Centrum Kultury i Bibliotek w Dobrej

Z PAMIĘTNIKA BIBLIOTEKARKI – NIE DLA WRAŻLIWCÓW I Z PRZYMRUŻENIEM OKA – ☹️

Niechciany gość w domu to z reguły nic wielkiego. Zwyczajnie się zdarza. Ale w bibliotece? Kto by pomyślał?

Pewnego razu do naszej biblioteki przyszedł Pan Smrodek. Przyszedł nie sam, a z gośćmi dwoma. Trudniej było rozpoznać, który to z panów właścicielem jest jego. Po minach widać jednak było, że wstydzą się swego towarzysza, więc udawali, że są bez niego. Że go tu wcale nie ma, choć wchodząc wyraźnie dało się słyszeć, jak mówił *dzień dobry* w swoim języku, dając tym samym dowód swego istnienia. Nikt nie spodziewał się tylko, że gość niechciany uraczy nas również zapachem. To było nie do pomyslenia.

Panowie w pośpiechu rozeszli się po sali. Jeden, ten starszy w płaszczyku i szalu, szybko „żurawia zapuścił” w regały i udaje, że książki szuka. Że nie może znaleźć. Idzie więc dalej i dalej, byle jak najdalej od Smrodka. Drugi – znacznie młodszy – pewnie syn jego, z miną niewiniątka w sali obok zajęł się zabawą. Tymczasem Pan Smrodek, jak się pojawił tak zamarł w bezruchu, nic nie robiąc sobie z przykrego stanu rzeczy. Najgorszy był jednak fakt, że stał tuż obok. Tuż obok bibliotekarki stanowiska pracy. Zdecydowanie zbyt blisko, by można było bezpiecznie patrzeć w jej przyszłość.

– Co robić? – myślała zrozpaczona „pani od książek”. Długo przecież w tym towarzystwie nie wytrzyma. Na zewnątrz zimno, prawie mróz – wyjść nie ma jak. Gości zresztą samych zostawić nie można. Dobry obyczaj tego zabrania. Otworzyć okna? Ale jak, kiedy deszcz ze śniegiem zacina? Może schować się na zapleczu i przeczekać największe stężenie złowrogiego gazu? Fúj! Co za smród! Nie wytrzymam – łamała się powoli bibliotekarka, bo obiad niedawno zjedzony właśnie zabułgotał w jej wnętrzu.

Na tę jej rozpacz znalazła się szybko rada. Bo oto gromadka dzieci do biblioteki wpada. Drzwi za sobą nie zamyka. Bo i po co? To już taki ich zwyczaj. Każde zama-

szystym krokiem, utartą od tygodni ścieżką, do swojego miejsca kroczy i na nic nie zważa. Tym razem jednak bibliotekarka nie krzyczy *drzwi zamykać*, a z ulgą spogląda na ich otwarte wrota. Wstaje. Czy jej się zdawało? Czy Smrodka wywiało? Nie. Aż tak dobrze być nie może. Teraz nosem kręcą dzieci. Sami zresztą go zabrali – pędząc jak burza do lekcyjnej sali.

Wkrótce potem bibliotekę opuścił pan w płaszczyku z synem i z naręczem (chciałoby się powiedzieć kwiatów), to były jednak książki: Tokarczuk (tomisko olbrzymie), Rusinka (*Wierszyki domowe*) i Małeckiego (*Wiatrołomny*). Pan Smrodek również ulotnił się na dobre i oby więcej u nas nie gościł.

Jolanta Miękus

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Goleniowie

ODA DO BIBLIOTEKARZA

Bibliotekarzu! Krynico mądrości!
Ostoję spokoju, źródło radości!
Jakże docenić zasług Twoich mrowie,
gdy nikt o nich nawet nie opowie...?
Ach! Jaką radość sprawiasz sercu matki,
gdy w trudzie i znoju odwiedzasz wszystkie dziatki.
Kiedy z uśmiechem na twarzy otwierasz stronicę
by szczęście dać i Mateuszowi, i Monice.
By spokojnym głosem przenieść je w świat baśni,
by odsunąć choć na chwilę od wszelkich bojaźni.
Bibliotekarzu! Drogowskazię wiedzy,
cenię Cię z pewnością koleżanki i koledzy,
ale najbardziej uwierz, czytelniczy,
gdy z nostalgią ich prowadzisz wśród regałów dziczy.
Gdy wśród sygnatur i numerów wskazujesz kierunek,
a prolongatą rychło spieszysz na ratunek.
Każdą nowością rozpieszczasz i podnosisz na duchu –
towarzyszu powieści i fantasy druhu.
Bibliotekarzu! Mistrzu dobrej zabawy!
Twa kreatywność solidne ma podstawy
i nieograniczone daje Ci możliwości
by w progi biblioteki wpuścić morze gości.
By zachęcić do wizyty i starych, i młodych,
a za swe osiągnięcia zgarniać nagrody.
Czego się nie chwycisz, zawsze Ci się uda.
Tylko bibliotekarz potrafi takie cuda!
Bibliotekarzu! Oceanie dobroci,
nie obcy Ci bliźni, czy ludzki czy koci,
zawsze z otwartością pomagasz każdemu
i nie boisz się wzywań i nie stronisz od trudu,

byle tylko być dostępnym dla ludu,
byle by krzewić kaganek oświaty,
choćby po części, choćby na raty,
ale do przodu, przed siebie, do celu,
by każdemu wskazać światelko w tunelu.

Na końcu każdej ody,
morał kończy wywody.
Prawda to wszystkim powszechnie znana
„Nie masz biblioteki bez czytelnika”
ale i jeszcze jedna musi być dodana:
„Ani bez jej mądrego pracownika”

Anna Kotowska, Małgorzata Maciejewska, Przemysław Nowaczek
Książnica Pomorska

Małgorzata Zychowicz
Koszalińska Biblioteka Publiczna

KRONIKA (styczeń – marzec)

Styczeń 2023

Gmina Bobolice przyłączyła się do akcji Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Koszalinie, które zbierało latarki dla dzieci w Ukrainie. W Miejsko-Gminnej Bibliotece Publicznej udało się zebrać 124 latarki i 303 baterie.

Styczeń – marzec

W Bibliotece Publicznej w Przybiernowie regularnie odbywały się spotkania i warsztaty rękodzielnicze dla dorosłych prowadzone przez seniorki z klubu Kreatywne Barwinki. W lutym zorganizowano dla uczniów ze szkół podstawowych z Przybiernowa i Czarnogłów, konkurs recytatorski *Zimowe klimaty*. W marcu, w ramach kampanii społecznej *Cala Polska czyta dzieciom*, zorganizowano *Spotkanie z bajką* dla grup przedszkolnych i klas zerowych, czytano wiersze Juliana Tuwima, Marii Konopnickiej i Jana Brzechwy. Przeprowadzono również warsztaty rękodzielnicze dla dorosłych i dzieci pod hasłem *Łączymy pokolenia*.

W Bibliotece Publicznej w Złocięncu dwa razy w miesiącu bibliotekarze spotykali się z wychowankami Zespołu Placówek Edukacyjno-Terapeutycznych. Dużą popularnością cieszyły się zajęcia z programowania robotów Photon oraz kodowania. Również cyklicznie, co miesiąc, w złocienieckiej bibliotece spotykały się kobiety, aby podyskutować, wymienić się poglądami oraz przejrzeć literaturę poświęconą roli kobiet we współczesnym świecie. Raz w tygodniu natomiast spotykano się

z dziećmi z Ukrainy mieszkającymi w Złocięncu w celu przybliżenia im polskiej kultury.

4 stycznia

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie odbyło się pierwsze w bieżącym roku spotkanie z cyklu *Seniorzy w Pro-Mediach*. Dotyczyło wyszukiwania i zamawiania tańszych leków w internecie.

5 stycznia

Podczas styczniowego spotkania członków Dyskusyjnego Klubu Książki działającego przy Książnicy Pomorskiej omawiano, opublikowaną po raz pierwszy w 1949 roku, debiutancką powieść Yukiego Mishimy *Wyznanie maski*.

Filia nr 2 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie zaprosiła na pierwsze w bieżącym roku spotkanie Koła Gospodyń Miejskich. Jego tematem była pielęgnacja kwiatów pokojowych.

9 stycznia – 28 lutego

W Galerii Jednego Obrazu w Książnicy Pomorskiej swoją pracę z cyklu *Antropolis* prezentowała profesor Akademii Sztuki w Szczecinie Ewa Czerwińska-Romanowska.

10 stycznia

W Książnicy Pomorskiej promowano trzeci numer, wydawanego przez szczeciński Oddział Związku

Kinga Konieczna w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Chojnie (10.01)

Literatów Polskich, periodyku „Pryzmat Literacki”. Prelekcję *Dzień szczura* wygłosił nauczyciel, filozof, publicysta i poeta Wojciech Czaplewski.

W Filii nr 7 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie miało miejsce spotkanie autorskie z Karoliną Izdebską, autorką książki *Sztuka publiczna: od obiektów do praktyk postartystycznych. Brikolaż socjologiczny*.

W Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Goleniowie aktorzy z Teatru Różnorodności Gwitajcie wystawili spektakl dla dzieci *Pchła Szachrajka*.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Chojnie gośczone Kingę Konieczną – autorkę książek *Figa* oraz *Figa i tajemnica złotego brokatu*.

Filia dla Dzieci i Młodzieży Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinku oraz Samorządowa Agencja Promocji i Kultury, przy współpracy z Muzeum Regionalnym w Szczecinku, ogłosiły konkurs na komiks *Szczecineckie legendy w komiksie*. Jego uczestnicy wzięli udział w warsztatach poprowadzonych przez rysownika Huberta Ronka oraz w spotkaniu z historykiem Mateuszem Zacharewiczem, który opowiedział o szczecineckich legendach.

10 stycznia – 28 lutego

W Książnicy Pomorskiej prezentowana była wystawa malarstwa Krzysztofa Krzywińskiego zatytułowana *Miejsca*. Artysta, pedagog w Liceum Plastycznym w Szczecinie, przedstawił swoje prace z lat 2009–2022.

11 stycznia

W ramach cyklu *Generator Myśli Humanistycznej* w Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie rozmawiano o konfliktach rodzinnych w literaturze.

11 – 31 stycznia

Książnica Pomorska zaprosiła na wystawę *1922–2022. Związek Polaków w Niemczech. Ludzie – idee – pamięć* przygotowaną przez Muzeum Zachodniokaszubskie w Bytowie w ramach obchodów 100-lecia Związku Polaków w Niemczech.

12 stycznia

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie odbył się wernisaż wystawy fotografii zespołu Foto-Video działającego przy Szczecińskim Uniwersytecie Trzeciego Wieku.

16 stycznia

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie miało miejsce spotkanie Klubu Miłośników Mangi Isekai.

17 stycznia

W Filii w Wołczkowie Gminnego Centrum Kultury i Bibliotek w Dobrej, Nowy Rok rozpoczęto spotkaniem literacko-teatralnym wokół *Małego Księcia Antoine'a de Saint-Exupéry'ego*. Przy współudziale Stowarzyszenia Zabytków z Wołczkowa zaprezentowano kilka znaczących scen z książki, a także jej wersje w różnych językach.

W Książnicy Stargardzkiej Leszek Herman promował swoją książkę *Szachownica*.

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie, w ramach projektu *Zobacz i usłysz kulturę!*, z czytelnikami spotkał się autor kryminałów Adrian Bednarek.

19 stycznia

2022 – Rok Quistorpa w Szczecinie to tytuł spotkania, które w cyklu *Debiut – premiera – kariera* zorganizowały wspólnie Książnica Pomorska i Stowarzyszenie Sztuka – Promocja – Edukacja. Szczecińskie dziennikarki Helena Kwiatkowska i Monika Mazanek-Wilczyńska rozmawiały z Damianą Kolassą, Dorotą Pundyk i Sylwią Wesołowską o działalności i dorobku rodziny Quistorpów, projektach miejskich upamiętniających tę rodzinę, działaniach Stowarzyszenia Denkmal Pomorze oraz o książce *Wieża Quistorpa. Od monumentu po ruinę* autorstwa Damiany Kolassy. Początek formularza

20 stycznia

W Książnicy Pomorskiej odbyło się spotkanie poświęcone życiu i twórczości Zbigniewa Herberta skierowane do przebywających w Szczecinie Ukraińców, które w języku ukraińskim poprowadziła Nataliia Zavorodnia.

23 stycznia

W Miejsko-Gminnej Bibliotece Publicznej w Bobolicach miało miejsce pierwsze w tym roku spotkanie Dyskusyjnego Klubu Książki. Omawiano pozycję napisaną przez Dunyę Mikhaïl *Pszczelarz z Sindzaru*.

Filia dla Dzieci i Młodzieży Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinku, w ramach projektu edukacyjnego *Szczecinek jakiego nie znamy*, zaprosiła na spotkanie *Cenne dzieła sztuki można znaleźć niedaleko Szczecinka*. Jego tematem był tryptyk z Lubowa.

24 stycznia

Filia nr 7 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie zainicjowała cykl *Senioriada*. Tematem jego pierwszej odsłony brzmiał *Szczęśliwy wiek sędziwy – jak zachować dobre samopoczucie*.

Tego samego dnia, w placówce tej, w ramach cyklu *Pomerania incognita. Spotkania z pomorską przeszłością*, Eryk Krasucki wygłosił wykład *Koreańska podróż Piotra Zaremby*.

25 stycznia

W Koszalińskiej Bibliotece Publicznej z czytelnikami spotkał się ks. dr Remigiusz Szauer, który opowiadał o swojej najnowszej książce *Z dystansem i w potrzebie. Religijność i moralność mieszkańców diecezji koszalińsko-kolobrzeszkiej*.

Miejska Biblioteka Publiczna w Międzyzdrojach zorganizowała spotkanie autorskie z Piotrem Oleksym, historykiem, pasjonatem regionu i mieszkańcem Lubina, który promował swoją książkę *Wyspy odzyskane. Wolin i nieznaną archipelag*.

26 stycznia

W Filii nr 7 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie można było posłuchać autorek i autorów książki *Nie-pokoje twórcze. Antologia tekstów studentek i studentów studiów pisarskich US*.

Spotkanie z ks. dr. Remigiuszem Szauerem w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej (25.01)

Fot. M. Zychowicz

Piotr Oleksy w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Międzyzdrojach (25.01)

Koncert *Miłość nie jedno ma imię* zespołu *Na walizkach* w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Goleniowie (27.01)

27 stycznia

W Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Goleniowie odbył się koncert *Miłość nie jedno ma imię* zespołu *Na walizkach*.

28 stycznia

W Koszalińskiej Bibliotece Publicznej zorganizowano Turniej Gier Planszowych. Mierzono się w grach *7 Cudów Świata* oraz *Splendor*.

W Bibliotece Publicznej w Połczynie-Zdroju dzieci z Klubu Młodego Czytelnika wysłuchały opowieści o klockach Lego oraz wzięły udział w zabawach animacyjnych i zajęciach plastycznych.

30 stycznia

W Sali Kolumnowej Książnicy Pomorskiej o szlaku znaku Rodła w Szczecinie opowiadali Tomasz Wieczorek, autor książki na ten temat, i Antoni Adamczak, przewodnik PTTK. Spotkanie zorganizowano w ramach cyklu *Nowości regionalne*. Towarzyszyła mu wystawa poświęcona obchodzącemu 100-leciu Związku Polaków w Niemczech.

31 stycznia

Anna Dziwulska i Dorota Betlewicz poprowadziły w Książnicy Pomorskiej warsztaty motywacyjne dla kobiet *Co chcesz osiągnąć?*.

Tego samego dnia w instytucji tej miało miejsce spotkanie *Urokliwy świat książki od Autora do czytelnika* podsumowujące realizowany przez nią projekt *EU-Reading Circles*. W rozmowie uczestniczyli: pisarka i literaturoznawczyni prof. Inga Iwasiów, historyk literatury i krytyk literacki Piotr Krupiński, prof. US, wydawca i animator kultury Krzysztof Lichtblau, wojewódzki koordynator Dyskusyjnych Klubów Książki Przemysław Nowacek. Moderatorem dyskusji był Angelo Rella, prof. US.

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Goleniowie aktywowała aplikację mobilną Sowa MOBI obsługującą katalog oraz konto czytelnika.

1 lutego

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Nowogardzie otwarto wystawę *Atrybuty i symptomy w ma-*

Turniej gier planszowych w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej (28.01)

Fot. K. Ogulewicz

Klub Młodego Czytelnika w Bibliotece Publicznej w Połczynie-Zdroju (28.01)

larstwie pejzażowym będącą pokłosiem Letniej Szkoły Seniora, w której uczestniczyli słuchacze Uniwersytetu Trzeciego Wieku z Golczewa, Gryfina, Polanowa, Koszalina, Szczecina, Barlinka, Pyrzyc i Bornego Sulinowa.

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie Michał Rembas, Izabela Rosa i Andrzej Kraśnicki jr zaprezentowali swoją nową książkę *Podziemny Szczecin. Część IV*.

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie odbyło się spotkanie młodzieżowego Generatora Myśli Filozoficznej.

1 lutego – 31 marca

Znalezione w książkach to tytuł wystawy, na której zaprezentowano różnorodne przedmioty – rachunki, banknoty, wycinki z gazet, kartki z kalendarza, zasuszone kwiaty, rysunki, kolorowe wycinanki itp., które użytkownicy zostawili w zażytkowych rękopisach, starych drukach i muzykaliach, znajdujących się w zbiorach Książnicy Pomorskiej.

Otwarcie wystawy Atrybuty i symptomy w malarstwie pejzazowym w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Nowogardzie

1 lutego – 30 marca

Na prezentowanej w Książnicy Pomorskiej wystawie przedstawiono sylwetkę i dokonania Guillaume Sansona d'Abbeville (1633–1703) – wybitnego francuskiego kartografa kontynuującego dzieło ojca, słynnego kartografa Nicolasa Sansona d'Abbeville.

4 – 28 lutego

W Książnicy Pomorskiej szczeciński artysta Maciej Mielnicki pokazał swoje rysunki z ostatnich kilku lat.

7 lutego

W Koszalińskiej Bibliotece Publicznej odbył się wernisaż wystawy *Mój Kościół, moja ojczyzna – dziejopisarstwo ks. prof. Lecha Bończy-Bystrzyckiego*.

7 lutego – 30 kwietnia

Czwartą prezentacją cyklu wystawowego *Pomorzanki i Pomorzanie*, realizowanego przez Dział

Regionalny Książnicy Pomorskiej, poświęcono Marii Merzowiczowej (1892–1972) – działaczce niepodległościowej i animatorce kultury.

8 lutego

W Koszalińskiej Bibliotece Publicznej zorganizowano konferencję *Biblioteki publiczne powiatu koszalińskiego*, podczas której zaprezentowały się wszystkie biblioteki gminne powiatu koszalińskiego.

Prelekcję dla młodzieży o Władysławie Broniewskim bez cenzury wygłosiła w Książnicy Pomorskiej Cecylia Judek.

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie miał miejsce wernisaż wystawy Ewy Ślesieńskiej *Odmienne postrzeganie świata*.

9 lutego

Gościem drugiego w 2022 roku spotkania z cyklu *Debiut – premiera – kariera* był podróżnik, badacz

Uczestnicy konferencji *Biblioteki publiczne powiatu koszalińskiego* (8.02)

Fot. M. Zychowicz

wód Antarktydy, miłośnik wypraw rowerowych dookoła Szczecina oraz wędrówek górskich po Sudetach i Karkonoszach, zapalony fotograf dr hab. Arkadiusz Nędzarek, prof. ZUT.

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie, w ramach cyklu *Kolory kultury*, zorganizowano spotkanie z podróżnikiem i fotografem Piotrem Kowalczykiem, zatytułowane *Śladami azjatyckich tajemnic*.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Międzyzdrojach odbył się wernisaż wystawy haftu krzyżykowego Barbary Kizskunas.

13 – 24 lutego

W Miejsko-Gminnej Bibliotece Publicznej w Bobolicach zorganizowano *Bezpieczne Ferie Zimowe z Biblioteką*. Wśród atrakcji znalazły się: pogadanka o bezpiecznym zachowaniu, kontrakt o dobrym zachowaniu, zabawy integracyjne, warsztaty walentynkowe, zabawy taneczne, bajkowe karaoke, zabawy sportowe, opowiadanie *O łakomych pingwinach*, obchody Międzynarodowego Dnia Języka Ojczystego (łamańce językowe, słowotwórstwo, zabawy z ortografią), wycieczka do Zagrody Drzewiańskiej, warsztaty kulinarne.

W Filii w Dargini Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Bobolicach na zakończenie ferii zorga-

nizowano ognisko, gry planszowe, teatrzyk Kamishibai i zabawy wokalne.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Świnoujściu wśród zaoferowanych z okazji ferii zimowych atrakcji, pod wspólną nazwą *Biblioferie*, znalazły się: tworzenie ilustracji do bajek na folii transparentnej, papierowych makiet budynków miejskich, zakładki do książek w kształcie skarpetek, walentynkowych upominków, gra planszowa, lepienie śnieżnych kul. Nie zabrakło także zabaw ruchowych, zajęć z kodowania, zabaw ze sztucznie zrobionym śniegiem, czytania wierszy i bajek.

Podczas ferii zorganizowanych dla dzieci i młodzieży w Gminnej Bibliotece Publicznej w Tychowie było wesoło, kolorowo, a nawet wybuchowo. Uczestnicy zajęć po zapoznaniu się z opowieścią Aliny i Czesława Centkiewiczów wspólnie tworzyli z plasteliny makietę zaczarowanej zagrody. Podczas kolejnego spotkania przeprowadzano eksperymenty naukowe.

W czasie ferii zimowych w Filii w Mierzynie Biblioteki w Dobrej trwał Kiermasz Taniej Książki, podczas którego goszczono: Roberta Wysokińskiego – szczecińskiego autora powieści kryminalnej *Przesyłka*, tomiku poezji i książki dla fanów powieści obyczajowej; Agnieszkę Świrgoń – debiutującą autorkę z Mierzyna, która napisała powieść *Niewygodny romans*; Annę Chandoszko – specja-

Barbara Kiskunas w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Międzyzdrojach (9.02)

Bezpieczne Ferie Zimowe z Biblioteką w Miejsko-Gminnej Bibliotece Publicznej w Bobolicach (13–24.02)

Ferie w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Świnoujściu (13.02)

Fot. J. Skrzyńska

listkę od finansów i współautorkę książki *Kwadraciki i finanse*; Małgorzatę Łukasiak – ilustratorkę książki *Modlitewnik i opowieści biblijne*. Uczestnicy organizowanych warsztatów przekształcali stare książki w pamiętniki, kalendarze i notesy.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Choszcznie ferie zimowe rozpoczęto od kreatywnych zajęć z haftem matematycznym. Ponadto w instytucji odbyły się w tym okresie: koordynowane przez Irenę Kozłowską i Izabelę Szczyż z Oddziału dla Dzieci warsztaty *Zimowy las*; warsztaty z tkania na drutach *Oczko do oczka*; zabawy na Cyfrowym Placu Zabaw – Nintendo Switch, roboty edukacyjne Photon, Ozobot Bit, gra edukacyjna *Scottie Go!*, tablety; warsztaty z Markiem Stelarem, autorem kryminałów, który pokazał dzieciom jak stworzyć komiks; spektakl *Strasna zaba* Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego wystawiony w ramach realizacji Międzybibliotecznego Projektu Teatralnego, wspólnie z Klubem Garnizonowym 12 Brygady Zmechanizowanej w Choszcznie (z okazji Międzynarodowego Dnia Języka Ojczystego).

W Książnicy Stargardzkiej, w ferie, zorganizowano zajęcia dla dzieci: *Zakręcony Walenty* – warsztaty plastyczne z wycinania i przyozdabiania papierowych serduszek; *Niecierpliw papier* – zajęcia łączące naukę i zabawę skupiające się na historii papieru, jego różnych rodzajach i właściwościach; *Czarno to widzę* – ruchowe i wokalne zajęcia połączone ze świętowaniem Dnia Kota.

13 – 25 lutego

Książnica Pomorska przygotowała wiele atrakcji z okazji ferii zimowych. Można było wziąć udział w warsztatach *Papiernia w Książnicy* oraz *Guzik z петельką, czyli igła i nitka bez tajemnic*, skorzystać z bogatej oferty gier planszowych oraz cyfrowego placu zabaw *Digital Kids* wyposażonego w Nintendo Switch, roboty edukacyjne Photon i Ozobot Bit, zestawy Lego Mindstorms, tablety z grami i aplikacjami. Odbyły się również mistrzostwa Szczecina o puchar Klubu Warcabowego Admirał PC BEST. O cosplayu opowiadała mieszkająca w Szczecinie LinaSakura. W drugi tygodniu zimowej przerwy szkolnej zorganizowano kiermasz *Książka za 1 zł*.

13 – 26 lutego

W trakcie ferii zimowych Koszalińska Biblioteka Publiczna przygotowała wiele ciekawych zajęć dla najmłodszych czytelników. Dzieci mogły eksperymentować z Pomysłową Fabryką, bawić się w aktorów pod okiem Ewy Czapik-Kowalewskiej czy rozmawiać o bezpieczeństwie z policjantką z Wydziału Prewencji Komendy Miejskiej Policji. Ponadto uczyły się jak pomagać osobom z niepełnosprawnościami i jak wyrażać swoje emocje.

14 lutego

W Filii w Dargini Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Bobolicach zorganizowano *Randkę w ciemno z książką* oraz poetyckie walentynki.

W Bibliotece Publicznej w Barwicach miało miejsce spotkanie autorskie z Moniką Sawicką

14 lutego – 31 marca

Biblioteka Niemiecka w Książnicy Pomorskiej zaprosiła do oglądania wystawy *Niemieckie ilustratorki książek dla dzieci – Nadia Budde*.

15 lutego

W Koszalińskiej Bibliotece Publicznej można było spotkać się z autorką powieści historycznych Joanną Jax.

16 lutego

W Bibliotece Publicznej w Postominie rodzice wraz z dziećmi wzięli udział w warsztatach tworzenia książki sensorycznej.

W Książnicy Stargardzkiej swoją twórczość zaprezentował miejscowy poeta Damian Gralak.

18 lutego

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Bornem Sulinowie zorganizowano wieczór słowno-muzyczny *50 twarzy Fredry*.

Warsztaty tworzenia książki sensorycznej w Bibliotece Publicznej w Postominie (16.02)

20 lutego

Bibliotekarze z zachodniopomorskich bibliotek wzięli udział w zorganizowanym w Książnicy Pomorskiej szkoleniu *Organizacja cyfrowego placu zabaw w przestrzeniach bibliotecznych*.

W Filii nr 7 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie odbyły się pierwsze warsztaty społeczne z Beatą Zuzanną Borawską zatytułowane Siła kobiecej opowieści.

21 lutego

W Filii nr 7 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie miała miejsce ogólnopolska premiera najnowszej książki historycznej Elżbiety Cherezińskiej *Sydonia. Słowo się rzekło*.

24 lutego

Adam Mickiewicz i jego życiowa podróż były tematem spotkania zorganizowanego w Książnicy Pomorskiej dla Ukraińców.

27 lutego – 31 marca

Z okazji obchodzonego 16 lutego Międzynarodowego Dnia Listonoszy i Doręczycieli Przesyłek Pocztowych Dział Regionalny Książnicy Pomorskiej

Wieczór słowno-muzyczny w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Bornem Suliniowie (18.02)

skiej przygotował wystawkę, na której znalazły się fragmenty artykułów z prasy codziennej z lat 40., 50. i 60., a także plakaty i afisze, dotyczące działalności poczty na Pomorzu Zachodnim. Prezentacja powstała w ramach cyklu wystawowego *Przeszłość regionu w świetle dokumentów życia społecznego*.

28 lutego

Bądź najlepszą wersją siebie to motto kolejnego spotkania dla kobiet w Książnicy Pomorskiej, które poprowadziły Anna Dziwulska i Dorota Betlewicz.

1 marca – 29 kwietnia

W Galerii Jednego Obrazu w Książnicy Pomorskiej Bernadeta Wdzięczna zaprezentowała tryptyk *Portrety na chustach: Katarzyna z Wólki Tyrzyńskiej koło Radomia / Stefania z Grójca koło Warszawy / Gertrud z Berlina*.

1 marca

W Książnicy Pomorskiej odbył się etap regionalny VI Ogólnopolskiego Konkursu Języka Niemieckiego

kiego *Lust auf Lesen* przeznaczonego dla uczniów szkół podstawowych, organizowanego przez Polskie Stowarzyszenie Nauczycieli Języka Niemieckiego oraz Goethe-Institut.

1 – 31 marca

Tradycyjnie na początku marca w Książnicy Pomorskiej zainaugurowano Tydzień Kresowy – Kaziuk Wileński 2023, którego organizatorem jest Stowarzyszenie Przyjaciół Wilna, Ziemi Wileńskiej, Nowogródzkiej i Polesia Świteż.

2 marca

Filia w Mierzynie Gminnego Centrum Kultury i Bibliotek w Dobrej gościła u siebie szczecińską autorkę Sylwii Trojanowską.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Międzyzdrojach z czytelnikami spotkał się prof. Jan M. Piskorski, historykiem Uniwersytetu Szczecińskiego, autor publikacji *Pomorze – migracje – transformacje. O potrzebie porównawczego patrzenia na świat i używania lornetki*.

Sylwia Trojanowska (siedzi w środku bez książki) w Filii w Mierzynie Gminnego Centrum Kultury i Bibliotek w Dobrej (2.03)

Prof. Jan M. Piskorski (z lewej) w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Międzyzdrojach (2.03)

Wernisaż wystawy *Człowiek = Natura* w Książnicy Pomorskiej (2.03)

Fot. M. Maciejewska

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie ruszył nowy cykl propagujący czytanie poezji. Na spotkaniu uczestnicy zapoznali się z twórczością Wisławy Szymborskiej, patronki 2023 roku.

2 – 31 marca

Prezentowana w Książnicy Pomorskiej wystawa *Człowiek = Natura* Grupy Artystycznej Artemisia to już trzecia ekspozycja malarstwa, rzeźby, fotografii i poezji stworzona przez kobiecą grupę artystek ze Szczecina, Goleniowa, Łobza i Lizbony.

4 marca

Marta Pych-Lipińska poprowadziła w Książnicy Pomorskiej warsztaty *Kompetencje językowe w kształceniu zawodowym* przeznaczone dla nauczycieli i nauczycieli języka niemieckiego zawodowego.

6 marca

W Koszalińskiej Bibliotece Publicznej, w ramach realizacji projektu *Instytucja dostępna dla wszystkich!* przeprowadzono szkolenie z zakresu obsługi osób ze szczególnymi potrzebami.

W Centrum Konferencyjnym Zamek odbyło się spotkanie w ramach projektu edukacyjnego *Szczecinek jakiego nie znamy*, którego organizatorem była Filia dla Dzieci i Młodzieży Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinku. Spotkanie poprowadziła Anna Dymna, historyk z Oddziału w Szczecinku Polskiego Towarzystwa Historycznego. Tematem prelekcji była Catharine Mann-Diercks – pochodząca ze Szczecinka malarka.

W Filii nr 7 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie można było uczestniczyć w spotkaniu autorskim z Beatą Zuzanną Borawską.

8 marca

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Chojnie miało miejsce spotkanie autorskie z Iwoną Żytkowiak, pisarką, od urodzenia mieszkającą i pracującą w Barlinku.

9 marca

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Goleniowie gościła Renatę Piątkowską – autorkę książek dla dzieci i młodzieży.

Szkolenie *Instytucja dostępna dla wszystkich!* w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej (6.03)

Fot. M. Zychowicz

Renata Piątkowska w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Goleniowie (9.03)

Koncert *Marek Jasiński – pro memoria* w Książnicy Pomorskiej (10.03)

Fot. A. Kowalska

9 marca – 8 kwietnia

W Książnicy Pomorskiej zaprezentowano prace uczestników warsztatów zorganizowanych przez Projekt Reflektor w ramach olimpiady *Zwolnieni z teorii*.

10 marca

Muzyka chóralna Marka Jasińskiego w aranżacji Szymona Wyrzykowskiego w wykonaniu szczyecińskiej orkiestry kameralnej Baltic Neopolis Quartet była głównym punktem koncertu *Marek Jasiński – pro memoria*. Zapoczątkował on współpracę Stowarzyszenia im. prof. Marka Jasińskiego i Książnicy Pomorskiej, której celem ma być opracowanie i przygotowanie do wydania spuścizny kompozytorskiej prof. Marka Jasińskiego oraz stworzenie książkowego katalogu jego dzieł.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Choszczynie mieszkańcy powiatu choszczeńskiego mieli okazję porozmawiać z twórcami filmu *Pokolenie Ikea* – reżyserem i scenarzystą Dawidem Gralem oraz producentem liniowym Krzysztofem Skworcowem.

13 marca

Za zasługi na rzecz kultury i edukacji w regionie marszałek województwa zachodniopomorskiego Olgierd Geblewicz uhonorował dyrektora Książnicy Pomorskiej Lucjana Bąbolewskiego Złotą Odznaką Honorową Gryfa Zachodniopomorskiego.

Tego samego dnia w instytucji tej gościem kolejnego spotkania z cyklu *Otwarta społeczność* był pisarz, publicysta i redaktor naczelny „Gazety Wyborczej” Adam Michnik, który wziął udział w dyskusji *Marzec ’68. Rewolucja studencka – antysemiticka nagonka*.

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie odbył się wernisaż Flory Marteniak z Liceum Plastycznego w Szczecinie.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Międzyzdrojach miało miejsce spotkanie z Dominikiem Strzelcem, najbardziej rozpoznawalnym ogrodnikiem w Polsce, zatytułowane *Kicha, ściema, celofan, bzdurki*. Zrealizowano je w ramach Międzyzdroj-

Udekorowanie dyrektora Książnicy Pomorskiej Lucjana Bąbolewskiego Złotą Odznaką Honorową Gryfa Zachodniopomorskiego (13.03) Fot. B. Tokarska

Adam Michnik w Książnicy Pomorskiej (13.03) Fot. B. Tokarska

Dominik Strzelec w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Międzyzdrojach (13.03)

skiego Budżetu Obywatelskiego 2023 – *Biblioteka nasion*.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Sławnie z czytelnikami spotkała się Aneta Matyjaszek, certyfikowana trenerka umiejętności psychospołecznych, dyplomowany coachem i doradczyni zawodowa.

13 – 15 marca

W wybranych bibliotekach powiatu koszalińskiego odbyły się spotkania autorskie z pisarką książek dla dzieci Renatą Piątkowską.

15 marca

Pasjonaci najstarszych dziejów Pomorza oraz miłośnicy archeologii wzięli udział w spotkaniu

w Książnicy Pomorskiej, podczas którego Piotr Kalka i Jarosław Ellwart zaprezentowali publikację *Archeologiczne Zabytki Pomorza Zachodniego. Województwo zachodniopomorskie*.

W Miejsko-Gminnej Bibliotece Publicznej w Bobolicach autorka książek dla dzieci i młodzieży Renata Piątkowska opowiadała dzieciom historie ze swoich książek.

16 marca

W Książnicy Pomorskiej Nina Igielska promowała swoją debiutancką książkę zatytułowaną *Oddech*.

W Filii w Wołczkowie Gminnego Centrum Kultury i Bibliotek w Dobrej goszczono animatorkę czytelnictwa Małgorzatę Narożną.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Chojnie z dziećmi spotkała się pisarka Zofia Stanecka.

Miejska Biblioteka Publiczna w Moryniu, z okazji Międzynarodowego Dnia Matematyki, zorganizowała dla dzieci zajęcia z robotami Photon.

17 marca

W Koszalińskiej Bibliotece Publicznej, w ramach konferencji naukowej *Regionalizm w dobie przyspieszenia technologicznego, politycznego i społecznego*, zorganizowanej wspólnie z Politechniką Koszalińską oraz Archiwum Państwowym w Koszalinie, Maria Weronika Knoch przeprowadziła warsztaty *Wikipedia w edukacji regionalnej*.

17 marca – 29 kwietnia

VI edycję Festiwalu Tkaniny w Szczecinie rozpoczął wernisaż ogólnopolskiej wystawy patchworku *Energia kolorów*.

18 marca

W ramach obchodów Dnia Jedności Kaszubów, w Książnicy Pomorskiej prof. dr hab. Zygmunt Szultka przedstawił najnowsze badania naukowe dotyczące dziejów ludności kaszubskiej zamieszkującej Pomorze Zachodnie.

20 marca

W Miejsko-Gminnej Bibliotece Publicznej w Bobolicach przeprowadzono zajęcia literacko-plastyczne *Bibliosmyki* pod hasłem *Ilustrujemy utwory Doroty Gellner*. Dzieci przygotowały prace na konkurs organizowany przez Koszalińską Bibliotekę Publiczną.

Z okazji Międzynarodowego Dnia Poezji w Bibliotece Publicznej w Barwicach goszczono członków Klubu Poetyckiego OPAL ze Szczecinka, którzy przedstawili spektakl poetycko-muzyczny opracowany na podstawie własnych tekstów.

21 marca

Biblioteka Publiczna w Trzebiatowie, z okazji pierwszego dnia wiosny, jak co roku, uroczyście

Zajęcia dla dzieci w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Moryniu (16.03)

obchodziła Światowy Dzień Poezji. Z tej okazji zorganizowano uliczny happening pod hasłem *Ulica Poetów*. Wędrując ulicami miasta prezentowano słuchaczom wiersze Wisławy Szymborskiej. Czytano również poezję wiosenną, zapraszając do wspólnej zabawy w poszukiwanie jej pierwszych oznak.

W Międzynarodowy Dzień Poezji Miejska Biblioteka Publiczna w Choszczynie zaproponowała swoim czytelnikom poezję w muzycznym wydaniu Marty i Marka Staniewskich.

Z okazji Światowego Dnia Poezji w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Chojnie, wspólnie z Chojęńsko-Gryfińskim Stowarzyszeniem Wspólnej Europy zorganizowano *Wieczorny Kramik Literacki* poświęcony Wisławie Szymborskiej. Spotkaniu towarzyszyła wystawa prac grupy tworzącej przy Centrum Kultury w Chojnie pod nazwą *Więzi Sztuką* zatytułowana *Kobieca Wyobraźnia*.

W Książnicy Stargardzkiej Elżbieta Cherezińska zaprezentowała swoją książkę *Sydonia. Słowo się rzekło*. Uzupełnieniem literackiej podróży był muzyczny występ Damiana Gralaka, który wykonał

Klub Poetycki OPAL ze Szczecinka w Bibliotece Publicznej w Barwicach (20.03)

skomponowaną przez siebie balladę o głównej bohaterce powieści.

W Filii nr 54 ProMedia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie, podczas kolejnej odsłony cyklu *Kolory kultury* o Sycylii rozmawiano z podróżnikiem Michałem Szulimem.

22 marca

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Międzyzdrojach odbył się wernisaż i kiermasz prac podopiecznych Środowiskowego Domu Samopomocy oraz członków Klubu Senior+.

23 marca

W Koszalińskiej Bibliotece Publicznej, w ramach cyklu *Przystanek Historia*, promowano album *General broni Władysław Anders. 1892–1970. Czynny i pamięć*.

Odchodzący na emeryturę dyrektor Książnicy Pomorskiej Lucjan Bąbolewski, po blisko 19 latach pracy na tym stanowisku, uroczyście pożegnał się z pracownikami biblioteki.

Miejska Biblioteka Publiczna w Choszczynie podpisała porozumienie z Uniwersytetem Zielonogórskim o współpracy i realizacji wspólnych projektów popularyzujących dawne i współczesne dziedzictwo Ziemi Zachodnich.

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Goleniowie Teatr Rozmaitości Gwitajcie wystawił spektakl dla dzieci *Mądralka*.

24 marca

W Książnicy Pomorskiej, w związku z trwającym Europejskim Festiwałem Łaciny i Greki, IV księgę Eneidy Wergiliusza odczytali licealiści z IX LO w Szczecinie, natomiast członkowie Oddziału Szczecińskiego Polskiego Towarzystwa Filologicznego zaznajomili młodzież z kontekstem historyczno-literackim eposu i treścią jego pozostałych ksiąg.

Tego samego dnia, w instytucji tej, z okazji Narodowego Dnia Pamięci Polaków Ratujących Żydów pod Okupacją Niemiecką pokazano widowisko *Sprawiedliwi* przygotowane przez Biuro Wydawnictw Kulturalnych Instytutu Pamięci Narodowej

Teatr Rozmaitości Gwitajcie w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Goleniowie (23.03)

Czytanie *Eneidy* w Książnicy Pomorskiej (24.03)

Fot. M. Maciejewska

Widowisko *Sprawiedliwi* w Książnicy Pomorskiej (13.03)

Fot. B. Tokarska

Uczestnicy konkursu recytatorskiego w Filii w Niemicy Gminnej Biblioteki Publicznej w Malechowie (29.03)

Katarzyna Czyż w Filii w Mierzynie Gminnego Centrum Kultury i Bibliotek w Dobrej (30.03)

oraz Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Żydów w Polsce.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Choszczynie powołano do życia Biblioteczny Klub Filmowo-Literacki Choszczyno BookMovie. Jest on przeznaczony dla wszystkich mieszkańców powiatu choszczeńskiego bez względu na wiek, płeć i światopogląd. Seanse literacko-filmowe odbywają się całkowicie bezpłatnie, uzyskano bowiem Certyfikat MPLC – Parasol Licencyjny (Motion Picture Licensing Company) uprawniający do darmowego publicznego odtwarzania utworów audiowizualnych z nośników wideo wprowadzonych legalnie do obrotu rynkowego (DVD, Blu-Ray i inne).

28 marca

Cecylia Judek, podczas prelekcji w Książnicy Pomorskiej, omówiła losy księgozbioru Mikołaja Kopernika.

W Książnicy Pomorskiej dr hab. Barbara Ochendowska-Grzelak z Instytutu Historycznego Uniwersytetu Szczecińskiego opowiedziała o swojej najnowszej książce *Franz Kugler (1808–1858)*,

Hans Lutsch (1854–1922) i Hugo Lemcke (1835–1926). Z dziejów badań nad sztuką Pomorza Zachodniego (Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego 2023).

W Książnicy Stargardzkiej zainaugurowano cykl spotkań *Wszystko w temacie!* poświęcony różnym zainteresowaniom mieszkańców Stargardu i okolic. Pierwszym gościem był Piotr Walkowiak, student ostatniego roku studiów magisterskich na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Szczecińskiego i wykładowca w Centrum Nauk i Biznesu Żak w Szczecinie, który podzielił się z uczestnikami wydarzenia swoją pasją gołębiarską. Rozwijające się przez lata zainteresowanie tymi ptakami zaowocowało badaniami naukowymi na temat relacji między ludźmi a zwierzętami w aspekcie socjologicznym.

29 marca

W Książnicy Pomorskiej nauczycielki i nauczyciele języka niemieckiego w edukacji przedszkolnej oraz wczesnoszkolnej uczestniczyli w warsztatach „*Deutsch mit Socke*”, czyli *jak rozwijać kompetencje językowe ważne dla dzieci*, które poprowadziła Ksenia Herbst-Buchwald.

W Filii w Niemicy Gminnej Biblioteki Publicznej w Malechowie odbył się szkolny etap 54 turnieju recytatorskiego *Ptaki, Ptaszki i Ptaszka Polne*.

30 marca

W Koszalińskiej Bibliotece Publicznej odbyło się spotkanie z Agą i Bartkiem Wrzosekami, autorami bloga *callunatrip.pl* i książki *Podróżyj*, którzy opowiedzieli między innymi o swoich przygodach podczas niemal rocznej wędrówki przez Amerykę.

W Filii w Mierzynie Gminnego Centrum Kultury i Bibliotek w Dobrej miało miejsce spotkanie z Katarzyną Czyż – autorką popularnych książek pozwalających poznać i zrozumieć istotę człowieka.

W Klubie Młodego Czytelnika działającym przy Bibliotece Publicznej w Połczynie-Zdroju, z okazji Dnia Teatru, wystawiono przedstawienie *Dziewczynka z zapalkami*.

Miejska Biblioteka Publiczna w Chojnie gościła podróżnika Szymona Przebinę. Tematem prelekcji była wycieczka do Laosu w poszukiwaniu nowych gatunków pająków.

Dziewczynka z zapalkami w Bibliotece Publicznej w Połczynie-Zdroju (30.03)

**NIE WYRZUCAJ
NIEPOTRZEBNYCH
KSIĄŻEK
MOGĄ SIĘ JESZCZE
KOMUŚ PRZYDAĆ!**

**Jeżeli macie Państwo
niepotrzebne:**

- książki • czasopisma
- rękopisy (listy, dokumenty, zapiski wspomnieniowe itp.)
- płyty, nuty, partytury • mapy, fotografie, grafiki • materiały dotyczące Pomorza Zachodniego (ulotki, broszury, pocztówki, afisze, zaproszenia itp.) • a także archiwa rodzinne, spuścizny i pamiątki po pisarzach, podróżnikach, malarzach, naukowcach, dziennikarzach itp.,
- maskotki, zabawki dla dzieci

**i chcielibyście, żeby w dalszym ciągu
były pomocne
i sprawiły radość innym,**

**PRZEKAŹCIE JE
Książnicy
Pomorskiej!**

Zebrałe książki, czasopisma i inne materiały uzupełnią braki w zbiorach Książnicy, bądź wzbogacą istniejące archiwa. Część z pozostałych materiałów zostanie zaproponowana innym bibliotekom w ramach wymiany, część będzie można nabyć **za symboliczne 1 zł** w trakcie organizowanych cyklicznie przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich i Książnicę Pomorską kiermaszów „KSIĄŻKA ZA ŻŁOTÓWKĘ”.

Pieniądze z zebranych i sprzedanych podczas kiermaszu książek zostaną przeznaczone na zakup unikatowych zbiorów (głównie dotyczących regionu) do zasobów Książnicy Pomorskiej. Maskotki i zabawki przekażemy dzieciom przebywającym w placówkach szpitalnych, opiekuńczych i domach dziecka.

Zainteresowane osoby prosimy o kontakt:

Oddział Wymiany i Darów Książnicy Pomorskiej
wymiana@ksiaznica.szczecin.pl
tel. 91 48 19 130

BIBLIOTEKARZ ZACHODNIOPOMORSKI

KWARTALNIK PL ISSN 0406-1578 INDEKS 35236

WYDAWCA: Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica
ul. Podgórna 15/16, 70-205 Szczecin
tel. 91 481 91 00, fax: 91 481 91 15
e-mail: bzp@ksiaznica.szczecin.pl
www.ksiaznica.szczecin.pl

KOLEGIUM REDAKCYJNE: Lucjan Bąbolewski (przewodniczący),
dr hab. Agnieszka Borysowska, Radosław Delida (sekretarz redakcji),
Urszula Ganakowska, Cecylia Judek, dr Wojciech Łopuch,
Lilia Marcinkiewicz, Przemysław Nowaczek

KOREKTA: Radosław Delida

REDAKCJA TECHNICZNA: dr Wojciech Łopuch

SKŁAD I ŁAMANIE: Andrzej Zajda

ZDJĘCIA: Małgorzata Maciejewska, Klaudia Ogulewicz, Andrzej Skorczyński, Maciej
Zychowicz, Bogna Tokarska, Anna Kowalska, Jadwiga Skrzyńska

OKŁADKA: Bibliotekarz przyszłości według DALL-E 3

PROJEKT OKŁADKI: Radosław Delida

Redakcja przyjmuje materiały na płytach CD, innych nośnikach lub przesłane pocztą
elektroniczną i zastrzega sobie prawo do wyboru, zmiany i skracania tekstów.

Czasopismo udostępniane na licencji CC BY-NC-ND 4.0 (uznanie autorstwa – użycie niekomercyjne – bez utworów zależnych)

Artykuły i materiały publikowane na łamach „Bibliotekarza Zachodniopomorskiego” ukazują się w formie papierowej oraz elektronicznej w internecie – w Zachodniopomorskiej Bibliotece Cyfrowej.

